Oktatás egy változó világban –

Kutatás, innováció, fejlesztés

ABSZTRAKTFÜZET

Hungarian Conference

on Educational Research

HuCER 2022

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Q épület, 1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 2.

2022. május 26-27.

A rendezvény szervezője:

Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete

A rendezvény társszervezői:

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

KultúrÁsz Közhasznú Egyesület, Debrecen

Nemzeti Művelődési Intézet

István Zsigmond: Tükrözött osztályterem – tapasztalatok a felsőoktatásban

Keywords

tükrözött osztályterem

felsőoktatás

tapasztalatok

Absztrakt:

A tükrözött osztályterem, mint oktatásszervezési forma lényege, hogy a diákok az oktatási tevékenység megtervezése előtt olyan feladatokat kapnak megoldásra, amelyek bevezetik őket az osztálytermi tevékenységek témakörébe. Az osztálytermi környezeten kívül (otthon, könyvtárban stb.) feldolgozandó tananyagok lehetnek rövid oktatóvideók, olvasnivalók, feladatok, és minden esetben megválaszolandó kérdések követik (pl. rövid, zárt kérdéses tesztek), amelyek a feldolgozott tananyagra vonatkoznak. A válaszok alapján az oktató betekintést kap, hogy melyek a nehezen érthető részek és a tanulók is kérdésekkel, illetve előzetes ismeretekkel érkezhetnek az osztálytermi tevékenységekre. A módszer egyre nagyobb figyelmet kap az oktatási gyakorlatban.

Milyen tapasztalatai vannak a társadalomtudományok területén oktatóknak a módszer kipróbálásával kapcsolatban? Kutatásunkban az EU 5 tagországában egy online kérdőív segítségével gyűjtöttünk elsősorban kvantitatív adatokat a TO módszer ismertségével, használatával kapcsolatban. A kitöltők önkéntes alapon további információkat oszthattak meg a módszerrel kapcsolatos tapasztalataikról egy interjú során.

Az eredmények általánosságban arra utalnak, hogy bár a módszerrel kapcsolatos benyomások pozitívak, használatát és elterjedését elsősorban olyan tényezők nehezítik, mint az időigényes előkészítés, illetve az elutasító szervezeti kultúra.

Katalin Gál and Rita-Gizella Pásztor: Iskolai lemorzsolódás – esettanulmányok. a Partiumból

Keywords

iskolai lemorzsolódás

hátrányos helyzet

megelőzés

Absztrakt:

Románia esetében az iskolai lemorzsolódás megelőzése és visszaszorítása kiemelten fontos, hiszen az iskolaelhagyás jóval az EU-átlag (9,9%) fölött van (2020-ban 15,6%) és az Európa 2020 Stratégia nyomán vállalt célokat sem sikerült teljesítenie hazánknak. Ennek tükrében kiemelt helye van a lemorzsolódás megelőzésének a romániai támogatási rendszerben. Ehhez köthető a kutatásunk megvalósulása is, hiszen egy finanszírozási projekt előkészítése kontextusában készült a felmérés néhány partiumi iskolában. Mindenekelőtt feltérképeztük a nemzetközi és hazai kutatási eredményeket, statisztikai adatokat, hogy az európai iskolai lemorzsolódási térképen elhelyezhessük Romániát. A kutatás empirikus alapját a kiválasztott iskolákban dolgozó pedagógusokkal készítettünk egy kérdőíves vizsgálatot, melynek célja a lemorzsolódásra hajlamos tipikus diákok profiljának megrajzolása, valamint a lemorzsolódás megelőzését elősegítő tevékenységek beazonosítása volt. Kutatási eredményeink alátámasztják az előfeltevésünket, miszerint a vizsgált iskolákban – bár nem kiugróan magas a lemorzsolódás – reprodukálódnak az országosan is fellelhető trendek, ami a pedagógusok iskolai lemorzsolódásról való tudását, a jelenséggel való foglalkozást és a megelőzésre való törekvést illeti. A hétköznapi oktatási gyakorlatban a pedagógusok folyamatosan szembesülnek a lemorzsolódás jelenségével, ismerik a lehetséges okokat, látják a tipikus lemorzsolódókat. A megoldások tekintetében – az elhangzott vélemények tükrében elmondható, hogy rendszer-szintű deficitről beszélhetünk, a valóságban az individuális, azaz pedagógus- és iskola-szintű megoldások léteznek.

Máté Vizeli: A falusi vonósbandák hangszertanulási módszerei és azoknak az intézményes népi brácsaoktatásba való beépítésének lehetőségei

Keywords

népzene

klasszikus zene

hegedű

brácsa

zeneoktatás

tanterv

interjú

Absztrakt:

Az 1972-ben elindult táncházmozgalom hatására három évvel később megkezdődött a falusi hagyományban használt hangszerek intézményes oktatása is. 1990-re annyira megnövekedett az érdeklődők száma, hogy létrehozták az első önálló, kizárólag erre szakosodott intézményt is. Eleinte javarészt gimnazista és felnőtt korúak próbálkoztak ezeknek a hangszereknek az elsajátításával, azonban a 2000-es évek elejétől egyre nagyobb számban jelentek meg az oktatásban a kisgyermekek. Az 1998-ban elkészült és azóta lényegében változatlan alapfokú tanterv még az addigi állapotokat veszi figyelembe, emiatt a brácsához kapcsolódó első pár éves feladatok között sok olyan van, ami 13-14 éves kor alatt fizikailag megvalósíthatatlan. Ennek a problémának a megoldására egyelőre a jelenleg az oktatásban közreműködő brácsatanárok nincsenek felkészülve, mert ők maguk is csak fiatal felnőtt korukban nyúltak először a hangszerhez, másrészt eddig a népzeneoktatás keretein belül nem volt lehetőségük a kisgyermekek tanításához kapcsolódó módszertant elsajátítani, illetve erre még napjaink zeneakadémiai hallgatóinak sincs módja. Mint végzett klasszikus hegedűművész-tanár és népi brácsa tanár, felállítottam azt a hipotézist, miszerint a klasszikus zenei oktatás mintájára a népzeneoktatásban is először hegedűt kellene tanulnia annak, aki később brácsázni szeretne, és ez elég nagy részben megoldaná a fent említett korlátokat. Hogy ne csak a klasszikus gyakorlatból induljak ki, terepmunkákat végeztem, amelyek során interjúkat készítettem több, még elérhető falusi brácsással. Legfőbbképpen azt próbáltam tőlük megtudni, hogy gyerekkorukban hegedültek-e, mielőtt brácsázni kezdtek, illetve hogy voltak-e konkrét tanulási módszereik. Fontosabb kérdéseim:

Mikor kezdett el zenélni?

Elsősorban ő szeretett volna zenélni, vagy mások ösztönözték rá?

Tanult-e más hangszeren a brácsán kívül?

Honnan szerezték a hangszereket?

Gyakoroltak-e a családtagjaival otthon, ha igen, hogyan?

Mit kellett először megtanulni?

Mondták-e vagy csak mutatták, hogy hogyan kell tartani a hangszert, hogyan kell fogni a vonót?

Adtak-e saját nevet a vonásnemeknek, harmóniáknak?

Egy falusi zenésznek csak az általa lakott település vagy kistáj zenéjét kellett behatóan ismerni, azonban egy mai magyar városi (revival) népzenésztől már elvárás, hogy az egész Kárpát-medence elterjedtebb, kapcsolódó zenei anyagaival tisztában legyen. Mivel a két feladat nem ugyanaz, a kettőre való felkészülésnek is különböznie kell. Így egy városi zenésznek szüksége volna a hangszeréhez kapcsolódó metodikai alapképzettségre, amire már lényegesen könnyebben ráépíthetőek ennek a sokféle muzsikának a technikai követelményei. Ebben a klasszikus hegedű tananyag kapcsolódó gyakorlatai jelentenének segítséget, kisgyermekeknél az első három-négy évben mindenképpen, de akár az alapfoktól egészen a felsőfokig felépíthetően is. A kutatási eredményeim gyakorlatba való átvétele valószínűleg elég nagy előrelépést jelentene az alapfokú népi hegedű- és brácsaoktatás számára.

Felhasznált irodalom:

BABBIE, Earl (2008): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata (Balassi Kiadó, Budapest)

DÉNES-KÁLLAY-LÁNYI-MEZŐ (1966): Hegedűiskola I, II (Editio Musica Budapest)

DONT, Jakob (1969): Gradus ad parnassum (Editio Musica Budapest)

FORRAY R. Katalin (szerk. 2000): Romológia – Ciganológia (Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs)

KONYUSZ J. E. (1952): Hegedűgyakorlatok és kis etűdök. Kettősfogások az első fekvésben (Editio Musica Budapest)

MOZART, Leopold (1756): Hegedűiskola (Augsburg)

PÁVAI István (2013): Az erdélyi magyar népi tánczene (Hagyományok Háza, Budapest)

RADOS Dezső (1950/51): A hegedűtanítás módszertana (Ideiglenes jegyzet)

SEBŐ Ferenc (1998): Népzenei olvasókönyv (Planétás Kiadó, Budapest)

SZABÓ Adrien (2013): Népi hegedűiskola gyermekeknek (Hagyományok Háza, Budapest)

Andrzej Piotrowski, Márta Miklósi, Klára Kovács and Radu Predoiu: Stress and coping during the COVID-19 pandemic among martial arts athletes – a cross-cultural study

Keywords

Stress and coping

COVID 19 pandemic

martial arts athletes

cross-cultural study

Absztrakt:

We would like to present a poster.

Success in sports among athletes on a similar level of skill can depend on individual differences in experienced stress and coping strategies. The COVID-19 pandemic has affected many areas of life, including sports.

Analysing articles in such databases as BASE, EBSCO, PubMed Central, Medline, Web of Science, or DOAJ, it can be observed that over 150 studies related to the pandemic are published daily. The most useful ones are almost exclusively medical studies. Publications on stress among athletes in the pandemic period are based on subjective observations and opinions rather than empirical research. Publications on COVIDI19 and sports are mainly theoretical (Burtscher et al. 2020; Tan et al. 2020; Evans et al (2020))

The aim of the current poster is to verify two hypotheses:

(H1) emotional tension, external stress, and intrapsychic stress among martial arts athletes will be significantly higher during the height of the pandemic than in the pre-pandemic period;

(H2) martial arts athletes will less frequently use problem-focused strategies of coping with stress, such as active coping and planning, during the height of the pandemic.

Materials and Methods: The study used the Perception of Stress Questionnaire measuring the following dimensions of stress: emotional tension, external stress, and intrapsychic stress. Coping strategies were measured with the Brief COPE questionnaire distinguishing 14 coping strategies. Seven hundred and eighty-one athletes (including 116 martial arts athletes) from Poland, Romania, and Slovakia took part in the study in the pre-pandemic period. During the height of the pandemic, athletes from Hungary, Indonesia, Iran, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Russia, Slovakia, and Spain took part in the study (n = 1,032, including 396 martial arts athletes).

Results: Higher levels of emotional tension, external stress, and intrapsychic stress were observed among Polish and Romanian martial arts athletes in the pre-pandemic period. Stress levels were higher before the pandemic than during its peak, when the lowest levels of emotional tension and external stress were reported by martial arts athletes in Romania, and the highest – in Lithuania and Spain. On the other hand, the lowest levels of intrapsychic stress were reported by martial arts athletes in Poland, and the highest – in Lithuania. Key gender-dependent strategies of coping with stress were identified. Male and female martial arts athletes

used denial, focus on and venting of emotions, substance use, and acceptance. Additionally, men used self-blame and women used behavioural disengagement.

Conclusions: The effects of the pandemic do not involve an increase in subjectively perceived psychological stress among martial arts athletes from countries variously affected by the pandemic. The use of maladaptive coping strategies – denial, substance use, venting negative emotion etc. – allows for lowering the subjectively experienced stress (the emotional tension, external stress and intrapsychic stress) of martial arts athletes. It was the use of these strategies which facilitated lower stress levels. The second hypothesis, that martial arts athletes will less frequently use problem-focused strategies of coping with stress, such as active coping and planning, during the height of the pandemic, was confirmed.

Bibliography:

Burtscher J, Burtscher M, Millet GP. (Indoor) isolation, stress and physical inactivity: vicious circles accelerated by Covid-19? Scand J Med Sci Sports 2020; 30(8): 1544-1545 6.

Tan T, Khoo B, Mills EG et al. Association between high serum total cortisol concentrations and mortality from COVID-19. Lancet Diabetes Endocrinol 2020; 8(8): 659-660

Evans AB, Blackwell J, Dolan P et al. Sport in the face of the COVID-19 pandemic: towards an agenda for research in the sociology of sport. Eur J Sport Soc 2020; 17(2): 85-95

Ryszard Makarowsk - Andrzej Piotrowski -Radu Predoiu - Karol Görner - Alexandra Predoiu -, Georgeta Mitrache-, Romualdas Malinauskas- Konstantin Bochaver-, Lydia Dovzhik-, Evgeny Cherepov-, Zermena Vazne-, Néstor Vicente-Salar-, Imaduddin Hamzah-, Márta Miklósi - Klára Kovács- Zahra Nikkhah-Farkhani (2020): Stress and coping during the COVID-19 pandemic among martial arts athletes – a cross-cultural study. In: ARCHIVES OF BUDO VOLUME 16, 161-173.p.

Krisztina Müller: A FŐVÁROSBAN ÉS HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TELEPÜLÉSEKEN ÉLŐ GYERMEKEK EGÉSZSÉGMŰVELTSÉGÉNEK ÉS FIZIKAI AKTIVITÁSÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA

Keywords

Hátrányos helyzet

Fizikai aktivitás

Egészségműveltség

Absztrakt:

Célkitűzés: Kutatásunk célja felmérni, hogy az általános iskola felső tagozatos diákjai körében milyen szociokulturális, demográfiai és egyéni tényezők hatnak befolyásolóan a vidéki, szegényebb régiókban élő, illetve a fővárosban tanuló gyermekek, egészségműveltségére, fizikai aktvitására és szabadidő-eltöltésére.

Célunk volt meghatározni, hogy a gyermekek sporttal való viszonya magyarázható-e például a szülők alacsonyabb iskolai végzettségével, a településtípus változójával, vagy köthető-e az egészségműveltségük szintjéhez. Másodlagos célunk volt megvizsgálni, milyen mértékben befolyásolja a szülők fizikai aktivitása a gyermekek sporthoz kapcsolódó attitűdjét.

Anyag és módszer: A vizsgálatot 11-16 év közötti felső tagozatos általános iskolai tanulók körében végeztük, a fővárosban és hátrányos helyzetű vidéki településeken. Saját készítésű és validált kérdőíveket tartalmazó, önkitöltős papíralapú kérdőívet használtunk. Az egészségműveltségi szint meghatározására a HLS-Child-Q15, a fizikai aktvitás mérésére a PAQ-C kérdőív szolgált. A fővárosi mintába 59 fő, a hátrányos helyzetű vidéki települések mintájába 61 fő került be.

Eredmények: Szignifikáns különbséget találtunk a fővárosban és a hátrányos helyzetű településeken élők között, valamit a szülők iskolai végzettége és a gyermekek egészségműveltségi szintje között ($p<0,001$). Közepes erősségű pozitív irányú szignifikáns kapcsolatot kaptunk továbbá a szülők iskolai végzettsége és az egészségműveltség között ($p<0,001$). A fővárosi és a hátrányos helyzetű településeken élők fizikai aktvitása között azonban nem találtunk szignifikáns különbséget ($p=0,189$).

Következtetés: Egységesen figyelmet kell fordítani az általános iskolás tanulók fizikai aktivitására és egészségműveltségére településtípustól függetlenül. Az eredmények arra utalnak, hogy korai beavatkozásra van szükség annak érdekében, hogy minden gyermek - függetlenül a hátterétől - olyan mértékben fejlődhessen, amely a saját egészsége szempontjából előnyös. Összességében a tanulmány eredményei biztatóak és megmutatják, hogy az egészségnevelésnek szerepe van a fiatalok egészségének előmozdításában.

Kopecskó-Hodosi Zsófia: Technikumba járó diákok hatékony pedagógus fogalmának feltárása az Asszociatív Csoport Analízis technika alkalmazásával

Keywords

technikum

AGA

szóasszociáció

tanulói gondolkodás struktúrája

hatékony pedagógus

Absztrakt:

A pedagógusprofessziót célzó kutatások egyik kulcskérdése, milyen a jó pedagógus, melyek azok a tulajdonságok, jellemzők, amelyeket a felsőbb irányítók, valamint a tanulók és szüleik elvárnak, amelyek a pályán való eredményességhez szükségesek és elengedhetetlenek. A korábbi kutatási eredmények arról számolnak be, hogy a szakma műveléséhez szükséges speciális ismeretekkel párhuzamosan megjelenik az igény olyan személyiségbeli jellemzőkre, amelyekkel a pedagógus teljesíteni tudja a tantervben előírtak átadásán túlmutató elvárásokat.

Francis Galton, önmegfigyelésen alapuló asszociációs vizsgálatai során megfogalmazta, hogy az asszociációk sajátos világossággal leplezik le az emberi gondolatok alapjait. (LŐRIK,TORDA,1993) Az ő munkásságát követően számos, köztük a pedagógia területén kezdték el sikerrel alkalmazni az asszociációs vizsgálatokat, alapul véve, hogy az inger-szavak által előhívott válasz-szavakból következtethetünk a válaszadó személy attitűdjére.

A középiskolás tanulók hatékony pedagógus fogalmának feltárására – egy nagyobb vizsgálatsorozat részeként – asszociációs vizsgálatot végeztünk az Asszociatív Csoportanalízis Technika segítségével. (SZALAY,DEESE, 1978) Az AGA módszer segítséget nyújt fogalmakhoz társított szubjektív jelentések átfogó feltárásában. A technikát ezt megelőzően kizárólag kulturális összehasonlító vizsgálatok során alkalmazták, azonban bizonyítást nyert, hogy sikeresen alkalmazható kultúrán belüli csoportok összehasonlítására is. (FÜLÖP, 2013) A szóasszociáció bőséges listáját bocsájtja rendelkezésünkre olyan fogalmaknak, amelyek a tanulók gondolkodásában megjelenhetnek. Azáltal, hogy a vizsgálat elemzése, értékelése nem kizárólagosan a szavak szintjén zajlik, hanem a csoportalkotást követően komplex, hierarchikus struktúrát alkothatunk, így alkalmasnak bizonyul összetett fogalmak értelmezésére.

A vizsgálat során a 9. és 12. évfolyamos tanulókat kérdeztük - mindkét évfolyamról 150-150 főt - az ő válaszaik kerültek elemzésre és összevetésre. Az alkalmazott hívószó a hatékony pedagógus volt.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a 12. évfolyamos tanulók nagyobb összsúllyal említették olyan tulajdonságokat, amelyek a pedagógus szakmai tudástartalmára vonatkoznak.

A kutatás eredményei segítséget nyújtanak a technikumban tanító pedagógusok munkahatékonyságának emeléséhez, valamint a pedagógus-képző intézmények hallgatóinak pályaszocializációjához azáltal, hogy betekintést enged a diákok által támasztott elvárásokba.

Fülöp Márta (2013): A versengés, a győzelem és a vesztés pszichológiája és kulturális különbségei, értekezés, MTA Doktori Tanács, Budapest

Lorand B. Szalay, James Deese (1978): Subjective Meaning and Culture: An Assesment Trough Word Associations, Lawrence Erlbaum Associates

Lőrik József, Torda Ágnes (1993): Szóasszociációs vizsgálatok a gyógypedagógiában, Gyógypedagógiai szemle, 21.év., 2. sz., p.81-93

Krisztina Borsfay, Orsolya Endrődy and Luu Lan Anh Nguyen: Virtuális mobilitás a STROLL projekttel

Keywords

Virtuális mobilitás

interdiszciplinaritás

városantropológia

gender

Erasmus KA2

Absztrakt:

Az első COVID karantén idején fogalmazódott meg a kérdés, hogy lehet úgy utazni, hogy élvezetes maradjon annak ellenére, hogy csak online tehetjük. Innovatív felsőoktatási projektünkben 2021-22-ben virtuális mobilitásban vehetnek részt három egyetem hallgatói. A partnerek a Madrid Complutense Egyetem, a Thessaly Egyetem Görögországból, illetve az Eötvös Loránd Tudományegyetem. A projekt vezetője az Artemisszió Alapítvány. A projekt az ERASMUS KA2 finanszírozásával valósul meg. Fókuszban a városok megismerése áll.

A városantropológia lencséjén keresztül 3 város: Budapest, Madrid és Larissa jellegzetességeit vizsgálják a résztvevők.

Nemzetközi tanulmányi programunk során tematikus kutatómunkában vesznek részt a hallgatók. A kutatómunka online és off-line terepmunkát, elméleti háttérmunkát és különböző térképezési, illetve vizuális eszközöket (fotó, videó) használó gyakorlatokat foglal magában helyi mentor-tanárok részvételével. A résztvevő diákok megtanulják olvasni, elemezni, kutatni a városi teret különböző, interdiszciplináris tudományterületek (antropológia, pszichológia, urbanisztika, vizuális kultúra) és művészeti ágak segítségével. A hallgatók kis létszámú, vegyes kutatócsoportokban dolgoznak, amelyek elősegítik az interkulturális kompetenciák, a vezetési, a kommunikációs és az együttműködési készségek fejlesztését. A félév során a hallgatók várostudományi és kvalitatív módszertani órákon vesznek részt, beleértve a művészeti módszereket is.

Interdiszciplináris jellegéből fakadóan dolgozik együtt antropológus, pedagógus, pszichológus, képzőművész és építész. Jelen tavaszi félévben a három intézmény együtt indított egy kurzust, A féléves kurzus során megvalósuló munkában négy csoportban végeznek kutatást a városról a hallgatók, a témák: „városi tér”, „város a társadalmi nem szemszögéből”, „művészet a városban”, „a lakható város”. A hallgatók a négy csoportban egyenlő arányban vesznek részt a három intézményből, a jelentkezőknek motivációs levélben kellett megjelölni melyik csoportban szeretnének részt venni.

A négy csoport 1-1 mentor segítségével az adott városokat vizsgálva az adott lencsén keresztül minden városlátogatás végén beszámol, hogy halad kutatási tervével.

Jelen előadásban a projekt általános keretei mellett a gender kutatócsoport budapesti kutatását mutatjuk be mentori oldalról. A társadalmi nem (gender) az egyik legfontosabb társadalmi

kategória, amely befolyásolja többek között azt is, hogy hogyan határozzuk meg, alakítjuk ki a városi tereket. Ebben a kutatócsoportban azt vizsgálták meg a hallgatók, hogy a kultúra és a társadalmi nem (gender) aspektusai hogyan jelennek meg az utcanév elnevezéseiben, és ennek mi lehet a jelentősége a társadalmi percepció szempontjából.

Herczegh Judit: Kulturális üzenetek és közösségek a mémeken keresztül

Keywords

információs társadalom

mémkultúra

online közösségek

Absztrakt:

Megújuló társadalmunk megértésében az elektronikus, információs és kommunikációs eszközök kitüntetett szerepet játszanak. A legjobb módja a társadalmi élet változásainak követésének és megértésének az internet sokrétű használatának feltérképezése.

Az internet és az okos eszközök az egyéni szocializáció részévé váltak. Az IKT elemek képesek elősegíteni a társadalmi kohéziót. Az általuk létrehozott tér alkalmazkodik a hagyományos társadalmi struktúrákhoz, ám újfajta mintázatokat is képes kialakítani.

Az információs társadalom keretrendszere a közösségi médiafelületek segítségével létrehozza azokat a kulturális tartalmakat az online térben is, amelyek a fizikai világban társadalmi csoportokat képesek szegmentálni vagy integrálni.

Számos nemzetközi és magyar tudományos kutatás vizsgálja a számítógépek és az internet hatásait a társadalmi struktúrákra, a gazdaságra vagy akár az egyénre, az oktatásra és a felsőoktatásra.

Az IKT-eszközök a közösségi média platformjai révén könnyen építhetnek ki társadalmi kapcsolatokat.

Dawkins óta foglalkozik a társadalomtudomány a memetika kérdéseivel. A genetikusan örökíthető kulturális elemeink összessége utat mutat a társadalomba illeszkedéshez és a speciális kulturális közegeink azonosításához vagy váltásához. Ugyanakkor Dawkins elméletére és elnevezésére tapadva a mémkultúra kialakulása az információs társadalom mainstream és underground szegmenseiben egyaránt produktív és látványos testet ölt.

A mém, mint üzenet egyaránt képviseli a globális kulturális egységtudatot és ugyanakkor csoportokat szegmentál mind az alkotók, mind az értelmezők körében.

Előadásunk segítségével bemutatjuk a mémek kulturális és társadalmi jelentéstartalmait, értelmezési keretlehetőségeit egy speciális szegmenshez kapcsolódóan, az oktatás keretrendszeréhez kapcsolódó mémoldalakon keresztül.

Az oktatási tartalmú mémoldalak közösséget teremtenek a képzési szintek szereplői között, azonos jelentéstartalmuk, szimbolikájuk összekapcsolja az oktatás gondolatvilágát, strukturálja azt és képes egy online közösségen keresztül az azonosság és összetartozás erejét hordozni.

Nézetünk szerint a mém egyaránt eleme lehet egy globális kulturális üzenettartam megteremtésének, mely közös társadalmi értékeket azonosít és teremt, ugyanakkor képes csoportokra bontani a társadalom tagjait ezen kulturális elemek értelmezése és adaptálása során egy azonos képi és szövegvilág bemutatásával.

Márta Gelencsérné Dr. Bakó and Nóra Perák: A támogatott lakhatás mint a társadalmi participációt segítő szolgáltatás

Keywords

támogatott lakhatás

életminőség

participáció

Absztrakt:

A nagyobb létszámú bentlakásos intézmények szolgáltatásai – melyet több társadalmi csoport vehet igénybe – egyre inkább kitagolódnak a kisebb létszámú intézmények megvalósulási területeire. E folyamat átfogó célja, hogy az érintett személyek szegregált, intézményalapú szociális szolgáltató rendszere átalakuljon és a kliensek társadalmi befogadása megvalósuljon.

Kutatásunk az egyik érintett csoportra, a fogyatékos felnőtt emberek célcsoportjára fókuszál a támogatott lakhatás tekintetében, mely kevésbé kutatott területre nyújt betekintést.

A kutatási irány kijelölésében meghatározóak voltak azok a hazai és nemzetközi szakirodalmak, melyek a témához kapcsolódóan bemutatják a kiváltáshoz kapcsolódó fogalmakat, a kiváltás folyamatát, megközelítési módokat (Chou és mtsai, 2008; Könczei-Hernádi, 2011; Papp, 2012; Szirmai-Váradi, 2012; Hall, 2012; Kondor, 2018), valamint a támogatott lakhatás előkészítését, megvalósítását biztosító legfontosabb jogszabályokat.

Kutatásunk célja, hogy feltárjuk az intézményi ellátástól a közösségi szolgáltatások igénybevételére való áttérést, az átalakítás folyamatát a szervezet egészére: a lakókra és a munkatársakra vonatkozóan egyaránt.

Kutatásunk kvantitatív módszertan alkalmazásával valósul meg a szakemberek kérdőíveinek (n=108) elemzésével, azonban fogyatékos személyeket is bevontunk a vizsgálatba (n=21), eszköze a San Martin skála, mely során feltártuk a válaszadók életminőségét a különböző ellátási formákban. Így munkánk a participatív kutatások közé is sorolható.

Kutatási kérdéseink között megjelenik, hogy milyen mértékű változást mutat a segítő szakemberek gondoskodó hozzáállása a támogatott döntéshozatal irányában? Milyen mértékű eltérés mutatható ki a lakók életminősége tekintetében a különböző ellátási formákban? Milyen mértékben járul hozzá a TL szolgáltatása a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedésben?

Megállapítható, hogy változás tapasztalható az ágazat diskurzusában és tevékenységének fókuszában, melynek hatása megfigyelhető a szakemberek átalakuló szemléletmódján, melyet a kérdőív elemzése igazol. A válaszadók elfogadják a TL fontosságát és megvalósítását, de a régebb óta a szociális szférában dolgozók nehezebben tudnak azonosulni a támogatói attitűddel, jellemzőbb rájuk a kliensek „kiszolgálásának” igénye. Véleményük szerint a szemléletmód váltás hangsúlyozása mellett a folyamatot nagy körültekintéssel kell támogatni minőségi és mennyiségi oldalról egyaránt.

Az életminőségben bekövetkező változás a fogyatékos személyek számára a különböző ellátási formákban biztosított lakás és életkörülmények mutatják, melyet a San Martin skála elemzése igazol.

Összegzésként megállapítható, hogy mindegyik terület jelentős mértékben jelen van a társadalmi participáció megvalósulásának folyamatában.

Magdolna Chrappán: Miénk itt a TÉR. A teljesítményértékelési rendszer a felsőoktatási intézményekben

Keywords

felsőoktatás

teljesítményértékelés

public service motivation

közmenedzsment

fejlesztő értékelés

Absztrakt:

A felsőoktatás alapítványi kiszervezésével az egyik legfontosabb szervezeti kérdéssé válik a munkatársak, ezen belül különösen az oktatók teljesítményének értékelése. A kérdés komplexitását jól jelzi, hogy a szakirodalomban sokféle értelmezés, prioritás és még több szempontrendszer létezik, amelyek különféle szervezetelméleti, pszichológiai és szociológiai elméletet próbálnak a gyakorlatba átültetni.

A leggyakrabban a teljesítményértékelés HR-megközelítésével találkozunk, ami a magyarra közmenedzsmentként fordított new public management alapfilozófiájára épül. Ennek értelmében a közszférában s természetesen a felsőoktatási intézményekben is a for profit szektor teljesítménymenedzsmentjét és teljesítményértékelési rendszereit (TÉR) kell alkalmazni, mert ez a minőség, átláthatóság, elszámoltathatóság garanciája, emellett a standardizálás az összehasonlíthatóság biztosításával az intézményi teljesítményt és virtuális „versenyeredményeit" is megmutatja. (Kovács&Takács, 2016, Polónyi, 2006, Sasvári et al. 2021.).

Az előadásban a nemzetközi trendeket és tapasztalatokat mutatjuk be a TÉR–rendszerek alkalmazásával kapcsolatban, fókuszba állítva azokat a problémákat, amik a TÉR differenciálatlan kiterjesztésekor különösen az oktatói minősítésben felmerülnek.

Az első probléma ahogy azt sok szerző állítja: nem lehet egyértelműen bizonyítani, hogy a TÉR alkalmazása valóban fokozza az oktatói teljesítményt (Murphy, 2020, Pulakos et al., 2015, Sułkowsky et al., 2021), sőt akár ronthat is rajta (Gerreish, 2016, Ritz, 2016).

Egyetértés mutatkozik azonban abban, hogy léteznek olyan munkavállalói csoportok, akik esetében problémamentesen és hatékonyan alkalmazható a TÉR (pl. az adminisztráció és a menedzsment tagjai). Az oktatók esetében a helyzet más: a többrétegű szereprepertoár, valamint a nehezen kvantifikálható munkatevékenységek miatt szinte lehetetlen univerzális oktatói standard-eket kialakítani. (Cadez, 2017, Coomber, 2018, Henkel, 2000, Kallo & Kallo, 2014).

A másik probléma, hogy nem mindegy, milyen célra használjuk a teljesítményértékelést. A minősítés és ezzel együtt az oktatói előmenetel és/vagy szelekció az egyik felhasználási cél, a másik az egyéni és szervezeti fejlődés támogatása (fejlesztő értékelés, ahogyan a pedagógiában használjuk a kifejezést). A kétféle cél és metódus nagyon eltérően hat a TÉR hatékonyságára

(Camilleri, 2021, Capellio & Pedrini, 2017). A két cél paralel módon is alkalmazható egy adott felsőoktatási intézményben, ezt azonban csak nagyon átgondolt, egyértelmű stratégiával és adekvát eszközrendszerrel lehet megvalósítani.

A harmadik probléma, hogy általában az oktatásban, s így a felsőoktatásban is az akadémiai és oktatói tevékenység alapvetően az ún. public service motivation-ra (PSM) alapul, ami főként a közösség szolgálatára való erős motivációt jelenti. (Andersen et al., 2018). A kutatások szerint a PSM-mel bíró embereknél a TÉR éppen ellentétes hatást érhet el, ha az adott intézmény szervezeti kultúrája ezt a jelenséget nem kezeli megfelelően. (Bright, 2016, Vandenabeele, 2009, Sułkowsky et al., 2021).

A szakirodalmi feltárás segítségével némileg eligazodhatunk a TÉR-elméletek és hatások között, kutatásunk rámutat továbbá arra is, hogy hazánkban viszonylag kevés empirikus kutatások van a felsőoktatási TÉR-alkalmazással kapcsolatban, miközben általában a felsőoktatás minőségének egyik kulcsfontosságú eszközéről van szó.

A kutatást támogatta: EFOP-3.6.1-16-2016-00022 „Debrecen Venture Catapult Program”

Enikő Major: Megvalósul-e az értékteremtő gyermeknevelés a családban?

Keywords

gyermeknevelési értékek

értékpreferencia

szülői szerepvállalás

Absztrakt:

A nevelési értékekre fókuszáló kutatások (Szabados, 1996; Takács, 2008; Pusztai, 2011; Verdes, 2017; Dusa, 2020) lehetőséget biztosítanak az értékteremtő nevelésben megvalósuló szülői és pedagógusi preferenciák vizsgálatára. A felekezeti és állami általános iskolába járó alsós diákok szüleinek vizsgálatára még kevés kutatás vállalkozott, hiszen ezek leginkább a középfokú oktatás aktoraira irányultak ezidáig. Éppen ezért tanulmányunkban arra keressük a választ, van-e szerepe a közoktatás éveiben a család által birtokolt kulturális- és vallási tőkefajtáknak (Pusztai, 2020; Engler és mtsai, 2021), a szülők vallásos önbesorolásának, illetve annak, hogy milyen fenntartóhoz tartozó általános iskolát választanak gyermekeiknek abban, hogy milyen értékek preferálása dominál nevelési elveikben. A KINCS Értékteremtő gyermeknevelés (2020) és az Értékteremtő gyermeknevelés a felekezeti iskolákban (2020) című, Tiszántúlon felvett kérdőíves kutatások szülői nevelési értékekre vonatkozó kérdéseire adott válaszokat SPSS program segítségével elemeztük, leíró statisztikát és ANOVA-tesztet alkalmazva. Vizsgálatunk eredményeként megállapítottuk, hogy a szülők iskolai végzettségétől nem függ nagymértékben az értékpreferenciájuk, de ez, illetve a vallásos önbesorolásuk hatással van arra, milyen fenntartású iskolába íratják be gyermekeiket, ezáltal mennyire van szignifikáns összefüggés az értéksorrendjük és a különböző vizsgált változók összehasonlításában. A tanulmány eredményében a felelősségérzet, mint érték kialakítása dominál, mely további összehasonlításra ad lehetőséget a szülők és pedagógusok értékpreferenciájának vizsgálatában.

Adél Csikai: Társadalmi innováció ösztönzése egy hátrányos helyzetű ormánsági településen

Keywords

társadalmi innováció

felzárkózó települések

közösségfejlesztés

Absztrakt:

A társadalmi innováció egyre nagyobb szerepet kap a hátrányos helyzetű települések fejlesztésében. Ugyanakkor ezek az innovációk eltérnek a piaci újításoktól, mert inkább szociális, kulturális jellegűek, céljuk a helyi kapcsolatok ösztönzése és a kollektív tanulás segítése. (Pue K. és tsa 2015) (Dargan L. - Shuksmith M. 2008) A vidéki, hátrányos helyzetű települések fejlesztése esetében a siker eléréséhez elengedhetetlen a különböző szektorok-kormányzati, üzleti, civil és tudományos -összefogása és az együttműködési rendszer kidolgozása. (Boros-Bucher 2020) (Bucher 2019)

Tésenyben és az Ormánság településein több évtizede folynak európai uniós és kormányzati finanszírozású felzárkóztató, támogató programok. Az előadás ezek közül a most folyó Végtelen lehetőség járási és a Felzárkózó települések, települési programot vizsgálja, azok társadalmi innovációt elősegítő szerepeire fókuszál. Az előadás során gyakorlati példákon keresztül bemutatásra kerül a Jelenlét Pont innovatív, multiplikáló szerepköre a közösségfejlesztés és képessé tétel terén. A Felzárkózó települések program újdonsága az erősen központosított hazai támogatási programok között, hogy itt a helyben dolgozó szakemberek a település kulcsszereplőivel és a lakossággal együttműködve együtt jelölik ki a helyi fejlesztések útját, így az alulról szerveződésben rejlő erőforrások és tőkék felszínre kerülnek, érvényesül a szubszidiaritás elve.

2018 óta Tésenyben a Katolikus Karitász működtet Jelenlét Pontot. A Katolikus Karitász a magyar katolikus egyház hivatalos, közcélú humanitárius szervezete. A Jelenlét pont fenntartója tehát egy olyan szervezet, amely szorosan kapcsolódik a katolikus egyházhoz. A nonprofit szervezetek nemzetközi kritériumrendszere (Salamon L. – Anheier H. 1995) alapvetően öt szempontban határozza meg a szektorhoz való tartozás kritériumait, amely az elmúlt évtizedekben két ponttal bővült (Nária M. 2005) Ez alapján az egyházak nem tekinthetők nonprofit szervezetnek mivel az egyházi hierarchia részeként funkcionálnak, elsődleges céljuk a hitéleti tevékenység gyakorlása. Azonban a nonprofit kritériumok rendszere nem zárja ki a pártfogói, polgárjogi, valamint a vallásilag elkötelezett karitatív szervezeteket.

Az előadás a Jelenlét Ponton zajló programokra, foglalkozásokra fókuszál, kiemelten azok hatását a társadalmi innovációra.

Noémi Hajdu and Aranka Varga: Az inkluzivitás jellemzői iskolai és társadalmi környezetben

Keywords

korai iskolaelhagyás

inkluzív intézményi környezet

cigány/roma tanulók

Absztrakt:

Előadásunkban a 2021-2025 között pályaorientációs mentori tevékenységet kutató-, fejlesztő program terepeit - 10 általános iskolát, annak társadalmi és iskolai környezetét - mutatjuk be. A kistelepüléseken található iskolákban nagyrészt hátrányos helyzetű és cigány/roma diákok tanulnak, akik nehézségei halmozódnak, lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás veszélyezteti őket. A korai iskolaelhagyással kapcsolatos tudományos vizsgálatokra (Fehérvári 2015) támaszkodva és az inkluzivitás folyamatelvű modelljét (Varga 2015) alapul véve alakította ki kutatócsoportunk a beavatkozások helyszínéül választott iskolák helyzetét feltáró kutatási eszközöket. Célunk, hogy lássuk, hogy a kutatás-fejlesztés bemeneti pontján mi jellemzi az egyes intézményeket, mérhetővé téve a kimeneti ponton az elmozdulásokat. További cél láttatni az iskolák közötti különbségeket – szükséges beavatkozási pontokat, már működő jó gyakorlatokat -, hogy a fejlesztés során az iskolák közötti tapasztalatcsere, horizontális tanulás elindulhasson. Az iskolákat és környezetüket az inkluzivitás hatelemű szempontrendszere (Varga 2015) alapján vizsgáltuk, és a 2022. tavaszán lezajlott terepmunka megfigyelései alapján írtuk le. További kutatói eszközként használtuk az iskola vezetővel készített mélyinterjúkat (N:10), melyek a statisztikai adatokon túl az inkluzivitást mérő 6 vizsgálati kört (tárgyi környezet, attitűd, felkészültség, szolgáltatások, partnerek, fejlesztések) tartalmazták és összességében árnyalt képet nyújtottak a vizsgált intézmények helyzetéről. Valamennyi kutatói eszközünk fókuszban tartotta a cigány/roma tanulókra vonatkozó intézményi tapasztalatokat (sikereket és nehézségeket) és a rájuk irányuló szolgáltatások feltárását is. Egyúttal elvégeztük az egyes intézmények összevetését a kapott eredmények alapján, mely összevetés egyértelműen kirajzolja a kutatás fejlesztésbe bevont intézmények erősségeit, gyengeségeit, alapul szolgálva a fejlesztés kiemelt pontjához, a horizontális tanulás területeihez.

Irodalom:

Fehérvári Anikó: Lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjei. Neveléstudomány 2015/3. 31-47.

Varga Aranka: Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. PTE BTK NTI 2015.

Roland Hegedűs and Krisztina Sebestyén: A BTMN, az idegen nyelv és a kompetenciamérés háromszöge

Keywords

BTMN

Idegen nyelv

Kompetenciamérés

Absztrakt:

Témaválasztás és szakirodalmi áttekintés

A tanulói teljesítményekkel és idegen nyelvvel (pl. Hegedűs – Sebestyén 2019) több kutató is foglalkozott, de a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekekkel kevesebb. Azért is nehéz a BTMN gyermekek vizsgálata, mert a csoport pontos meghatározása kevésbé kiforrott, ezért is jött létre egy szakmai irányelv ebben a témában (Bíró 2020). A csoport vizsgálatát tovább nehezíti, hogy ez egy magyar „specialitás", így hazánkban törvényi meghatározása van (2011. évi CXC. törvény 4. §), de a nemzetközi szakirodalomban nem találunk ennek megfelelő fogalmat. A tanulói teljesítményeket több tényező is befolyásolja, mint például a családi háttér (Pusztai 2009; Blossfeld et al. 2019), a középiskola tagozata (Heisig et al. 2020), az intézmény fenntartója (Elder – Jepsen 2014) és egyéni jellemzők (Kövesdi et al. 2017).

Hipotézisek

Kutatásunkban a BTMN gyermekek matematika és szövegértés eredményét vizsgáltuk a többségi gyermekekhez viszonyítva fenntartó és tagozat szerint. Továbbá BTMN és többségi gyermekek között tagozat alapján vizsgáltuk a továbbtanulási célokat és tantárgyi kedveltséget, amikhez az alábbi hipotéziseket állítottuk fel:

1. A BTMN tanulók családi háttere rosszabb, mint a többségi gyermekeké.

2. A BTMN tanulók kompetencia-eredményeire hatással van a fenntartó típusa és az osztály tagozata.

3. Az osztály tagozata és gyermek jellemzői szerint különbség van a tantárgyi kedveltségben, valamint a továbbtanulási célokban.

Módszer és minta

Kutatásunkban a 2019. évi 10. osztályos Országos kompetenciamérés tanulói adatbázisát elemeztük, amiben összesen 83 751 fő található, amiből 4 284 fő volt BTMN tanuló. Vizsgálatunkban a tanulók osztályának típusa meghatározó volt, így őket csoportokba rendeztük, aminek eredményeként (1) normál tantervű osztályba összesen 37 888 fő, (2) bizonyítottan nyelvi tagozatosba 11 011 fő, míg (3) emelt óraszámú osztályba 12 332 fő járt. A BTMN gyermekek létszáma és aránya a különböző specializációjú osztályokban: normál tantervű osztály 2341 fő (6,2%), bizonyítottan nyelvi tagozatos osztály 384 fő (3,5%) és emelt óraszámú 328 fő (2,7%). A fenntartói változóból három csoportot hoztunk létre, az államit, az

egyházit és az egyebet. A vizsgálat során SPSS statisztikai program két- és háromdimenziós ANOVA és kereszttábla vizsgálatait használtuk.

Eredmények

Vizsgálatunk szerint az emelt óraszámú tagozaton a legjobb a BTMN tanulók családi háttere, ami pedig együtt jár azzal, hogy ebben a tagozattípusban a legmagasabb a matematika és szövegértés eredménye. A fenntartók alapján azt tapasztaljuk, hogy normál tagozatnál az egyházi intézményben jobbak a tanulók eredményei, míg bizonyítottan nyelvi, valamint emelt óraszámú tagozatnál az állami intézményekben tanulók a jobbak. Tantárgyi kedveltségben a nem BTMN tanulók átlagai a jobbak, mint a BTMN gyermekeké. Minden tagozatnál az idegen nyelv a legkedveltebb, míg a legkevésbé a matematika. A továbbtanulásban a normál tantervű gyermekek tűzik ki a legalacsonyabb célokat, míg az emelt óraszámú gyermekek a legmagasabbakat. A BTMN és nem BTMN gyermekek között különbség van, mert a minden tagozatban a nehézséggel küzdők jövőtervei kisebbek. Összességében sikerült a BTMN csoporttal kapcsolatos szűkös kutatásokat bővítenünk, valamint olyan eredményekre jutottunk, mely későbbiekben akár mélyebb kutatások alapjai is lehetnek. Mindemellett olyan információkhoz jutottunk, amelyek hasznosak lehetnek a BTMN gyermekek távlati céljainak elérésének elősegítésében, esetlegesen magasabb cél felé való motiválásában.

Hivatkozott irodalom

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4. §

Bíró Endre (szerk., 2020): Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során... Budapest, ELTE BGGYK

Blossfeld et al. (2019): Soziale Ungleichheiten und Bildungsentscheidungen im Lebenslauf: Die Perspektive der Bildungssoziologie. Journal for Educational Research Online/Journal für Bildungsforschung Online, 11(1): 16-30.

Elder, Todd – Jepsen, Christopher (2014): Are Catholic Primary Schools More Effective Than Public Primary Schools? Journal of Urban Economics, 80(1): 28-38.

Hegedűs, Roland – Sebestyén, Krisztina (2019): A case study about regional differences of Hungarian pupils' achievement. Hungarian Educational Research Journal, (9)1: 123-127.

Heisig et al. (2020): Cross-national differences in social background effects on educational attainment and achievement: absolute vs. relative inequalities and the role of education systems. Compare: A Journal of Comparative and International Education, 50(2): 165-184.

Kövesdi Andrea et al. (2017): A 2017. évi Országos kompetenciamérés eredményei Magyarországon. Az SNI és BTM-mel diagnosztizált 6,8,10-ik évfolyamos gyermekek körében. Psychologia Hungarica, 7(2): 29-49.

Pusztai Gabriella (2009): A társadalmi tőke és az iskolai pályafutás. Budapest: Új Mandátum.

Dániel Rémai: Terror – elhárítás – oktatás: A terrorelhárítási ismeretek oktatásának aktuális kihívásai és jövőbeni lehetőségei

Keywords

terrorizmus

felsőoktatás

jövő

Absztrakt:

Minden szakterület felsőfokú képzésben történő oktatása egyszerre követeli meg az általános pedagógiai ismeretek és eszköztárak, valamint a szakterület oktatásához szükséges egyedi elemek ötvözését. A biztonsággal foglalkozó tudományok alapvetően a bölcsészettudományok közé sorolhatóak, ugyanakkor számos elemükben túlmutatnak azon. A játékelméleti, hálózatelemzési vagy szimulációs oktatási módszerek alkalmazása a biztonsággal kapcsolatos – hazai és külföldi - egyetemi képzésékben kikerülhetetlen elem és napjainkban már alapvető elvárás. Ugyanakkor vannak olyan részterületek, amelyeken az oktatás, tanítás, tudásátadás számos kérdést felvet és jelenleg is aktív diskurzus tárgyát képezi.

Ma Magyarországon, a nemzetbiztonsági szolgálatok által meghatározott elvárások szerinti nemzetbiztonsággal kapcsolatos ismereteket, kizárólag a Nemzeti Közszolgálati Egyetem nemzetbiztonsági képzésein oktatunk. A képzés számos egyedi jellemzővel rendelkezik, a hallgatók összetételétől kezdve, az oktatási tematikákon át, az elsajátítandó ismerethalmaz munkahelyi felhasználhatóságáig.

A nemzetbiztonsági ismeretek köre egy folyamatosan bővülő, változó és aktualizálásra szoruló kérdéskör, amelyen belül elhelyezkedik a terrorelhárítási ismerek csoportja. A hagyományos terrorfelderítési, - elhárítási, terrorellenes műveleti és nemzetközi együttműködésre vonatkozó ismeretek mellett számos határterület megjelenik a képzési portfólióban.

A szerteágazó tudáshalmaz, a speciális hallgatói kör egyszerre veti fel a kérdést: hogyan oktatható jól a terrorelhárítási ismeretek tárgyköre? Az előadás célja, hogy bemutassa a terrorelhárítási ismeretek oktatásának kihívásait. Bemutassa azokat a sarokpontokat, amelyek meghatározhatják egy ilyen jellegű speciális területen az ismeretátadást.

Az általános módszertani auditon túl a kutatás kiemelt részét képezi a képzés terrorelhárítási specializációján végzett illetve a képzésben résztvevő hallgatók anonimizált, kérdőíves lekérdezése.

A kérdőív olyan területeket vizsgál, mint a képzés megítélésére, az elsajátított ismeretek általános vagy munkahelyi felhasználhatósága, ezek aktualitása, az oktatási módszerek és eszközök hatékonysága, az elvárt új módszerek felsorolása.

Az előadás során rövid áttekintést nyújt azon módszerekbe, amelyek más területeken már bevált módon működnek és akár a terrorelhárítás oktatásában is hasznosíthatóak lehetnek. Valamint kitér a terrorelhárítási ismeretek oktatásának nemzetközi példáira és az ott látható jó gyakorlatok bemutatására.

Annak ellenére, hogy az előadás egy nagyon egyedi felsőoktatási terület oktatási kihívásaival, nehézségeivel és lehetőségeivel foglalkozik, számos hasonló, speciális terület számára szolgálhat hasznos és hasznosítható megállapításokkal, eredményekkel.

Gabriella Keczer, Gergely Kováts and Zoltán Rónay: Hungarikum-e a modellváltás? Az egyetemfenntartói struktúra hazai átalakítása a nemzetközi trendek tükrében

Keywords

modellváltás

boardok

autonómia

Absztrakt:

A magyar felsőoktatás utóbbi éveket meghatározó jelensége az úgynevezett modellváltás. Az eredetileg néhány intézményre tervezett pilotprogram váratlanul végigsöpört a hazai felsőoktatási intézményeken, és jelenleg már csak mindössze hat állami felsőoktatási intézmény működik. A korábbi arányok radikálisan megváltoztak; a hallgatók jelentős része olyan egyetemen folytatja tanulmányait, amely a nemzeti felsőoktatási törvény kategóriarendszere szerint nem állami intézmény. A modellváltás folyamatát érdemes több irányból vizsgálni: mik voltak annak szakpolitikai és jogalkotási előzményei, melyek a hivatalos és feltételezett kormányzati indokai, miként valósult meg, milyen hatással lehet a felsőoktatás egészére és az egyes intézmények működésére, valamint olyan alapvető jogokra, mint az intézményi autonómia vagy éppen az akadémiai szabadság különböző aspektusai. A fentiek vizsgálatához indokolt a modellváltás folyamatát a nemzetközi trendek (különösen a menedzserizmus és a boardizmus) tükrében elemezni. A modellváltást a nemzetközi szakirodalom különféle szempontrendszerei alapján vizsgálva ugyanis fény derülhet arra, hogy mennyiben a nemzetközi trendekbe illeszkedő, szerves fejlődési folyamatnak vagyunk tanúi vagy éppen – ahogy azt már korábbi felsőoktatási (intézményi kormányzási) reformok kapcsán láthattuk – a különböző külföldi modellek különböző elemeit egymáshoz illesztő sajátos magyar megoldás született. Az előadás a „Modellváltás a felsőoktatásban - Hogyan befolyásolja az intézményi kormányzás átalakulása a magyar egyetemeket?" című OTKA kutatás első lépéseként megvalósult vizsgálat eredményeiről számol be. Ez nem előzmény nélküli: valamennyi szerző külön-külön és együtt is számos alkalommal foglalkozott a nemzetközi trendekkel, összevetette azokat a korábbi irányítási reformok során bevezetett új jogintézményekkel (gazdasági tanács, kancellár, konzisztórium), illetve egyes elemeiben már magát a modellváltást is értékelte más tényezőkkel – vezetői felelősség, akadémiai szabadság, autonómia – összefüggésben.

A kutatási kérdéseink megválaszolásához először is az egyetemi kormányzás európai fejlődését tekintjük át Clark (1988) alapvetéseitől egészen Gornitzka és szerzőtársai (2017) összegző értékeléséig, majd bemutatjuk az irányító testületek változatait egyebek mellett Pruvot és Estermann (2018) kategóriarendszere, valamint Cornforth (2003) modelljeinek felhasználásával, illetve a Kretek és munkatársai (2013) által leírt szerepfelfogások ismertetésével. Ezt követően kitérünk – elsősorban Winckler és munkatársai (2018), illetve Pruvot és Estermann (2018) műveire támaszkodva – arra is, hogy néhány európai országban miként alakult az irányító testületek összetétele. Végül az egyetemi testületek hazai alakulásának bemutatását követően feltárjuk a modellváltó intézményeket fenntartó alapítványok szabályozási jellemzőit, és kísérletet teszünk a kuratóriumok lehetséges szerepfelfogásának felvázolásárra is a fenti modellek alapján.

Felhasznált irodalom:

Clark, B. R. (1998) Creating Entrepreneural Universities, Oxford, Pergamon.

Cornforth, C. (ed.) (2003) The governance of public and non-profit organizations: What do boards do? Routledge studies in the management of voluntary and non-profit organizations. London, Routledge

Gornitzka, Å.; Maassen, P.; de Boer, H. (2017) Change in university governance structures in continental Europe. Higher Education Quarterly, 71(3) pp. 274–289.

Kretek, P. M.; Dragsic, Z.; Kehm, B. M. (2013) Transformation of university governance: on the role of university board members. Higher Education 65(1) pp. 39–58.

Pruvot, E. B.; Estermann, T. (2018) University Governance: Autonomy, Structures and Inclusiveness. In: Pricopie, R.; Deca, L.; Curaj, A. (eds.) European Higher Education Area: The Impact of Past and Future Policies. Berlin, Springer International Publishing, pp. 619–638.

Winckler, G.; Holm-Nielsen, L. B.; Lindqvist, O. V.; Abécassis, A.; Noorda, S. J.; Assunção, M., Teixeira, P. N. (2018) National Reform Processes: Examples of Six European Countries. In: Krüger, K.; Parellada, M.; Samoilovich, D.; Sursock, A. (eds.): Governance Reforms in European University Systems, Cham, Springer

Zsófia Nemes-Wéber: VÁLTOZNAK A TÉMÁK, VÁLTOZNAK A SZERZŐK? AZ ÓVODAI NEVELÉS FOLYÓIRAT PROZOPOGRÁFIAI VIZSGÁLATA

Keywords

prozopográfia

neveléstörténet

sajtóelemzés

Absztrakt:

A jelen kutatás egy magyar neveléstudományi sajtó, egy konkrét szegmensének az Óvodai Nevelés folyóirat, egy meghatározott időintervallumban történő prozopográfiai feltárását célozza. A vizsgált időszak a megjelenéstől, 1953-tól egészen az 1970. évig terjed. A prozopográfiai kutatások alapja egy közös tulajdonsággal rendelkező csoport – mint az Óvodai Nevelés hasábjain megjelenő cikkek szerzői -, majd a statisztikai csoport minden egyes tagjának egy adott szempontú kérdéssor szerinti vizsgálata. A kutatás ez esetben a szerzők munkahelyére, beosztására, a vizsgált időszakban megjelent cikkek számára és azok a folyóirat szerkezetében történő csoportosítására terjed ki. A vizsgálat emellett arra a kérdés körbejárására is kiterjed, hogy a névtelenségbe burkolózó szerzők, a folyóiratban milyen témákban fejtik ki véleményüket és számuk hogyan csökken a vizsgált évfolyamok során. A tendenciák feltárására a vizsgálat bizonyos évfolyamok rendelkezésre álló lapszámainak adatait dolgozza fel.

A kutatás eredményei között szerepel, hogy Géczi (2010) által felsorolt a korszakban kvázi kötelezően tárgyalt témakörök, mint például a szocialista nevelésügy korabeli fókuszai, a munkára nevelés és a világnézeti nevelés kérdései, a közösségi eseményekről szóló tudósítások, és a gyakorló tanárok közleményei.

Ugyanakkor a névtelenségbe burkolózó szerkesztő bizottság munkája nem csak retorikai-poétikai megfogalmazások vizsgálatában, helyreigazításokban és szerkesztői üzenetekben érhető tetten, néhol kiegészítést, magyarázatott tartalmazó hozzáfűzésekben is megtalálhatók, mint az 1958. évi novemberi szám esetében, ahol egy tapasztalatlan óvónő panaszkodik a csoportátadás körülményeiről és nehézségeinek egyik okát a szűkre szabott délutános naplóban találta. Erre a kritikára reflektált a szerkesztő, hogy a központi iránymutatásban nem szerepel ilyenfajta szűkítés. Mindezen statisztikai elemzések, prozopográfiai adatok kiegészítésül szolgálnak későbbi kutatásokhoz, a szerzők ismerete, vizsgálata támpontot adhat a tőlük származógondolatok és általuk közvetített képek értelmezéséhez, tartalmilag orientált kvalitatív tartalomelemzéséhez.

Sándor Csonka: A természet szabad felfedezésének szerepe a hazai környezeti nevelési programokban

Keywords

környezetpedagógia

környezeti nevelés

természet szabad felfedezése

természeti kötődés

ökológiai identitás

túlszervezettség

élménypedagógia

magyar iskolarendszer

Absztrakt:

Az utóbbi évtizedek pedagógiai kutatásai és újításai megsokszorozták az elérhető terepi környezeti nevelési módszerek számát. Ugyanakkor ezen módszerek széles repertoárját alkalmazva gyakran megfeledkezünk egy másik attitűd formáló tényezőről, a természet szabad és kötetlen felfedezéséről. Iskolai keretek közt ez úgy értelmezhető, hogy a pedagógus passzív szerepben van, csupán felügyeli a diákok szabad mozgását és játékát a természetben, ezáltal a tanulók szabadon rendelkeznek az eltöltött idejükkel, nem vesznek részt külön feladatokban, szervezett programokban. A természet szabad felfedezésének környezettudatosságot alakító hatására korábbi kutatások eredményei alapján is következtetni lehet (pl: Palmer és Neal, 2000; Davis et al., 2016; Konyha, 2011; Piskóti, 2015 disszertációs kutatása). Palmer és Neal (2000) például megállapította, hogy a környezeti tárgyakat oktató tanárok leggyakrabban a gyermekkori, természetben szerzett közvetlen tapasztalataikra vezetik vissza a szakmai érdeklődésük kialakulását, Piskóti (2015) disszertációs kutatásában pedig kimutatta a gyermekkorban tett családi kirándulások, vidéken eltöltött nyarak környezetpedagógiai fontosságát. Csonka és Varga (2019) pilot kutatási eredményei alapján elmondható az is, hogy a környezeti nevelési programok túlszervezettsége, illetve az ezekhez köthető esetleges negatív élmények ellentétes pedagógiai hatást érhetnek el, a természet iránti kötődés gyengülhet. Elképzelhető, hogy sok esetben a programok lazítása és a természetben való szabad mozgás arányának növelése erősebb természeti kötődést tud kialakítani, mint az újabb környezeti nevelési programok beemelése. Ezen kutatási probléma vizsgálata érdekében reprezentatív mintás kérdőíves vizsgálat van folyamatban (32 iskola bevonásával), amelynek kezdeti eredményei kerülnek bemutatásra. Az elsődleges kutatási célok között szerepel a természet szabad felfedezése és a természeti kötődés (illetve ökológiai identitás) erőssége közti kapcsolatok feltárása, a természet szabad felfedezésének minőségi és mennyisége megvalósulásának vizsgálata a magyar iskolarendszerben, valamint ezen programok integrálási lehetőségeinek felmérése. Az előadás során az alábbi alaphipotézishez kapcsolódó kutatási eredmények kerülnek bemutatásra.

Hipotézis: A természet szabad felfedezésével kapcsolatos élmények nagyobb aránya (iskolában vagy azon kívül) erősebb természeti kötődést és ökológiai identitást eredményez. (Másképp: a túlszervezett környezeti nevelési programok számos esetben negatív viszonyulást eredményeznek a természet irányába, amelyet ellensúlyozhat a természet szabad megtapasztalása)

A vizsgálatok részeként öt fajta kérdőív segítségével történt adatfelvétel, az intézmények vezetőinek, valamint egyes pedagógusainak és diákjainak bevonásával. Intézményenként 3-5 pedagógus és egy felsős osztály (5-8. évfolyam) került megkérdezésre. A kezdeti eredmények rávilágítanak a természet szabad felfedezésének többnyire pozitív megítélésére a pedagógusok és diákok részéről, illetve az ezzel szemben álló megvalósítási nehézségekre. Vizsgálat tárgyát képezte a természet szabad felfedezésének gyakorisága is, a tanórák és tanórán kívüli programok vonatkozásában. Az eredmények a testnevelés órák és az osztálykirándulások kiemelt szerepét támasztották alá. A diák kérdőívek esetében természeti kötődés és ökológiai identitás vizsgálatok történtek (Nisbet és Zelenski, 2013 illetve Schultz, 2002 alapján), valamint a diákok természettel kapcsolatos meghatározó iskolai és iskolán kívüli élményei kerültek feltérképezésre abból szempontból, hogy mennyiben köthetők a szabad felfedezéséhez vagy az esetleges túlszervezettséghez. Újszerű eredménynek számít, hogy a természetben megvalósuló iskola programok esetében a diákok nagy arányban jelöltek meg olyan negatív érzéseket, amelyek a túlszervezettséghez, a szabadidő hiányhoz vagy a túl sok pedagógusi kontrollhoz kapcsolódnak (a diákok több mint 50%-ban jelezték ezen problémák valamelyikét). A vizsgálatok során sikerült összefüggéseket kimutatni a negatív élmények jelenléte és a természeti kötődés, illetve ökológiai identitás erőssége között. A kutatás gyakorlati pedagógiai szempontból alapvető fontosságú, hiszen a természet szabad felfedezésének tudatos és nagyobb fokú használata csökkentheti a környezeti nevelési programok esetleges kontraproduktív túlszervezettségét a magyar iskolarendszerben. Mindezek eredményeképpen fejlődést érhetünk el a diákok természeti kötődésének és ökológiai identitásának erősítésében, ezáltal a környezettudatosság motivációjának megteremtésében.

Benkő Bernadett, Felső Edit and Fehérvári Anikó: Nemzetközi mentorprogramok a korai iskolaelhagyás megelőzésére

Keywords

korai iskolaelhagyás

mentor

inklúzió

Absztrakt:

Az európai oktatási rendszerek kiemelt célja a lemorzsolódás és korai iskolaelhagyás visszaszorítása, ami egyaránt jár társadalmi, gazdasági és egyéni haszonnal. Az Eurostat adatai alapján (2021) korai iskolaelhagyók arányát tekintve a kétezres évektől kezdve az uniós arány folyamatosan csökken, Magyarországra viszont inkább az ingadozás, stagnálás volt jellemző az évezred elején, majd 2010 után pedig növekedés. 2020-ban 12,1% volt ez az arány. Az okok feltárásán túl az elmúlt két évtizedben számos oktatáspolitikai beavatkozás történt a lemorzsolódás és korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében. Az előadás a korai iskolaelhagyás és iskolai lemorzsolódás megakadályozását célzó nemzetközi preventív programok áttekintésére vállalkozik a 2010 és 2021 között született szisztematikus és meta-elemzések alapján. Három adatbázisban (Science Direct, ProQuest és Google Scholar) a következő keresőszavak alkalmazásával folyt keresésünk 2021. októberében: mentor vagy tutor vagy dropout vagy early school leaving/leaver és prevention és systematic literature review vagy meta-analyses. A keresés csak az angol nyelvű, tudományos, lektorált írások (folyóiratok és könyvek) vonatkozott. Az előadásban kilenc olyan nemzetközi tanulmányt mutatunk be, amely jellemzően a nyolcvanas évektől az elmúlt évtizedig vizsgálják és összegzik a korai iskolaelhagyás felszámolásra irányuló intézkedéseket, kiemelten a mentori tevékenységet is tartalmazó programokra fókuszálva. Az eredmények közül kiemelhető, hogy kevés kutatás mutatott ki pozitív hatást a vizsgált programokkal kapcsolatban. A kutatások nem erősítik meg egyértelműen a mentori programok hatékonyságát a többi beavatkozásokkal szemben, ugyanakkor a kizárólag mentori programok értékelésével foglalkozó kutatások azt bizonyították, hogy a programok minden esetben csökkentették a lemorzsolódás kockázatát. A tanulmányok bemutatása mellett törekszünk olyan megállapításokat, következtetéseket tenni, melyek segítik a hazai programok tervezését, megvalósítását.

György Molnár and Beáta Orosz: Dinamikus tudástranszfer BYOD-alapokon

Keywords

tudástranszfer

digitális kompetencia deficit

BYOD

IKT

minőségi tudás

Absztrakt:

A mai világban a tudás fontossága megkérdőjelezhetetlen, hiszen többek között a fenntartható fejlődésnek és a foglalkoztathatóságnak is a feltétele. A minőségi tudás fontos ismérve az átvihetőség, más helyzetekben való alkalmazhatóság. A tudástranszfer számos értelmezése közül kutatásunkban 3 korábbi elmélethez kapcsolódunk. Detterman (1993) alapján a transzfert az új szituációkban való eltérő eljárásként értelmezzük, valamint távoli transzferként (Klauer, 1989) és szituációk végtelen sorozataként (Perkins és Salomon, 1987), ahol az eredeti és új tanulási környezet jelentős eltérést mutat, továbbá építünk Simon (1999) elméletére, mely szerint a tudás átvitele az előzetes tudástól a tanulásig, a tanulástól újabb tanulásig, és tanulástól az alkalmazásig lehetséges. A koronavírus következtében elrendelt online oktatás olyan pedagógiai helyzetet teremtett, melyre korábban nem volt példa, s amelyre a társadalom nem volt felkészülve. Tapasztalataink alapján a tudásátadás módjának új értelmezése szükséges és lehetséges, amit a dinamikus tudástranszfer elnevezéssel illettünk, s amelynek egyes elemei máig jelen vannak. A kifejezés logisztikai, raktározási analógiából következik, ahol a dinamikus árugyűjtés során az áru megy az emberhez, éppen úgy, ahogyan a koronavírus alatt a tananyag áramlott a tanulókhoz, hallgatókhoz, a dinamikus jelző tehát nemcsak az információáramlás gyorsaságára, hanem az átvitel módjára is utal. A transzfer tipizálásának, felosztásának modellje (Molnár, 2002) így a „hol" dimenzió mentén új elemmel bővül, a korábban létező szervezet-szervezet, szervezet-otthon, és iskola-szervezet dimenziók mellett az otthon-iskola dimenzió is megjelent az oktatási rendszer minden szintjén. Az oktatási rendszer minden szereplője számára kötelezővé vált a tudás átvitele online környezetbe, s már nemcsak lehetőség, hanem kényszer lett a saját eszközhasználatra (BYOD) épített tanítás-tanulás. Az új rendszer nagy kihívása volt a digitális kompetencia deficit (Molnár, 2018) csökkentése, hiszen a szükséges készségek megléte, a módszertani váltás képessége és az eszközhasználati tudás magas szintje a feltétele az online rendszerű tanításnak, tanulásnak. A tananyagot a tanároknak úgy kellett BYOD-kompatibilissé tenni, hogy a tudás később átvihető legyen más, gyakorlati szituációkra is, így a transzferálás több lépésben történik, az eredményességet pedig az előzetes tudáson túl az attitűd és a dinamikus kompetenciák szintje is befolyásolja. Kutatásunk és előadásunk célja az új modell és értelmezés bemutatása, a dinamikus tudástranszfer fogalmának kontextusba helyezése, valamint lehetséges pozitív és negatív transzferhatások vizsgálata a saját eszközhasználatra épülő digitális oktatás után. Mindezt empirikus pedagógiai tapasztalatokra alapozva mutatjuk be középfokú szakképzés és a felsőoktatás bázisán.

Balatoni Monika: Enkulturáció, állampolgári értékek a fiatalok körében

Keywords

enkulturácio

nemzeti emlékezet

ifjúságkutatás

Absztrakt:

Abstract:

A kutatási témám középpontjában az állam szerepével foglalkozom a fiatalok nemzeti identitásának formálásában. A téma egyik legizgalmasabb területe az enkulturáció folyamatának tanulmányozása. Az enkulturáció egyik leghatékonyabb és legdominánsabb szereplője az állam, aki fenntartja azokat az intézményeket, alakítja azok metodikáját, finanszírozáson keresztül orientálja, sőt gyakran meghatározza a tartalmakat, melyek ebben az enkulturációs folyamatban meghatározók az állampolgárok szempontjából.

Az enkulturáció fogalmát M.J.Herskovits vezette be. Az enkulturáció az a legátfogóbb tanulási folyamat, amely minden ember számára, minden társadalomban elengedhetetlenül szükséges alap képességek elsajátítását jelenti, ami a társadalom által kialakított intézmények és tevékenységi formák segítségével és a nevelés útján valósul meg.

A magyar társadalomban elengedhetetlenül szükséges alapképességek elsajátítását egyaránt jelenti, ami a társadalom által kialakított intézmények és tevékenységformák segítségével, mint nyelv, vallás, technika, művészet, sport, nevelés útján valósul meg. A nevelés a legfontosabb eszköz, hogy egy-egy társadalom kultúráját az egyénben reprodukálja, és azt az egyes generációk közvetítésével tovább örökítse.

A nemzeti enkulturáció, az enkulturáción sajátosságait figyelembe véve, külön foglalkozhat az egyén nemzeti kultúrájának, és annak elsajátításához kapcsolható intézmények, az állam által koordinált programok sajátosságaival, és azok hatásaival.

A kultúra nélkül, az emberi élet nem lehetséges, ezért az ember számára létfontosságú az a tanulási folyamat, melynek során mintegy „belenő” a kultúrába. Továbbá ezen a folyamaton belül szükséges tovább szűkítenünk azt a vizsgálati lehetőséget, amikor arra helyezzük a hangsúlyt, hogy az egyén miképpen “nő bele”, avatódik be saját nemzeti kultúrájába, kulturális gyökereit honnan nyeri.

„A történelem nemcsak a kormányok és akadémiai intézetek találmánya – jelen van mindenhol. Magunkba szívjuk a levegővel együtt, benne rejlik városaink és tájaink látványában. Nemcsak az iskolában tanulunk róla, hanem otthon a nagyszülőktől, a népmesékből, a televízióból, a köztéri szobrokból, háborús emlékművekből, középületekből, múzeumokból és galériákból is”. Peter Furtado a History Today szerkesztője a Nemzettörténetek című kötetében pontosan körüljárja az enkulturációnak az emberek mindennapjaiban betöltött szerepét. “Ezek vesznek körül minket a mindennapjainkban, rajtuk keresztül alkotunk véleményeket saját nemzetünkről és másokról is. Ezek azok az alapok, alapok, amelyekre építkezünk és amelyekből a közös nemzeti tudat összetevődik.” A történelemben sokszor nem az az érdekes, ahogy megtörténtek

az események, hanem hogy mire emlékezünk, és ezt hogyan tesszük. A történelem és a nemzeti emlékezet tehát formálódik a családban, később az iskolában, de leginkább a társadalom különböző csoportjaiban, melyeket értékrendjét, gondolkodásmódját meghatározza tagjai egyéni fejlődése, a nemzeti értékekkel történő azonosulása.

Kutatásom tehát egyrészről kiterjed a fiatalok (15-29) történelmi emlékezetére, a nemzeti enkulturáció intézményrendszereire.

A tudományos megközelítésből azonban nem maradhat el a kollektív emlékezet fogalmi rendszere, mivel ez az alap, amire minden emlékezet építkezik.

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy az emlékek hordozója csak részben az emberi elme, e mellett legalább olyan fontos a közeg, a társas helyzet és a kulturális szimbólumok. Ezek segítségével önthető az emlékezet fogalmakba. A tér fontosságát hangsúlyozza Peter Burke, amikor azt mondja, hogy az emlékezet kialakításában a képek, illetve a cselekvések, rituálék és a kollektív reprezentációk azok, amelyek biztosítják a múlt átélését.

A kutatásom módszertana 18 mély interjúval kezdődött (9 fiú,9 lány) 2021-ben, majd 6 fókuszcsoportos beszélgetéssel folytatódott, melyek összetételében a következő szempontokat vettem alapul: állami, és egyházi fenntartású középiskolai diákok is legyenek, a vidék, és a főváros is képviseltesse magát az összetételben, illetve az egyetemista közegben államtudományi valamint a tanárképzésben és a műszaki tudományok körében tanulókból merítettem. Ennek eredményeit összegezve készült el az a kérdőív, melyet online és hagyományos, kontakt formában készítettem el, közel 200 főt érintve. Ezek eredményeit összegeztem.

A hagyományok és rituálék kialakítása, valamint a helyszínek, az emlékezet elemeinek, szimbólumainak megismertetése, szabályozása és az állam által gyakorolt felügyelete szorosan egymásra ható folyamatok. Vizsgálatuk szinte egymásból következik. Az előadásomban saját kutatási eredményeim által mutatom be, miképpen ábrázolódik a fiatalok jelenlegi tudása, attitűdje. Miképpen gondolkodnak iskolai megemlékezésekről, állampolgári feladatokról.

Anett Hrabéczy: A fogyatékossággal élő hallgatók rekrutációs sajátosságai

Keywords

fogyatékossággal élő hallgatók

SEN

felsőoktatás

rekrutáció

Absztrakt:

A fogyatékossággal élő hallgatók vizsgálatának aktualitását adja, hogy a felsőoktatási expanzió következtében az ezredforduló után nagyobb számban jelentek meg az egyetemeken, azonban Magyarországon jogszabályi szinten csak 2007 óta foglalkoznak jelenlétükkel (Attewell et al. 2007, Harper és Quaye 2009, Pusztai 2011, Fenyves et al. 2017). A korábbi kutatások nemzetközi és hazai viszonylatban is vizsgálták az intézmények akadálymentességét és inkluzív gyakorlatait (Gosper et al. 2008, Cooper 2015, Fehérvári et al. 2016), azonban a fogyatékossággal élő hallgatók rekrutációja a mai napig feltáratlan, s jelenleg kevés információval rendelkezünk az egyes sajátos igénnyel rendelkező hallgatói csoportok közötti eltérésekről. Kutatásunk egyediségét adja, hogy a jelenlegi hazai és nemzetközi gyakorlattól eltérően egymással összehasonlítva vizsgálja a fogyatékossággal élő (SEN-A), valamint a pszichés fejlődési zavarral, és autizmus spektrumzavarral élő hallgatók (SEN-B) sajátosságait (OECD 2004), megcélozva e két hallgatói csoport közötti különbségek feltárását. Kutatásunk ezért a fogyatékossággal élő hallgatók rekrutációját vizsgálja kvantitatív kutatási módszerrel, a IncludED2020 és a PERSIST2019 adatbázisok statisztikai adatait elemezve. Kutatásunkban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy milyen rekrutációs jellemzőkkel írhatók le a hazai felsőoktatás fogyatékossággal élő hallgatói, s hogy tapasztalható-e eltérés a SEN-A és a SEN-B hallgatók között. Legfontosabb eredményeink között említhető, hogy a családméret igazolható hatással van a vizsgált hallgatók bemeneti eredményességét mutató jellemzőire a felsőoktatási felvételi időszakát vizsgálva. E tekintetben a nagyobb családméret pozitív hatása egyértelműen kimutatható, ám a hatás a SEN-B hallgatók esetében erőteljesebb.

Felhasznált irodalom

Attewell, P., Lavin, D. E., Domina, T. & Levey, T. (2007). Passing the torch: Does higher education for the disadvantaged pay off across the generations? Russell Sage Foundation, New York.

Cooper, M. (2015). Symposium report: Impacts of ICT on supporting students with disabilities in higher education. The Journal of Open, Distance and e-Learning, 30(1), 93–96.

Equity in Education. Students with Disabilities, Learning Difficulties and Disadvantages. OECD, Párizs, 2004, 165.

Fehérvári Anikó, Misley Helga, Széll Krisztián, Szemerszki Marianna & Veroszta Zsuzsanna (2016). A felsőoktatás szociális dimenziója, Hátrányos helyzetű csoportok hozzáférése és részvétele a felsőoktatásban című kutatás, Tempus Közalapítvány, Budapest

Fenyves Veronika, Bácsné Bába Éva, Szabóné Szőke Réka, Kocsis Imre, Juhász Csaba, Máté Endre & Pusztai Gabriella (2017). Kísérlet a lemorzsolódás mértékének és okainak megragadására a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar példáján, Neveléstudomány: oktatás-kutatás-innováció, 5(3), 5-14.

Gosper, M., Green, D., McNeill, M., Phillips, R., Preston, G. & Woo, K. (2008). The impact of web-based lecture technologies on current and future practices in learning and teaching. http://www.cpd.mq.edu.au/teaching/wblt/overview.htm.

Harper, S. R. & Quaye, S. J. (2009). Student Engagement in Higher Education. Routledge, New York-London.

Pusztai Gabriella (2011): A láthatatlan kéztől a baráti kezekig. Tanulói értelmező közösségek a felsőoktatásban. Új Mandátum, Budapest.

Richard Fodor: Comparative Analysis of Virtual Learning Environments in History and Civic Education

Keywords

Digital pedagogy

History Didactics

History education

Civic education

Multiperspective history view

Virtual Learning Environments

Generation Alpha

Media literacy

Absztrakt:

The presentation introduces the first results of an ongoing comparative analysis in the field of History Didactics started in 2021 November. I investigate the advantages, disadvantages, applicability and possibility of virtual learning environments in secondary education.

The exploratory research aims at analysing and comparing virtual learning environments in history and civic education from the perspectives of History didactics, Sociology and ICT.

The lecture is based on twofold research problem. Firstly, the changing nature of pupils' learning processes and the lack of effective reaction from the school. Secondly, the lack of evaluative and validating system for virtual learning environments.

In the third millennium, we are witnessing a new technological revolution similar to the advent of book printing, in which students also need new learning environments that fit it.

Since the 2000s, available technologies and software have continuously appeared firstly in higher education (MOOC, Massive Open Online Courses) and gradually in public education, which was further motivated by the distance learning period caused by the coronavirus pandemic.

Current issues of public education are rooted in the fundamentally different experiences and cognitive processes of learning caused by the digital revolution. The Alpha generation needs learning environments that help (1) information selection, (2) critical thinking, (3) long-term recording of knowledge, (4) diverse communication, (5) cooperation, and (6) a problem-centered approach (Szőke-Milinte 2020). An important aspect of the research is whether the virtual environments studied adapt to the learning needs of students born after 2010.

The research focuses on the following questions:

1. What are the aspects and goals of students' digital literacy in public education?

2. What does the Hungarian content regulatory system require in the field of digital learning?

3. What tools and virtual learning environments are known and used by history teachers of public education?

4. How can we categorize virtual learning environments?

5. What are the most effective and versatile history teaching platforms?

6. In What areas are the international and Hungarian learning environments considered outstanding?

The methodological elements of the research include literature and document analysis, as well as indicator-based comparative examination and focus group interviews.

The sample of the comparative study of virtual environments includes both international and Hungarian elements. An indicator system was created for the analysis by adapting a general raster (Aljan, 2012). The first part of the more than 60-point-of-view indicator system concerns the technical background and digital toolkit, while a special set of aspects is aimed at modern history and civic education teaching.

During the research, I mapped the most important demographic factors and research that provide the background of 21st century education, the learning forms and needs of generations Z and Alpha.

I summarized the most important key concepts related to digital pedagogy, examined the international and Hungarian guiding documents, reports (OECD Learning Compass, Digcompedu, NCC etc.).

I have tried out international virtual learning environments and created a testing indicator system for their comparison. In addition to the general criteria, the raster evaluates the characteristics of the resource collections and types of tasks that play a prominent role in the teaching of history and civic education. Based on the first comparative analysis, the platforms of the American National Archive (Docsteach)and EuroClio (Historiana) seems to be the most diverse.

In my presentation I am going to summarize the most significant implications and possibilities of the research in the field of History didactics. How can we adapt the principles and methods of the discipline e.g. multiperspectivity, inquiry based teaching into the digital lessons?

Most important literature:

Alves P. Luísa M. Morais C. (2017). The Influence of Virtual Learning Environments in Students' Performance https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1134444.pdf (2022.01.12.)

Ollé János (2012) Virtuális környezet, virtuális oktatás. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. http://www.eltereader.hu/media/2013/11/Oll%C3%A9_1_kotet_READER.pdf (2022.01.12.)

Milton, M; Vozzo, L (2013). Digital literacy and digital pedagogies for teaching literacy: Pre-service teachers' experience on teaching rounds. Journal of Literacy and Technology 72 Volume 14, Number 1: March 2013

http://www.literacyandtechnology.org/uploads/1/3/6/8/136889/jlt_v14_1_milton_vozzo.pdf (2022.01.12.)

Szőke-Milinte Enikő (2020). Információ- Média(tudatosság)- műveltség - A Z generáció tanulása. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/Információ%20-%20Média(tudatosság)%20-%20Műveltség%20egyben_Internetre%20PDF.pdf (2022.01.12.)

László Csorba and Tünde Dancsó: Az Eurydice program bemutatása, a matematika és természettudományos oktatás hazai jellemzői nemzetközi tükörben

Keywords

Eurydice

matematika

természettudomány

nemzetközi felmérés

Absztrakt:

Előadásunkban a matematika és a természettudomány oktatására jellemző szabályozásokat feltérképező Eurydice nemzetközi programot, annak mérőeszközét és a magyar eredményeket mutatjuk be.

A felmérés során a matematika és természettudományos oktatásra vonatkozó nemzetközi kérdőív kitöltésére, a hazai megvalósítást igazoló dokumentumok elemzésére került sor.

A kérdőív tartalmi területei a 4. és 8. évfolyamokat érintő (I.) a tantervi szabályozás szerkezetére és annak tartalmára; (II.) a tanítás és tanulás körülményeire; (III.) és az alacsony teljesítményt elérő tanulók támogatásának a lehetőségeire tértek ki. A kérdőív kitöltésekor minden egyes válasznak és példaként említett gyakorlatnak tartalmaznia kellett olyan jogszabályra történő hivatkozást, amely egyértelműen igazolta a válasz relevanciáját.

A tantervi szabályozásra (I.) vonatkozó kérdések például az alábbi területeket érintették: (1) a tanárok végzettsége, (2) a tanulási célok meghatározása a tantervekben, (3) a kimeneti szintek mérésekkel történő azonosításának a lehetőségei.

A tanítási körülmények feltérképezésekor (II.) többek között azt vizsgálták, hogy (1) a tartalmi szabályozók kitérnek-e különböző valós élethelyzetekre (pl. pénzügyi problémák, építészet, DIY, tudományos fejlődések, betegségek eredete); (2) a természettudományos témák érintik-e az etikai kérdéseket; (3) hogyan keletkeznek tudományos adatok, hogyan torzulhatnak a tudományos eredmények, ki finanszírozza a kutatásokat.

Az alacsony teljesítményt elérő tanulók (III.) esetében a kérdések többek között (1) az érintett tanulók meghatározására, (2) a támogatási intézkedések központi előírására, (3) a diagnosztikus tesztek szükségességére és gyakoriságára (4) az érintett intézmények körére kérdezett rá.

A felmérés eredményeként készülő nemzetközi tanulmány lehetővé teszi, hogy minden ország azonos szempontok szerint objektív képet kapjon az oktatásáról és megismerje más országok innovatív megoldásait. A nemzetközi felmérésben való részvétel lehetőséget biztosít arra, hogy azonosítsuk az elvárásokat és ezek ismeretében a nemzeti identitás megőrzése mellett a nemzetközi elvárásnak megfelelően tervezzük az oktatás minőségét szabályozó dokumentumainkat.

Rita Kerekes: Az ének-zene tanárszakos hallgatók pályával kapcsolatos énképe

Keywords

nézetkonstrukciók (beliefs)

pályaelképzelések

ének-zene tanárképzés

Absztrakt:

A pedagógusképzés paradigmabővülésének új árnyalata egyre nagyobb jelentőséget tulajdonít a tanárjelöltek már kialakult személyiségjegyeinek és pszichikus nézetrendszerének (Nahalka, 2003; Falus, 2004; Szivák, 2003). Ettől a perspektívától azt várjuk, hogy tanárképzés dinamikusabban tud reagálni azokra a mintázatokra, társadalmi változásokra, iskolai kontextusokra, amellyel a hallgatók által szembesülnek. Ilyen módon közelebb juthatunk ahhoz a gyakorlathoz, amely nem csupán a kínálatalapú, szolgáltató típusú iskolai tanítást helyezi előtérbe, hanem a szükségalapú alternatívákra összpontosít, lassanként oldva a képzés során tanultak és később a valós iskolai terepen tapasztalható kontrasztot (Falus, 2004; Henning, 2013). Az ének-zene szakos tanárjelöltek énképének, meggyőződéseinek monitorozása nemcsak a szakmai potenciálok kiaknázása miatt fontos, hanem a mentális egészségük, a pályán maradásuk szempontjából is mérvadó.

Vizsgálatunkban saját fejlesztésű kérdőívet alkalmaztunk, melyet 99 ének-zene tanárszakos fiatal töltött ki 2021 márciusában. Kutatási célunk az volt, hogy minél több dimenzióban megismerjük a jelenleg képzésben résztvevő fiatalokat, feltárjuk a rájuk jellemző sajátosságokat. A leíró statisztikai eljárásokon kívül faktor- és klaszterelemzések segítségével jutottunk közelebb kutatási kérdéseink megválaszolásához.

Tanulmányunkban a hallgatók pályával kapcsolatos énképére, önmagukkal kapcsolatos meggyőződéseire fókuszáltunk, ezen keresztül vizsgáltuk az elhelyezkedést befolyásoló motívumokat is. Az ének-zene tanárszakos hallgatókat monitorozva elsőként az általános iskolákkal szemben megfogalmazott elvárásokra összpontosítottunk, majd a hallgatók pályával kapcsolatos nézeteit vetettük össze a társadalmi változókkal és az életvezetési kompetenciák általunk felállított faktoraival. Eredményeink azt mutatják, hogy szükséges volna tanárképzésen belül olyan stratégiák kialakítására, amelyek segítenek egyensúlyt teremteni a hallgatók reális öndefiniálásának dimenziói között a felsőoktatás tanulmányi időszakában és a pályakezdés éveiben.

Imre Pornói: A tanító a dualizmuskorban „Éhös Péter kajlasi okleveles néptanító és végzett éhezdész pedagógiai állításai és nézetei”c. rovata alapján a Bolond Istók c. humorisztikus képes hetilapban

Keywords

dualizmus

tanító

Éhös Péter

Függetlenségi Párt

Bolond Istók

Absztrakt:

A dualizmus a polgári fejlődés irányába mutató oktatási rendszer felépítésére tett több évtizedes kísérletet. Ebben a folyamatban az elemi népiskola, s annak oktatói gárdája, a néptanítók, a tömegek általános kultúrszint emelésének legbefolyásosabb tényezői voltak.

Az 1868:XXXVIII.tc. gyakorlatba való átültetését tényezők egész sora akadályozta, mint az iskolák, iskolaépületek, tanítók, tanítóképzők hiánya, a hallgatók alacsony száma, a hivatalban levő tanítók egy részének képzetlensége, az egyházi tanítóképzők nem megfelelő szakmai munkája, az alacsony fizetések, melyek a tanítók folyamatos művelődését is gátolták, a tanítók alárendelt helyzete, s kántori és jegyzői feladatai.

Az 1878 és 1919 között, mint a Függetlenségi Párt politikáját támogató, kormányellenes heti élclapként megjelenő Bolond Istók állandó rovatában az ’Éhös Péter kajlasi okleveles néptanító és végzett éhezdész pedagógiai állításai és nézetei” –ben mindvégig ezen akadályozó tényezőket tette gúnyolódásának céltáblájára, kifigurázva, parodizálva az elemi népiskolázást. Az 1886-os 1890-es, 1896-os, 1900-as, 1905-ös, 1910-es, 1915-ös, és 1918-as lapszámok elemzése során a következő tartalmi elemek kiemelésére került sor: Alacsony fizetés, Munkátlanság, Fizikai bántalmazás, Tanítóképzés alacsony szintje, Munkához való negatív hozzáállás, Nyomorszintű megélhetés, Elavult pedagógiai módszerek.

A kutatás elméleti alapját azon kormányzati intézkedések, tanítószervezeti törekvések, elméleti és gyakorlati pedagógiai szakértők elemzései jelentik, melyek a fenti problémák enyhítésére, felszámolására irányultak a dualizmus korának fél évszázada alatt. Ezek ütköztetésére kerül sor az élclapbeli véleményezésekkel, melyek a meglévő hiányosságokat a szélsőségességig kikarikírozva, azokat nevetségessé téve mutatta be.

Szakirodalom

Pethő László : A tanítók és a társadalom Educatio, Budapest. 1991.

A közoktatásügy Magyarországon Kiadja a M.Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Hornyánszky Könyvnyomda, Budapest, 1908.

A magyar Szent Korona országai népoktatásügyének fejlődése Szerk. és kiadja : A Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal Atheneum, Budapest, 1913. (Magyar Statisztikai Közlemények, 31. köt.).

Az 1907. évi XXVI. törvénycikk az állami elemi népiskolai tanitók illetményeinek szabályozásáról és az állami népiskolák helyi felügyeletéről

Az 1893. évi XXVI. törvénycikk a községi, valamint a hitfelekezetek által fentartott elemi iskolákban működő tanitók és tanitónők fizetésének rendezéséró

Az 1893.évi IV. törvénycikk. Az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról, és a megyei törvényhatóságok állami javadalmazásának felemeléséről

Eötvös József művei. Kultúra és nevelés. Magyar Helikon, Bp. 1976 „A Vallás-és Közoktatésügyi M.kir. Miniszternek az országgyűlés elé terjesztett jelentése a népiskolai közoktatás állapotáról 1870-ben (427-503.p.)

Ember János: A Néptanító anyagi helyzete. Ungvár 1886.

FOERSTER, Friedrich Wilhelm(1913). Iskola és jellem. Adalékok az engedelmesség neveléstanához és az iskolai fegyelem átalakításához németből. A tizedik kiadás szerint fordította Ballagh Aladár. Lampel R. Könyvkereskedése (Wodianer F. és fiai) Részv.-társ. Budapest, VI. Andrássy-út.21.

MRT (Magyarországi Rendeletek Tára) Negyvenharmadik Folyam. 1909. Kiadja A Magyar Királyi Belügyminisztérium. (Az »Országos Törvénytár« szerkesztősége) BUDAPEST, 1909, Nyomatott A »Pesti Könyvnyomda-Részvzénytársaságnál. 133. A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszternek 1909. évi 53.000. sz. a. kelt rendelete, az állami elemi népiskolák gondnoksága és az állami elemi népiskolai tanítók és igazgató-tanítók utasításának kibocsátásáról. 1. Valamennyi kir. tanfelügyelőségnek és tanfelügyelőségi kirendeltségnek. 2. A fiumei kormányzónak.

Az 1907. évi XXVII. törvénycikk a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanitók járandóságairól

Fintor Gábor and Szabó József: Sportolási szokások, kihívások napjainkban

Keywords

sport

sportolási szokások

testmozgás

COVID-19

Absztrakt:

A testi és lelki jóllét rendszeres testmozgás nélkül elképzelhetetlen (Szmodis, 2014). Ráadásul a sport megtanít a siker és a kudarc kezelésére, fejleszti a konfliktustűrő, a konfliktuskezelő, a problémamegoldó képességet is (Rétsági, 2015). Továbbá megtanulunk - a sportolás révén - célokat kitűzni, ambiciózusan tekinteni a jövőnkre (Kovács, 2021). Ez pedig alátámasztja a (teljes lakosság körében végzett) sportolási szokások kutatásának relevanciáját és fontosságát.

A Magyar Ifjúságkutatás 2020-as jelentése szerint 2016-hoz képest még tovább csökkent a sportolási gyakoriság, ami a koronavírus járványnak is betudható.

A kutatásunk alapját egy országos reprezentatív survey felmérés adja, melyet a Tárki Társadalomkutatási Intézet végzett a megbízásunkból telefonos megkérdezéssel 2021. július 20. és augusztus 8. közötti időszakban. A minta a magyar lakosság 18 éves, vagy ennél idősebb tagjaira érvényes. Az elemzésbe bevont minta nagysága 1015 fő. A minta többlépcsős rétegzett valószínűségi mintavétel eredményeként jött létre, mely alapján a kapott eredmények általánosíthatók a teljes magyar populáció hasonló csoportjaira nézve különböző változók (nem, településtípus, iskolai végzettség) mentén.

A kutatásunk célja a sportolási szokások felmérése irányult.

A lakosság döntő többsége (71%) egyáltalán nem sportol, ugyanakkor érdekes, hogy ebben a COVID-19 járványnak kevés hatása tudható be ellentétben más vizsgálatokkal. A sportolási szempontból aktívak jellemzően a férfiak, a magasabban iskolázott, és a nagyobb településen élők. A legnépszerűbb sportágak a futás/kocogás (36,3%), a kerékpározás (16,6%), és a labdarúgás (16,2%). A legtöbben a televíziót nézik (amit az internet követ) sportolás helyett, ráadásul a mozgást, mint szabadidős tevékenységet még az olvasásnál is kevesebben végzik.

A testkultúra a kultúra szerves részét képezi, ezért értékeinek elsajátítása, befogadása, életmódelemmé válása kulturális tőkét jelent. Ez pedig hozzájárulhat a társadalmi mobilitás előmozdításához is. Ezért a sport megszerettetését minél hamarabb, általános iskolás korban kell elkezdeni (amiért a mindennapos testnevelés sokat tehet/tesz (Fintor, 2019), majd a sport élénkítését szolgáló intézkedéseket folytatni szükséges közép, illetve a felsőoktatásban is egészség-és sportudatos szemléletformálással (Nagy 2020), hogy a felnőttek mindennapi életük részévé váljon a rendszeres mozgás iránti vágy kialakulása.

Terézia Reisz: A hálózatosodás és kooperáció jó gyakorlatai a Baranya megyei nemzetiségi önkormányzatok tevékenységében

Keywords

közösség

nemzetiség

hálózatok

Absztrakt:

A PTE BTK HFMI kutatócsoportja a Nemzeti Művelődési Intézet megbízásából két éve megvizsgálta Baranya falvaiban a közösségi színterek tevékenységét, valamint a kistelepülések kulturális intézményeinek működési feltételeit. Egyetemi oktatókból, hallgatókból és közművelődési szakemberekből álló kutatócsoportunk a térségi művelődési folyamatokra fókuszáló kutatás folytatására vállalkozott. 2021 őszén lehetőségünk nyílt újabb munka elindítására. Szintén az NMI Közművelődési Tudományos Kutatási Programjának pályázata támogatásával a „Kultúraközvetítés és közösségi élet a Baranya megyei nemzetiségek körében" címmel indítottuk el újabb kutatásunkat. A mintánkban reprezentatív módon szerepeltek a megyében önkormányzattal rendelkező nemzetiségek. A szervezeti formára, a működési terület településtípusára reprezentatív kutatás központi kérdése az önkormányzatok kulturális és közösségi tevékenységének vizsgálatára irányult. Várakozásunk az volt, hogy a szervezetek kapcsolatrendszerét és tevékenységét a nemzetiségi önkormányzatok törvényi szabályozásából adódó kötelezettségek határolják le. Azonban az önkormányzati vezetők körében folytatott fókuszcsoportos beszélgetés, továbbá a 30 vezetővel készített strukturált interjú adatai arról tudósítanak, hogy a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységei igen sokfélék, a törvényi előírásokat meghaladják. Látható az is, hogy a különféle szervezetekhez kötődő kapcsolataik is sajátos rendszerekké épültek ki. Kiterjednek a nemzetiségi és a többségi önkormányzatiság felsőbb országos fórumaira, a megyei és települési önkormányzatokra, a saját nemzetiségük és további más nemzetiségiek civil szervezeteire, a helyi és térségi kulturális-, oktatási intézményekre, a helyi gazdaság aktoraira, valamint a hazai és külföldi testvértelepülések szervezeteire.

Fontos változásként rögzítettük, hogy a nemzetiségi önkormányzatok szervezeti kapcsolataiban a hatalmi viszonyok átalakultak, előtérbe kerültek a kulturális és szakmai tartalmú együttműködések, a korporatív, illetve partnerségen alapuló kapcsolatok. Mindez erősíti a közösségi alapú együttműködést és a szervezetek hálózatosodását. A kulturális hagyományokat ápoló és a helyi települési művelődési folyamatokat szervező tevékenységük tartalma igen szerteágazó. A funkciók bővülésének egyik motivációja a helyi társadalmak problémáinak ismerete, ebből adódóan a szervezetek munkáját változatos módszerek és reflektív problémamegoldás jellemzi. A tevékenységük másik motorja az információs és segítő kapcsolataik sokrétű kiterjedése. Ezzel magyarázhatóan erős szervezeti és kulturális kötődések alakultak ki nem csupán az egyes nemzetiségek szervezetein belül, hanem a különféle nemzetiségek, továbbá a többségi társadalom szervezeteivel is hatékony hálózatok épültek ki. Kutatási eredményeink ismertetése során bemutatjuk e közösségi funkciók sajátosságait, valamint a hálózati működésükben fellelhető jó gyakorlatokat. Eredményeink közpolitikai

tanulságokkal szolgálhatnak a hazai nemzetiségi intézményrendszer és közösségi életük fejlesztéséhez.

Irodalom:

Kocsis Mihály – Koltai Zsuzsa – Nemes Krisztina – Reisz Terézia (2021): Infrastruktúra, eszközellátottság és finanszírozás a Baranya megyei falvak közművelődésében. Kulturális szemle 13. szám.

http://www.kulturalisszemle.hu/13-szam/hazai-tudomanyos-muhely/kocsis-mihaly-koltai-zsuzsa-nemes-krisztina-reisz-terezia-infrastruktura-eszkozellatottsag-es-finanszirozas-a-baranya-megyei-falvak-kozmuvelodeseben

Kocsis Mihály- Koltai Zsuzsa-Reisz Terézia (2021): Best Practices and Challenges of the Cultural Institutions in Baranya County Villages. Kulturális szemle 14. szám.

http://www.kulturalisszemle.hu/14-szam/nemzetkozi-kitekintes/kocsis-mihaly-koltai-zsuzsa-reisz-terezia-best-practices-and-challenges-of-the-cultural-institutions-in-baranya-county-villages

Koltai Zsuzsa – Reisz Terézia (2021): Közművelődési és közösségszervezési jó gyakorlatok a Baranya megyei községekben. Tudásmenedzsment, 22 (1. klsz), 187-211.

https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/4806/4622

Kékesi Eszter (2020): Falunapok, fesztiválok, művészeti és egyéb táborok a Baranya megyei falvakban. Tudásmenedzsment, 21 (1. klsz), 56-64.

https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/3474/3234

Murin Kata (2020): A „Jó gyakorlatok” helye a közösségfejlesztésben. Tudásmenedzsment, 21 (1. klsz), pp. 265- 277.

https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/3475/3235

Klára Gulyás: MISSZIÓS KÖLDETÉS VERSUS ÖNMEGVALÓSÍTÁSRA TÖREKVÉS A roma/cigány fiatalok felsőoktatási tanulmányait támogató szervezetek volt és jelenlegi hallgatóinak társadalmi szerepvállalása

Keywords

romák

diplomaszerzés

integráció

Absztrakt:

A korábbi roma/cigány értelmiségiekkel foglalkozó kutatások több olyan tényezőt azonosítottak, amely nagymértékben járult hozzá a diploma megszerzéséhez: a családi háttér rendezettsége, a szülői elvárások szerepe, az iskolai környezet támogató volta. A kutatások azt is megerősítik, hogy a diplomás romák esetében igen gyakran a diploma megszerzésének ideje kitolódik, jóval később kerülnek be a felsőoktatásba, sokan éveket kihagynak, gyakran levelező tagozaton végzik tanulmányaikat, családos munkavállalóként. Mindez a roma értelmiségi válás első generációját jellemezte alapvetően. A rendszerváltást követően már nem ezek a tényezők játszanak meghatározó szerepet a roma fiatalok diplomához jutásában, hanem azok az állami és civil szerveződések, amelyek ösztönző támogatórendszerek kialakítása révén járulnak hozzá a roma fiatalok diplomaszerzéséhez.

Fontos kiemelni, hogy csak 50 éve beszélhetünk a magyarországi roma értelmiségről, létrejötte a roma nemzetépítési törekvésekbe ágyazott (Binder 2008, Binder 2010). A roma értelmiség Kádár rendszerben való kialakulása a roma etnopolitika kontextusában vizsgálható, az 1961-es párthatározat adja meg a kereteket, amikor is a cigányokat társadalmi csoportként és nem nemzetiségként definiálják, ez döntően határozza meg az értelmiségi törekvéseket és mozgásterüket is (Apor 2009, Nagy 1997, Kotics 2020a).

A roma értelmiségiekről szóló tudományos diskurzus rendkívül széttartó, ennek nemcsak az az oka, hogy a roma értelmiségi rétegről csak az 1970-es évektől beszélhetünk, hanem az is, hogy a roma önszerveződések jellegzetességekkel és speciális helyi adottságokkal bírnak. A diszciplináris megközelítések eltérő látásmódjai szintén indokolják a diffúz megközelítést, nincs átjárható fogalmi keret a jelenség értelmezésére, így az értelmiségi szerepeknek nem általánosan kanonizált mintái ragadhatók meg, hanem annak szituatív jellege tűnik meghatározónak.

A Romaversitas, a Roma Szakkollégiumok, a Roma Education Fund megjelenése egyfelől megtöbbszörözi a roma fiatalok diplomához jutását, másfelől ezek a támogatószervezetek elvárásokat és igényeket is megfogalmaznak azok irányába, akiket ösztöndíjakkal támogatnak.

Ennek három meghatározó összetevőjére mutat rá Kóczé (2010) kutatása:

1. Olyan értelmiségi pályára terelik a roma fiatalokat, ahol szükségszerűen kerülnek kapcsolatba a „romaüggyel", így a társadalomtudományi képzési terület (szociológusok, szociális munkások, kulturális antropológusok), és a pedagógiai képzési terület

(óvodapedagógusok, tanárok) felé orientálják elsődlegesen őket. Ez utóbbi esetben fontos elvárás irányukba, hogy szegregált óvodákban és iskolákban vállaljanak szerepet.

2. A diplomás romákkal szemben látens, de néha ki is mondott elvárás, hogy aktívan járuljanak hozzá a romákkal kapcsolatos társadalmi „problémák" megoldásához.

3. A diplomás, értelmiségivé váló romák belső késztetése a „saját népük" felemelkedésében, modernizációjában való szerepvállalás, több esetben függetlenül attól a képzési területtől, ahol a diplomát szerezték (Kóczé 2010).

Ezzel is összefügg, hogy a mai roma diplomások körében a társadalmi szerepvállalás az értelmiségi szerepértelmezésekben felerősödik.

Az említett támogatószervezetek szervezetek közös jellemzője, hogy aktív szerepvállalást várnak el a roma/cigány közösségek társadalmi integrációjának területén az ösztöndíjért és az egyéb nem anyagi jellegű támogatásért cserében. A szervezetek erre irányuló elvárásai pedagógiai/fejlesztő programjaikban is hangsúlyosan megjelennek.

Az előadás a roma/cigány fiatalok felsőoktatási tanulmányait támogató szervezeti tagsággal rendelkező diplomás vagy jelenleg felsőoktatási tanulmányiakat folytató, magukat románnak vallók körében mutatja be a roma társadalom integrációjának területén betöltött értelmiségi szerepvállalásaikat. Ennek során kitér arra, hogy az egyes támogatószervezetek célkitűzéseik és társadalmi filozófiájuk eltérő voltából következően gyökeresen más elvárásokat fogalmaznak meg feléjük. A vizsgálat a kérdőíves és interjús kutatás adatait elemezve azokat a markáns szerepfelfogásokat mutatja be és elemzi, amelyek a szervezeti tagsággal rendelkező diplomások körében megjelentek, valamint a támogató szervezetek pedagógiai/fejlesztő programjaiban megjelenő elvárásokhoz való viszonyulásaikat is elemzi és értelmezi. A kutatás elméleti kereteként az interpretív antropológiai megközelítés szolgált.

Alexandra Dorogi and Katinka Bacskai: Eredményesség és lemorzsolódás a szakképzésben. Az Országos kompetenciamérés eredményeinek szakmacsoportonkénti elemzése

Keywords

szakképzés

Országos kompetenciamérés

lemorzsolódás

eredményesség

Absztrakt:

A szakképző intézmények a mai oktatási rendszerben nagyon fontos szerepet töltenek be, hiszen minden szakmánál elengedhetetlen az alapvető szövegértési és matematikai műveltség (Karlsson–Nikolaidou 2016; Mulder 2017). De mindezeken felül a szakember legfőbb értéke, ha naprakész szaktudással rendelkezik (Nore 2015). A lemorzsolódás minden intézménytípusban megjelenik, melynek egyik oka a tanuló szocio-ökonómiai háttere (Bacher 2003; Hörich 2019). A szakképzésbe (érettségit nem adó képzés) leginkább alacsony végzettségű szülők gyerekei tanulnak, így várhatóan az ő gyerekeik is ebbe a képzési formában fognak tanulni (Müller–Shavit 1998; Powell–Solga 2011; Schlögl–Lachmayr 2005). Több kutató is megállapította, hogy a kognitív képességek és a személyiségjegyek kapcsolatban vannak az iskolai végzettséggel és lemorzsolódással (Cawley–Heckman–Vytlacil 2001; Heckman et al. 2006; Richardson–Norgate 2015), ezáltal befolyásolják a tanulmányi sikerességet (Heckman–Kautz 2012) és a perzisztenciát. Ebből kiindulva az iskolai eredményesség egyik mutatójaként tekintünk a lemorzsolódásra. A szakképzésben kevés tanulmány foglalkozott a témával, különösen kevés kutatás fókuszában van az ágazatonkénti vagy szakmánkénti vizsgálat. Előadásunkban az Országos kompetenciamérés (OKM) adatain keresztül vizsgáljuk meg a diákok ágazatonkénti eredményességét. Kutatási kérdésként azt fogalmaztuk meg, vajon felfedezhetőek-e különbségek a lemorzsolódás és az eredményesség tekintetében az ágazatok között? Három hipotézist állítottunk fel a szakirodalom alapján. Első hipotézisünk, hogy szakmacsoportonként különböző lesz a diákok eredményessége és a korai iskolaelhagyó diákok száma (Cawley–Heckman–Vytlacil 2001; Heckman et al. 2006; Richardson–Norgate 2015). Második hipotézisünk, hogy a korai iskolaelhagyók és az alacsony átlag alatti eredmény szorosan összefügg, tehát korai iskolaelhagyók magas aránya az a képzési rendszerben lévő diákok alacsony eredményességgel jár együtt. Harmadik hipotézisként feltételezzük, hogy korrelációk földrajzi térségenként eltérőek.

Diána Virág: Környezeti nevelési lehetőségek tehetséggondozás során

Keywords

környezeti nevelés

terepi nevelés

környezetvédelem

tanórán kívüli tevékenységek

tehetséggondozás

Absztrakt:

A környezeti nevelés napjaink kiemelten fontos témája. Területe az oktatás bármely szintje lehet, óvodától az egyetemi oktatásig. Fontosságát az 1977-es Tbiliszi Kormányközi Konferencia óta számos fórumon hangsúlyozták. A középiskolai tanórákon elsajátítandó ismeretanyag mind a természettudományos tárgyak, mind a nem természettudományos tárgyak esetén lehetőséget ad a környezetvédelem és fenntarthatóság témaköreinek órai feldolgozására. Ezen fenntarthatósági szempontok órai munkában való megjelenését a NAT is megköveteli. Ez azonban jelenleg főleg a szaktanár elhivatottságán, ismeretein és egyéni prioritásain múlik. Középiskolai tanárként a tanórai lehetőségeken túl egyéb lehetőségeket is kerestem a környezeti nevelés szempontjainak megvalósításához, ezzel kapcsolódó tapasztalataimat kívánom megosztani előadásomban.

Iskolánk a 2021/22-es évben pályázta meg és nyerte el az Ökoiskola címet először, így a környezeti nevelési eszközök tárházának bővítése és minden erre kínálkozó alkalom megragadása fontos iskolánk számára. Ennek köszönhetően csatlakoztunk nemzetközi mérési programhoz. A BISEL program célja, hogy felszíni vízfolyások élővilágát felmérve következtessen az adott vízfolyás minőségére. A felméréshez kapcsolódóan az Agrárminisztérium versenyt indított, mely évről évre változatos, vízhez kötődő feladatokkal, projektmunkákkal hívja fel a figyelmet az élővizek fontosságára. A feladatok kapcsán számos lehetőség nyílik a környezeti nevelésre, akár terepi, akár laboratóriumi szinten, egyéni vagy csoportos módon.

A hagyományos tanulmányi versenyekhez képest, itt olyan feladatokat kapnak a diákok, melyeken több hónapon keresztül dolgozva, szakértőket bevonva munkálkodnak tanári vezetés mellett. A verseny során diákok vízügyi szakemberekkel konzultálva a vízfolyások szélsőségei által okozott hatásokra kerestek megoldást és dolgoztak ki akciótervet; pataknapot szerveztek osztálytársaik és az iskola érdeklődő diákjai számára, melyen bemutatták a rendszeres terepi munka során megismert vízi makrogerinctelen fajokat továbbá a patakról megismert egyéb ismereteiket is. A pataknapot egy másik alkalommal a közelünkben levő általános iskola (örökös ökoiskola) egy csoportjának tartották meg, vetélkedőkkel, feladatlapokkal és jutalmakkal is készültek számukra. Kreatív feladatként képregényt készítettek továbbá a vízfelhasználás csökkentésére hívták fel a figyelmet többféle módon az iskolában. Az egyik fordulóban táplálékláncot kellet alkotniuk különféle megvalósításban, amihez rendszertani ismereteiket tudták felhasználni az adott tanévből. Rendhagyó órán a Bükki Nemzeti Park hidrobiológusa mutatta be a munkáját, ami a pályaválasztás előtt álló diákoknak nagyon

hasznos volt és emellett az Eger-patak élővilágát, egyéb jellemzőit is megismerhették. Építész mutatta be számukra Eger város és a patak többszázéves viszonyát és a jelenlegi városfejlesztési terveket, melyben a patak szerepét ismerhették meg. Olyan új és változatos perspektívákat nyertek a szakemberek által, melyekre hagyományos tanórákon és tananyagban nem nyílt volna lehetőség. A terepi vizsgálatok és a kémiai vizsgálatok elvégzése a kézügyességüket, megfigyelési képességiket fejlesztették, a csapatmunka a kooperációs képességüket. Az ismertek szintetizálására is igencsak szükségük volt, hiszen a több tantárgyra kiterjedő korábbi tanórai ismereteiket és a terepen tapasztaltakat össze kellett hangolniuk és új egységbe gyúrniuk.

Részemről is új távlatokat nyitott, hogy a Bisel méréseihez csatlakoztunk: a munka során a szakemberektől elsajátított módszerekkel, eszközökkel később már önállóan is tudtam foglalkozásokat tartani. A nyár folyamán egy AJTP tehetséggondozó tábort szervezett iskolánk, amelyre egy egész napos természettudományos blokkot állítottam össze. Ennek egyik fontos eleme volt az Eger-patak biológiai és kémiai vízvizsgálata. Az idei tanévben pedig a víz világnapján tartottam terepi rendhagyó órákat több osztály számára. Ezen események a hatását az órákat követően kérdőív módszerével mértem fel. A kérdéseimmel szerettem volna felmérni, hogy mennyire volt a rendhagyó óra eredményes. Gazdagodtak-e új ismeretekkel, milyen a természethez kötődő viszonyuk, változtatott-e ezen az, hogy testközelből látták az adott élőlényeket az élőhelyükön (nem pedig egy tankönyvi vagy kivetített ábrán), családi szinten mennyire fontos számukra a környezetvédelem, miben nyilvánul ez meg, milyen gyakran járnak a természetben… stb.. Szeretném felmérni, hogy azok a diákok fogékonyabbak-e az ilyen jellegű iskolán kívüli foglalkozásokra és az ott elsajátítható ismeretekre, akik egyébként is környezettudatosan élnek és fontos számukra a környezetük megóvása, vagy azokra is lehet hatni, akikre mindez nem kifejezetten jellemző.

Munkámban ezeket a lehetőségeket szeretném sorra venni, bemutatni. Szeretném összegezni a versenyhez kapcsolódó munka és az eredmények hatását a kutatócsapat és az egész iskola szempontjából.

Kéringer Gábor: Nem csak fejben dől el. Mozgás és sportolási szokások a zenei pályára készülő 14- 20 éves korosztályban

Keywords

komolyzenész

sport

megelőzés

Absztrakt:

Munkám a Parlando- folyóirat 2019/3. számában publikált azonos című cikkem alapján az erős külső és belső szakmai sztereotípiák hatásainak kitett zárt értékközvetítő közösség, vagyis a komolyzenész társadalom mozgással, sportolással összefüggő problémarendszerét helyezi górcső alá. Fókusza azoknak a gyakran súlyos ártalmaknak vizsgálata, amelyek rövid és hosszú távon károsan befolyásolhatják a zenét tanuló fiatalok teljesítményét, így a felnővő muzsikus és zenepedagógus generáció munkavégzését.

Teszi ezt a méltán ismert és elismert Kovács- módszer ismeretében, ám merőben más megközelítéssel. Tanulmányommal azt kívánom bizonyítani, hogy a közvélekedéssel ellentétben a „zenész is ember", vagyis a muzsikus hivatás – sajátos elvárásaival együtt is - „egyszerű" szakma. Így a fent említett és számos megkérdőjelezhetetlen eredményt felmutató zenei munkaképesség fejlesztő program nem feltétlen az egyetlen útja a problémamegoldásnak, illetve remekül illeszthető a „valódi" sportolás megoldásaihoz. Úgy vélem, a rendszeres fizikai aktivitással, sporttal megszerzett megfelelő általános kondíció a vizsgált esetekben komoly preventív tényezőnek bizonyulhat, így nélkülözhetővé teheti a speciális terápiás megoldásokat.

Vizsgálatom alanyai 14-20 éves kor közti zeneművészeti szakgimnáziumi tanulók. Tanuló, gyakorló és szabadidő eltöltésének függvényében vizsgálom sportolási szokásaikat, valamint azokat a gyakran citált fizikális és pszichés tényezőket, melyek akadályozhatják kiteljesedésüket, rámutatva azon összefüggésekre, amelyek egy szélesebb körű vizsgálatot is indokolhatnak.

Ábel Z. Szabó, Attila Varga, Zs. Iván Berze, E. Hanna Kristóf, Katalin Néder and Andrea Dúll: Magyar diákok környezethez való viszonyulásának néhány aspektusa a Fenntarthatósági Témahéttel összefüggésben

Keywords

Fenntarthatósági Témahét

környezettudatos cselekedetek

természettel való kapcsolat

Absztrakt:

Szerzők:Szabó Zoltán Ábel1,Varga Attila2,Berze Iván Zsolt3,2,Kristóf Hanna Emília1,Néder Katalin4,Dúll Andrea2,5

1 BA pszichológia szakos hallgató, ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Pszichológiai Intézet

2 ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Ember–Környezet Tranzakció Intézet

3 ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem Pszichológiai Doktori Iskola

4 PontVelem Nonprofit Kft.

5 BME GTK Szociológia és Kommunikáció Tanszék

Az előadás során a 2021-es Fenntarthatósági Témahéthez kapcsolódó, Diákok és tanárok a fenntarthatóságról c. kutatási program keretében felvett adatok elemzése nyomán mutatjuk be, hogy a résztvevő diákok milyen környezettudatos cselekedeteket végeznek, a következő egy évben melyeket tervezik elkezdeni, és milyen erősnek észlelik kapcsolódásukat a természethez. Bemutatjuk továbbá, hogy a környezettudatos cselekedetek és tervek száma milyen összefüggésben van a környezetvédelmi kérdésekkel (iskolában, családi és baráti körben, hírek alapján) történő foglalkozás gyakoriságával, illetve, hogy milyen különbség mutatkozik a környezettudatos cselekedetek, tervek számában és a természethez való kapcsolódás erősségében a Témahéten részt vevő (n=6484) és nem részt vevő (n=6375) diákok között.

Összesen 11 előre meghatározott cselekedetből (pl. szelektív hulladékgyűjtés, állat- és növénygondozás, használt termékek vásárlása, autómentes közlekedés) választhatták ki a kitöltők, hogy melyeket végzik jelenleg, illetve melyeket tervezik végezni a jövőben. A diákok átlagosan (M=) 4,27 (SD=2,35) jelenlegi cselekedetet jelöltek meg és átlagosan (M=) 3,74 (SD=2,7) cselekedetet terveznek végezni a következő évben. Az egyes cselekedetek és tervek választásának gyakorisága önmagában fontos lehet a fenntarthatóságra nevelés céljának eléréséhez, ám kutatásunkban ezek mellett még azt is vizsgáltuk, hogy a környezeti kérdésekkel való foglalkozás különböző faktorai milyen összefüggést mutatnak a jelenlegi és jövőben tervezett cselekedetek számával. Az egyszempontos független mintás varianciaanalízisek eredményei azt mutatják, hogy több jelenlegi és a következő évben tervezett környezetvédő cselekedetről számolnak be azok, akik gyakrabban vesznek részt iskolai szervezésű kirándulásokon vagy szabadtéri eseményeken ($F(5, 6709,46) = 73,63$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,011$ és $F(5, 7903,44) = 37,29$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,005$), gyakrabban beszélgetnek otthon (F(3,

8594,62) = 402,53, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,02$ és $F(3, 8695,08) = 144,36$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,005$), illetve barátokkal környezetvédelmi kérdésekről ($F(3, 4904,96) = 267,12$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,005$ és $F(3, 5337,04) = 101,39$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,02$), valamint gyakrabban olvasnak a környezet állapotáról szóló híreket ($F(3, 9443,55) = 431,22$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,019$ és $F(3, 10064,73) = 166,22$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,007$). A környezetvédelmi kérdésekkel iskolai tevékenységek keretében történő foglalkozás gyakorisága szintén összefügg a környezettudatos cselekedetek és tervek számával ($F(3, 4597,5)= 36,39$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,002$ és $F(3, 5676,85) = 17,34$, $p < 0,001$, $\eta p2 = 0,001$), azonban azok, akik az iskolában mindennap foglalkoznak környezetvédelmi kérdésekkel, kevesebb cselekedetet végeznek és terveznek, mint azok, akik csak havonta többször. Mindez azt mutatja, hogy bár a környezetvédelmi kérdésekkel való foglalkozás gyakorisága legtöbb esetben pozitív lineáris összefüggést mutat a jelenlegi és tervezett környezettudatos cselekedetek számával, az környezetvédelemmel kapcsolatos iskolai tevékenységek esetében azok közepes mértékűnek érzékelt gyakorisága függ össze a legtöbb megjelölt cselekedettel.

A Témahéten való részvétellel való összefüggés vizsgálatakor azt találtuk, hogy a 11 választható jelenlegi környezetvédő tevékenység közül a részt vevő diákok átlagosan (M=) 4,48 (SD = 2,43), a nem részt vevő diákok pedig átlagosan (M=) 4,03 (SD = 2,23) tevékenységet jelöltek meg, ami szignifikáns különbséget jelent ($t(12793,487) = 10,886$, $p < 0,001$, Cohen d = 0,192). A következő 1 évben tervezett környezetvédő tevékenységek közül a részt vevő diákok átlagosan (M=) 3,86 (SD = 2,78), míg a nem részt vevő diákok átlagosan (M=) 3,58 (SD = 2,58) tevékenységet jelöltek meg, ami szintén szignifikáns különbséget mutat ($t(12813,665) = 5,933$, $p < 0,001$, Cohen d = 0,104). A Témahét résztvevői tehát szignifikánsan több környezettudatos cselekedetet végeznek és terveznek a jövőben, mint a nem részt vevő diákok.

Vizsgáltuk továbbá a Témahéten részt vevő és nem részt vevő diákok természettel való kapcsolatának erősségét Nisbet és Zelenski (2013) 6 itemes rövidített Természethez Kapcsolódás Skálája (short form version of Nature Relatedness Scale (NR-6)) magyarra fordított és gyerekek számára adaptált változatának (Németh, 2020) segítségével. Azt találtuk, hogy a Témahéten részt vevő diákok szignifikánsan magasabb ($t(12727,089) = 17,426$, $p < 0,001$, Cohen d = 0,307) pontszámot értek el a skálán (M = 4,02, SD=0,67), mint a nem részt vevő diákok (M = 3,80, SD = 0,73), azaz a részt vevők természethez való kapcsolódása erősebb.

Gabriella Kállai: Mit mutatnak az adatok? SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK A STATISZTIKAI ADATOKBAN

Keywords

sajátos nevelési igény

gyógypedagógia

statisztika

Absztrakt:

Az előadás országos oktatástatisztikai adatok bemutatására vállalkozik. Ezen statisztikai adatok azt mutatják, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók száma és aránya az elmúlt húsz évben több mint másfélszeresére emelkedett (KSH, é. n.), miközben idősorosan vizsgálva az érintett csoporton belül is átrendeződés történt: az egyes kategóriákba tartozó egyének száma és aránya jelentősen megváltozott. Az enyhe fokban értelmileg akadályozott gyermekek száma és aránya erőteljesen csökkent, míg az autizmus spektrumzavarral és a súlyos tanulási zavarral élők száma és aránya jelentős mértékben megnövekedett. Az Oktatási Hivatal által gyűjtött ún. októberi statisztikák (KIR) adatbázisának segítségével a 2020/2021 tanév kezdő adatait vizsgálva mutatjuk be az óvodai, iskolai életben jelen lévő különféle sajátos nevelési igényű csoportok gyakoriságát. A diagnózisok sok esetben lehetővé teszik a különböző ellátási formák közül az integrált nevelést-oktatást, ami az elmúlt húsz 25 évben folyamatosan növekvő arányokat mutat: a vizsgált évben például az érintett általános iskolások 73%-a (KSH, 2022) tanulhatott ilyen körülmények között. Emellett az elmúlt évtizedekben az intézmények fenntartóinak tekintetében is számtalan változás történt: az előadás arra is rávilágít, hogy az állami, egyházi valamint egyéb (alapítványi vagy más) fenntartás alatt működő intézmények mekkora részt vállalnak át e feladat ellátásából. Az előadás részletesebben bemutatja az érintett gyermekek, tanulók földrajzi-területi eloszlását, melyben igen nagy különbségek figyelhetők meg egyes megyék közt. Emellett bemutatjuk a középfokú intézményekbe járó SNI-tanulók összetételét is, rámutatva azokra az azonosságokra és eltérésekre, melyek adott korcsoportok iskolaválasztási és továbbhaladási sajátosságait jellemzik.

Az adatok bemutatása kapcsán arra a kérdésre is igyekszünk választ adni, hogy a rendelkezésre álló statisztikai adatok milyen limitációval bírnak.

Kitti Kozma: Generációs különbségek a roma reziliens pedagógusok között

Keywords

reziliencia

roma / cigány pedagógusok

hátrányos helyzet

generációs különbségek

roma reziliens életutak

Absztrakt:

A roma reziliens pedagógusok vizsgálata aktuális témává vált, hiszen egyre nagyobb számban vannak jelen a közoktatásban (Kozma & Ceglédi, 2020). Napjainkban egyre meghatározóbb szerepet töltenek be a roma / cigány származású reziliens pedagógusok. Azonban az ő életútjuk, munkásságuk, és az, hogy mi motiválta, késztette őket arra, hogy pedagógusokká váljanak, még kevésbé feltárt terület.

A kutatás elméleti keretét a reziliencia fogalma adja. A reziliencia rugalmas ellenállóképességet jelent, amiben egy személy a hátrányok ellenére, illetve azokhoz alkalmazkodva képes kiemelkedő eredményeket elérni az életben (Máté, 2018; Békés, 2002; Ceglédi 2018; Pusztai 2004). A reziliens személy élete során újabb és újabb kompetenciákat bontakoztat ki (Máté, 2018). A reziliencia lehet egyfajta képesség is, mely legnagyobb mértékben csecsemőkorban és kisgyermekkorban fejleszthető. A család mellett az iskola az egyik legjelentősebb színtér, ahol a lelki ellenállóképesség fejlődik. Kutatások bizonyították, hogy a támogató iskolai légkör és a pedagógusok képesek ellensúlyozni a tanulók családi hátrányait (Werner, 2005; Wolin & Wolin, 1993; Balázs & Szalay, 2016). Jelen kutatás alanyai azért tekinthetők reziliensnek, mert társadalmi hátrányaik ellenére is sikereket értek el (Sugland et. al., 1993; Masten et al., 2008).

Jelen kutatás célja, hogy átfogó képet kapjunk a roma származású reziliens pedagógusok és a pedagógusképzésben részt vevő hallgatók életútjairól. A kutatás fő kérdése, hogy mi jellemzi az új generációk életútját a korábbiakhoz képest (Máté 2018; Pusztai 2004). Láthatjuk, hogy a kutatás alanyai milyen attitűdökkel rendelkeznek. Mi jellemzi az új roma pedagógus generációk életútját a korábbiakhoz képest? Mi jellemzi a pályaválasztásukat? Kutatásom alanyai olyan pedagógusok és tanárképzésben részt vevő hallgatók, akik roma származásúak és reziliens életúttal rendelkeznek: azaz hátrányos helyzetük ellenére sikeresen kapcsolódtak be a felsőoktatásba. A kutatás során azon személyeket tekintettem roma / cigány származásúnak, akik annak vallották magukat. A célcsoport specialitása miatt mintavételi metodikaként a hólabda módszert választottam. Jelenleg 13 félig strukturált személyes életútinterjú készült el, akiket az alábbi generációkba soroltam: 1. generációs roma reziliens pedagógusok (1975 előtt születtek), 2. generációs roma reziliens pedagógusok (1975-1989. között születtek), 3. generációs roma reziliens pedagógusok (a rendszerváltozás után születtek). Az interjúk során az alanyok meséltek társadalmi hátterükről, és az ebből adódó kihívásokról, valamint pedagógiai ars poeticá-jukról is. Az interjúk transzkribálását követően egyszerű kézi kódolást végzek. Az elemzés módszerének a Grounded Theory paradigmáját választottam, mivel a már

meglévő interjúkból vonok le következtetéseket és fogalmazok meg megállapításokat, korábbi szakirodalmi tapasztalatokkal összevetve (Corbin & Strauss, 2004).

Arra keresem a választ, hogy milyen hasonlóságok, illetve különbözőségek fedezhetőek fel a vizsgált három generáció alanyai között az alábbi kérdésekben: Hogyan befolyásolja az alanyok pedagógiai munkáját, illetve tanulmányát a saját életút? Milyen nehézségekkel kellett szembenézniük az életük során? Mi motiválta / késztette őket arra, hogy a pedagóguspályát válasszák? Milyen segítő tényezőket látnak a nehéz sorsú diákok körül? A kutatás célja, hogy képet kapjunk e pedagógusok és egyetemi hallgatók munkájáról, elhivatottságáról. A kutatás révén több lényeges információ áll rendelkezésre az új pedagógus generáció lehetőségeiről és kihívásairól. A kutatás egyik fő erénye a tanulságok megfogalmazása, valamint a következtetések levonása a tanárképzés számára.

A kutatás jelenleg is folyamatban van. Az interjúk elemzése zajlik. A generációk közötti összehasonlítás során az alanyok attitűdjeiben – a szakirodalom és előzetes kutatásom során felállított hipotézisem alapján – nem lesz jelentős eltérés. Vélhetően mindegyik csoport tagjai önként vállalt tevékenységüknek tekintik a hátrányos helyzetű gyermekek támogatását. Az első és második generációs roma / cigány származású reziliens pedagógusoknál azt az eredményt kaptam korábban, hogy a családok limitált továbbtanulási aspirációkkal rendelkeztek. Inkább egy szakma megszerzését támogatták, mintsem az érettségit. Feltételezéseim szerint a harmadik generációs roma reziliens alanyoknál ez a faktor már nem észlelhető, ők egyenesen a felsőoktatásba szerettek volna bekapcsolódni. A kutatás során átfogó képet kaphatunk azon pedagógustársadalom életútjáról, akik hátrányos környezetben nevelkedtek és szintén hátrányos helyzetű gyerekekkel foglalkoznak. Ennek célja, hogy utat mutassanak a tanárképzésnek, a leendő pedagógusoknak, valamint a kollégáknak és a többi szakembernek is, hogyan lehet a hátrányokból előnyt kovácsolni és milyen módszerekkel ajánlott dolgozni a hátrányos helyzetű tanulók körében.

Krisztina Bernath: A délutános iskola lehetőségei és eszközei a hátrányos helyzet leküzdésére

Keywords

hátrányos helyzet

délutános iskola

mélyszegénység

közösség

Absztrakt:

A romániai magyar kisebbség Bihar megye északnyugati részén, Érmelléken, összefüggő tömböt alkot, demográfiai adatok alapján az egyik legmagyarabb kistérség. A nemzeti identitás szempontjából előnyös mutatók mellett azonban olyan társadalmi jelenségek válnak egyre hangsúlyosabbá, mint például az elöregedés, az elvándorlás és az etnikai csere folyamata. Mindezek mellett, az életminőség és a gazdasági helyzet indikátorai minden szempontból kedvezőtlenek a térségben. A lakosság mindössze 6,38 százaléka rendelkezik felsőfokú végzettséggel. Az aktív népesség jövedelmi szintje alacsony, a térség munkahelykínálata és a népesség alacsony iskolázottsági szintje nem teszi lehetővé a magas jövedelmi lehetőségeket. A fenti helyzetkép a Margitta Megyei Jogú Várostól mintegy 9 km-re fekvő Magyarkécre is jellemező. A lakosság mintegy fele magyar ajkú, túlnyomórészt református vallású, a roma lakosság aránya növekvő. A helyi általános iskolába járó diákok szinte kizárólag a roma közösség tagjai.

A többszörösen hátrányos helyzetű térség sokrétű gondjából a Magyarkéci Református Egyházközség által létrehozott Kécenlét Egyesület a település egyetlen működő civil szervezeteként felvállalta a gyerekek, a fiatalok és az idősek felé történő szolgálat jelentős részét. Ennek keretében, a Kécenlét Egyesület által működtetett délutános iskola immár 12 éve támogatja a gyermekeket a tanulásban. Az eddigi - meleg ebéd és házifeladatban nyújtott segítség- modellt a 2021/2022-es tanévben szemléleti és módszertani változtatással próbáltuk meg hatékonyabbá, a helyi közösség és a gyermekek jelenlegi szükségleteihez illeszkedve eredményesebbé tenni.

Az előadásban az éppen történő folyamat tapasztalataiból osztunk meg első élményeket, következtetéseket.

Tünde Dancsó: A digitális kultúra tantervek elemzése

Keywords

digitális kultúra

tantervfejlesztés

kerettanterv

Absztrakt:

A tantervfejlesztés az oktatáspolitika egyik legfontosabb innovációs folyamata. A fejlesztés folyamatát az érintettek nagy figyelemmel kísérik, a változásokra érzékenyen reagálnak. A tantervek összehangolása évtizedek óta foglalkoztatja a kutatókat (Csapó, 2002; Báthori, 1992; Ballér, 2001; Mátrai, 2005).

A tantervekben megjelenő stratégiai célok operacionalizálása a tankönyvszerzők számára jelenti a legnagyobb felelősségvállalást. A tantervek értelmezése, helyi tanmenetekre és óratervekre való átalakítása, a követelmények intézményi adaptálása a tanárok számára mindig nagy kihívást jelent.

A 2020-ban megjelent Nemzeti alaptantervben digitális kultúra nevet kapott az egykor számítástechnika, később informatika néven szereplő tantárgy. A Nemzeti alaptantervre épülnek a különböző korosztályok (alsó, felső tagozatosok, valamint középiskolás tanulók) részére készített kerettantervek. Előadásunk célja a digitális kultúra kerettantervek jellemzőinek a vizsgálata és értelmezése.

Vizsgálati kérdéseink: (1) hogyan épülnek a kerettantervek az alaptantervre, (2) hogyan valósul meg a vertikális egymásra épülés a különböző korosztályokra vonatkozó kerettantervek között, (3) milyen eszközök segítik a horizontális kapcsolatokat az egyes műveltségi területek között, (4) milyen specifikumok jellemzőek az egyes kerettantervek esetében.

Elemzésünk során kvalitatív szövegelemzéssel vizsgáljuk a tantervek jellemző stílusjegyeit. A különböző szinten szabályozó dokumentumok elemzésével (1) analizáljuk azok célrendszerét, (2) megkülönböztetjük az általános és tantárgyra jellemző speciális célokat, (3) feltárjuk a tantervek közötti kapcsolódási pontokat, (4) értelmezzük az elvárt tanári feladatokat és az azokon alapuló tanulói tevékenységeket.

Eredményeink szerint a kerettantervekben megjelenő struktúrák tartalmi kifejtése többféle értelmezést tesz lehetővé, a szisztematikus feldolgozási módok (témakörök, tanulási eredmények, fogalmak, fejlesztési feladatok, tanulói tevékenységek) sokoldalú megközelítést biztosítanak az intézményi adaptációhoz, a célok között elsősorban az adott műveltségterületre vonatkozó szakmai célok kerültek kifejtésre.

Dávid Kiss: „Az olvasás is gondolkodás s az írás is beszéd.” Irodalomtanításunk öröklött fogalmainak, eszközeinek, céljainak változó világáról

Keywords

irodalomtanítás

olvasás

írás

olvasóvá nevelés

digitális kultúra

Absztrakt:

Bő száz évvel ezelőtt, fogarasi diákjainak írta meg Babits Mihály a fentebb idézett gondolatot is bennfoglaló tanulmányát, Irodalmi nevelés (Egy tantárgy filozófiája tanulók számára) címmel. Ebben a pedagógiai és irodalomtörténeti jelentőségű írásában Babits a stilisztika és a retorika stúdiumáról, az irodalmi nevelésről, vagy ahogy ma mondanánk: a magyartanításról értekezik.

Az irodalmi múlt, olvasás, történelmi emlékezet, stílus, nyelv- és gondolatkincs fogalmai éppúgy meghatározó elemek az irodalomtanításról szóló mai diszkurzusban (vö. Arató, 1996; Sipos, 2006; Kulcsár Szabó 2006; Fűzfa 2016; Kispál, 2019; Bárdos, 2020; Herédi, 2021; Kiss, 2021a; Kiss, 2021b; Kiss 2022), mint Babits korának irodalmi nevelésről alkotott felfogásában (vö. Babits, 1917; Szűts-Novák, 2019, 108.).

A fogalmi keret tehát adott, ahogy végső soron állandónak nevezhetjük az irodalmi nevelés célkitűzéseit is: „Gondolkodni és beszélni: nem lehetne rövidebben és mégis teljesebben megjelölni egész középiskolai tanításunk célját. Nem tanítunk mesterséget és nem képesítünk semmi mesterségre. Nem tanítunk ismereteket vagy a feledésnek. [...] Beszélni és gondolkodni tehát egyszerre tanulsz és folyton és lassan. De amihez egész iskolai pályádon állandó gyakorlással szoktatnak, annak lassankint némileg tudatossá is kell válnia benned. Olvasmányaid segítenek ehhez.” (Babits, 1917)

Tervezett előadásom a fenti kulcsfogalmak keretében és Babits Mihály gondolatai nyomán kívánja egységbe foglalni az elmúlt évek mérvadó írásait az irodalomtanítás, olvasóvá nevelés tárgyköréből, továbbá kísérletet tenne (e kontextusba illesztve) ez irányú elméleti vizsgálódásaim, középiskolások körében végzett kérdőíves felmérésem, valamint magyartanárokkal készített interjúim értékelésére, a 21. század kezdete óta kirajzolódni látszó és a karanténoktatás miatt erőteljesebben jelentkező tendenciák összefoglalására is.

Úgy véljük, hogy a rohamtempóban változó technikai környezet, és az ennek talaján fejlődő digitális kultúra radikális változásokat eredményez(ett) a pedagógia majd minden területén, de az iskolai oktatás részeként az irodalomtanításban mindenképp, s „ha a magyartanár szétnéz a világban, először is azzal a ténnyel szembesül, hogy tantárgyának társadalmi és iskolabeli presztízse egyaránt megrendült az utóbbi évtized(ek)ben. S történt ez akkor, amikor a szónak, a szövegnek, a betűnek a szerepe erősen felértékelődni látszik a társadalom életében és az önérvényesítésben.” (Fűzfa, 2016) Ez a presztízsveszteség rendszerszintű problémákra,

dilemmákra mutat(ott) rá, az irodalomtanításban mindez a „régi” (állandó, kardinális) nevelési célok (mint az olvasóvá nevelés) új, egyelőre megoldatlan kihívásaihoz vezet(ett).

A digitális kultúrában a szöveg, betű, nyelv új (vizuális és auditív eszközökkel kiegészült) kódjait alkalmazzuk, másképp olvasunk (vö. Kiss és Szűts, 2021) ezért (Babits gondolatait parafrazeálva) „feladatunk nem más, mint a digitális kultúra multimediális terében is hatékony, információkeresést és értelmezést segítő olvasás és írás tanítása” (Kiss, 2021)

Fűzfa Balázzsal együtt tehetjük fel ma is a kínzóan aktuális kérdést: „Alkalmas-e arra az irodalom tantárgy, [...] hogy ezeknek a kihívásoknak megfeleljen?” (Fűzfa, 2016) A tervezett előadás erre a kérdésre igyekszik válaszolni.

Barbara Abonyi: Serdülők egészségmagatartásának elméleti fejlesztése

Keywords

serdülők

egészségnevelés

szokásrendszer

Absztrakt:

Pikó (2010) szerint az egészségmagatartás mint az egészségi állapot egyik meghatározója, nemcsak az egyén szabad elhatározásán múlik, hanem közösségi és kulturális körülményeken is. Tanulókorban az egészségtudatos aktív szokásrendszer megalapozása kiemelten fontos. (Bognár, 2019) Bár a NAT-ban célként szerepel a tanulók egészségnevelése és ezt nagyban támogatná a Magyar Diáksport Szövetség által kiadott Netfit program, de ennek mérési része szinte kizárólagos hangsúlyt kap, míg az oktatási rész nem kerül a tanulókhoz.. Kutatásunk célja bemutatni a középiskolás fiatalok (N=351) (Méletkor16,12±0,64 év) (144 fiú, 207 lány) egészségvédő szokásainak, káros szokásainak változtatását egy egészségnevelő program keretében. A 7 hetes program egy egészségfejlesztési előadásból állt és heti, napi emlékeztetőkből. Az első állapotfelméréskor kérdőíves módszert a másodiknál kérdőíves módszert és mélyinterjúkat alkalmaztunk. Az adatfeldolgozást SPSS 25 programmal, leíró statisztikával végeztük.

Az első állapotfelmérések alapján 36,2%-uk a tanórákon kívül heti 3-4 alkalommal végzett fizikai aktivitást, 45,6%-uk heti 1-2-szer, 18,2%-uk ritkábban, vagy nem. 18,9%-uk fogyasztott napi 3-4 alkalommal nyerskosztot, 53,4%-uk napi 1-2-szer. 15,7%-uk vitt be naponta 3-4 liter folyadékot, 54,7%-uk napi 1-2 litert. 91,1%-uk soha nem dohányzott, alkalmanként pedig 4,6%-uk. Alkoholt 56,3%-uk soha nem fogyasztott, 36,4%-uk alkalmanként, 7,4%-uk gyakran.

Mélyinterjúinkból egyöntetűen kiderül, hogy a tanulók eddig nem találkoztak az iskolában (3) egészségfejlesztő előadásokkal, útmutatásokkal.

A második állapotfelmérésre a tanulók 35,4%-nak nőtt a fizikai aktivitása, 18,6%-a tudatosan több nyerskosztot evett, 38%-a pedig tudatosan az optimális folyadékbevitelre törekszik. A dohányzók 43,3%-a ritkábban gyújtott rá, az alkoholt fogyasztók 37%-a kevesebbszer tette ezt.

Következtetések: Az eredmények alapján elmondható, hogy alkalmazható, használható információk birtokában a középiskolás tanulók nyitottak életvitelük minőségi fejlesztésére. A kutatás rámutatott arra, hogy az iskola meghatározó szerepet játszhat a tanulók egészségmagatartásának fejlesztésében.

Referenciák:

Bognár J. (2019): A testnevelés értékorentációja. In: Új pedagógiai szemle 69.évf. 3-4. sz. pp.101-108

Pikó B. (2010): Védőfaktorok nyomában: Pozitív fordulat a magatartáskutatásokban? In: Védőfaktorok nyomában, L'Harmattan, Budapest pp.11-23

https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/upsz_2012_1-2-3_04.pdf
http://www.nefmi.gov.hu/kozoktatas/archivum/nemzeti-alaptanterv

Hornyák Ágnes: A szociális tantestületi hálók mintázatainak összefüggése az innovatív magatartással

Keywords

oktatási innováció /

tantestületi kapcsolati háló /

kontingencia

Absztrakt:

Az oktatás innovációk elterjedése számos tényező függvénye, ugyanakkor kiemelt figyelemmel kísérendő a tantestületi kapcsolati háló szerepe az innovatív magatartás terén. Kutatásunk fókuszában az áll, hogy a szociális kapcsolati háló a tantestületen belül és kívül hogyan hat az innovatív magatartásra, milyen kapcsolati mintázatok támogatják, illetve gátolják az innovatív magatartásformát a pedagógus közösségekben, és az egyéni életút dimenziói milyen hatással vannak a munkahelyi szociális kapcsolati háló kialakulására. 24 interjú felvételére került sor oktatási innovációt bejegyző és innovációs hajlandóságot nem mutató pedagógusok körében. A vizsgált mintázatok nem regionális vagy iskolatípusbeli eltérést mutatnak. Arra hívják fel a figyelmet, hogy a munkahelyi szervezeti kultúra, főként az intézményvezető nézőpontja hogyan érvényesül az innovatív szemléletmóddal összefüggésben. Az intézmény pedagógiai munkájának megújításában a nyitott vezetői attitűd kedvezően képes hatni az intézményi kapcsolati hálókra. A család által közvetített kulturális értékekhez köthető gyermekkori kötődés meghatározó elemeként jelenik meg az értékátadási folyamatnak a későbbi pedagógus pályán. A társadalmi tőke azonban elveszítheti intenzitását, ha a társadalmi hálózatokban megnövekszik a gyenge kapcsolatok száma.

Éva Csonka: A középiskolai tanárok hatása a végzős diákok pedagógus pályával kapcsolatos motivációira és választására

Keywords

középiskolás diákok

pályamotiváció

személyiségmarketing

Absztrakt:

Absztrakt:

Oktatási rendszerünk minősége függ attól, milyen tanárok tanítanak, kik lesznek azok, akik a jövő nemzedékét nevelik és ebből a szempontból a középiskolai tanárok korai érzékenyítésben betöltött szerepét kutatjuk. (Sági - Ercsei, 2012). Polónyi (2019) a felsőoktatásba felvett hallgatók átlagpontszámát vizsgálva megállapította, hogy a gyengébb tanulmányi teljesítményre képes tanulók kerülhettek be a tanárképzésre. Csökken a pedagógusképzés presztízse is. (Gortva , 2020).

Jelen kutatásunkban végzős középiskolás diákokat kérdeztünk arról, milyen tulajdonságokkal, milyen viselkedésrepertoárral kell rendelkeznie egy tanárnak, illetve mitől függ az, hogy egy tanár óráit érdekesnek és élvezetesnek tartanak. A megkérdezett diákok két különböző oktatási intézmény tanulói, különböző szociális háttérrel rendelkeznek, azonban a tanárok tulajdonságait illetően egyöntetű választ kaptunk, mely megerősítette azon elgondolásunkat, hogy a tanár személyisége különös hatással bír a diákokra. Emellett a marketing fogalmának

társadalomtudományi aspektusból történő vizsgálata követendő útnak bizonyul, miszerint az élvezetes óratartás, az érdekes magyarázat, a gazdag módszertani eszköztár a tananyag eladhatóságát bizonyítja a diákok körében. A kvantitatív pilot előkutatás alapot szolgáltatott a későbbi kutatás kibővítéséhez és a sikeres tanárok interjúban történő megkérdezéséhez is, vizsgálva a belső marketing jelentőségét.

Az absztraktban hivatkozott közvetlen irodalom:

Gortva János (2021): Gondolatok a tanárképzési reformról

Letöltés: http://www.tani-tani.info/gondolatok_a_tanarkepzesi_reformrol (2021. 03. 28.)

Polónyi István (2019/ 5-6): Az életpályamodell bevezetése után, Educatio, 2019/ 5-6

Letöltés: https://folyoiratok.oh.gov.hu/szerzok/polonyi-istvan (2021. 02. 20.)

Sági Matild – Ercsei Kálmán (2012/2): Kik akarnak tanári diplomát szerezni? Felsőoktatási

Műhely, 51–73. Letöltés:

https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/felsooktatasimuhely/FeMu/2012_2/FEMU_2012_2_51-

74.pdf (2021. 02. 20.)

Judit Langerné Buchwald: Az állam oktatáshoz való anyagi hozzájárulásának és az alternatív magániskolák pedagógiai szakmai autonómiájának összefüggései Magyarországon

Keywords

közoktatás

alternatív magániskolák

állami finanszírozás

pedagógiai autonómia

Absztrakt:

Magyarországon és külföldön a közoktatásban az állami iskolák mellett a magániskolák is szerepet vállalnak (Ercse & Radó, 2019). A közoktatás finanszírozásában a legtöbb országban az állam is jelentős szerepet vállal (Varga, 1992), de a magániskolák állami költségvetésből történő támogatása országonként eltérő. Vannak országok, ahol ugyanolyan mértékű támogatásban részesülnek, mint az állami oktatási intézmények, de vannak olyanok is, ahol semmilyen állami költségvetésből származó anyagi forráshoz nem jutnak hozzá (Varga, 1998). Magyarországon az alternatív iskolák jelentős része magániskola, melyek együttműködési egyezménnyel rendelkeznek az állammal az oktatási feladatok ellátására, ezért bizonyos mértékű állami anyagi támogatásban részesülnek. Az állam oktatási költségekhez való anyagi hozzájárulása azonban együtt jár az iskolák autonómiájának korlátozásával, ami elsődlegesen abban nyilvánul meg, hogy tandíjmentességet követelnek tőlük, valamint azt, hogy nem korlátozhatják a tanulók felvételét (Langerné Buchwald & Muity, 2020), de az oktatási rendszer centralizáltságának mértékétől függően magával hozhatja az alternatív magániskolák pedagógiai autonómiájának korlátozását is. Magyarországon az elmúlt tíz évben az addigi liberális és decentralizált oktatási rendszer a jelenleg is hatalmon lévő kormány egységesítésre törekvő oktatáspolitikájának köszönhetően újra centralizált lett, ezért érdemesnek láttuk vizsgálni, hogy az, hogy az állam anyagilag is hozzájárul az alternatív magániskolák működéséhez hogyan befolyásolja azok pedagógiai autonómiáját. Ennek feltárására egyrészt vizsgáltuk az alternatív iskolák működését meghatározó törvényeket, jogszabályokat, másrészt elemeztük a legismertebb alternatív iskolák pedagógia programjait és interjút készítettünk szakmai/pedagógiai vezetőikkel. A vizsgálatba hét alternatív magániskolát - az Alternatív Közgazdasági Gimnáziumot, a Rogers Általános Iskolát, a Rogers Akadémiát, a Zöld Kakas Líceumot, a Montessori Oktatási Központot, a Színes Iskolát, a Novus Gimnáziumot, valamint a Magyarországon működő Waldorf-iskolákat tömörítő és a Waldorf-kerettantervek kidolgozásáért felelős Magyar Waldorf Szövetséget vontunk be. Ezek az intézmények a vizsgált időszak előtt már működtek, és 2011 előtt, illetve azt követően is pedagógiai értelemben is alternatívnak tekinthetők azáltal, hogy rendelkeztek jóváhagyott alternatív kerettantervvel és/vagy minisztériumi kísérleti engedéllyel. A vizsgálati minta nem tűnik nagynak, két iskola kivételével azonban majdnem teljes mértékben lefedi a kiválasztási szempontnak megfelelő alternatív iskolák körét.

A kutatás eredményei rámutattak arra, hogy az alternatív magániskolák működését az elmúlt tíz év jogszabályi változásai negatívan befolyásolták. Az állami anyagi támogatás reálértéke folyamatosan csökkent, több intézmény működése ellehetetlenült, ezért megszűnt, mivel a

tandíj korlátlan emelésére nem volt lehetőség. A közoktatás folyamatosan zajló és egyre fokozódó centralizálásával párhuzamosan az iskolák pedagógiai munkáját befolyásoló tartalmi szabályozás változásai is folyamatosan szűkítették az iskolák szabadságát pedagógiai programjuk formálásában és megvalósításában, és egyre inkább a központi tantervben előírtak megvalósítására, követésére kötelezték őket. Ennek hatására az iskolák számos kompromisszumra kényszerültek fennmaradásuk érdekében, amelyet az iskola tanárai és tanulói is nehezen éltek meg, és amely változó mértékben, de minden esetben a program alternatív jellegének csökkenéséhez, illetve az pedagógiai programban meghatározottak és a pedagógiai gyakorlat egymástól való eltávolodásához vezettet.

Ercse, K. – Radó, P. (2019): A magyar közoktatásban zajló privatizáció és annak hatásai. Iskolakultúra 29(7) 8–49.

Langerné Buchwald, J. – Muity, Gy. (2020): Az alternatív oktatás finanszírozásának változása a rendszerváltozástól napjainkig. Új Pedagógiai Szemle 70(7-8) 26-46. http://upszonline.hu/index.php?article=700708008

Varga, J. (1992). A finanszírozás kérdései. In Várhegyi, Gy. (Eds), Alapítványi és magániskolák. Tudományos tanácskozás, Budapest, 1992. január 28–29. Budapest: Oktatáskutató Intézet. 39–43.

Varga, J. (1998). Oktatás-gazdaságtan. http://www.kszemle.hu/kiadvany/Varga_-_Oktatas-gazdasagtan/ch06s02.html

Rita Kattein-Pornói: Hivatásmotivációm történeti aspektusa

Keywords

hivatásmotiváció

értéktérkép

kántortanító

Szentmártonkáta

Absztrakt:

A 21. század pedagógiai szakirodalmában kiemelt szerepet kap a tanítás, mint értelmiségi hivatás kérdése (Révész 2018), vagy éppen a pedagógus szakma hivatás- és pályamotivációjának vizsgálata (Szontagh 2021). Sokan, több perspektívából próbálnak választ keresni arra, hogy miként határozzuk meg a tanári szerepet, milyen kompetenciákat várunk el pedagógusainktól, vagy éppen kit/kiket tekintünk jó tanárnak, s még sorolhatnánk e témában felmerült kérdések sorát.

Előadásom nem a jelenlegi pedagógushiány miértjeire keresi a választ, sokkal inkább fókuszál a hivatásmotivációra, annak is a családban, generációkon áthagyományozódó szerepére. (Szontagh 2021)

Csányi Vilmos az elbeszéléseknek fontos szerepet tulajdonít, hiszen, mint írja olyan szociális információkat tartalmaznak, melyek az életben való eligazodást segítik, ún. élettérképként szolgálnak. (Csányi 2018) Jelen előadásomban, saját élettérképem egy darabját mutatom be. Pályaválasztásom fontos, meghatározó eleme a családi. Orvos- Tóth Noémi írja: ”A beszélgetések a közösségi kohézió forrásai, a csoport kötőanyagai.” (Orvos-Tóth 2018:244) E beszélgetések hatással lehetnek és vannak életünkre. Ezzel egyetértve magam is úgy gondolom, hogy gyermekkorom során, a családi összejöveteleken hallott pedagógiai viták, a különböző iskolai történetek, az iskolai rendezvényeken való részvétel, mind-mind hatást gyakoroltak pályaválasztásomra.

Előadásomban a Szentmártonkátán működő katolikus elemi népiskolában, kántortanítóként, majd, mint igazgató szolgáló Pornói Benő munkásságát helyezem fókuszba, aki 1911-től 1946-os nyugdíjazásáig szolgálta községe és egyháza érdekeit. A Váci Püspöki és Káptalani Levéltárban található dokumentumok alapján kívánom felvázolni, milyen hivatástudattal, közösségteremtő erővel bírt egy kántortanító. A kántortanítóvá történő megválasztásának körülményeitől a nyugdíjazásáig felölelt időszakig szeretném bemutatni életét, válaszokat keresve a következő kérdésekre: miért is lett tanító? Milyen problémákkal küzdött az iskola? Milyen módon történt egy tanfelügyeleti ellenőrzés? Miként nevelte gyermekeit? Választotta-e valaki gyermekei közül a tanítói/tanári hivatást?

„Aki szolgál, az kész az odaadásra, aki szeret, az odaadja magát, aki áldoz, magából ad a másiknak, és ezt a másik el tudja fogadni.” Karácsony Sándor

Krisztina Győrössy: Cooler Climate Challenge project in the Czech Republic

Keywords

recycling

secondary education

Erasmus

environmental education

climate change

Absztrakt:

Nowadays, raising awareness of human activities as well as their modifying impacts on our environment has become one of the key elements of environmental education. International co-operations, such as Erasmus programs, ensure outstanding opportunities where students can be involved in practical activities with respect to nature conservation, environmental protection and waste management. Education for environmental sustainability at a secondary school level is less enhanced, only 26 such KA2 case studies were presented in the final report of the Erasmus+ projects from the past eight years by the European Commission (2022). However, non-formal education methods, for instance project-based learning activities might offer those values for secondary school students that promote the development of their ”twenty-first century skills” (Binkley et al., 2011; Gîmbuţă, 2016) while considering environmental issues.

The aim of our current Erasmus+ strategic partnership program is to emphasize the importance of ’Climate Action’ regarding the 17 Sustainable Development Goals created by the UN Assembly in 2015. The project comprises a total of 12 teachers and 48 secondary school students from three European schools located in the Czech Republic, Spain and Hungary. During the implementation of the project the three schools are engaged in collaborative activities through the three R’s of waste management.

In the course of our first student exchange program that took place at the end of March 2022, eight students from Spain and from Hungary arrived in the Czech Republic. During the one-week program 32 students compared the various characteristics of recycling methods of the three countries by designing leaflets and brochures in international groups. The program also included planting a tree, a visit to a recycling centre, a one-day trip to the mountains and to the capital city. The parents of the Czech students also participated in the final event where students had to present the results of their projects. For measuring changes in attitudes and thinking, a pilot questionnaire survey was carried out with the help of the participating students.

By the end of the week of the first part of the partnership students became familiar with various international recycling methods, meanwhile developing skills in critical thinking, communication and co-operation in order to broaden their attitudes and knowledge regarding global environmental issues. The results of the questionnaire also support the idea that the participating students are concerned with environmental problems, continuously seeking for alternative solutions while feeling responsible for the environment and living environmentally

consciously. This research further suggests that secondary school teachers of all subjects have an essential role in environmental education.

Bibliography

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M. & Rumble, M. (2011). Defining Twenty-First Century Skills. In Griffin, P., McGaw, B., & Care, E. (Eds) Assessment and Teaching of 21st Century Skills (pp. 17-66). Springer.

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Data collection and analysis of Erasmus+ projects: focus on education for environmental sustainability : final report, 2022. https://data.europa.eu/doi/10.2766/769204

Gîmbuţă, A. (2016). Qualitative study regarding the perception of direct participants in learning activities carried out in the context of strategic partnerships Erasmus. Journal Plus Educație 16 (2), 210-223.

Erzsébet Rákó and Ildikó Erdei: A nevelőszülői ellátás mint alternatív gondoskodási forma

Keywords

nevelőszülői ellátás

alternatív gondoskodás

deinstitucionalizáció

Absztrakt:

1. A témaválasztás indoklása, elméleti keretek

2009-ben az ENSZ Közgyűlése felhívta a figyelmet arra, hogy komoly hiányosságok mutatkoznak világszerte a Gyermekjogi Egyezmény alkalmazása területén, a családjukon kívül élő, vagy a családból való kiemeléssel fenyegetett gyermekek esetében. Ezért a nemzetközi közösség összefogott és kidolgozta ezt a módszertani irányelvet, ami az „Alternatív gondoskodás a gyermekekről - Útmutató" címet kapta. Az Útmutató az alternatív gondoskodás vonatkozásában a következő formákat különíti el: 1. családi vagy rokoni ellátás, amikor a gyermek elhelyezését a tágabb család biztosítja, 2. a nevelőszülői ellátás, amikor a családban nem oldható mega gyermek ellátása és a feladatra felkészített nevelőszülői családban helyezik el az alternatív ellátás céljából, 3. családalapú vagy családszerű ellátás egyéb formája. 4. gyermekotthoni ellátás bármely, nem családalapú, csoportos keretek között megvalósuló gondozás, így például a krízishelyzetekben a biztonságos szállást, ellátást nyújtó gondozás, átmeneti otthoni gondozás, és másfajta, rövid és hosszú távú gyermekotthoni gondozási lehetőség, beleértve a lakásotthonokat. 5. Felügyeletet biztosító, független lakhatási lehetőségek gyermekek számára. (Alternatív gondoskodás a gyermekekről, Útmutató)

A nyugat-európai gyermekvédelmi modellekben megjelenő alternatív gondoskodási formák a deinstitucionalizáció keretében valósulnak meg.

A deinstitucionalizáció fogalmát a következőképpen határozták meg: Eurochild 2012: családias körülmények közötti elhelyezés, a családi nevelés megerősítése, a közösségi alapú szolgáltatások fejlesztése, a nagykorúvá vált fiatalok intézményből való kilépésének, társadalmi integrációjának segítése

Bagragh (1996) szolgáltatást igénybe vevők elengedése az intézményekből, alternatív szolgáltatások kialakítása, közöségi szolgáltatások fejlesztése

Davidson és mtsai, (2016) intézménytelenítés két tényezője: családok támogatása, nagy intézmények átalakítása családi alapú elhelyezés biztosítása

2. A kutatás céljának pontos meghatározása, a kutatási kérdések

Az előadásban egy pilot kutatás kerül bemutatásra. A kutatás célja a nevelőszülői ellátás bemutatása valamint a Hajdú-Bihar megyében élő nevelőszülők és nevelt gyerekeik életkörülményeinek feltárása, különös tekintettel a gyerekek oktatására, nevelésére. A kutatás feltáró jellegű egy nagyobb mintán történő vizsgálat része. A kutatásban arra a kérdésre keressük a választ, hogy hogyan valósult meg a gyerekek nevelőszülői ellátása az elmúlt időszakban a gyermekvédelemben zajló deinstitucionális folyamatoknak köszönhetően.

Számos nemzetközi kutatás felhívja a figyelmet arra, hogy az intézményes elhelyezés különösen káros a 0-3 éves korosztály körében. (Browne, 2006, Zeanah et al., 2017, Finelli és mtsai 2018). Ennek fényében törekedni kell a gyerekek családias körülmények között történő elhelyezésére.

3. A kutatás módszere kérdőív, statisztikai adatok másodelemzése

4. A kutatás jelentősége: a nevelőszülők és az általuk nevelt gyerekekről kevés hazai kutatás áll rendelkezésre. A kutatás gyakorlati haszna, hogy lehetőség nyílik a nevelőszülői ellátás javítására vonatkozó javaslatok megtételére.

Az alternatív gondoskodási formák közül fejleszthető a család alapú, családszerű ellátás.

Hivatkozott irodalom

Baghragh, L. L. (1996). Deinstitutionalisation: Promises, problems and prospects. In H. C. Knudsen & G. Thornicroft (Eds.), Mental health service evaluation (pp. 3–19). Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511752650.003

Browne K., Hamilton C., Johnson R., Chou S. (2006). Young Children in Institutional care in Europe. Early Childhood Matters 105. 15-18.

Finelli, J., Zeanah, C.H., Smyke, A. T. (2018). Attachment disorders in early childhood. In Zeanah, C. H., (Ed.) Handbook of Infant Mental Health, Fourth Edition. The Guilford Press, New York. 442–456.

Charles H. Zeanah, Kathryn L. Humphreys, Nathan A. Fox, Charles A. Nelson (2017). Alternatives for Abandoned Children: Insights from the Bucharest Early Intervention Project. Published in final edited form as: Curr Opin Psychol. 2017 Jun; 15: 182–188. Published online 2017 Mar 10. doi: 10.1016/j.copsyc.2017.02.024

Judit Dr. Kubinger-Pillmann, Géza Dr. Györe, Andrea Matlári and János Dr. Habil Ollé: E-learning rendszer felsőoktatás-pedagógiai és technológiai fejlesztése hallgatói elvárások alapján

Keywords

e-learning

tananyag-fejlesztés

felsőoktatás-pedagógia

hatékonyságnövelés

Absztrakt:

Az egyetemi oktatók online tanulási környezetek fejlesztésében betöltött szerepe, valamint a hatékonyabb és eredményesebb tanulás támogató felületek fejlesztéséhez szükséges kompetenciák az oktatási hatékonyság szempontjából egyre fontosabbak (Purbojo, 2018). A hallgatók lemorzsolódása jelentős mértékű és ezen folyamat csökkentésében egyre nagyobb szerepe van az e-learning rendszereknek. Az önálló, saját ütemben végzett tanulási folyamat lehetősége növelheti a tanulási motivációt (Berényi, 2019). Az online tanulási környezet nem csak technológia, felsőoktatás-pedagógiai jelentősége van minden funkciónak, modulnak, beállításnak. Az online tanulási környezet különböző funkciókkal kiegészíthető és mindez közvetlenül is hatással van a képzés oktatási kultúrájára úgy, mint a módszertanra, értékelésre, interaktivitásra, oktatási tartalomra, tanulásszervezésre, a hallgató-oktató kapcsolatra. Kukartsev és munkatársai a távoktatási kurzus szerkezetében a tananyag fogalmainak fáját tekintették alapnak, így alakították ki a kurzus tanulási tartalmát és feladatainak logikai szerkezetét (Kukartsev, 2018).

Azért, hogy az e-learning rendszer valóban hatékonyan tudja támogatni a hallgatók tanulási folyamatát, fontos, hogy a rendszer technológiai és módszertani fejlesztése folyamatos legyen. A fejlesztés során fel kell térképezni a hallgatók online tanulási környezettel kapcsolatos tapasztalatait és elvárásait, hiszen a keretrendszer mindhárom képzési forma kurzusait képes támogatni és a tanulást eredményesebbé tenni. A felsőoktatásban kiemelten fontos a Moodle keretrendszer tanítási-tanulási folyamatban való hatékony alkalmazásának kutatása és fejlesztése.

A hatékonyság növelése érdekében egy pilot felmérést kezdeményeztünk: a hallgatók online tanulási környezettel kapcsolatos tapasztalatait, meglátásait, elvárásait rögzítettük. Az e-learning elméletből levezethető, hogy a mit jelent az optimálisan felépített kurzus, de ehhez képest, a felmérés eredményeinek tükrében sokkal személyre szabottabb fejlesztéseket tudunk végrehajtani technikailag és tartalmilag egyaránt. Az oktatási tartalom kurzuson belüli felosztásának sokféle megoldása létezik. Egyrészt a tartalom diszciplináris logikája, másrészt a tanulói előzetes tudáshoz vagy a curriculumhoz történő viszonyítás.

Kutatásunk célja, hogy a sokféle képzési forma, a heterogén képzési portfólió számára egyformán hasznos és értékes keretrendszert biztosítsunk. Itt arra fókuszálunk, hogy a képzési tagozatok és szakok közötti különbségeket rendszerszinten egyre jobban meg tudjuk jeleníteni.

A kutatásunk módszere kérdőív volt: (Elemszám N=68.) önkéntes, anonim, 38 itemből álló nyílt és zárt kérdéseket tartalmazó. A tagozat, a szak, a képzési szint mellett vizsgáljuk a képzésben való előrehaladás szerinti különbségeket is. Kérdésterületek, felsőoktatás pedagógiai tématerületi fókuszpontok:

- tanulásszervezés, tanulás támogatása

- tananyag formátuma

- kooperativitás

- produktivitás

- értékelés, önértékelés

- kurzuson belüli kommunikáció

- tartalom- és tevékenységközpontúság

Főbb kutatási hipotézisek:

1. A nappali, a levelező és a távoktatás tagozatosok között nincs jelentős különbség egyik fontosabb területen sem.

2. A képzésben való előrehaladással arányosan csökken az igény a rendszeres önértékelésre.

Kutatási részeredményként megállapíthatjuk:

- Tagozatok szerinti különbség csak a szinkron online kommunikációval kapcsolatos elvárásoknál van.

- A keretrendszertől ugyanazt várja a nappalis, levelezős és a távoktatásos hallgató is. A képzésben való előrehaladás során nagyon kismértékben csökken az önellenőrzésre való igény.

- A válaszadó hallgatók 91,2%-a a feltöltős és nem az online keretrendszerben megoldható gyakorlati feladatokat részesíti előnyben, vagyis a hallgatók leginkább az online rendszertől függetlenül szeretnek dolgozni.

A kutatási eredmények leginkább úgy használhatók fel, hogy a hallgatói igényfelmérésre és az oktatási tapasztalatokra építve fejlesztjük tovább a keretrendszert.

- Berényi L. (2019): A felsőoktatás minőségének fejlesztése: A Moodle lehetőségeiről. In: Magyar Minőség. 11. szám. Magyar Minőségi Társaság. 21-25.p

- Berényi L. (2019): Utazás a Moodle világába: hallgatói vélemények. In: Budai Balázs Benjamin (szerk.), Liber amicorum in honorem Stephanus Tózsa aetatis sueae LXV. Budapest. Panem Kiadó.

- Kukartsev, V. - Chzhan, E. - Tynchenko, V. - Antamoshkin, O. - Stupina, A. (2018): Development of Adaptive E-Learning Course in Moodle System. The International Scientific and Practical Conf. Current Issues of Linguistics and Didactics: The Interdisciplinary Approach in Humanities and Social Sciences 50.

- Purbojo, R. (2018): Role of the University Lecturer in an Online Learning Environment: An Analysis of Moodle Features Utilized in a Blended Learning Strategy. In: Persichitte, K. -

Suparman, A. - Spector, M. (eds) Educational Technology to Improve Quality and Access on a Global Scale. Springer, Cham.

Gabriella Dr. Hideg and Gülfem Prof. Dr. Sezen Balcikanli: A fair play oktatási módszerei török, kenyai, magyar testnevelő tanárok körében- kvalitatív vizsgálat

Keywords

Fair Play nevelés

Oktatás módszertan

Testnevelő tanárok

Törökország

Kenya

Magyarország

Absztrakt:

A tanulmányunk célja megvizsgálni, hogy a különböző kultúrából érkező testnevelő tanárok milyen szinten tudják alkalmazni a fair play nevelés módszereit illetve alkalmazák e azt.

Online interjúk keretében 9 különböző kérdést tettünk fel, a kérdések nyitott típusúak voltak. A megkérdezettek három országból -Törökország, Magyarország, Kenya- származó testnevelő tanárok voltak.

Az első kérdéskörben arra vonatkozóan tettünk fel kérdéseket, hogy a tanárok hogyan határozzák meg a fair play-t. A második kérdéskör a fair play nevelés fontosságáról, az utolsó pedig az általuk a fair play oktatás során alkalmazott módszerekről kérteztük őket. A mintában 26 fő, 10 török, 10 magyar és 6 kenyai testnevelő tanár vett részt.

Az interjúk során adott válaszokat kvalitatív kutatási módszerrel elemeztük.

Eredményként elmondható, hogy a testnevelő tanárok mindhárom kultúrában hisznek a fair play nevelés fontosságában, de az általuk alkalmazott módszerek nem elegendőek a fair play sikeres és eredményes oktatásához.

Antal Thür: Fizikai mutatók összefüggései a tanulói kompetenciák és intelligencia szintjük tekintetében

Keywords

kompetencia

IQ

agilitás

gyorsaság

Absztrakt:

Nagyszámú vizsgálat, teszt és tesztrendszer méri a tanulók kompetenciájának szintjét, akár a felvételi vizsga kapcsán. Az Országos Kompetencia Mérésen a szövegértés, a matematika logikai gondolkodás az idegennyelv ismeret és használat a legjelentősebben vizsgált területek. A pszichológiában az intelligencia vizsgálatának különböző formái és módszerei jelennek meg, mely akár pályaorientáció kapcsán is előtérbe kerülhet.

A MOB köznevelési típusú sportiskolai programjában résztvevő osztályok kiemelt képzést kapnak mozgásműveltségük szempontjából (Lehmann 2011) ugyanakkor feltételezzük, hogy a mozgáskultúra fokozott fejlesztése, a tanulók kognitív képességeire is hatással bír, melyet a nemzetközi szakirodalomban számos tanulmány igazol (Chaddock-Heyman et al.2014; Cornejo et al. 2017; Norris és et al. 2019;Yangüez et al., 2021).

Szakértői mintavétellel összehasonlítottunk a sportiskolai programban résztvevő csoportokat az általános tantervvel oktatott osztályokkal. Mérőszámainkat a matematika, szövegértés teszt pontszámok összevetése alkotta a Raven intelligencia hányadosával, melyet fizikai mutatókkal is szembeállítottunk. Fizikai monitorozásunk során 5, 10, 20, 30 méteres sprinttesztet illetve Yo-Yo Intermittent Recovery tesztet, és 505 agilitástesztet alkalmaztunk és állítottuk szembe a a kognitív képesség mérőszámaival. Feltételezésünk beigazolódott a sportosztályokban tanuló diákok jobban teljesítettek mind a fizikai mutatók tekintetében, mind a tantárgyi és intelligencia szint mérései során.

Vizsgálatunk statisztikai számításokkal is alátámasztott eredményei alapján elmondhatjuk, hogy a fizikai mutatók összefüggést mutatnak a kognitív teljesítménnyel a szövegértés a matematika és intelligencia szintjük kapcsán is, mely a sport komplex szerepét feltételezi.

Csilla Rétháti: A szakiskolai rekrutáció és a hátránykompenzációs intézkedések összevetése

Keywords

Hátránykompenzáció

szakiskola

lemorzsolódás

Absztrakt:

A kutatás elméleti kereteit a szakiskolásokat érintő lemorzsolódást vizsgáló oktatásszociológiai kutatások eredményei jelentik: Fehérvári (2008), Hanák (2016), Kertesi, Kézdi (2013), Liskó (2008), Széll (2015), Fehérvári (2015) Szemerszki (2015, 2016), Hőrich (2019) rámutat arra, hogy a lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjeit vizsgálva szembetűnő az Észak-Magyarország és Észak-Alföld régiók korai iskolaelhagyás kimagasló aránya, valamint, hogy a lemorzsolódás a szakképzésben tanulókat érinti leginkább. Ezzel szembet a Nyugat-Dunántúli régióban kedvezőbb a helyzet a kori iskolaelhagyást tekintve.

A végzettség nélküli iskolaelhagyás, másnéven lemorzsolódás már hosszú évek óta fennálló oktatási és társadalmi probléma. Kutatásunkat két hátrányos helyzetű (Észak-Magyarország és Észak-Alföld) és egy jobb anyagi helyzetű régió (Nyugat-Dunántúl) összes szakiskolájának és az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények (továbbiakban EGYMI) keretein belül működő szakiskolai részlegeinek dokumentumelemzésén keresztül vizsgáltuk.

A kutatás során többféle módszert alkalmaztunk, a dokumentumelemzést, statisztikai adatok elemzését, valamint az adatlap szerkesztést és elemzést. A dokumentumelemzés során az iskolák szakmai programjait, a szervezeti és működési szabályzatot elemezzük meghatározott szempontok mentén. Az említett iskolák dokumentumainak elemzésén keresztül mutatom be, hogy a tanulási akadályozottsággal élők nevelés-oktatásával foglalkozó szegregált intézmények milyen módszereket alkalmaznak annak érdekében, hogy megelőzzék, vagy csökkentsék a lemorzsolódást. A statisztikai adatok elemzésén keresztül bemutatásra kerül a vizsgált három régió iskoláinak lemorzsolódási mutatói több aspektusból vizsgálva.

A pedagógiai program és szakmai program azon részeit mutatjuk be, melyekből képet kaphatunk arról, hogy az iskola a nevelés-oktatás révén hogyan, milyen módszerekkel járul hozzá a lemorzsolódás csökkentéséhez, valamint az iskola milyen módon járul hozzá a tanulók hátrányainak mérsékléséhez, milyen hátránykezelő intézkedések jelennek meg a programban. Az intézmények kapcsolati hálójának feltérképezése is megtörtént.

Valéria Markos and Ádám Bencze: A gyermekvállalási hajlandóság alakulása 2000-2020 között

Keywords

családalapítás

gyermekvállalás

racionális döntéselmélet

Absztrakt:

Kutatásunk célja a racionális döntéselmélet (Mill 1980, Elster 1991, Róna-Tas 1991) és annak kritikai elméleteinek (Durkheim 1978, Schulze 2000, Kahneman 2012) a segítségével megvizsgálni a magyar fiatalok gyermekvállalási hajlandóságának okait. A magyar ifjúságot vizsgáló kutatások rávilágítanak arra, hogy a fiatalok családi állapotukat tekintve többségük egyedülálló, arányuk valamelyest növekedett az elmúlt évtizedben, a párkapcsolatban és a házasságban élők aránya csökkenő tendenciát mutat, míg a gyermekvállalási hajlandóság összefüggést mutat az életkor kitolódásával (Székely 2018, Makay & Domokos 2018).

Jelen kutatásunkban az Ifjúság 2000, az Ifjúság 2004, az Ifjúság 2008, a Magyar Ifjúság 2012, a Magyar Ifjúság Kutatás 2016, Magyar Ifjúság 2020 országos reprezentatív kutatás adatbázisait felhasználva longitudinálisan vizsgáljuk a magyarországi 15-29 éves fiatalok gyermekvállalással kapcsolatos tervezett döntéseit. A korcsoport sajátosságai miatt elsősorban a fiatalok gyermekvállalással kapcsolatos terveit tudtuk elemezni, és nem a tényleges tapasztalataikat. Az empíria során vizsgáljuk a fiatalokon belül a gyermektelenek és a tanulmányaikat befejezők arányát, a tervezett gyermekszámokat, a gyermekvállalási hajlandóság hiányának okait, a gyermekvállalás életaspektusokat befolyásoló hatásait.

Hipotéziseink szerint a célracionális és értékracionális illetve a racionális és irracionális cselekvési mintázatok alapvetően meghatározzák a fiatalok gyermekvállalással kapcsolatos döntéseit.

Eredményeink szerint a fiatalok között nőtt a gyermektelenek és a tanulmányaikat befejezők aránya; nőtt a tervezett gyermekszám, a nagycsaládot tervezők és a három éven belül gyermeket tervezők aránya; csökkent az anyagi okok és a lakáskörülményeket miatt gyermekvállalást nem tervezők aránya, viszont nőtt azok aránya, akik egyszerűen nem akarnak gyermeket. A fiatalok szerint a gyermekvállalás a boldogságot és az emberi kapcsolatokat pozitívan befolyásolja, míg az anyagi helyzetre, a szexuális életre, a tanulásra, a karrierre és a szabadidőre nincs hatással. Klaszterelemzésünk csoportjai eltértek a tervezett gyermekszámban, a három éven belül tervezett gyermekszámban és a nemek arányaiban, valamint gyermekvállalási terveik relatív racionalitásában.

A pozitív gyermekvállalási tendencia fenntartásához az oktatás hozzájárulása kiemelten fontos, többek között a családi életre nevelés keretein belül.

Zita Botkáné Katona and Henriette Dr. Tigyi Zoltánné Dr. Habil Pusztafalvi Phd: Legális szerek használatának alakulása a fiatal sportolók körében

Keywords

legális szerhasználat

sport

prevenció

Absztrakt:

A legális szerhasználat az emberiséggel egyidős, folyamatosan változik, alakul. Az elmúlt 10 évben is változott a droghasználat és elfogadottsága. Eurostat 2017-es felmérésében arról számol be (Eurostat 2017, Mikulán R., Pikó B. 2012), hogy Magyarország lakossága 49,8% sportol szabadidejében, rizikómagatartása pedig sokkal rosszabb, mint más hasonló nemzeteké. Empirikus kutatásunkban azt vizsgáljuk, hogy a fizikailag aktív serdülők – egyre több támogatott sportakadémia és egyéb sportolási/aktivitási lehetőség áll rendelkezésére ennek a populációnak ma hazánkban- vajon milyen egészségmagatartási mintázat jellemzi őket. Amit pilot vizsgálatunkban láthatunk, hogy többnyire 5 – 7 éves korban kezdtek el sportolni (57%). Étkezésüket az egészségtudatosság jellemzi (34,9%), rizikómagatartásukat vizsgálva jónak tekinthető, hogy 55, 3 % nem próbálta ki a dohányzást és az első alkohol elfogyasztása 14 (24,3%) és 15 (25%) éves korban volt. Energiaital fogyasztás nagy mértékben van jelen a sportolók között, és kevésbé vagy egyáltalán nem tartják veszélyesnek használatát. Bizonyított az a tényt, hogy hiába sportolnak rendszeresen a középiskolás fiatalok akkor is jelen van körükben a szerhasználat (legális és illegális egyaránt). Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy jelenleg milyen mértékű a szerhasználat a fiatal sportolók körében. Továbbá kíváncsiak vagyunk a primer prevenció hatékonyságára, ugyanakkor hangsúlyosan szeretnénk megvizsgálni a mentális beavatkozások lehetőségét, hogy a fiatalok a megfelelő önértékeléssel és egészségtudatos magatartással rendelkezzenek és ne elégedjünk meg a fizikai aktivitás lehetőségével, mivel az nem elegendő egészségük megtartásához.

Forrás:

Európai Bizottság honlapja – Statisztikai eredményei: https://ec.europa.eu/info/statistics_hu

Mikulán R., Pikó B. (2012): Iskoláskorú sportoló fiatalok káros szenvedélyeinek vizsgálata sportmotivációik és a sportáguk típusa tükrében; Iskolakultúra, 12 (4). 35 - 49.

Matthew Kwan, Sarah Bobko, Guy Faulkner, Peter Donnelly (2014): Sport participation and alcohol and illicit drug use in adolescents and young adults: A systematic review of longitudinal studies Addictive Behaviors 39/3 March 2014, Pages 497-506

Dinnyés Katalin Julianna and Pusztafalvi Henriette: „ÉTK: Érzékenyítés-Tolerancia-Közösen” Érzékenyítés felsőfokon – foglalkozássorozat módszertani ismertetése

Keywords

attitűd

érzékenyítés

foglalkozássorozat

fogyatékosság

attitűdformálás

Absztrakt:

Dinnyés Katalin Julianna1, Dr. habil. Pusztafalvi Henriette2

1Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Iskola

2Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Bevezetés: Magyarországon a legnegatívabb a hallgatók attitűdje a fogyatékossággal élő társaikkal szemben [3]. Nemzetközi viszonylatban a 15-64 éves korcsoportban minden hetedik ember fogyatékossággal él [1]. Hazánkban a KSH 2011. évi adatai alapján a magyar lakosság közel 5%-a (490 578 fő) fogyatékossággal él, továbbá az OECD adatai alapján a fogyatékossággal élő személyek a második legnagyobb kisebbségnek tekintendők [2]. A nem, az életkor, az előzetes tudás, a fogyatékossággal élő társakkal kapcsolódás, az önértékelés, az életminőség és a kulturális faktorok is befolyásolják az attitűdöt, továbbá meghatározza a helyzetekre való reagálásokat is [3]. Az Európai Unió egyre nagyobb figyelmet szentel a fogyatékossággal élők helyzetére, a fogyatékosságügyi politika bevezetése is kardinális kérdéssé vált [4]. Munkánk célja, hogy bemutassuk a hallgatók részére összeállított foglalkozássorozatot, bemutassuk a játékos formában, gyakorlatorientáltan, érdekes és könnyen érthető módon összeállított és az érzékenyítéssel kapcsolatban minden szükséges információt tartalmazó foglalkozások felépítését, majd röviden ismertessük a kapott visszajelzéseket.

Anyag és módszer: A foglalkozások – a járványügyi helyzetre való tekintettel – hibrid keretek között valósult meg: 6 fő személyesen, 3 fő online vett részt. A forgatókönyvek mindegyike közel 20 állomást tartalmazó feladatot foglalt magában: szituációs játékokkal, gondolatébresztő gyakorlatokkal, moderált vitával és multimédiás eszközökkel igyekeztünk segíteni, hogy egymás véleményére nyitottan, minél több új információval rendelkezzenek az eseménysorozat végére. Az online résztvevőknek külön online segédanyag készült.

Eredmények: A megvalósítás minden várakozást felülmúlt: a hallgatóságot az elméleti információkat hasznosnak vélték, a gyakorlati feladatokat kellő oldottsággal és fókuszált figyelemmel kísérték végig. A feladatokat érdeklődve és aktívan fogadták, a feladtok változatossága folyamatosan fenntartotta a figyelmet. A forgatókönyvbe tervezett közel 60 elméleti és gyakorlati feladatból számos tervezett elem kimaradt amiatt, hogy egyes feladatok több időt igényeltek - a magas érdeklődésnek köszönhetően.

Következtetések: Foglalkozássorozat eredményes és hatékony volt, az egyetemi jelentkezők visszajelzései alapján a jövőben szívesen folytatnák az eseménysorozatot. A prevenciós tevékenység jelen formája kiemelkedőnek bizonyult, így pilot vizsgálatunk folytatását támogatjuk.

Támogatás: Az Innovációs És Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

[1] European Commission. Disabilities among the working age population. [Internet] 2022.03.06. Elérhető:https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/8/8c/Infographic_Disability_statistics_final.png

[2] Központi Statisztikai Hivatal. A fogyatékossággal élők korcsoport és a fogyatékosság típusa szerint.[Internet] 2022.03.06.. https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_fogyatekossag

[3] Pongrácz K. Tanulók fogyatékossággal élő társakkal szembeni attitűdjének vizsgálata. Gyógypedagógiai Szemle 2015;43. [Internet] 2022.03.06. http://epa.oszk.hu/03000/03047/00070/pdf/EPA03047_gyosze_2015_4_290-304.pdf

[4] European Parliament. Employment and disability in the European Union. 2020. [Internet]

2022.01.26.Elérhető:https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651932/EPRS_BRI(2020)651932_EN.pdf

István Medovarszki: A kooperatív tanulás ötpilléres modellje

Keywords

kooperatív tanulás

ötpilléres modell

informális csoportorientált foglalkoztató tér

Absztrakt:

Az öntevékenység, a szimmetrikus kapcsolatok és a tényleges együttműködés támogatására a kooperatív csoportmunkára építő tanulásszervezés és az ehhez kapcsolódó kooperatív technikák adnak adekvát válaszokat. Az American Psychological Association három alapelvet fogalmazott meg a társas környezet, a személyközi kapcsolatok és a mentális biztonság tanulási folyamatokra gyakorolt kiemelkedő jelentőségéről (APA, 2015).

• a tanulás többszörösen összetett szociális környezetben történik

• az interperszonális kapcsolatok és a kommunikáció alapvető jelentőségű mind a tanítás-tanulási folyamatban, mind a tanulók érzelmi fejlődésében

• az érzelmi jólét befolyásolja a tanulói teljesítményt, a tanulást és a fejlődést

Az együttműködésre, kollaborációra, közös munkára építő tanulásszervezés megvalósítása során jelentős szerep hárul a pedagógusokra, csakúgy mint a tanulókra. A kooperatív technikákat mindkét félnek alkalmazói szinten el kell tudnia sajátítani, hatékony tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha a tanórák minden résztvevője tökéletesen tisztában van a saját maga feladatával és kötelességével. Erre azért is van kiemelten szükség, mert fókuszált figyelmet kell fordítani a különböző képességű gyermekek sajátos tulajdonságaira, ezzel támogatva az egyéni fejlesztés lehetőségét a kooperatív tanulásszervezés folyamata közben (Krakker, 2021).

A kooperatív tanulásszervezés adekvát alkalmazása egyedi pedagógiai attitűdrendszert követel meg a pedagógusok részéről, amit Arató Ferenc és Varga Aranka (2008) ekképpen gyűjtött össze:

• a tudás az emberiség közös alkotása

• mindenkinek alapjoga a tudáshoz való hozzáférés

• a tudáshoz való hozzáférés mindenki számára biztosított legyen

• a tanulásnak a tanulni vágyó individuumból kell kiindulnia

• mindenki egyedi és komplex tudáskonstrukciót működtet

• kifejezett empátiára is szükség van a közös tanulás során

• a tanulás szervezőinek, résztvevőinek elfogadónak kell lenniük

• együttműködő helyzetekben a leghatékonyabb a kongruens viselkedés

• tanulásközpontú rugalmasság

• autonómia a tanulásban

• kooperatívabb helyzet elérésében bízó attitűd

Spencer Kagan (2001) írta le a kooperatív tanulás négy alapelvét, melyek a következők: építő egymásrautaltság, egyéni felelősség, egyenlő részvétel és párhuzamos interakciók. Ezen alapelvek részletes elemzésétől előadásunkban eltekintünk, ugyanis széleskörben ismertek, és rendkívül gyakran idézettek. Kagan alapelveit csupán a kooperatív tanuláshoz köthető tanulásszervezést és módszertant meghatározó modellalkotásra használjuk. Modellünk megalkotásakor több évtizedes gyakorlati tapasztalatainkat vettük alapul, valamint az informális csoportorientált foglalkoztató térhez kapcsolható ismereteinkre építettünk (Medovarszki, 2020).

A hatékony kooperatív tanulás feltételrendszerét a kooperatív tanulás ötpilléres modelljében jelenítettük meg, mely tartalmazza mindazokat a szegmenseket, melyeket fontosnak és eleminek tartunk a kooperatív csoportokban történő eredményes tanulás-tanítás folyamatában. Az előadásban bemutatott modellnek öt alappillére van, melyek a következők:

- Célok
- Körülmények
- Biztonság
- Viszonyok
- Szabályok

A modellben a pillérek egymással nincsenek alá- és fölérendeltségi viszonyban, meglétük nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az együttműködésen alapuló tanulás eredményes legyen, bármelyikük hiánya vagy hiányossága csökkenti a kollaborációs tanulás sikerességét. Modellünkben a pedagógiai célokat a tartalom, az értékek, az attitűdformálás és az adaptivitás horizontján határozzuk meg. Egyetértünk Báthory Zoltánnal (1987) abban, hogy a pedagógiai és didaktikai célok, célrendszerek megalkotásakor és kitűzésekor kiemelt figyelmet kell szentelni a tantervi követelményeknek, a tanítás-tanulási folyamat tartalmának. Hatékony kooperatív tanulás csak támogató és ösztönző tanulási környezetben képzelhető el, melyben a pedagógiai és a tanulói kommunikáció kellően őszinte és a folyamatok során ösztönzött. A maslow-i szükségletek hierarchiáját kissé újragondolva határoztuk meg azokat a szükségleti komponenseket, melyek kielégítése a tanulók biztonságérzetét növeli és fenntartja: ezek a fiziológiai, érzelmi, szociális, értelmi és értékelési szükségletek. Minden csoportmunkára épülő és építő tanulásszervezés eredményességét és hatékonyságát jelentősen befolyásolják a résztvevők közti viszonyok, melyeket a modellben intra- és interperszonális valamint metakognitív síkokon vizsgálunk. Végül a modell szabályozáselméleti vetülete feltárja a részvétel, a függés, a felelősség és az önkéntesség kontextusait.

Tamas Remenyi and Zoltán Rónay: Fegyelmezéssel a kriminalizáció ellen? A viselkedészavart mutató tanulók a jog tükrében, különös tekintettel a fegyelmezés kérdéskörére

Keywords

emberi jogok

viselkedészavar

iskolajog

Absztrakt:

Előadásunk egy olyan kutatás első eredményeiről számol be, amely során azt a viselkedészavart mutató tanulók köznevelési rendszerben való helyzetét és annak jogi kereteit vizsgáljuk, ennek egyik elemeként pedig azt, hogy esetükben a jogszabályból következő fegyelmezés milyen következményekkel járhat. Figyelembe veszik-e a köznevelési szabályozók és a fegyelmi eljárások protokolljai a viselkedészavarok sajátos tüneteit és a viselkedészavarok kialakulásának egyedi okait? Ehhez elsősorban a nemzetközi kutatásokat vettünk alapul. A nemzetközi egyezményekben deklarált jogok tekintetében azoknak kifejezetten a viselkedészavart mutató tanulók inkluzív (befogadó) oktatása vonatkozásában vizsgáltuk.

A fogyatékos személyekről való gondoskodás, védelmük és ellátásuk több szinten valósulhat meg. Megsegítésük erkölcsi szinten megjelenő elvárás, a szervezeti megvalósítás szakpolitikai feladatként fogalmazható meg, ezen kívül jogi relevanciája is van, hiszen az érintettek jogainak védelme és/vagy egyenlőségük biztosítása az államok alkotmányos vagy törvényi kötelezettsége. (Stein 2019)

A korszerű neveléstudományi megközelítésekben és a gyógypedagógiában (pszichológiában) a fegyelmezést új nevelési módszerek, megközelítések váltják fel. Ennek ellenére a hatályos magyar jogszabályok kiemelt figyelmet szentelnek a fegyelmezésnek, fegyelmi eljárásnak, szigorú részletezettséggel írva le a garanciális szabályokat, a viselkedészavar mint kötelezően mérlegelendő szempont említése nélkül. Ugyanakkor a viselkedészavarok a nemzetközi klasszifikációs rendszerek (BNO, DSM V.) által meghatározott egészségügyi diagnózisként is megjelenik, tehát érdemes a fegyelmezés, fegyelmi felelősség szabályait a fogyatékosság és a sajátos nevelési igény oldaláról is megközelíteni, megvizsgálni.

A kutatás vizsgálta a cselekményekért való (fegyelmi, büntetőjogi) felelősség megítélésekor a viselkedészavarok mint egészségügyi diagnózis, befolyásoló állapot, vagy betegség figyelembe vételét. A kutatás a nemzetközi szakirodalmat tekintette át ebből a szempontból, kiemelten foglalkozva eseteket, trendeket feldolgozó kutatásokkal. Első eredményeink szerint a nemzetközi – elsősorban angolszász – büntetőjogban már látjuk ennek pozitív jeleit. Előadásunkban emellett a viselkedészavar iskolai kezelése és a kriminalizáció közötti kapcsolatot is be kívánjuk mutatni.

Habár abban egyetértés van, hogy az esélyegyenlőség biztosítása során az oktatást biztosító intézményeknek figyelembe kell vennie a tanuló sajátos nevelési igényét, ez gyakran nem haladja meg az egyenlő bánásmód biztosítását és nem foglalja magában az értékelés egyénre szabott átalakítását (Cumming, Dickson, & Webster, 2013), a teljes oktatási folyamatban (értékelést is ideértve) a legjobb lehetőségeket biztosítva (Gillies, 2013).

Szemben a büntetőbírósági gyakorlat kezdődő átalakulásával, azt feltételezzük, hogy az iskolai fegyelmezés során ez nem vagy nem rendszerszinten valósul meg, amely annál is inkább kritikus jelenség, mert ismertek olyan kutatási eredmények, amelyek szerint összefüggés van viselkedészavar és a későbbi büntetőjogi felelősségre vonás, illetve a tanulói jogviszony fegyelmi büntetésként történő felfüggesztése vagy megszüntetése között. Ezen túlmenően a viselkedészavar nem megfelelő pedagógiai kezelése a fegyelmezés során különösen is súlyosan érintheti a tanulók alapvető (pl. tanuláshoz való jog) és egyes esetekben korlátozhatatlan (vö. emberi élethez és méltósághoz való jog) emberi jogait. Miközben a viselkedészavarra visszavezethető tanulói magatartás is képes más tanulók és a pedagógus hasonló vagy azonosa jogainak sérelmére. Mindez tehát egy komplex – jogtudatos – pedagógiai megközelítést tesz szükségessé, amelynek megválaszolása érdekében folytatott kutatásunk első részeredményeit mutatjuk be.

kulcsszavak: emberi jogok, viselkedészavar, iskolajog

Referenciák:

Cumming, J., Dickson, E., & Webster, A. (2013). Reasonable adjustments in assessment: Putting law and policy into practice in Australia. International Journal of Disability, Development and Education, 60, 295–311.

Gillies, R. (2013). Making reasonable adjustments: What can we do for students with disabilities? International Journal of Disability, Development and Education, 60, 291–294.

Stein, R. (2019) Grundwissen Verhaltensstörungen, Schneider Verlag

Ildikó Zank: A tanárjelöltek énképe - a közösségben zajló tanulás hatásainak vizsgálata kombinált paradigma (mixed methods) alapján

Keywords

tanárképzés

akciókutatás

Mixed Methods

Grounded Theory

PIK

Absztrakt:

A kombinált módszertani vizsgálatot (Mixed Methods) olyan folyamatként értelmezzük, amelynek során a kutató egy projekten belül, a kvalitatív és kvantitatív adatgyűjtési ill., elemzési technikák integrálásával pontosítani tudja kutatói kérdéseit, válaszai megfogalmazását, következtetései levonását (Cameron 2011; Sántha, 2015). Kutatásunkban a hallgatói szakmai énkép formálásának lehetőségét vizsgáltuk a tanári felkészítés kontextusában, a tudatosság és (ön)reflektivitás középpontba helyezésével (Mrázik 2019), a hallgatókkal való tudatos szakmai együttműködés keretében. Az osztatlan tanárképzés kurzusát akciókutatás folyamatába ágyazva valósítottuk meg, lehetőséget teremtve felszínre kerülő, saját hallgatói élmények reflektálására, valamint a tanár szerepre való reflexiókra is (Zank 2018).

Kutatásunk során a hallgatói beállítódások változását reflexiókat rögzítő hallgatói kérdőívvel, valamint egy 80 kérdéses, validált Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív (Kocsis 2015) alkalmazásával is vizsgáltuk. Az akciókutatás keretében alkalmazott kvantitatív adatfelvétel (PIK) közrezárta a kvalitatív adatok generálásának folyamatát, mivel bemeneti és kimeneti tesztelés is történt, vagyis kétfázisú adatgyűjtésként határozhatjuk meg (Kuckartz 2014; Sántha, 2015). Az akciókutatásban részt vett vizsgálati csoport és a kontrollcsoport be- és kimeneti értékeinek csoportszintű összevetése Jamovi 1.0.7.0 kevertmintás varianciaanalízissel történt, mely alapján a vizsgálati csoport értékeinek szignifikáns negatív irányú elmozdulását tapasztaltuk az önszabályozó alrendszer (pl. érzelmi kontroll, impulzivitás gátlás) tekintetében. Elsősorban a mobilizáló, alkotó, végrehajtó alrendszerhez tartozó személyiségtényezők (pl. öntisztelet, szociális alkotóképesség) fejlődése figyelhető meg, melyek elmozdulása kisebb arányú, de pozitív irányú.

A hallgatói reflexiókból konstruált szövegkorpuszt a Grounded Theory adatvezérelt (induktív) kódolási eljárását alkalmazva elemeztük, amely során a kódok lépésről lépésre formálódnak, majd kódhierarchiába rendezhetők (Sántha, 2022). A kódhálózat által kirajzolódó mintázat alapján valószínűsíthető, hogy az akciókutatásba való bevonódás, a közösségben zajló, reflektált tanulás és tapasztalás hatással volt a részt vevő hallgatók attitűdjének érzelmi komponensére. A reflexiók támogatták a reális önkép kialakulását, ugyanakkor a hallgatók önmagukra irányuló reflexiói kevéssé érintették a tanárszerepet, inkább az érzelmek kezelésére fókuszáltak. A kvalitatív és kvantitatív adatokból generálódott csomópontok összevethetők az oktatói/kutatói reflexiók tanulságaival és alapját képezhetik egy praxis számára alkalmazható modell kidolgozásának.

Julianna Dr. Boros: Roma kulturális tőke és a támogató programok összefüggései

Keywords

roma kulturális tőke

támogató programok

cigány/roma

társadalmi mobilitás

Absztrakt:

Jelen előadás célja azon támogató programok bemutatására, elemzésére törekszik, melyek az elmúlt évtizedekben leginkább hozzájárultak az első generációs diplomás roma emberek iskolai sikerességének elősegítéséhez. Kutatásunk* során összesen 162 interjú készült, melyből cigány identitású interjúalany 102 fő volt. Kvalitatív kutatásunk során felmerülő kérdések, melyekre e tanulmány keretein belül keressük a választ, hogy a strukturális oktatási egyenlőtlenség kompenzálhatók voltak-e támogató programokkal? Ha igen, hogyan és milyen mértékben segítették, mérsékelték az egyenlőtlenségeket? Mennyiben járultak hozzá a társadalmi és gazdasági szempontból hátrányos helyzetű (cigány és nem cigány) családok gyermekeinek iskolai sikerességéhez, a társadalmi mobilitás árának csökkentéséhez? Úgy véljük, hogy a társadalmi hierarchiában felfelé mozgó cigány emberek, akik magas tanulmányi eredményességgel érik el a társadalmi felemelkedést, általában nagy távolságot tesznek meg, átlépik az osztály- és etnikai dimenziókat. Mobilitási pályájukat olyan kihívások kísérik, melyek egyedülállóak a felsőfokú végzettségű kisebbségek számára. E kihívások leküzdése okán az interjúalanyok társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos családi hátterük-, a társadalmi életesélyek egyenlőtlensége-, valamint az erősen szelektív oktatási rendszer következményei miatt csatlakoztak leginkább az iskolai sikerességet elősegítő támogató programokhoz, lehetőségekhez. A tanulmány a kutatás résztvevőinek narratíváira támaszkodva mutatja be ezen támogató programok típusait, melyek etnikailag célzott komplex megközelítést alkalmaznak, ezzel hozzájárulnak a célcsoport támogatásához, hiszen különböző tőkével (Mallman 2018, Bourdieu 1996) ruházhatják fel a kedvezményezetteket. Ezek közül az egyik legfontosabb a roma kulturális tőke szerepe. A tőkék szerepe meghatározó, hiszen mindezek hozzájárulnak az első diplomás roma kedvezményezettek iskolai sikerességéhez a felsőoktatásban és a munkaerőpiacon, segítette a társadalmi mobilitás árának mérséklését. A roma kulturális tőkének identitás fejlesztő szerepe van, továbbá közösségformáló erőként is megjelenik a roma interjúalanyok, első diplomások életében, narratíváiban.

*Az OTKA K- 125 497 Social Mobility and ethnicity: Trajectories, outcomes and hidden costs of high academic achievement/ Társadalmi mobilitás és etnicitás: Az iskolai sikeresség útjai, kimenetei és rejtett költségei című kutatás kereteiben dolgoztam résztvevő kutatóként 2018-2021 között. Kutatásvezető: Durst Judit.

Zoltán Harangi-Tóth: A Game Based Learning és a komoly játékok alkalmazásának felsőoktatási tapasztalatai

Keywords

Wargaming

Serious Games

Game Based Learning/Pedagogy

Absztrakt:

Az előadás fő témáját az elmúlt évek során a katonai, biztonságpolitikai és az üzleti felsőoktatás, valamint a diplomáciai és egyéb szakképzések során felhalmozott gyakorlati tapasztalatok megosztása jelenti. A fő téma a gamifikált oktatáson túlmutató, játék alapú pedagógia és tanulás módszertana lesz, amely hazánkban kevéssé elterjedt, azonban nemzetközi szinten számos (jellemzően nyugat-európai és Egyesült Államok béli) felsőoktatási intézményben kap egyre nagyobb teret.

Természetesen szóba kerülnek majd a foglalkozások során alkalmazott komoly játékok tantermi kereteken túlmutató innovációs potenciáljáról, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésében betöltött szerepükről, valamint az egyedi módszertan sajátosságairól és a szervezetei, illetve az oktatói–hallgatói eredményeiről, de a kihívásokról is.

A prezentáció során mind az egyéni és csoportos döntéshozatali felkészítésre készített, mind a felfedező fókuszú (elemző, kutatás-fejlesztés, innováció, stb.) komoly játékok típusai és egyedi vonásaik is bemutatásra kerülnek.

Releváns szakirodalom a témában:

Harangi-Tóth Zoltán: A stratégiai hadijátékok szerepe a katonai felsővezető-képzésben. In HONVÉDSÉGI SZEMLE: A MAGYAR HONVÉDSÉG KÖZPONTI FOLYÓIRATA 2020/1., 91-100.

Harangi-Tóth Zoltán: Egy stratégiai szintű hadijáték előkészítésének és levezetésének tapasztalatai. In HONVÉDSÉGI SZEMLE, 2020/5., 72-81.

Harangi-Tóth Zoltán (interjú): Hadijátékok: játékos tanulás egyetemista módra. In BONUM PUBLICUM 2021/1., 38-39.

Harangi-Tóth Zoltán: Komoly játékok és hadijátékok alkalmazási tapasztalatai a felsőoktatásban. ÚJKOR.HU - A VELÜNK ÉLŐ TÖRTÉNELEM, 2020. 12. 21.

Harangi-Tóth, Zoltán: Mi a történelmi hadijáték és miért van helye a katonai felsőoktatásban? In HADTUDOMÁNY: A MAGYAR HADTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA 2019/1, 119-128.

Judit Finánc, Szabolcs Cseh and Melinda Csima: A kora gyermekkori nevelésben és az egészségügyi ellátórendszerben dolgozók lelki egészségének összehasonlító elemzése

Keywords

lelki egészség

kora gyermekkori nevelés

egészségügyi dolgozók

Absztrakt:

A pedagógusok és az egészségügyi ellátórendszerben dolgozók szakmai közérzete az elmúlt években fokozott figyelmet kapott a tudományos diskurzusokban (Hall-Kenyon et al. 2014). A kérdéskör kapcsán számos vizsgálat irányult az e szakmacsoportokban dolgozók lelki egészségének megismerésére (Mészáros et al. 2013; Mihálka & Pikó 2018; Finánc et al. 2020; 2021).

A pedagógusok és az egészségügyi ellátórendszerben dolgozók szakmai közérzete, valamint lelki egészsége alapvetően meghatározza az általuk végzett tevékenység szakmai minőségét, ezért a kérdéskör feltárása kiemelt jelentőséggel bír (Cumming 2017). A pedagógusok vonatkozásában a korábbi vizsgálatok elsősorban iskolában dolgozó pedagógusok lelki egészségére fókuszáltak (Tímár 2006; Cohen, McCabe & Pickeral 2009), az iskoláskor előtti gyermekek pedagógusaival kapcsolatban elsősorban lokális adatok állnak rendelkezésre (Royer & Moreau 2015; Csima et al. 2018).

Kvantitatív, keresztmetszeti kutatásunk célja ennek megfelelően az egészségügyi ellátórendszerben és a kora gyermekkori nevelésben dolgozók lelki egészségének összehasonlító elemzése (n=2058). Vizsgálataink során a következő kérdésekre kerestük a választ:

(1) Milyen hasonlóságok és különbségek mutatkoznak az egészségügyi ellátórendszerben és a kora gyermekkori nevelésben dolgozók lelki egészségében?

(2) Hogyan függ össze a kiégés mértéke az észlelt munkahelyi klímával?

(3) Milyen mértékű a kiégés és a depresszió előfordulása a két csoportban?

Vizsgálatunkat orvosok és egészségügyi szakdolgozók (n=1048), továbbá kora gyermekkori nevelésben dolgozó óvodapedagógusok, kisgyermeknevelők, pedagógiai asszisztensek és dajkák (n=1010) körében végeztük kényelmi mintavétel alkalmazásával 2018-ban. A kérdőív a szociodemográfiai és a munkahelyi jellemzők megismerésére irányuló kérdések mellett validált mérőeszközöket tartalmazott (Maslach Kiégés Kérdőív; Beck Depresszió Skála).

Az eredmények közül kiemelendő, hogy a vizsgált minta mintegy kétharmada enyhe depressziós tüneteket mutat, ami fokozottabban érvényes az egészségügyi dolgozókra, elsősorban a diplomával nem rendelkezőkre ($p<0,05$).

A kora gyermekkori nevelésben dolgozók körében a kiégés rendkívül alacsony mértékű, míg az egészségügyi dolgozókat az érzelmi kimerülés kifejezetten veszélyezteti: e dimenziót

tekintve 46,2%-uk közepes mértékű, 16,4%-uk pedig nagyfokú kiégést mutat, amely a férfiak (p=0,04) és az orvosok esetén nagyobb mértékű (p=0,01).

Az intézményi klímát tekintve a válaszadók úgy érzékelik, hogy munkájuk során kevésbé valósulnak meg egyenrangú partneri kapcsolatok. Emellett mindkét szakmacsoport alacsonynak érzékeli az általa végzett tevékenység társadalmi megbecsültségét, ami alapvetően meghatározhatja szakmai identitásukat és közérzetüket.

A feltárt összefüggések alapján a depresszió és a kiégés szoros kapcsolatban áll a munkahelyi klímával, mely felhívja a figyelmet a munkahelyi körülmények intézményi szintű fejlesztésére.

Cohen, J., McCabe, E.M., Michelli, N.M., & Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, teacher education and practice. Teachers College Record, 111(1), 180–213. doi:10.1177/016146810911100108

Cumming, T. (2017). Early Childhood Educators' Well-Being: An Updated Review of the Literature. Early Childhood Education Journal, 45(5), 583-593. doi: 10.1007/s10643-013-0595-4

Csima, M., Finánczy, J., Nyitrai, Á., & Podráczky, J. (2018). Research on the health literacy of professionals working in early childhood education. Kontakt, 20(4), 356-362. doi: 10.1016/j.kontakt.2018.10.002

Finánczy, J., Nyitrai, Á., Podráczky, J., & Csima, M. (2020). Connections between Professional Well-Being and Mental Health of Early Childhood Educators. International Journal of Instruction, 13(4), 731-746. doi: https://doi.org/10.29333/iji.2020.13445a

Finánczy, J. & Csima, M. (2020). Pedagógusok szakmai közérzetének konceptuális megközelítése és vizsgálata a koragyermekkori pedagógiai professzióban. Magyar Pedagógia, 120(3), 247-268. doi: 10.17670/MPed.2020.3.247

Hall-Kenyon, K. M., Bullough, R. V., MacKay, K. L., & Marshall, E. E. (2014). Preschool Teacher Well-Being: A Review of the Literature. Early Childhood Education Journal, 42(3), 153–162. doi: 10.1007/s10643-013-0595-4

Mészáros, V., Cserháti, Z., Oláh, A., Perczel, F. D. & Ádám, Sz. (2013). A munkahelyi stresszel való megküzdés egészségügyi szakdolgozók körében – lehetőségek a kiégés és depresszió megelőzésének szolgálatában. Orvosi Hetilap, 154(12), 449–454. doi: 10.1556/OH.2013.29572

Mihálka, M., & Pikó, B. (2018). Pedagógusok élettel való elégedettsége és összefüggése a kiégéssel, valamint a pszichoszomatikus egészség mutatóival. Mentálhigiéné és Pszichoszomatika, 19 (2), 140–157. doi: 10.1556/0406.19.2018.006

Royer, N., & Moreau, C. (2015). A Survey of Canadian Early Childhood Educators' Psychological Wellbeing at Work. Early Childhood Education Journal, 44(2), 135–146. doi: 10.1007/s10643-015-0696-3

Tímár, É. (2006). Tantestületi légkörvizsgálat. Iskolakultúra 17(3), 11-23.

Irén Virág: Erkölcsi nevelés a filantropistáknál

Keywords

pedagógiatörténet

filantropizmus

erkölcsi nevelés

Absztrakt:

Az előadás az erkölcsi nevelés értelmezésének alakulását mutatja be a filantropista gondolkodók körében, illetve annak a magyar nevelési viszonyokban érzékelhető hatását. A téma a filantropizmus gondolatainak magyarországi recepcióját vizsgáló kutatáshoz kapcsolódik, mely során a német és magyar nyelvű nyomtatott forrásanyag feltárására és feldolgozására helyeztük a hangsúlyt, valamint a forrás- és dokumentumelemzés módszerei kerültek előtérbe.

A filantropisták a nevelésben harmonikus összhangot kívántak megvalósítani. Kiemelt célként fogalmazták meg azokat az erényeket, amelyekkel elgondolásuk szerint a hivatását becsületesen végző polgárnak rendelkeznie kell, úgymint engedelmesség, mértékletesség, pontosság, megbízhatóság. (Tenorth, 2008).

A filantróp gondolkodók Rousseau követőiként az erkölcsöt függetlennek tartották a vallástól, azaz a természetes vallás alapján is lehet az ember erkölcsös. Erkölcsi ideáljuk a társaságban élő, a társas és a közhasznú életre nevelt „tisztességes ember" (Fináczy, 1927). Az iskolából kizárták a pozitív vallástant, helyette az intézetekbe a természetes valláson alapuló elmélkedéseket és gyakorlatokat vezették be és alkalmazták. Basedow 1768. évi programiratában olyan iskolát akar megvalósítani, amelyben a pozitív vallásoktatás a többségben lévő diákok felekezeti hovatartozásának megfelelően történik. A más felekezethez tartozókat felmenteni szándékozik a vallásoktatás alól. 1776-ra álláspontja megváltozik ebben a kérdésben, kizárja a pozitív vallásoktatást az iskolából, és a természetes vallást akarja tanítani egészen addig, amíg az oktatást egyetemes keresztény alapra sikerül helyezni. „Az egyes növendékek apai vallásáról a helybeli papság gondoskodik. A természetes vallás- és erkölcstan pedig legkiválóbb része a bölcseletnek, amit mi magunk veszünk gondjainkba." (Fináczy, 1927: 203)

Magyar vonatkozásban a korszak pedagógusai közül Genersich János (1761–1823), evangélikus szepesi pedagógus, a magyarországi felvilágosodás korának közismert alakja (Ugrai, 2013), az 1792-ben Bécsben megjelent Beiträge zur Schulpädagogik című értekezésében a nevelés célját Trapphoz hasonlóan az egész ember kiművelésében jelöli ki, az elérhető legnagyobb boldogság céljából. A boldogságot úgy értelmezi, szintén Trappot követve, mint a kellemes érzelmek állapotát. További szándéka, hogy a növendéket a polgári társadalom hasznos tagjává nevelje. (Szelényi, 1915)

Az erkölcsi nevelés eszközei közt az egyik a szoktatás és a példaadás. Itt főként azokra az esetekre gondolnak, amikor a gyermekeket a hajlamai és ösztönei vezérlik. A legfontosabb módszerként azonban a jutalmazást és büntetést tartják.

Az előadás a körszak neveléstörténeti kontextusának árnyalása, valamint a feldolgozott forrásanyag magyar nyelven való publikálása szempontjából tekinthető relevánsnak.

Fináczy Ernő (1927): Az újkori nevelés története. Budapest: Kir. Magyar Egyetemi Nyomda.

Szelényi Ödön (1915): Egy régi magyar pedagógus. Adalékok a filantropizmus magyarországi történetéhez. Magyar Paedagogia 24. évf. 305–330.

Ugrai János (2013): Im Geist des Philantropismus. Die pädagogische Konzeption von Johann Genersich. In: Fazekas István – Schwarz, Karl W. – Szabó Csaba (szerk.) (2013): Die Zips – eine kulturgeschichtliche Region im 19. Jahrhundert. Leben und Werk von Johann Genersich (1761–1823). Bécs: Collegium Hungaricum. 55–78.

Tenorth, Heinz-Elmar (2008): Geschichte der Erziehung. Einführung in die Grundzüge ihrer neuzeitlichen Entwicklung. Weinheim/München: Juventa Verlag.

Andrea Homoki and Zsolt Soós: Új keretrendszer a gyakorlatorientált szociális munkás képzésben

Keywords

oktatási innováció

duális képzési curriculum

új gyakorlatszervezési keretek

tapasztalati tanulás

Absztrakt:

A duális típusú képzés szociális munka területére való bevezetését jelentős szakmai viták kísérték. A Magyarországi Szociális Szakemberek Képzéséért Egyesület (Iskolaszövetség) vezetősége állásfoglalásában (2015) ellenezte a „ […] humán és a segítő szakmáktól távol álló […]" képzési forma honi adaptálását. A Károli Gáspár Református Egyetem és az Iskolaszövetség „Helyi tudásokkal felvértezve. Kutatások és innovatív gyakorlatok a szociális munkában" című, 2015-ben megtartott konferenciáján is jelentős vita zajlott a képzésforma előnyeiről és veszélyeiről. A szociális felsőoktatásban dolgozó szakemberek egy része (Héderné Berta 2015; Hegyesi 2015) – összhangban az Iskolaszövetség állásfoglalásával - a szociális munkás képzés generalista jellegének sérülésétől, a hallgatók túlterhelésétől tartott. A témában előadást tartó egyetemi oktató (Soós 2015) a képzéstípus bevezetésében a lehetséges veszélyek mellett, kellő körültekintéssel végrehajtott megvalósítás esetén, jelentős lehetőségeket látott, különösen a képzési vonzerő növelése, a gyakran hátrányos helyzetű hallgatók megsegítése és a hallgatói tapasztalatszerzés növelése tekintetében. Ezen új keretrendszer bevezethetősége vonatkozásában a Szegedi Tudományegyetem Egészségügyi és Szociális Kara Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszékének átfogó vizsgálata arra jutott, hogy bizonyos feltételek teljesülése esetén a bevezetés előnyei jelentősebbek lehetnek a veszélyeknél (Mihalka 2017). Az új képzési forma a 2019/2020. tanévtől elérhető a budapesti és a dél-alföldi képzőintézményekben. Előadásunkban a duális képzés szociális munka területén való bevezetésének elvi előnyeit és veszélyeit vesszük sorra oktatásszervezési és tanulásmódszertani (Kispéter-Sövényházy 2008, Lakner 2009, Kozma és mtsai 2015, Soós 2017, Homoki 2019) szempontok ismertetésével. A prezentáció során bemutatjuk az egyetemi képzés duális képzési curriculumának fejlesztési hátterét és folyamatait, melyeknél az oktatási és gyakorlati intézmények aktorai kiemelkedő szerepet játszottak. A humán segítés területén megvalósított oktatási innováció fejlesztő hatását, eredményességét a duális képzésbe bekapcsolódott hallgatókkal és mentoraikkal készített fókuszcsoportos interjúk, valamint a szociális ellátórendszer és a felsőoktatás vezetői körében folytatott mélyinterjús kutatási eredményeink elemzésével igazoljuk.

Cintia Csók: A várható kereset hatása a hallgatói pályafutásra

Keywords

felsőoktatás

pályaválasztás

moratóriumorientáltság

perzisztencia

Absztrakt:

A nemzetközi és hazai szakirodalom álláspontja szerint a pályaválasztás egy értékorientáció, motiváció és hajlam által befolyásolt döntési folyamat, amely a rendelkezésre álló erőforrások racionális mérlegelésén alapul, s a család és a tanuló által érzékelt realitások talaján születik (Boudon 1998; Pusztai 2015). A hallgatók továbbtanulási aspirációja alaposan kutatott kérdés. A moratóriumorientáltság, az intergenerációs mintakövetés, valamint a tudás- és kapcsolatorientáltság hajtóereje az empirikus vizsgálatok homlokterét képezi (Pusztai 2015; Kovács et al. 2019). Jelen tanulmány célja, hogy feltárja az eltérő jövedelmet ígérő felsőoktatási képzésterületek rekrutációs bázisát, valamint a várható kereset felsőoktatási pályafutásra gyakorolt hatását. Egy öt ország hallgatói körében végzett kvantitatív kutatás adatbázisát (PERSIST 2019) felhasználva végeztük elemzéseinket. A várható keresetek alapján három tercilisre osztottuk a válaszadókat (átlag alatti keresetűek, átlagos keresetűek, átlag feletti keresetűek), ezek mentén vizsgálva a társadalmi és tanulmányi hátterüket (N=2166). Eredményeink alapján a társadalmi státus és a középiskolai eredményesség összefüggést mutat a hallgatók pályaválasztásával, azonban a felsőoktatási pályafutás során – a képzésterületek eltérő szelekciós mechanizmusai következtében – e háttértényezők szerepe gyengülni látszik.

A kutatás a 123847 számú projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K17 pályázati program finanszírozásában valósult meg. Az előadás alapját képező kutatást a MTA-DE-Családok és Tanárok Kooperációja Kutatócsoport hajtotta végre és a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

Felhasznált irodalom:

Boudon, R. (1998): Limitation of Rational Choice Theory. American Journal of Sociology, 104(3), 817-28.

Kovács Klára, Ceglédi Tímea, Csók Cintia, Demeter-Karászi Zsuzsanna, Dusa Ágnes Réka, Fényes Hajnalka, Hrabéczy Anett, Kocsis Zsófia, Kovács Karolina Eszter, Markos Valéria, Máté-Szabó Barbara, Németh Dóra Katalin, Pallay Katalin, Pusztai Gabriella, Szigeti Fruzsina, Tóth Dorina Anna & Váradi Judit (2019): Lemorzsolódott hallgatók 2018. Debrecen, CHERD-Hungary.

Pusztai Gabriella (2015): Középiskolai hozzájárulás a hivatás formálódásához. Pedagógushallgatók és társaik összehasonlítása a kibocsátó középiskola fenntartója szerint. In Pusztai Gabriella & Ceglédi Tímea (eds.): Szakmai szocializáció a felsőoktatásban. A

pedagógusképzés kihívásai a Kárpát-medencében. Nagyvárad-Budapest, Partium KönyvkiadóPersonal Problems Solution-Új Mandátum Könyvkiadó. 136-154.

Zita Dr. Sándor: Kórházpedagógiai programok a beteg gyermekek jólléte és hátránykompenzációja szolgálatában

Keywords

kórházpedagógia

beteg gyermek

jóllét

Absztrakt:

Egy súlyos betegség több szempontból hatalmas kihívás egy gyermek számára. Ugyanis a testi tüneteken és a kellemetlen gyógykezeléseken túl a betegség számos negatív pszichoszociális következménnyel is jár. Egy hosszú kórházi kezelés során a gyermek kiszakad a nevelési-oktatási rendszerből, mely azon túl, hogy a tanuló a napi tananyaggal jelentősen lemaradhat, és így akár a tanévismétlés veszélye is fennáll, azzal is jár, hogy a gyermek kiszakad a megszokott társas közegéből és a mindennapi élet ritmusából. Az iskola, mint a szocializáció fontos terepe, valahová tartozást és közösségi élményeket nyújt a gyermek számára. Ezzel szemben a kórházi lét a kortárs kapcsolatok meggyengülésével, akár izolációval jár együtt. A témában zajló kutatások pedig alátámasztották, hogy a megfelelő minőségű társas támogatás jelentősen emeli a betegek életminőségét, valamint javítja a gyógyulási esélyeket.

A kórházpedagógia, mint speciális pedagógiai eszköz rendkívül jó lehetőség a szomatikus betegséggel küzdő gyermekek támogatására. Az előadás célja a kórházpedagógiai mozgalom és a jelenleg hazánkban működő szervezetek bemutatása, valamint a témában zajló hazai és nemzetközi kutatások ismertetése. Célom felhívni a figyelmet arra, hogy a kórházpedagógia milyen sok tekintetben járul hozzá a gyermekek testi és lelki jóllétéhez. Többek között azáltal, hogy megtöri a kórházi lét monotóniáját, segít csökkenteni a hospitalizációból fakadó ártalmakat. A kórházpedagógus személye hidat teremt a beteg és az egészséges személy, a „benti világ” és a „kinti világ” között. Maga az oktatott tananyag pedig képes elterelni a beteg figyelmét a betegségéről, a tanulás pedig rövid és hosszútávú célt is adhat, továbbá sikerélményt – melyek a lelki jóllét és az önbecsülés szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak. A fenitek mellett pedig fontos szempont az is, hogy a beteg gyermek nem marad le a tananyaggal, így a testi felépülést követően vissza tud integrálódni a tantermi oktatásba, a megszokott osztályközösségébe.

Annak érdekében azonban, hogy a kórházpedagógiai program célt érjen, kiemelten fontos a pedagógusok számára szem előtt tartani a gyermek betegségének testi és lelki hatását, a kezelések jellegzetességeit, azok fizikális és kognitív következményeit, a kórházi környezet által nyújtott fizikális-térbeli lehetőségeket, valamint a betegség pszichés feldolgozásának folyamatát. Ezen szempontokat figyelembe véve minden esetben fontos a pedagógiai programot egyénre szabottan megvalósítani, mely igényli a pedagógus kreativitását, rugalmasságát és empátiáját.

Ágnes Magyar: Experience of digital work-based learning among secondary school students

Keywords

digital work-based learning

secondary school

attitudes

Absztrakt:

The study of motivation to learn is always a topical issue for educational science (Réthy 2003). Historical, social and technological changes are creating new challenges for educators to encourage students to learn in the public education system. Educating today's teenage generation requires continuous innovation in pedagogical methods, motivational tools and procedures (Magyar és Magyar 2016), but it is a more serious challenge when the educational arena is shifting overnight to the digital space.

In my empirical research, I was looking for the answer to the question of how secondary school students in Jászság experienced digital education. In this context, I investigated the following areas: how did the students feel psychologically and physically affected by the separation from their peers; how much did they suffer from the lack of leisure and social activities; what characterized their activity during the digital work-based education and what motivated them to work during the forced stay-at-home period?

I worded six hypothesises about the result of my research. These are the follow ones:

1. High school students had learned with decreasing motivation during digital education.

2. Students suffered psychically and physically from compulsory staying at home.

3. Students had suffered about separation from classmates.

4. Their attitude to different values had been changed during digital education period.

5. The students think that they could rise better performance at traditional school than at home school.

6. If they should choose, students rather go to school personally.

To get answers to the questions, I made a Google form survey with questions about learning at home school and I sent it to nine high schools in Jászság. It was filled out by 312 10-12. grade students.

I’m going to present you some results of the research which focus on student’s learning motivation during the two periods when they had to study in digital work schedule in 2020 and 2021.

Dóra Szabó, Krisztina Győri and Panna Lajos: Szisztematikus szakirodalom elemzés a szülői bevonódásról a digitális nevelésben

Keywords

szülői bevonódás

digitális kompetencia

digitális írástudás

digitális nevelés

médiatudatosság

Absztrakt:

A megfelelő médiamagatartás és a kritikus gondolkodás elengedhetetlen készségek a 21. században az állampolgárok számára. Viszont a digitális nevelés mai napig rengeteg kérdést vet fel, és vita tárgyát képezi, melyhez nagyban hozzájárult a COVID-19 járvány is. A túláradó információk társadalmában évről évre nő a generációs és egyben a digitális szakadék a diákok, a szülők és tanárok között, akik jelen kutatás esetében a didaktikai háromszöget alkotják.

Mint elsődleges szocializációs közegek, ezek a folyamatok is a családban és az iskolában történnek, ahol a teher egyre nagyobb; hogyan neveljenek, hogyan készítsék fel a feltörekvő generációkat a digitális ökoszisztémában történő tudatos jelenlétre. Megfelelő útmutatás nélkül elvesznek a diákok, ezért a szülők fontos részét képezik a digitális készségfejlesztésnek, hiszen a gyerekek nap, mint nap őket is másolják.

A szisztematikus review során a PRISMA modellt alkalmazva végeztük el keresésünket az EBSCO adatbázisban, s végül 12 tanulmány került az elemzésünkbe. Kutatásunk során kérdésként fogalmazódott meg; hogyan lehet jó szülői mintát nyújtani a gyerekeknek a digitális világban? Hogyan lehet példakép a szülő a digitális világban is?

Az előadás alapját képező kutatást a MTA-DE-Családok és Tanárok Kooperációja Kutatócsoport hajtotta végre és a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

Edina Márkus and Vanda Guba: A Láthatalan iskola mint társadalmi innováció

Keywords

mentorálás

társadalmi innováció

fenntarthatóság

Absztrakt:

A tanácsadás, a mentorálás megközelítései elsősorban a pszichológiai és a pedagógiai szakirodalomban jelennek meg és főként az egyének irányába történő támogatást jelentenek, azonban ezek a koncepciók jól hasznosíthatóak, részelemeikben adaptálhatóak a közösségek segítése kapcsán is. A tevékenység önálló foglalkozássá válása Nyugat-Európában és Észak-Amerikában már a huszadik század harmincas éveiben elkezdődött. Főiskolai vagy egyetemi végzettséghez kötött tevékenységgé vált. A mentorálás kifejezést több területen használják, a segítő tevékenységek általános gyűjtőfogalmaként is találkozhatunk vele, de ha a tudományos hátterét nézzük, legtöbbször a pedagógiai területen jelenik meg. Mi nem a pedagógia-pszichológiai vonatkozásait, hanem a létrejöttének a körülményeit, a szükséges erőforrásokat, a társadalmi hatásait igyekszünk vizsgálni, egy konkrét kezdeményezés kapcsán, amely Debrecenből indult.

Kifejezetten mint társadalmi innovációs jelenség tekintünk a kezdeményezésre. Megnézzük, hogy a témával foglalkozó kutatók (Benedek és munkatársai 2015, Kozma 2019) tipológiái szerint mi jellemzi ezt a kezdeményezést. Benedek és munkatársai (2015) tipológiája szerint az innovációkat céljuk, szintjük, az innovátor státusza, a kezdeményezés finanszírozása, időbelisége és típusa szerint csoportosítja. Kozma (2019) A társadalmi innováció értelmezései című munkájában a társadalmi innováció négy megközelítését mutatja be. A társadalmi innovációt, mint problémamegoldó folyamatot; mint közösségi tanulási folyamatot; mint a közösség stabilizáló és progresszív erőinek együttműködését, valamint mint innovációk láncolatát, amelyekben a “helyi hősök” vállalnak vezető szerepet.

Az Arany János Tehetséggondozó Programon túl, amely több mint két évtizedes múltra tekint vissza, az utóbbi években a mentorálással mind a köznevelés, mind a felsőoktatás területén számos kezdeményezéssel találkozhatunk (AJP, Tanítsuk Magyarországot Program, Csányi Alapítvány stb.). Ezek a kezdeményezések sokfélék, vannak, amelyek felülről kezdeményezettek, források állnak rendelkezésre a rendszer kiépítésére, a mentorok juttatásokat is kapnak. Vannak, amelyekben jelentős az önkéntes munka szerepe. Az általunk vizsgált Láthatatlan Iskola kezdeményezés is ezek közé tartozik. Ez egy olyan mentorprogram, amely átmeneti otthonban élő, tanulni vágyó gyerekeket köt össze segíteni vágyó önkéntesekkel, egyetemistákkal és felnőttekkel.

Az vizsgáltuk, hogy ez a kezdeményezési miben hasonlít, és miben különbözik az egyéb mentorprogramoktól? Milyen innovatív elemei vannak? Melyek voltak a létrejöttének körülményei? Milyen módon lehet fenntartható?

A méret növekedésével a professzionalizációt nem kerülhette el a kezdeményezés. A fenntarthatóság pénzügyi oldalról a forrásteremtés folyamatos és több lábon álló fenntartásával

lehetséges. A szervezetté alakulás, a szervezeti fejlődés nehézségeinek leküzdése is a fennmaradás kulcsa. Egy folyamatos tanulás ez a szervezet számára. Ezen túl a partnerszervezetekkel és a mentorokkal való együttműködés, szakmai és forrásszempontból is permanens munkát kíván.

Hivatkozott források:

Benedek J. - Kocziszky Gy. - Veresné Somosi M. - Balaton K. (2015): Regionális társadalmi innováció generálása szakértői rendszer segítségével. In.: Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek XII. évf. 2. 4-22.

Kozma T. (2019): A társadalmi innováció értelmezései Kultúra és közösség 1. 5-11.

Katalin Godó and Irén Godó: Az identitás sajátos megélése a roma kulturális influencerré válást támogató innovatív képzés keretén belül

Keywords

influencer képzés

innováció

kultúra

identitás

Absztrakt:

A roma identitás megélése egy olyan társadalomban, ahol a romák elfogadottsága terén nincs elég nyitottság, sőt a idegenellenességet vizsgáló kutatások (TÁRKI 2006) kimutatták, hogy általában véve más kisebbséghez vagy nemzetséghez tartozók esetén sem toleránsak a magyarok, hatalmas kuriózumnak számít. Nemhogy inluencer képzés nem volt eddig hazánkban, de roma kulturális influencer – e három összetétel egymás mellé rendeltsége még kevésbé volt jelen, mely egyben sajátos színfoltját is adja és innovatív jógyakorlattá emeli az általunk vizsgált képzést. Különösen lényegesek jelen időszakban a digitális térben történő megjelenésre irányuló kezdeményezések.

Kvalitatív kutatásunkban a képzésben résztvevőkkel, továbbá az alapítóval és oktatókkal készítettünk félig strukturált interjút 2021 decemberében, összesen 10 fővel. A résztvevők körében teljeskörű lekérdezést folytattunk (N=8 fő résztvevő hallgató, és 2 fő oktató). Maga a képzés az Európai Unió által támogatott AMASS projekt részeként jött létre a Corvinus Egyetemen 2020/21-es tanév I. felében (2020. 10. 16. – 2020. 12. 04.), majd pedig 2021/22 tanév I. félévében (2021. 09. 03. – 2021. 11. 27.). Akik elvégezték ezt, egy tanúsítványt kaptak a Roma kulturális influencer tanfolyam elvégzéséről (60 óra/félév), továbbá alapot arra, hogy elinduljanak vagy már folytassák inlfuencer tevékenységüket az online térben. Kutatásunkban kíváncsiak vagyunk a megkérdezettek motivációjára, a képzés hasznosíthatóságára, s arra, hogy az online térben milyen aktivitásra sarkallta a képzés a résztvevőket (képzés közben és után).

Eredményeink rámutatnak egy adott projekt tanulságaira, ugyanakkor hasznosíthatóak lehetnek mások számára is, mivel egy innovatív, páratlan kezdeményezés, képzés hatását vizsgáljuk, mely akár kiindulóalapja lehet további hasonló jógyakorlatnak is.

Magdolna Benke: Duális képzés kitekintéssel és kérdőjelekkel

Keywords

duális képzés

szakképzés exportja

szakképzési együttműködés

új szakképzési forgatókönyvek

Absztrakt:

A duális képzés megítélése világszerte vizsgálatok és viták kereszttüzében áll (Marhuenda, 2021) A német duális képzést évtizedeken keresztül a gazdasági fejlesztési együttműködés eszközeként propagálták (Pilz, 2016; Bohlinger, 2021). Számos olyan országnak ajánlották Európában és Európán kívül, ahol gyenge volt a vállalati képzés súlya, s ahol a duális képzéstől reméltek megoldást tanulóik iskolai kudarcára, a legrosszabb tanulmányi eredményekkel rendelkező tanulókat a szakképzés felé orientálva. Több esetben a duális képzési modell exportjára a fogadó ország adaptációs feltételeinek felmérése, illetve azok hiánya mellett került sor. Ilyen országokban (pl. Spanyolországban) napjainkban kutatásokkal próbálják felmérni, milyen hozadékot ért el a duális képzés bevezetése, s jelent-e többletet a már korábban meglévő iskolai szakképzéshez képest (Chisvert-Tarazona et al. 2021).

Ezzel párhuzamosan az elmúlt években elmozdulás figyelhető meg a német érdekelt felek szemléletében, a szakképzés "exportjáról" a "szakképzési együttműködés" irányába (Pilz, 2017; Bohlinger, 2021). Magyarországon felemás módon sikerült a német modell adaptálása. Kutatások arra hívják fel a figyelmet, hogy a hazai tanulók kevesebb elméleti tudást kapnak, mint német társaik (Hajdu et al., 2015; Fazekas et al., 2020). Ugyancsak izgalmas kérdés a vállalati gyakorlathoz jutás esélye (Mártonfi, 2019), amely különösen a szakképzés alsó ágában található fiatalok számára jelent komoly problémát, akik könnyen kiszolgáltatott társadalmi helyzetbe kerülhetnek (Fehérvári & Szemerszki, 2019; Györgyi, 2019; Marhuenda, 2017). A Cedefop támogatásával kidolgozott új szakképzési forgatókönyvek új megvilágításba helyezik a duális képzést (Markowitsch & Bjornavold, 2022). Kérdés, hogy a jelenlegi állapotok melyik forgatókönyvnek kedveznek Magyarországon: az élethosszig tartó tanulás felé nyitó plurális modellnek, az erősen vállalati központú, vagy a marginális csoportokra fókuszáló modellnek (Benke & Rachwał 2022). Az előadás megkísérli vázolni az egyes forgatókönyvek hazai megvalósulásának esélyeit.

A kutatás módszere szakirodalom feldolgozás.

Felhasznált irodalom:

Benke, M. & Rachwał, T. (2022, forthcoming). The Evolution of Vocational Education and Training in Hungary and Poland 1989-2035 (HERJ)

Bohlinger, S. (2021). Contextualising policy transfer initiatives in the field of vocational education and training (VET). In: Chisvert-Tarazona, M.J., Moso Diez, M., Marhuenda-Fluixá, F. (Eds.) (2021). Apprenticeship in dual and non-dual systems Between tradition and innovation. Peter Lang. 53-78.

Chisvert-Tarazona, M.J., Moso Diez, M., Marhuenda-Fluixá, F. (Eds.) (2021). Apprenticeship in dual and non-dual systems Between tradition and innovation. Peter Lang.

Fazekas, K., Csillag, M., Hermann, Z. & Scharle, Á. (Eds.) (2020). The Hungarian Labour Market 2019. Institute of Economics, Centre for Economic and Regional Studies, Budapest https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2020/07/LMYB2019_onefile.pdf

Fehérvári, A., Szemerszki, M. (2019). Tanulási utak a közoktatásban és a felsőoktatásban. [Learning pathways in public and higher education], Educatio 28 (4), 645–658. DOI: 10.1556/2063.28.2019.4.1

Györgyi, Z. (2019). Változások a hazai szakképzésben [Changes in domestic vocational education and training] 2004 - 2019. Educatio, 28 (1), 105–120. DOI: 10.1556/2063.28.2019.1.8.

Hajdu et al. (2015). Az érettségi védelmében. [In defense of graduation.] Budapesti munkagazdaságtani füzetek [Budapest working papers on the labour market] 1785-3788, BWP 2015/1 http://www.econ.core.hu/file/download/bwp/bwp1501.pdf

Marhuenda-Fluixa, F. (Ed.) (2017). Vocational Education beyond Skill Formation. Peter Lang.

Markowitsch, J. & Bjornavold, J. (2022). Scenarios for Vocational Education and Training in Europe in the 21st century. In: Hungarian Educational Research Journal (forthcoming)

Mártonfi, Gy. (2019). Tanügyirányítás és struktúraváltás a hazai szakképzésben 2010 után. [School management and structural change in Hungarian VET after 2010]. Educatio. Volume 28: Issue 2. 241-254.

Pilz, M. (2016). Training patterns of German companies in India, China, Japan and the USA: what really works? International Journal for Research in Vocational Education and Training, 3, 2, 66–87

Pilz, M. (2017). Policy borrowing in vocational education and training (VET). In: Pilz, M. (ed.). Vocational Education and Training in Times of Economic Crisis: Lessons from Around the World. Cham: Springer, 473–490

Mrázik Julianna: A tanári kompetenciák 25 éve – a jogszabályi változások tükrében (1997 - 2022)

Keywords

kvalitatív vizsgálat

mixed method

kvantifikációs eljárások

tanári kompetenciák

jogszabály

Absztrakt:

A konferencia-előadás sorra veszi a közismereti tárgyakat tanító, szakos tanári felkészítés 25 éve főbb regulációs változásait (1997-2021), azzal a céllal, hogy bemutassa a jogszabályi változásokat a tanári kimeneti kompetenciák aspektusából. A kutatásmódszertana kvalitatív tartalomelemzés volt (Sántha, 2022), amely során komparatív elemzési szempontoknak vetettük alá a vizsgált jogszabályokat, azonosságokat és eltéréseket vizsgálva. A kutatás célja, hogy bemutassa a kimeneti kompetenciaelvárások regulációs környezetét, kiemelve a jelentősebb csomópontokat.

A jogszabályok belső szerkezeti hierarchiáját felismerését célzó, számossági kutatások (Hamp, 2015) mellett a jelen kutatás azt előfeltételezte, hogy haszonnal járhat a kimeneti kompetenciák időről-időre megjelenő regulációs törekvései (a 111/1997. (VI. 27.) Korm. rendelet a tanári képesítés követelményeiről; Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet; a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről valamint a 64/2021. (XII. 29.) ITM rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről) neveléstudományi szempontú, kevert metodika mentén történő elemzése, a szabályzóknak a tanári kompetenciaelőírásai mentén strukturált láttatása, mindezt az elmúlt 25 évre visszatekintve és a legújabb módosítások tükrében. Kutatói kérdésünk az volt, fejlődtek-e ezek a kompetenciák, megőriztek-e bármit a megelőző hagyományokból és mi a változtatás iránya.

A terület folyamatosan reformok terepévé vált, a szakértők sok tekintetben eltérő véleményen voltak, ugyanakkor valójában elutasították azt a gondolatot, hogy az iskolák világát sem érintetlenül hagyó válságjelenségeket egy központból vezérelt, az egész oktatási rendszert megrázó „hagyományos" reform szüntethetné meg. Szerzők a nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe véve bizonyos területek gyökeres megújítását javasolják. Olyan fordulatot sürgettek az oktatáspolitikában, amelyet nyilvános vitákban, szakmai vagy társadalmi fórumokon alakítanak ki. Más területeken a folyamatos fejlesztést tartották helyesnek. (Lukács, 1989), Az 1990-es években ezen a területen sok szakmapolitikai reform kereste annak lehetőségét, hogy a tanároknak minőségi képzést nyújtson, amelynek során jobban tudják elsajátítani a munkájukhoz szükséges készségeket (OECD, 2002) és a 21. századi reformok következményeit még többségében nem vagy alig ismerjük (Vincze, 2015) A tanárképzést gyakorta akarják

megreformálni, e reformok többnyire azonban az oktatáspolitikától, ritkábban maguktól a tanárképzőktől erednek. (Falus, 2020)

A kvalitatív tartalomelemzés során elméletvezérelt, deduktív logikának megfelelően, szakirodalomból, elméleti keretrendszerből előállított kódok alapján rámutattunk azonosságokra valamint eltérésekre a kompetenciák tekintetében a különféle időszakok jogszabályaiban és következtettünk az ezek mögött meghúzódó jogalkotói akaratra valamint a reguláció neveléstudományi praxisban bekövetkező szándékolt és szándékolatlan kihatásaira. A kvalitatív adatok kvantifikációs eljárásait Voyant tool / SAS Visual Analytics /Power BI segítségével hajtottuk végre és képileg megjelenítettük. Az elemzés és vizualizáció kombinációjával az adatokban rejlő összefüggések és ezek okai is megismerhetővé váltak.

Kutatói kérdésünkre adható válaszokként azt találtuk, hogy volt, hogy számosságukban nem fejlődtek a tanárjelölttől elvárt és elvárható kimeneti kompetenciák, a megelőző, vonatkozó jogszabályi hagyományokat nem teljességükben tartották meg és a kimeneti kompetenciák jogszabályi változtatásának iránya a csökkentés illetve bizonyos komponensek kiemelése volt az elvárások közül.

A konferencia előadás a tanári felkészítés szabályaiban történt, a kimeneti kompetenciákra vonatkozó módosulások köré fűzi megállapításait, és interpretálja eredményeit abban a reményben, hogy megállapításai a folyó felsőoktatási, tanári felkészítési praxis számára haszonnal forgathatóak lesznek.

Rita Szaszko: The effects of online education on learners' EFL learning motivation and intercultural competences

Keywords

online education

online platforms

intercultural competence

Absztrakt:

Subsequent to the introduction of digital/online education outside the classroom (Government Decree 1102/2020.III.14.) in Hungary, students were involved in remote learning through various digital channels. This also resulted in learners' more intensive encounters with various online tools and platforms, which also lent themselves to providing further opportunities to improve learners' English skills. Therefore, an investigation into the effects of out-of-class online education on students' English as a foreign language (EFL) learning motivation and along with it their intercultural competences can be regarded as a relevant issue. The aim of the present small-scale semi-structured interview study (N=14) is to gain insights into the nature of university students' motivations and intercultural competences related to their English studies during the period of March 2020 and June 2021. More precisely, the goal is free-fold. The first research question focuses on how online education has affected university EFL students' English language learning motivation. Second, it has also been explored how online education has affected their intercultural competences. Finally, it has been highlighted how online tools and platforms can enhance their intercultural competences. The qualitative data analysed by content analysis yielded results that can be compared to previous research findings related to online tools and platforms in education prior to spring 2020 (Sinka, Szaszkó and Kisné Bernhardt, 2017; Szaszkó, 2016) as well as to studies in terms of the roles of films in the development of EFL and intercultural competences (Miller, 2016; Pegrum, 2008; Szaszkó, 2018). The major outcomes of the present study can confirm previous results, that is online tools and platforms (both in remote and traditional education) are suitable to intensify ELF learning motivation and intercultural competence, however, it depends on various factors, most importantly: the method and task-type, the platform, the content of the platform and also individual preferences. The present qualitative investigation is a pilot study of a larger scale quantitative study, which aims to contribute to the theory of foreign/second language learning research.

A Kormány 1102/2020. (III. 14.) (2020). Korm. határozata a koronavírus miatt a köznevelési és szakképzési intézményekben új munkarend bevezetéséről. 1388 Magyar Közlöny, 42, 1388.

Miller, E. (2016). Can you learn a new language by watching movies? Strategies in Language Learning. Retrieved on 23 March 2020 from https://www.strategiesinlanguagelearning.com/learn-new-language-by-watching-movies/

Pegrum, M. (2008). Films, Culture and Identity: Critical Intercultural Literacies for the language classroom, Language and Intercultural Communication, 8(2),136-254.

Sinka, A., Szaszkó, R., & Kisné Bernhardt, R. (2017). Információs Társadalmi Technológiák a tanítóképzésben: motivációs utak és innováció. In T. Polónyi, & K. Abari (eds.), Digitális tanulás és tanítás (70-83). MTA, Tantágykutatási Programja.

Szaszkó, R. (2016). Student teacher inquiry-based learning through 'You Tube'. In P. Boyd, & A. Split (eds.), Student Teachers Learning Through Inquiry (42-61). International Wydawnictwo Attyka, Kraków.

Szaszkó, R. (2018). Integrated Skills and Competence Development through Watching Films in the Target Language. Paideia (VI/1.). pp. 91-102.

Katalin Forray R. and Mária Bognár: Egy magánegyetem pályafutása

Keywords

felsőoktatási innováció

magánfelsőoktatás

székhelyek és módosítások

Absztrakt:

A magyarországi főiskolák nagy része a rendszerváltást követő években csak állami vagy egyházi fenntartás segítségével tudott fennmaradni. A nehézségek ellenére a Kodolányi János Egyetem mégis egy felfelé ívelő ívet tudott leírni pályafutásában, mint magánegyetem, hiszen története egy alulról induló társadalmi innovációról szól.

Kutatásunk során feltárjuk azokat a tényezőket, amelyek befolyásolták, lehetővé tették a magánintézmény megalakulását, fennmaradását a 2010-es évek felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatói létszámcsökkenés ellenére.

A fiatal, ambiciózus tanárok alapította egykori főiskola első évtizedeiben rohamosan nőtt a hallgatók létszáma egyedi képzéseinek köszönhetően. Az ország tíz képzőhelyén és két külföldi helyszínen is sikeresek voltak a különleges és vonzó képzések addig, amíg az iskola vezetősége és a helyi irányítás nézetei megegyeztek. Továbblépésként kivonult Székesfehérvárról, és új helyszínre tette át székhelyét, Orosházára, töretlen működést lehetővé téve. A 2009-ben Magyarország legjobb főiskolájának nyilvánított intézmény mindent elkövet a rang megőrzéséért. A nemzeti trendek követésével igazodik a munkaerőpiaci igényekhez, folyamatosan bővíti nemzetközi kapcsolatait, gyakorlatorientált, kiemelkedő, egyedülálló képzéseit, eszközeit, az állandó technológiai fejlesztés mellett. Az egyetem életét a megújuló innovációs törekvés, a kreativitás kíséri végig, mely a jelenlegi rektor, Dr. Szabó Péter Ottó munkásságának és a fenntartónak, Gattyán Györgynek köszönhető.

Kulcsszavak: felsőoktatási innováció, magánfelsőoktatás, székhelyek és módosítások

Irodalom:

- Forray R. Katalin & Kozma Tamás (2021): The locals and their new university – A case study of social innovation. Hungarian Educational Research Journal (HERJ) 11 (2021). 4: 463 - 477. DOI: 10.1556/063.2021.00039

- Katona Tamás (2002): Mennyiség vagy minőség - gondok a felsőoktatásban. In: Hetesi E. ed (2002), A közszolgáltatások marketingje és menedzsmentje. Szeged: JATE Press. Pp 143-151 http://eco.u-szeged.hu/download.php?docID=39388 (Letöltés: 2022. 01.06.)

- Kozma Tamás (2004): Kié az egyetem? Budapest: Új Mandátum. http://mek.oszk.hu/08900/08962/08962.pdf (Letöltés: 2022.01.16.)

- Kozma Tamás (2019), A társadalmi innováció értelmezései. Kultúra és Közösség 10, 1: 5-11. http://www.kulturaeskozosseg.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=95&Itemid=101 (Letöltés: 2022.01.16.)

- Moulaert, F., Mccallum, D., Melomood, A & Hamdouch, H. A eds (2013) The International Handbook on Social Innovation. Cheltenham: Edward Elgar Publishing

- Márkus Edina & Kozma Tamás eds (2019), Learning Communities and Social Innovations. Debrecen: CHERD & Debreceni Egyetemi Kiadó. https://dea.lib.unideb.hu/dea/handle/2437/264196 (Letöltés: 2022.01.16.)

- Dr. Szabó Péter: A KJE nemzetközi brand. http://www.kodolanyi.hu/kv/cikk/dr-szabo-peter-a-kje-nemzetkozi-brand-1197 (Letöltés: 2022. 02. 04.)

- Kodolányi János Egyetem https://www.kodolanyi.hu/ (Letöltés: 2022. 02. 03.)

- KSH Oktatás adatok, 2020/2021 https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas2021e/index.html (Letöltés: 2022. 02. 03.)

- Oktatási Közlöny, 2002. március-június (46. évfolyam, 4-17. szám)2002-06-03 / 16/I. szám https://adt.arcanum.com/hu/view/MuvelodesiKozlony_2002-2/?pg=0&layout=s&query=kodol%C3%A1nyi (Letöltés: 2022. 01. 28.)

- Vállalatszerű működés a felsőoktatásban - Eljött a magánegyetemek ideje? https://www.portfolio.hu/uzlet/20210127/vallalatszeru-mukodes-a-felsooktatasban-eljott-a-maganegyetemek-ideje-466648 (Letöltés: 2022. 02. 03.)

- Unilife: Mi történt a felsőoktatásban 2012 óta? – a legfrissebb elemzés https://unilife.hu/egyetem/20210409-mi-tortent-a-felsooktatasban-2012-ota-a-legfrissebb-elemzes.html (Letöltés: 2022. 02. 03.)

János Szabó and Gergő Vida: Eszközös harcművészet alapú mozgásfejlesztés alkalmazásának lehetőségei gyermekek körében

Keywords

harcművészet

pedagógia

kvantitatív

Absztrakt:

A gyermekek komplex mozgásfejlesztésére számos modell és gyakorlatrendszer létezik hazánkban is. Ezen rendszerek a fejlesztő gyakorlatokból álló jó modellek felépítéséhez a gyermeki mozgásfejlődés sajátosságait veszik alapul. A modell felépítésében éppen ezért neuropedagóiai, gyógypedagógiai, szomatopedagógiai vagy egyéb, a gyógypedagógiai vagy a gyógypedagógiai pszichológia tudományterületén belül megtalálható alapfogalmakra támaszkodnak. A mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése (Király, 2011) azonban már pedagógiai fókuszból tekintve is túlterhelt más tudományterületek meghatározásaival. Ez gátolhatja a modell hatékony alkalmazását, hiszen nehezíti az adekvát fogalmi keret lehatárolást és nehezebben teszi követhetővé a modell alkalmazás során történő fejlesztését és a visszacsatolás sikerességét.

A harcművészetek és önvédelmi rendszerek eddig javarészt a történettudomány, filozófia és a sporttudomány (Morvay-Sey, 2015) számára jelentettek vizsgálati terepet. Kutatási kérdésünk ahhoz csatlakozik, hogy vajon a komplex, harcművészeti és önvédelmi rendszerek, mint természetesen és empirikus úton felépített mozgásrendszerek rendelkeznek-e a pedagógia számára is használható fejlesztő potenciállal. Hipotézisünk szerint a harcművészeti rendszerek mozgásanya pedagógiai fejlesztő potenciállal bír

Az etikai megfontolásokat szem előtt tartva és a sérülés veszélyét megszüntetve, a programba bevont gyerekek esetében arra kerestük egy kvantitatív kutatás keretein belül a válaszokat, hogy a kiválasztott eszközös harcművészeti rendszer egyes, relevánsnak gondolt elemeit miként lehet mozgásfejlesztésre felhasználni. A kiválasztott eszközös harcművészeti rendszer mozgásanyagát a rendelkezésre álló, a gyermekek mozgásfejlődését leíró szakirodalmi források ismeretbázisa alapján elemeztük és szelektáltuk. Mérőeszközünk a szakirodalom alapján létrehozott képességfejlődési keretrendszernek megfeleltetett mozgásanyag. A mozgásfejlesztésnek megfelelő módszertani (Mező, 2021) lépéseken keresztül, a sérülésmentes gyakorlás lehetőségét biztosító eszközökre ültetett gyakorlatokhoz kapcsolódóan bemeneti és kimeneti mérést végeztünk. Az adat a vélt képességfejlődést kódoló gyakorlatsor elsajátításának sajátosságai, mint amilyen a kivitelezés pontossága a feldolgozási sebesség stb.. Etikai és módszertani megfontolások mentén további adatok elemzésére nem terjesztettük ki a vizsgálatunkat.

Az alkalmazott módszertani sajátosságok miatt szűk hatókörű megállapításokat tehetünk csak, de egy jó gyakorlat létrehozására és a kutatás folytatásának lehetőségére azonban igazolást nyerhetünk ezáltal is. Ha más nem is, de az igazolhatóvá válhat, hogy a harcművészeti rendszerek mozgásaanyaga a pedagógiai tudományterülete számára is releváns lehet.

Beata Dan and Karolina Eszter Kovács: Közösségi kert, avagy inkluzív tér

Keywords

kisebbség

közösség

kertészkedés

inklúzió

sajátos nevelési igény

Absztrakt:

A közösségi kertészkedés, mint önszerveződő civil kezdeményezés nagy múltra tekint vissza, ugyanakkor a jelenlegi globális egészségügyi és környezetvédelmi veszélyek felerősítették a kertészkedés fontosságát. Az ad-hoc kertészkedéstől, a perem- és a vegyszermentes növények termesztéséig, az elhagyatott iparterületek rehabilitálása, zöld zónák kialakítása a cél, ahol a közösség egymásra találhat. Jelen tanulmány egy nagyváradi közösségi kert inkluzív térként megálmodott munkáját hivatott bemutatni három esettanulmány keretein belül. Az esettanulmányok két iskola és a nagyváradi Péter bácsi közösségi kert bevonásával a magyar kisebbségi létben élő sajátos nevelési igényű gyermekekre fókuszálva, a helyi közösség inkluzív szemléletét hívatott feltérképezni. A tanulmány két kérdésre keresi a válasz: 1. A kertészkedés, mint közösségi együttlét, elősegíti-e az inkluzív szemléletet? 2. Ha igen, milyen mértékben segíti ez a kisebbségi magyar létben élő speciális nevelési gyermekek társadalmi beilleszkedését? Jelen tanulmány a közösségi kertészkedés inkluziót szorgalmazó hatását vizsgálja, az ok-okozati összefüggések kérdésére fókuszálva. A közösségi kertek pozitív hatásmechanizmusa magába foglalja a szabadtéri mozgás és a kollektív munka örömét, melynek stresszoldó, metálhigiéniás és társadalmi kohéziós hatása is hangsúlyosan megmutatkozik.

Hivatkozásjegyzék:

1. Alaimo, K., Packnett, E., Miles, R. A., & Kruger, D. J. (2008). Fruit and vegetable intake among urban community gardeners. Journal of Nutrition Education and Behavior, 40(2), 94-101

2. Blair, D. (2009). The child in the garden: An evaluative review of the benefits of school gardening. The Journal of Environmental Education, 40(2), 15-38

3. R. Datta | R. Maree (2016). Community garden: A bridging program between formal and informal learning, Cogent Education, 3:1, DOI: 10.1080/2331186X.2016.1177154

4. Dyer, W. and Wilkins, A. (1991) ‘Better stories, not better constructs to generate better theory: a rejoinder to Eisenhart’, Academy of Management Review, Vol. 16, No. 3, pp.613–619.

5. Huys, N., De Cocker, K., De Craemer, M., Roesbeke, M., Cardon, G., & De Lepeleere, S. (2017). School Gardens: A Qualitative Study on Implementation Practices. International

journal of environmental research and public health, 14(12), 1454. https://doi.org/10.3390/ijerph14121454

6. Padgett, D. K. (2016). Qualitative methods in social work research, Sage.

Anita Hegedűs: Tanulási tér és múzeumok – Szegedi egyetemisták a közgyűjteményekben

Keywords

múzeumandragógia

felnőttkori tanulás

felsőoktatási-kulturális együttműködések

Absztrakt:

A múzeumpedagógia, múzeumandragógia szerepe egyre erősebbé vált Magyarországon az elmúlt évtizedekben. A közoktatás számára külön múzeumpedagógiai programok készülnek az órai tananyagra alapozva, képzett és felkészült múzeumpedagógusok várják a diákokat és tanárokat – így a közoktatásban résztvevők rendszeres múzeumlátogatóknak számítanak (Káldy, 2020). A középiskola elvégzése után azonban ezek a fiatalok, s így a felsőoktatásban tanulók is, „eltűnnek" a közgyűjteményekből. Látogatói kutatások szerint az egyetemisták aránya végzetesen alacsony azokban még azon városok múzeumaiban is, ahol nagy múltú egyetemek működnek. Történik ez úgy, hogy a közgyűjteményekben lehetőség nyílik az informális-nonformális tanulásra (Clarke 2001; Hooper-Greenhill 2004; Speight 2012; Brown 2013; Smith Bautista & Balsamo 2013), a múzeumi gyűjtemények, kiállítások bevonhatóak nem csak a hagyományosan múzeumokhoz kötődő egyetemi képzésekbe (pl.: néprajz, régészet, történelem), hanem bármely főiskolai vagy egyetemi képzés működésébe. Mindezek ellenére korábbi kutatásaink alapján elmondható, hogy a vizsgált egyetemek és egyetemisták elenyésző mértékben használják a múzeumok mint felsőoktatási tanulási terek lehetőségét (Hegedűs, 2016).

Doktori disszertációmban ezen fenti kérdéskört kutatom magyar, kettős magyar állampolgársággal rendelkező, valamint külföldi hallgatók tekintetében. A Szegedi Tudományegyetem nappali tagozatos, aktív jogviszonnyal rendelkező tanulóit vizsgálom kérdőíves kutatás segítségével. Előadásomban ezen kutatás első eredményeit ismertetem a magyar hallgatók tekintetében. Célom, hogy bemutassam, milyen jellegzetességek mentén értelmezhető az egyetemisták és a múzeumok kapcsolata, milyen tekintetben használják vagy nem használják tanulmányaik során a hallgatók a közgyűjtemények által kínált lehetőségeket.

BROWN, S. (2013): Learning Activities, Learning Outcomes and Learning Theory. In: BODDINGTON, A. – BOYS, J – SPEIGHT, C. (szerk.): Museums and Higher Education Working Together. Challenges and Opportunities. Surrey: Ashgate. 27–38.

CLARKE, P. (2001): Museum Learning on Line. London: Resource, The Council for Museums, Archives and Libraries.

HEGEDŰS, Anita (2016): Egyetemisták és/vagy múzeumok?: Az egyetemi hallgatók múzeumképe. In: Juhász, Erika (szerk.) A népművelestől a közösségi művelődésig. Debrecen, Magyarország : KultúrÁsz Közhasznú Egyesület, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet, pp. 351-361.

HOOPER-GREENHILL, E. (2004): Measuring learning outcomes in museums, archives and libraries: The Learning Impact Research Project (LIRP). In: International Journal of Heritage Studies, 10(2), 151–174.

KÁLDY, Mária (2020): Partnerségben a felsőoktatással. Múzeum – köznevelési intézmény – felsőoktatási intézmény partneri kapcsolatának rendszere. In: Bereczki Ibolya – Nagy Magdolna (szerk.): Érték, hatás, változás. Szentendre: Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ

SMITH BAUTISTA, S. – BALSAMO, A. (2013): Understanding the Distributed Museum: Mapping the Spaces of Museology in Contemporary Culture. In: BODDINGTON, A. – BOYS, J. – SPEIGHT, C. (szerk.): Museums and Higher Education Working Together. Challenges and Opportunities. Surrey: Ashgate. 55–70.

SPEIGHT, C. (2012): Museums and Higher Education: A New Specialists Service? In: COOK, B. – REYNOLDS, R. – SPEIGHT, C. (szerk.): Museums And Design Education: Looking To Learn, Learning To See. Ashgate Publishing. 11–28.

Éva Láng and Bognár József: Táncos testnevelés a LippoZoo újszerű módszertani segédeszköz használatával

Keywords

Táncos testnevelés

Lippozoo

táncmódszertan

Absztrakt:

Bő három éve folynak kutatások egyetemünkön a zenés-táncos mozgások iskolai alkalmazásának lehetőségeiről (Láng, 2020, 2020; Láng-Bognár, 2021ab), melyek az újszerű tartalom és módszertan gyakorlatba történő átültetésére fókuszálnak.

Jelen kutatásunk célja a LippoZoo zenére épülő oktatásmódszertani segédeszköz (Kovács, 2021) használatának bemutatása, mely a mozgásokat állatos szimbólumokhoz asszociálja, és a ritmust, a mozdulat időtartamát a színek jelölik. A vizsgálat öt olyan oktatási tevékenységében zajlott, ahol a testnevelőtanár nem rendelkezett előzetes tánctudással. Egyúttal választ kerestünk arra is, hogy a módszer mely korosztályokban lehet a leghatékonyabb és hogyan támogatja a diákok mozgásműveltégének fejlesztését.

A vizsgálatban N=77 tanuló (n= 43 fiú, n=34 lány) a 2., 3., 4., 6., 8., 10. évfolyamokból és 5 férfi testnevelő vett részt. A szülői nyilatkozatok beérkezése után a tanulókkal egy Likert skálás kérdőív került felvételre, a mozgásos tevékenység mellett rákérdeztünk a LippoZoo-val kapcsolatos attitűdjeikre, élményeikre és tapasztalataikra. A testnevelőkkel strukturált interjút vettünk fel, majd a véleményeket egymással és a diákok válaszaival összevetettük.

A mintát alkotó tanulók 81,8%-a szereti a testnevelés órát, 49,3% szereti a zenés mozgásokat a testnevelés órán, és 44,2% szeret táncolni. A tanulók 70,7%-a szerint ritkán vagy soha nincs náluk zenés testnevelésóra, ugyanakkor 48,7% szeretné, ha többször lenne ilyen. A LippoZoo 60,0%-nak tetszett és 58,9% szeretné, ha máskor is lenne a testnevelés órán. A lányok többen jelezték, hogy többször szeretnének zenés órát ($t=-4,229$; $t=3,262$; $t=-3,339$, $p<0,05$), mint a fiúk. Elmondható, hogy a fiatalabbak általában jobban érzik magukat testnevelés órán, ha szól a zene, ezért ők több zenés testnevelésórát szeretnének. A LippoZoo is jobban tetszett nekik amit

máskor is szeretnének használni ($F=3,340$; $F=13,760$; $F=17,078$; $23,592$, $p<0,05$), mint az idősebbek.

Az interjúk is alátámasztják a kérdőív eredményét, a testnevelők szerint az alsóbb évfolyamokon nagyon jó volt a LippoZoo fogadtatása, élvezték a gyerekek, sikerélményük volt, és már a testnevelők azon ötletelnek, hogy hogyan lehet másképp különböző fejlesztésekre is alkalmazni a módszert. Ők meggyőződtek abban, hogy szükséges lesz rendszeresen zenés órákat tartani. A felsőbb évfolyamokon oktatók érezték a vegyes fogadtatást, a tanulók nem voltak eléggé motiváltak, idegenkedtek ebben a közegben, mivel sosem, vagy nagyon ritkán találkoztak tanulmányaik során táncos jellegű mozgással. A testnevelőknek ezekben az

osztályokban nagy energiaráfordításra volt szükségük, hogy az órát a tanultak alapján kivitelezni tudják.

Megállapítható, hogy ez az eszköz alkalmas a nem táncos testnevelők számára, hogy zenés-táncos foglalkozásokat tartsanak, különösen az alsóbb tagozatokban. Mielőtt elvetnénk teljesen a magasabb évfolyamokon a mozgásokat szimbólumokhoz kötött módszer használhatóságának jelentőségét, egy újabb kutatást keretében az adott csoportokban a tanulók zenei ízléséhez kötve megismételhetővé kell tenni a vizsgálatot.

Szakirodalom:

- Kovács Henrik (2020): A lippozoo oktatásmódszertani eszköz ismertetése- Acta universitatis de Carolo Eszterházy nominatae- sectio sport. 48. szám. pp.47-64. DOI: 10.33040/ActaUnivEszterhazySport.2020.1.47

- Láng Éva (2020): Tánc-Iskola: A tánctanítás lehetőségei a magyar testnevelés órákon. Különleges bánásmód. 6. szám/2. pp. 95-104.

- Láng Éva (2020): Táncoktatás az iskolában: fókuszban a sportszakos hallgatók tapasztalata és véleménye. Magyar sporttudományi szemle. 21. szám pp.85.

- Láng Éva-Bognár József (2021): A táncoktatás iskolai és képzési vetületei: Tapasztalatok és lehetőségek. In: Juhász Erika, Kozma Tamás, Tóth Péter (szerk.): Társadalmi innováció és tanulás a digitális korban. Magyar Nevelés-és oktatáskutatók Egyesülete. pp. 257-265

- Láng Éva- Bognár József (2021): Egy módszerrel közelebb a táncos testneveléshez: A LippZoo oktatásának gyakorlati tapasztalatai. In: Juhász erika, Kattein-Porni Rita szerk.: Tanuló társadalom. Oktatáskutatás járvány idején. Magyar Nevelés-és oktatáskutatók Egyesülete (HERA) pp.124

Renáta Anna Dezső: A tanítás egy lehetséges jövőbeni perspektívája: a dwecki tanulói implicit intelligencia koncepcióban rejlő lehetőségek

Keywords

mindset

fejlődési paradigma

kibontakozás-támogatás

Absztrakt:

Az előadás kutatási háttere főként desk research alapú, az előadó évtizedes tágabb kutatási területéhez illeszkedik. Hasznosíthatósága a hazai köznevelés színterein a tanulói fejlődés, illetve kibontakozás támogatása terén lehet jelentős, mivel a vonatkozó nemzetközi gyakorlat adaptálhatóságát tételezi.

A nagy múltú dwecki elmélet öt indikátor (kihívások, akadályok, erőfeszítés, kritika, mások sikerei) mentén osztályozza kétféleképp „beállítódásainkat" – mely kifejezés egy online elérhető tananyagban (Dezső 2011) jelenik meg a hazai neveléstudományi szakirodalomban elsőként az implicit intelligencia elmélet, avagy „mindset" interpretációra vonatkozóan. Bemutatásra kerülnek a Dweck elméletének nemzetközi hangsúlyát igazoló kutatások főbb irányai; összehasonlítva azokat tárgyuk, illetve következtetéseik tekintetében: Flannery 2016; Kaser – Halbert 2014, 2017; Trey 2007; Sivers 2010; Rhew 2018; Brougham 2017; Claro 2016; Rissanen 2019; Zeng 2016; Canning 2019; Vandewalle 2012; Ravenscroft 2012; Collie 2017.

Dweck világviszonylatban is népszerű kötete (2006) a siker új pszichológiájának ígéretét kínálva 2015-ben látott széles körben napvilágot magyar nyelven, a „szemléletváltás" kifejezést használva az eredetiben „mindset"-ként keretezett koncepció megjelölésére. A fogalom hátterében eredetileg a tanulói implicit intelligencia percepciók vizsgálatai álltak (Legget 1985, Dweck – Legget 1985). Az elmélet és a tanulás központú pedagógiai nézetek közti összefüggés kárpát-medencei vonatkozásban csaknem egy évtizede igazolást nyert (Dezső 2015). A diákok implicit intelligencia elméletei és iskolai teljesítményük közti korreláció (Costa – Faria 2018) illetve a dicséretek szerepére vonatkozó vizsgálatok (Lukács-Nagy – Fodor 2018) a 21. században is visszaigazolják az elmélet jelentőségét a tanulók mindennapi életére vetíthetően. A „mindset" fogalma eredetének nyomába eredve felvázolhatóak a koncepció megjelenésének egyéb változatai a nemzetközi neveléstudományi szakirodalom vonatkozó vizsgálatával. Bemutatásra kerülnek az e kifejezés konnotációiban tetten érhető, a kibontakozás-támogatás szemléletét erősítő fejlődési paradigma (Armstrong 2009) jegyei az alkalmazott szókapcsolatokra vonatkozóan. Példaként a „benefit" (Buchanan – Kern 2017), „learner"/„inquiry" (Adams 2017), „inquiry" (Ito et al 2011; OECD 2012; MacKenzie 2018), „learner" vs. „judger" (Adams 2012), „innovator" (Couros 2015) megközelítéseket vázolom fel.

A dwecki elmélet megjelenése világszerte az iskolai mindennapok pedagógiai eszköztárába is beszivárgott. A Keele University gyakorlóiskolájában, az Elison Primary School-ban, Wolstanton-ban tudatos, osztályszintű fejlesztést végeznek a tantestület tagjai, melynek vizsgálatát magam résztvevő megfigyeléssel kezdtem 2019. őszén, a folytatásra a Pandémia

okozta kiesés miatt 2022. szeptemberben kerül sor. A meglévő eredményekre (Dezső 2015, Lukács-Nagy – Fodor 2018) építve a hazai adaptálhatóság ezt követően tovább vizsgálható.

Ferenc Molnár: Népnevelési és népoktatási törekvések a ruszin mozgalomban, 1860–1867

Keywords

ruszin mozgalom

népnevelés és népoktatás

görögkatolikus egyház

Absztrakt:

A 19. századi Magyar Királyság nemzetiségei közül a ruszinokat mind anyagi, mind pedig kulturális tekintetben a legszegényebb népként tartották számon. Társadalmuk csonka, más szóval hiányos struktúrájú volt, túlnyomó többségben parasztokból állt. Nemesség és polgárság híján görögkatolikus papságuk töltötte be az elit szerepét. Nemzeti kultúrájuk, oktatási rendszerük kifejlesztésére egyházi szervezetük nyújtott megfelelő keretet és bázist. A ruszinság legjelentősebb egyházi struktúrájának a Munkácsi és az Eperjesi Görögkatolikus Egyházmegye számított (S. Benedek, 2003; Gergely, 2008).

Az 1848–49-es magyar szabadságküzdelem leverését követően kezdetét vette a neoabszolutizmus időszaka, melyet a ruszin mozgalom aranykoraként tartanak nyilván. Az 1850-es években a ruszinság számos nyelvhasználati jogot kapott az oktatás, az egyházigazgatás, valamint az alsóbb szintű közigazgatás terén. A politikai légkör ugyanakkor nem kedvezett a nemzetiségi törekvéseknek (Mayer, 1977). Változást az I. Ferenc József császár által 1860 őszén kiadott októberi diploma hozott, amely magában hordozta az alkotmányos elvekhez való visszatérés lehetőségét (Deák, 2008). Ezek az események a magyarországi ruszinokra is nagy hatással voltak.

Az októberi diploma kiadását követően Adolf Dobránszky mint helytartótanácsos állt az újjáéledő ruszin mozgalom élére. Fő célja, hogy évente tartsanak ruszin nemzeti gyűlést, melynek hatáskörébe tartoznának – az autonóm ruszin kerület határaitól függetlenül – a vallási és iskolai ügyek. A távlati elképzelések között szerepelt egy teljeskörű ruszin oktatási rendszer létrehozásának óhaja, a népiskoláktól az egyetemig (Dobrzansky, 1861; Magocsi, 1978). Dobránszky helytartótanácsoshoz képest jóval realisztikusabb célokat fogalmazott meg Alekaszander Duchnovics eperjesi kanonok, aki az 1840-es évektől jelentős eredményeket ért el a ruszin művelődés és népnevelés terén. Ezek között említhető több tankönyv, pedagógiai és történelmi munka és imakönyv kiadása. 1862-ben a szegény sorsú ruszin diákokat támogató Keresztelő Szent János Társaság megszervezésében játszott jelentős szerepet (Haraksim, 1961; Rusinko, 2003). Ugyan Dobránszky és Duchnovics számára eltérő eszközök álltak rendelkezésre programjuk megvalósítására, egyaránt fontosnak tartották a ruszin nép műveltségi színvonalának emelését, amely lehetőséget adhatott volna a ruszin nemzeti eszmék szélesebb körű terjesztésére, s esélyt kínált volna az elszegényedő hegyvidéki közösségek felemelkedésére.

Előadásom célja, hogy bemutassam, milyen lépéseket tett Dobránszky és Duchnovics eperjesi köre a magyarországi ruszin oktatási rendszer kiépítése, az analfabetizmus leküzdése, illetve a népnevelés előmozdítása érdekében. E törekvésekben számíthattak-e Gaganecz József eperjesi és Popovics Vazul munkácsi püspökök támogatására? Választ szeretnék kapni arra a kérdésre

is, hogy mennyire mutatkozott fogékonynak a görögkatolikus klérus és a neoabszolutizmus idején tisztviselői állásokat szerző csekély számú ruszin világi elit a népnevelés és népoktatási kezdeményezések iránt. Hogyan hatottak a ruszin oktatási és népnevelési elképzelések megvalósítására Duchnovics 1865-ben bekövetkezett halála, illetve az 1867. évi osztrák–magyar kiegyezés? Kutatásom anyagát magyar és idegen nyelvű szakirodalmi munkákra, valamint korabeli ruszin vezetők írásainak vizsgálatára, továbbá levéltári és korabeli sajtóforrások feldolgozására építettem.

Hivatkozott irodalom:

Deák Ágnes (2008): From Habsburg Neo-Absolutism to the Compromise 1849–1867. New York: Columbia University Press.

Dobrzansky, Adolf (1861): Rede des ungarischen Landtags-Abgeordneten Adolf Ritter von Dobrzansky in der Adress-Angelegenheit. Wien: Typogr. Lit.–Artistischen Anstalt.

Gergely Jenő (2008): Vallási és nemzeti identitás – egyházak, felekezetek és állam kapcsolata 1945 előtt. In: Kocsis András Sándor (szerk.): Felekezetek, egyházpolitika, identitás Magyarországon és Szlovákiában 1945 után. Budapest: Kossuth Kiadó. 15–21.

Haraksim, Ľudovít (1961): K sociálnym a kultúrnym dejinám Ukrajincov na Slovensku do roku 1867. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.

Magocsi, Robert Paul (1978): The Shaping of a National Identity Subcarpathian Rus', 1848–1948. Cambridge, Mass. – London: Harvard University Press.

Mayer Mária (1977): Kárpátukrán (ruszin) politikai és társadalmi törekvések 1860–1910. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Rusinko, Elaine (2003): Straddling Borders: Literature and Identity in Subcarpathian Rus'. Toronto: University of Toronto Press.

S. Benedek András (2003): A gens fidelissima: A ruszinok. Budapest: Belváros-Lipótváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzat.

* Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Szilvia Borbély: Testnevelők módszertani kultúrájának vizsgálata egy pilot felmérés alapján

Keywords

testnevelő

módszertani kultúra

tanárképzés

Absztrakt:

Az iskolai testnevelés fontosságát, minden európai országban elismerik. A testnevelés az alap- és középfokú oktatásban is Európa szerte megjelenik a központi tantervek között, amelyekben kihangsúlyozzák a fizikai aktivitás és sport jótékony hatásait, melyek a szabadidős elfoglaltságok terén is megjelennek (Csányi és mtsai, 2015). A minőségi testnevelés elsősorban a pedagóguson múlik, az ő felelőssége az óra sikeressége. A NASPE meghatároz hat elvet, amellyel egy pályakezdő testnevelőnek rendelkeznie kell az egyetem befejezése után, amelybe a testnevelői módszertani kultúra sokszínűsége is helyet kap (NASPE, Beginning Teaching Standards,2008). A tanárok hivatástudata az oktatási folyamatban egy szűrőként jelenik meg, ezért meghatározó szereplőivé válnak a tanítási folyamatoknak és azok változtatásának (Kirk – Macdonald - O'Sulliven 2006). Ezért célunk, megismerni a testnevelők és a testnevelő tanárképzésben részt vevők módszertani kultúráját, sokszínűségét.

Kutatásunkban testnevelők és végzős tanárképzésben részt vevő hallgatók (N=450) módszertani kultúráját vizsgáljuk a testnevelés órán használt ismeretátadási és munkaformák szemszögéből. Független változóként a nemek és gyermekkori sportolási szokásokat is megvizsgáltuk.

Eredményeinknél megfigyelhető a sokszínű munkaforma és ismeretátadási eszközök alkalmazása, amelynél a hallgatók az egyéni formák gyakoribb használói. A tanulás irányíthatósága szempontjából a félautonóm munkaforma a pedagógusoknál jelenik meg felülreprezentált értékkel. A differenciálás és társtanítás elsősorban a nőknél, a gyerekkorban rendszeresen sportolóknál a verbális ismeretátadási formák közül az utasítás módszere jelenik meg szignifikánsan magasabb arányban.

A testnevelőknek a tanítási folyamatokban nagy szabadságuk van és csak a kreativitásuk szab határt, hogy hogyan oktatják a tanulókat. Kreativitásukat a szerzett tapasztalatok vagy az esetlegesen tanult, megismert módszertani repertoárjuk határozza meg. Napjaink élménypedagógiai oktatási követelményei a módszertani kultúra sokszínű használatát várják el, mellyel már a tanárképzésben kiemelt hangsúllyal célszerű foglalkozni a testnevelők képzése során.

Erzsébet Szentes, Zsófia Irén Horváth and Katalin Harangus: Tanárképzős hallgatók életérzéseinek jellemzői online oktatás idején

Keywords

tanárképzés

tanulási attitűd

élettel való elégedettség

Absztrakt:

Előadásunkban egy több évesre tervezett vizsgálatsorozatunk első szakaszának eredményeit mutatjuk be. A Sapientia EMTE Tanárképző Intézetében az első éves tanárképzős hallgatók tanári pályaképét és tanítási szándékát a kétezer-tízes évek közepétől vizsgáljuk. A felmérések tapasztalatokból és tanulságaiból született meg az a gondolat, hogy fontos lenne végigkövetni a hallgatók egyetemi tanuláshoz való viszonyulását, a tanári pályára való felkészülését, valamint a szemléletformálódás sajátosságait.

A 2020. március közepétől kezdődően, két iskolai tanévet (2020-2021, 2021-2022) érintő online oktatás olyan kérdéseket vetett fel, mint: a hallgatók mennyire tudnak aktívan részt venni az órákon, mernek-e, tudnak-e kérdezni a tanároktól, illetve mennyire feszültek, stresszesek ilyen helyzetben.

Két hónappal az online oktatásra való átállás után végzett vizsgáltunkból is kiderült, annak ellenére, hogy az oktatók és a hallgatók eszközfelszereltsége megfelelő volt, mégis sokan nehézségekbe ütköztek a tanítás, illetve a tanulás folyamatában. A hallgatóknak hiányzott az évfolyamtársakkal és a tanáraikkal való személyes interakció. Úgy ítélték meg, hogy a csoportokban, tanteremben tartott személyes foglalkozás, az oktatók személyisége, jelenléte nem pótolható. (Harangus – Horváth – Szentes 2021). A hallgatókkal folytatott beszélgetések során azt figyeltük meg, hogy az online időszak megterhelő volt számukra, többen azon gondolkodtak, hogy abbahagyják, vagy befagyasszák tanulmányaikat, illetve az élettel való elégedettség érzésüket is befolyásolta ez a rendkívüli helyzet. A tapasztaltak alapján fontossá vált a vizsgálatunk bővítése, így a tanuláshoz való viszonyulás mellett az élettel való elégedettséget, a koherencia-érzés mértékét és az élet értelmességét is mértük.

A 2020/21-es tanévben végzett új vizsgálatunkban 101 első éves, tanárképzős hallgató vett részt a mérésben. A felmérés mérőeszközeként kérdőívet használtunk, amelyben a tanuláshoz való viszonyulást (tanulási attitűd és tanulási stratégiák, módszerek) általunk megfogalmazott kérdések fedik le, a többi vizsgált tényezőt pedig standardizált mérőeszközök: Élettel való Elégedettség Skála (Martos és mtsai. 2014), Koherencia-érzés kérdőív (Balajti és mtsai 2007), Rövidített Stressz és Megküzdés Kérdőív élet értelmességét mérő alskálája (Konkolÿ Thege és mtsai 2008).

Az eredmények azt mutatják, hogy a hallgatóknak közel egyharmada (30,7%) gondolkodott azon, hogy abbahagyja vagy befagyassza tanulmányait az online oktatás időszakában. Több mint 50 százalékban azt válaszolták, hogy gondot okoz nekik a napi időbeosztás. Rendszeresen bekapcsolódnak mind az alapképzés, mind az tanárképzés óráira, azonban a hallgatóknak több mint fele egyáltalán nem, vagy inkább nem aktív órákon. Az online környezet nem jelent

akadályt a kérdezés és a segítségkérés szempontjából. Az élettel való elégedettség mértéke átlagon aluli (22,10). A műszakis hallgatók elégedettség mutatója a legalacsonyabb (21,08), a fiúk elégedettség mutatói (21,9) alacsonyabbak, mint a lányoké (22,30).

Balajti I. – Vokó Z. – Ádány R. – Kósa K. (2007): A koherencia-érzés mérésére szolgáló rövidített kérdőív és a lelki egészség (GHQ-12) kérdőív magyar nyelvű változatainak validálása, Mentálhigiéné és Pszichoszomatika 8/2, 147-161.

Harangus K. – Horváth Zs.-I. – Szentes E. (2021): Transitioning to online education: Experiences and challenges, Appears in: INTED2021 Proceedings, pp. 4717-4723, 2021, ISBN: 978-84-09-27666-0, ISSN: 2340-1079, doi: 10.21125/inted.2021.0956 (https://library.iated.org/view/HARANGUS2021TRA)

Konkolÿ Thege B. – Martos T. – Skrabski Á. – Kopp M. (2008): A rövidített stressz és megküzdés kérdőív élet értelmességét mérő alskálájának (BSCI-LM) pszichometriai jellemzői, Mentálhigiéné és Pszichoszomatika, 9/ 3, 243-261.

Martos T. – Sallay V. – Désfalvi J. – Szabó T. – Ittzés A. (2014): Az Élettel való Elégedettség Skála magyar változatának (SWLS-H) pszichometriai jellemzői, Mentálhigiéné és Pszichoszomatika 15/3, 289-303.

Szilárd Malatyinszki: Robokaland - Egy jó gyakorlat bemutatása a digitalizáció, az oktatás és a környezetvédelem támogatására

Keywords

digitalizáció

környezetvédelem

oktatás

Absztrakt:

A Robokaland név önmagában egy olyan élményközpontú alkotóműhely, mely megjárta a népszerű Cápák között című műsort és hatékony segítséget nyújt mind az elektronikai hulladékok újrahasznosításában, mind az informatikai kompetenciák fejlesztésében. Létrehozója egy megszállott házaspár, melynek hölgy tagja pedagógus, férfi tagja pedig informatikus, így szinergiában támogatják a gyermekeket abban, hogy értéket hozzanak létre. Munkájuk nyomán képesek voltak arra, hogy több tonna informatikai hulladék szétszerelésének irányításával megtanítsák a gyermekeket programozni, illetve az alapvető innovációs folyamatokra. Még olyan gyermekek is szívesen vesznek részt programjukon, akik értelmi vagy testi képességei korlátozottak. Autizmussal, tanulási nehézséggel együtt élő fiatalokkal is dolgoznak. Lelkesedésükkel, hozzáállásukkal, módszertanukkal évek alatt egy valódi közösséget építettek. E közösséghez csatlakoztak fizikusok, informatikusok, rádióklubot működtető szakemberek is. Előadásomban bemutatom a program kialakítását, létrehozóit, módszertanát és jövőképét is.

Szilárd Mohr: A honvédelmi ismeretek tantárgy elvi és gyakorlati előzményei

Keywords

#honvédelmi ismeretek

#honvédelmi nevelés

#Horthy-korszak

Absztrakt:

Az 1930-as években az ifjúság nevelésének egyes területein, vagyis a levente mozgalomban és az évtized végére mindinkább a cserkészeten belül is növekvő szerepet kapott az ifjúság katonai előképzése. (Gergely – Kiss 1976, Gergely 1989) Az 1939. évi II. törvény, vagyis a honvédelmi törvény elfogadása e témában fordulópontnak tekinthető, hiszen a már kifejezetten katonai előképzési célokat szolgáló levente képzés (szinte) minden fiatal, így az iskolások számára is kötelezővé vált. Ez viszont még mindig csak egy állomásnak tekinthető a diákok katonai előképzése és honvédelmi nevelése terén, mely folyamatban mértföldkőnek nevezhető Béldy Alajos 1941-es az ifjúság honvédelmi neveléséért és testnevelésért felelős vezetőjének történő kinevezése. (Nagy 2005) Az ő tevékenységének köszönhetően a testnevelésben is egyre nagyobb szerepet kapott a katonai előképzés, majd hamarosan bevezetésre került a honvédelmi ismeretek című tantárgy, amely célja ugyancsak a konkrét katonai előképzés volt, kifejezetten az iskolások számára. (Blasszauer 2002) A katonai előképzés és honvédelmi nevelés az iskolákban tantárgy formájában történő megjelenése egy folyamat végeredményének tekinthető, melynek számos mozgatórugója lehetett. Ekképpen például a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium, valamint a Honvédelmi Minisztérium diákok ellenőrzésért folytatott versengése, vagy akár az ország háborúban való részvétele. Felvetődik azonban a kérdés, hogy milyen előzményei, gyökerei lehettek a tantárgynak, illetve melyek lehettek azok a hagyományok, amelyekre a tantárgy megalkotásában jelentős szerepet vállaló személyek (a Közoktatási Tanács részéről Várady József, a katonai vezetés részéről pedig Saád Ferenc) támaszkodhattak annak létrehozásakor?

Előadásomban egy sajtóforrás (Saád 1944) és egyéb dokumentumok elemzésével erre a kérdésre keresem a választ, mintegy elméleti hátteret teremtve a tantárgy későbbi vizsgálatához. A vizsgálat eredményeként elmondható, hogy a tantárgy megalkotói mindenképp visszanyúltak ahhoz a vitához, amely a népfelkelési törvényt követően indult és amely végig kísérte a dualizmus időszakát: vagyis ahhoz, hogy az iskolában kell-e pótolni a kieső katonakötelezettségi éveket? Illetve, amelyből aztán különböző kezdeményezések születtek (pl. Katonás Nevelés című folyóirat stb.). Az első világháború időszakában aztán a diákok honvédelmi képzése egy új szempontból került előtérbe. A Magyar Paedagógiai Társaság fontosnak találta, hogy a diákok pontos információkat kapjanak a háborúról, amely érdekében a tanárok számára kiadtak Imre Sándor szerkesztésében egy kötetet A világháború: vezérfonal iskolai tanításokhoz és tájékoztató a nagyközönség számára címmel. Ez azonban, ahogy a címe is mutatja, nem közvetlenül a diákok előképzését szolgálta, hanem azt, hogy megismerjék a háború okozta kihívásokat és általánosságban a háborút a tanulók. Később, a két világháború közti időszakban is voltak természetesen különböző kezdeményezések, amelyekhez aztán szervesen kapcsolódott is a későbbi tantárgy bevezetése. Így például kötődik a tantárgy a

korszakban fokozatosan militarizálódó levente mozgalomhoz, de olyan egyéb kezdeményezésekre is előzményként tekintettek, miképpen például a Tudomány és honvédelem címen megjelenő füzetek, noha ezek egyáltalán nem jutottak be az iskolák falain belülre.

Blasszauer Róbert (2002): Az IHNETOV munkanaplója. Vitéz Béldy Alajos vezérezredes Hadtörténelmi Levéltárban őrzött irataiból 1941-1943. Hadtörténelmi Levéltár – „Múlttal a Jövőért" Alapítvány, Budapest.

Gergely Ferenc (1989): A magyar cserkészet története 1910-1948. Göncöl Kiadó, Budapest.

Gergely Ferenc – Kiss György (1976): Horthy leventéi: a leventeintézmény története. Kossuth Kiadó, Budapest.

Nagy Péter Tibor (2005): Az állami befolyás növekedése a magyarországi oktatásban 1867-1945. Iskolakultúra, 15. 6-7. sz. 3-229.

Saád Ferenc (1944): Az iskolai honvédelmi nevelés történeti előzményei. Magyar Katonai Szemle, 14. 3. sz. 650-655.

György Molnár and Katalin Nagy: A digitális oktatás aktuális trendjei és kihívásai napjainkban – fókuszban a digitális kompetencia szerepe és fejlesztése az oktatásban

Keywords

digitális kompetencia

digitális oktatás

DigComp keretrendszerek

pedagóguskompetenciák fejlesztése

Absztrakt:

Napjainkban a digitalizáció hatásai egyre markánsabban érzékelhetőek a mindennapi életünk során is. Ezt fényjelzi a digitális életvitel különféle jelenségei, a digitális kultúra tágabb körű értelmezése, a fenntartható fejlődés ENSZ által definiált dimenziói, a mesterséges intelligencia térnyerése, a munkaerőpiaci kompetenciák felértékelődése (Graesser, 2012), vagy a digitális oktatás paradigmaváltásai (Molnár-Orosz, 2021). A Pandémia időszakában egyre több „digitális idegenvezetőkre" volt szüksége a társadalomnak az élet minden területén, ezt támasztotta alá számos hazai és nemzetközi kutatás (Akwugo & Callum, 2019).

A kompetencia általános fogalmából levezethető és kulcskompetenciává nőtt digitális kompetencia számos pedagógiai-oktatáselméleti-oktatástechnológia vetületben megtalálható. Erre csupán néhány példa a Bloom féle taxonómia, digitális írástudás, a MIL, a SAMR, a TPACK modellek, valamint a tudás felmérésének helyi és nemzetközi rendszerei. A digitális kompetencia értelmezéséhez jelentős segítséget, elméleti alapokat nyújtanak a különböző standard rendszerek célcsoport szerinti struktúrában, mint pl. a DigComp.Edu, DigComp2.2., a DigComp.Org, továbbá a nemzetközi és a hazai digitális fejlesztési stratégiák (DOS, DJP, MKKR, KER, IKER, DGYS). A tavaly napvilágot látott új Európai Digitális oktatási cselekvési tervnek (2021-27) egyik fő célkitűzése a digitális állampolgárok digitális kompetenciáinak fejlesztése. Választott kutatási témánkhoz kapcsolódóan a nemzetközi elméleti háttér referenciák áttekintő elemzését valósítottuk meg, az új SQLR módszerre építkezve (Pickering-Byrne, 2014). Ennek értelmében olyan lépésekben valósultak meg a szakirodalmi források elemzése, amely a téma lehatárolását, a megjelenés dinamikáját és referenciaértékét, valamint a releváns források kiválasztását lehetővé teszi.

A fentebb leírt változások és tendenciák körében érdemes megvizsgálni, hogy a digitális és távolléti munkarendre átállt oktatási rendszer megváltozására hogyan reagáltak a pedagógusok, a diákok és a szülők. Ezen belül milyen digitális kompetencia szintek birtokában voltak a Pandémia időszakát megelőzően, mennyire volt ez a meglévő kompetenciaszint elegendő a minőségi oktatáshoz, mennyire maradtak motiváltak az oktatás szereplői e speciális helyzetben. A kutatási kérdéskör feltárásához egy kvantitatív alapú empirikus vizsgálatot folytattunk le, 20220 tavaszán a pedagógusok körében. A kutatás közvetlen célja a pedagógusokkal szemben támasztott digitális kompetencia elvárások feltárása saját készítésű mérőeszköz segítségével. A kérdőíves felmérést első körben pilot jelleggel indítottuk el, amelyre N=25 értékelhető válasz érkezett. A mérőeszköz pontosítását követően az újabb felmérési körben összesen N=111 értékelhető választ kaptunk. A kapott eredmények sokváltozós statisztikai feldolgozása

folyamatban van, emellett egyszerű leíró statisztikai eredményei már elérhetőek. Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy a válaszadók 91,8%-a szerint egyértelműen szükséges a digitális kompetencia megléte a pedagógusminősítési eljáráshoz, emellett a felelet adók 68,3%-a ismeri és tudatában van a Pedagógusok Digitális Kompetenciájának Európai Keretrendszerének (DigCompEdu) jelentéstartalmával. A válaszadók 81,2%-a önszorgalomból, saját fejlődése érdekében vett rész digitális kompetenciafejlesztéssel kapcsolatos képzéseken, míg 28,8%-a az iskolavezetés kérésére. A kérdőív kitöltők 55,5%-át támogatja a vezetője abban, hogy fejlessze digitális kompetenciáit, 23,6%-át nem támogatja. Ezek az eredmények hozzájárulhatnak a minősülni vágyó pedagógusok kompetenciafejlesztését, az őket támogató képzések kezdeményezéséhez.

Dávid Nagy, Ildikó Milu, Zsófi Kocsis, Borbála Telkes and Bence Balogh: Gamifikált jutalomrendszer a MotivApp mobilapplikációval

Keywords

gamifikáció

értékelés

jutalomrendszer

applikáció

Absztrakt:

Úgy a nemzetközi, mint a hazai oktatáskutatás kiemelten foglalkozik a 21. század oktatási kihívásaival, hogyan lehet a mai generációt a leghatékonyabban tanítani és motiválni. Olyan motivációs eszközre van szükségünk, amely felkelti, majd hosszú ideig fenntartja az érdeklődést. Fontos továbbá a diákok által ismert és használt környezetben valósuljon meg úgy, hogy közben csökkentse a tanár adminisztrációs terheit (Gyarmathy 2013, Szabó 2015, Fromann & Damsa 2016, Prievara & Nádori 2018, Anisa et al. 2020, Szabó et al. 2021). Előadásunkban bemutatjuk, hogy az általunk használt gamifikált értékelés hogyan járult hozzá egy mobilapplikáció megszületéséhez, melynek célja, hogy a diákok motiváltan tanuljanak, és kevesebb stressz jellemezze az iskolában eltöltött idő. Az előadásunk és munkánk újszerűsége, hogy pedagógusokkal és pszichológusokkal együttműködve, egy kreatív jutalomrendszerre épülő motivációs módszert dolgoztunk ki, amely a legmodernebb pedagógiai eszközöket alkalmazza, integrálható az osztályozási rendszerbe és távoktatásban is használható. A jutalompontok megszerzését meghatározott feladatok elvégzéséhez kötjük, attól függően, hogy milyen nehézségű feladatot végeztek el változik az értéke. Lehetnek bronz, ezüst vagy arany pontok, melyek azonnal beválthatók azonos típusú jutalomkártyára. A kártyák kreatív jutalmakat tartalmaznak, melyek befolyásolják a téma során kapható érdemjegyeket (Az írásbeli dolgozat legkevesebb pontját érő feladathoz, a dolgozatírás során segítséget kérhetsz a tanártól" [Ezüst kártya]). Az applikáció pedagógusok általi tesztelése még jelenleg is zajlik, azonban párhuzamosan vizsgálatokat is végzünk a diákok körében. A felmérés hetedik osztályos tanulók két csoportjában zajlott, angol nyelvből. Az egyik csoportban a MotivApp alkalmazással történt a tanulók motiválása, a másik csoportban kerettörténetet használtuk, s a történetbe ágyazva szerezhettek pontokat a különböző feladatok megoldásáért. A kutatás során kérdőívet használtuk, amellyel a diákok tantárgyhoz, tanuláshoz való hozzáállását igyekeztünk feltárni. Feltételeztük, hogy a gamifikációs elemek használata kedvezően befolyásolja a tanuláshoz való hozzáállásukat, és a feladatok elkészítésének gyakoriságát, mennyiségét. Továbbá, hogy a gamifikációs elemeknek és applikációnak köszönhetően pozitívan változik a diákok számonkéréshez való viszonya. Az első eredmények azt mutatják, hogy a tanulói érdeklődés és motiváltság növekvő tendenciája rajzolódik ki, melyet a pedagógusok órán végzett megfigyelései is alátámasztottak, mind az órai és házi feladatok elvégzésének tekintetében. A gamifikációs elemek bevezetése valamint az applikáció alkalmazása után a tanulók sokkal gyakrabban foglalkoznak az említett tantárggyal, a többségük naponta foglalkozik az angol nyelvvel, a feladatok elkészítésével. További tapasztalat, hogy a tanulókat lenyűgözte a mobilalkalmazás bevonása, pozitívan befolyásolta a csoport dinamikáját és

hangulatát. Elmondhatjuk, hogy még a legkevésbé motivált diákot is foglalkoztatta. A gyerekek társaikkal megbeszélték, ki mikor milyen pontot, milyen kártyára vált be, illetve a társas kártyák csapatmunkára ösztönözték őket. Módszerünktől azt várjuk, hogy folyamatos tanulásra, egyenletesebb teljesítményre ösztönözzük diákjainkat, illetve ennek hozományaként az így megszerzett készségek maradandóbbak lesznek, mintha kampányszerű tanulás során szerezték volna őket. További céljaink között szerepel az applikáció folyamatos tesztelése, az esetleges hibák kiküszöbölése. Fontosnak tartjuk, hogy felmérjük az applikáció hatékonyságát, így tervezzük, hogy kvalitatív kutatási módszerekkel vizsgáljuk, hogyan változott meg a diákok motivációja, tanuláshoz való hozzáállása.

BIBLIOGRÁFIA

Anisa, K. K., Marmanto, S., & Supriyadi, S. (2020). The effect of gamification on students' motivation in learning English. Leksika, 10(1) pp. 22–28.

Fromann, R. & Damsa, A. (2016). A gamifikáció (játékosítás) motivációs eszköztára az oktatásban. A gamifikáció jelentése és jelentősége. Új Pedagógiai Szemle, 2016/3-4, pp. 76-82.

Gyarmathy, É. (2013). Kutyaharapást szőrivel avagy a digitális technika alkalmazása a tanításban és a fejlesztésben. Inspiráció – ISZE Tehetségsegítő Tanács Különszáma NTP-TTM-12-P-018. 2- 11. Budapest: Informatika-Számítástechnika Tanárok Egyesülete.

Prievara, T. & Nádori, G. (2018). A 21. századi iskola. Budapest: Enabler Kft.

Szabó, É. (2015). A digitális szakadékon innen és túl: a tanárszerep változása a XXI. században.

Oktatás-Informatika, 7 (1). pp. 17-31.

Szabó, Cs., Szendrák, J. & Szörényi, S. (2021). A játékosítás lehetőségei a köznevelésben. Képzés és Gyakorlat / Training And Practice,19 (1–2.), pp. 141-150.

Klára Kovacs: Az intézményi sportmiliő szerepe Kárpát-medencei hallgatók sportolásában

Keywords

sportolás

intézményi sportmiliő

felsőoktatás

Absztrakt:

Az intézményi hatás azokat a tényezőket vizsgálja, melyek befolyásolják a hallgatók fejlődését, változását a felsőoktatási évek alatt, legyenek ezek értékek, magatartás, viselkedés vagy éppen az eredményesség. Témánkhoz kapcsolódóan ilyen változásnak vagy fejlődésnek tekintjük a hallgatók sportolási hajlandóságát. Előadásunk célja, hogy feltárjuk az intézményi hatás különböző sporthoz kapcsolódó dimenzióinak – intézményi sportmiliő - hatását a hallgatók sportolására. Számos korábbi kutatás igazolta a társadalmi háttér befolyásoló szerepét a hallgatók és fiatalok sportolási szokásaira, ugyanakkor az intézményi környezet és hatás vizsgálata elsősorban csak az infrastrukturális feltételekben jelenik meg. Strange 2003 nyomán előadásunkban az intézményi hatás következő elméleti modelljeit (dimenzióit) vizsgáltuk: 1. fizikai modellek; 2. emberi erőforrásra koncentráló; 3. szervezeti környezeti modellek; 4. konstruált környezet. Elemzéseinkhez a PERSIST 2019 kutatás adatbázisát használtuk fel, melynek keretében Észak-alföldi, valamint vajdasági, kárpátaljai, felvidéki, erdélyi és partiumi, elsősorban kisebbségi magyar intézmények hallgatóit kérdeztük meg önkitöltős kérdőívek formájában (N=2005). A magyarországi minta kvótás és reprezentatív a karokra, a képzés területére, valamint a finanszírozási formára. Eredményeink szerint az intézményi sportmiliő egyes tényezői a felsőoktatásban intézményi hatásként fontos pozitív befolyásoló erővel bírnak a hallgatók sportolására. Az intézményi hatás modelljei közül a fizikai környezeti és az emberi erőforrásra koncentráló modellek érvényessége igazolódott: a sportinfrastruktúra használatának, illetve ehhez kapcsolódóan a megfelelő infrastrukturális környezetnek kiemelt jelentősége van a rendszeres sportolásban.

Strange, C. C. (2003): Dynamics of campus environments. In Komives, S. R., Woodard, D. B. Jr. (eds.): Student Services: A Handbook for the Profession (pp. 297–316). San Francisco: Jossey–Bass

Eszter Nyúl: Az állampolgárságra nevelés társadalmi innovációként

Keywords

állampolgárságra nevelés

társadalmi innováció

közösségi tanulás

Absztrakt:

A kutatás a modern demokratikus államok állampolgár fogalmához kapcsolódó állampolgárságra nevelést vizsgálja mint tanuló közösségként megvalósítható társadalmi innovációt. Ha az állampolgárok közösségével az egyén azonosulni tud, akkor állampolgárként határozza meg magát, tehát az énfogalmának is része lesz az állampolgári identitás. Az állampolgári nevelés így elérheti azt a célját, hogy a társas identitás egy jól működő, az egyénben jó érzéseket keltő közösséghez tartozást erősítsen kognitív és társas folyamatok révén. Jelen kutatás a tudatos állampolgárságot mint a társadalmi innováció célját és eszközét kívánja megvizsgálni. Lehet cél, ha az aktív, demokratikus állampolgárság megélése kívánalomként fogalmazódik meg, és egyben lehet eszköz is, mert az aktivitás és tudatosság a társadalmi innováció előfeltétele.

Kutatásunk hipotézise, hogy a társadalmi innovációt megvalósító közösségi tanulás egyben aktív állampolgárságra nevelés is (H1). A társadalmi innováció katalizátorává képes válni az ilyen folyamatba ágyazott, kifejezetten az állampolgáról szóló nem-formális módon megvalósuló, közösségi tanulásként értelmezhető képzés (H2). Jelen kutatás Kozma Tamás és munkatársai által a „Tanuló régiók és közösségi tanulás” elnevezésű OTKA kutatásban használt „közösségi tanulás” fogalmat, és az azóta Kozma Tamás által továbbgondolt és a neveléstudományban újdonságnak számító „társadalmi innováció” fogalmat az állampolgárságra neveléssel egybevetni.

A társadalmi innovációnak a célja a helyi társadalmat célozza meg, társadalmi szempontból hatékony módon. A társadalmi innováció így csak akkor tekinthető annak, ha a változás széleskörűen támogatott és közösségi aktivitás jellemzi. Kozma és Forray amellett érvel, hogy a társadalmi-gazdasági kihívásokra adott innovativ válaszok a közösségi tanulással szorosan összefüggnek. Az innovációs ciklusban rejlő tanulási folyamat a hálózatosodást segíti. Ez a hálózat pedig csak a benne lévők egymásra figyelésével és aktivitásával életképes. Az állampolgársági nevelés megvalósítása nem formális nevelési keretek között olyan kezdeményezés, amely attól válik társadalmi innovációvá, hogy a részvétel szabad döntés, de a döntés már elköteleződés is a cél mellett. Ha az állampolgári nevelés sikeres, akkor a közösség is formálódik, identitása erősödik és ez egyben hozzásegíti az egyént, hogy megértse azt, hogy még ennél is nagyobb közösségnek a tagja a csoportjával/helyi közösségével együtt.

Az állampolgárság megtanulása, megélése igazán közösségi tanulásként történhet eredményesen, mert az amellett, hogy állampolgári tudásanyagot ad, állampolgári csoportidentitást is eredményez. Az állampolgárságra nevelésen részvétel történhet egyéni és közösségi érdekből. A kezdeti cél meghatározása leginkább arra jó, hogy kiderüljön, hol tart a társadalmi megújulás folyamata, minden eleme szükségszerű és együttesen hat, a fókusz csak

áthelyeződik a szükségletek szerint. Az állam a formális és informális neveléssel igyekszik megszólítani az állampolgári identitást, de az ismeretanyag befogadásához és hasznosításához a nem-formális nevelés önkéntes részvétele, a közösségi tanulás nyújthat leginkább megfelelő keretet. A nem formális állampolgárságra nevelés eredménye – elméletünk szerint-, minden esetben társadalmi innováció.

- Boros, J., & Nyers, S. (2021). Theory and Practice of Community-Based Learning. In Community Building and Social Innovation (pp. 88–110).
- Bradford, N. J. (2003) Cities and Communities Th at Work: Innovative Practices, Enabling Policies. Toronto, Canadian Policy Research Networks.
- Ferguson, N. (2017). The Square and the Tower. Penguin, Milton Keynes (UK)
- Juhász, E. (2014) Tanuló közösségek, közösségi tanulás- A tanuló régió kutatás új eredményei, CHERD-H Center for Higher Education Research and Development, Debrecen
- Kozma, T. (2018). Tanulóközösségek és társadalmi innovációk. EDUCATIO 27 (2) 237-246.
- Kozma, T. (2018). Társadalmi tanulás és helyi innovációk. In A felsőoktatási lifelong learning társadalmi és gazdasági haszna: kutatás – fejlesztés – innováció (pp. 454–465).
- Kozma, T. (2018). Tér és Torony: a társadalmi innovációk értelmezése. EDUCATIO, 27(2), 341–346.
- Kozma, T. (2018). The role of learning in political change. HUNGARIAN EDUCATIONAL RESEARCH JOURNAL (HERJ), 8(3), 89–100.
- Kozma, T. (2019). A társadalmi innováció értelmezései. KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉG, (1), 5–11.
- Kozma, T. (2019). Társadalmi tanulás és közösségi megújulás. KORUNK (KOLOZSVÁR), 30(5), 10–18.
- Kozma, T., Márkus, E., Szabó, B. (2015) Tanuló régiók Magyarországon: Az elmélettől a valóságig. Debrecen: Debreceni Egyetem Felsőoktatási K&F Központ.
- Letenyei L. (2002) Helyhez kötött kapcsolatok. Közgazdasági Szemle, Vol. 49. pp. 875–888.
- Olajos, I., Cristoph, K., Szabó, M., Sabrina, T., Doga, B. S., Vassil, K., … Kozma, T. (2021). Strategy of Social Innovation.
- Tamás, K. (2021). COMMUNITY AND INNOVATION. In Community Building and Social Innovation (pp. 232–243).

Gabriella Velics: A közösségi rádiók szerepvállalása a világ hátrányos helyzetű térségeiben a Covid-19 pandémia ideje alatt

Keywords

közösségi rádió

oktatási célú rádiós tartalom

hátrányos társadalmi helyzet

Covid-19

Absztrakt:

Az oktatási folyamatokat minden országban erősen befolyásolta a Covid-19 világjárvány. Az IKT óriásvállalatok mellett még a nemzetek feletti szervezetek is ezen eszközök használatára fókuszáltak a társadalmi, oktatási és egészségügyi komplex problémahalmaz kezelése során, mintha ez lenne a 21. századi normalitás, holott ahol nincs áram, ahol nincs hálózati lefedettség, ahol nem állnak rendelkezésre a személyes IKT eszközök, ott más úton kell a lakossághoz eljuttatni az információkat és a szolgáltatásokat.

Az UNICEF figyelmeztetése - mely szerint a pandémia korai időszakában világszerte 826 millió iskoláskorú maradt ki az a korábban rendelkezésre álló oktatásból (UNESCO, 2020) – keltette fel kutatói érdeklődésemet. A kutatás gyakorlati jelentőségét az adja, hogy megvizsgáljuk lehetséges-e a közösségi rádiók bevonása az oktatási folyamatokba veszélyhelyzet esetén akár hazánkban is.

2011 óta vagyok tagja a Community Media Forum Europe szervezetnek. Korábbi kutatásaim alapján ismertem, hogy a közösségi rádiók a világ kevésbé technicizált részein erős közösségi mozgalomként vannak jelen a mindennapokban, beleértve a felvilágosító kampányokat, a közösségi-térségi fejlesztéseket és az oktatás területét is. A pandémia és a karantén intézkedések új esélyt biztosítottak, hogy megerősítsék pozíciójukat (Westoby & Harris, 2020). Bár a közösségi rádió jól ismert eszköz az oktatásban az 1970-es évek óta, főleg Ausztrália, Kanada, USA példákat ismerhetünk (Nwaerondu & Thompson, 1987) addig az utóbbi 10 évben azt látni, hogy Afrika, Dél-kelet Ázsia, Dél-Amerika és Afrika bizonyos országaiban éled újjá (Africa Educational Trust, 2019) (Education Development Center, 2020).

Az ERIC adatbázisból (eric.ed.gov) 2021 decemberében több mint 100 tanulmány állt rendelkezésre a közösségi rádió, oktatás, Covid kulcsszavas keresés során, peer review rendszerű, teljes terjedelmű, 2020 és 2021 publikációs dátummal. A szakirodalmak feldolgozása 2022 tavaszán történik. Emellett sor kerül az AMARC és a CMFE tagszervezeteinek kérdőíves és interjús megkeresésére, a kérdőív kialakítása és a szóba jöhető partnerek felkutatása most zajlik. A konferencia előadás így a szakirodalmi áttekintésre és a CMFE társult tagjaitól rendszeres hírlevélben vagy e-mailen kapott információkra terjed ki: esettanulmányok Bangladesből (BNNRC, 2020), Indonézia (Prahmana et al, 2021), Bolívia és Sierra Leone.

Következtetések:

A helyi kommunikációs technológia segíthet realizálni a ENSZ 4. számú fenntarthatósági célkitűzését a minőségi oktatás terén, még veszélyhelyzet idején is:

- a rádió és a TV alternatívája lehet az IKT eszközöknek ott, ahol az online tanulás akadályokba ütközik

- léteznek kézikönyvek, melyek segítik a közösségi megoldások és projektek tervezését: pl. Education Radio Knowledge Pack, Education TV Knowledge Pack a Világbanktól (Zacharia, 2020) és Interactive Audio Instruction Repurposing Toolkit (Education Development Center, 2020)

- a helyi szereplők, mint önkéntesek, civil társadalom, egyházak (Velics & Doliwa, 2015) együttműködése és hosszú távú elköteleződése segíti a pénzügyi háttér biztosítását és a praktikus projekt tevékenységek megvalósulását.

- hátráltató tényezők: hiányzó audiovizuális oktatási tananyagok, ilyen tartalmak előállítása rövid idő alatt kétséges, hiányzó partnerségi kapocs és együttműködés az oktatási és a média szakértők között.

- ajánlás: több közösségi médiacentrumra lenne szükség, ahol a hátrányos térségek lakói közösen hallhatnák a rádiós tananyagot, és ahol a tanári jelenlét is biztosítható (Sanusi et al, 2021)

Irodalom:

Africa Educational Trust. (2019). Final Evaluation Report: Evaluation of Africa Educational Trust's Speak Up II in South Sudan. London: AET International.

BNNRC. (2020. 03. 23). COVID-19: How Community Radios Broadcasting Coronavirus Education.

Education Development Center. (2020. 04. 28). Learning at Home in Times of Crisis Using Radio: Interactive Audio Instruction Repurposing Toolkit.

Nwaerondu, N. G., & Thompson, G. (1987). The Use of Educational Radio in Developing Countries: Lessons from the Past. Journal of Distance Education, 2(2), 43-54.

Prahmana, R. C., Hartanto, D., Kusumaningtyas, D. A., & Muchlas, R. M. (2021). Community radio-based blended learning model: A promising learning model in remote area during pandemic era. Heliyon, 7(7).

Sanusi, B. O., Talabi, F. O., Adelabu, O. T., & Alade, M. (2021). Educational Radio Broadcasting and its Effectiveness on Adult Literacy in Lagos. SAGE Open, 11(2), 1-8.

UNESCO. (2020. 06. 02.). Learning through radio and television in the time of COVID-19.

Velics, G., & Doliwa, U. (2015). Voice of the Church: A Debate about Religious Radio Stations as Community Broadcasters. Media and Communication, 3(4).

Westoby, P., & Harris, V. (2020. 07. 08.). Community development 'yet to come' during and post COVID-19 pandemic: from Derrida to Zuboff. Community Development Journal, 55(4), 553-569.

Zacharia, S. (2020). EduRadio - Knowledge Pack. WorldBank.

Ildikó Reikort: A Kokas és ReikArt zenepedagógiai rendszerekben rejlő képességvizsgálati lehetőségek

Keywords

improvizáció

többszörös intelligencia

innováció

Absztrakt:

Kokas Klára a magyar művészetoktatás újító pedagógusa, pszichológusa, aki kísérleteivel egyrészt megalapozta, másrészt folyamatosan alakította a zene improvizatív mozgással fuzionált befogadását. Ez a rendszer minden ember számára elérhető, és alkalmazható sérült vagy beteg egyéneknél, egészséges embereknél, egészen születéstől a halálig.

A kutatás célja annak feltérképezése, hogy a Kokas Klára által (1970-1988 között) vezetett gyermekcsoportok folyamatai hogy hatottak a régi rendszer gyermekeire, illetve mi volt a szülők elképzelése és tapasztalata a gyermekcsoportokban zajló folyamatokról. Ezen kívül a gyermekek képességfejlesztéseinek lehetőségeinek vizsgálata arra vonatkozólag, hogy a zenepedagógia területén alkalmazott Kokas- és ReikArt-rendszerek hogyan segítik a gyermekek képességfejlődését tanulási területeket figyelembe véve, a Howard Gardner többszörös intelligenciaelmélet tükrében. Annak feltérképezése, hogy a fent említett rendszerek hogyan hatnak a gyermekek személyiség- szociális kompetenciájának és fejlődésére, a tanulók érzelmi világára.

Kutatásom egyrészt feltárja azt az utat, amely Kokas Klára az Egyesült Államokban eltöltött szakmai útja során az összegyűjtött szakirodalmak és az általa megosztott tapasztalatok alapján eljuttatnak zenepedagógia rendszere kialakulásának gyökeréhez. A kutatás neveléstörténeti fázisa az első és másodlagos források felkutatására és azok elemzésére támaszkodik.

Az általam kutatott szakirodalmak közül a „Step it down” című kiadvány afroamerikai dalai, gyermekjátékai, és Bessie Jones-sal való találkozás az egyik lényeges pont, amelyek inspirálták Kokas Klárát a zenehallgatás és szabad improvizatív mozgás kapcsolatának megteremtésére. Pedagógiai életútja során, munkájára a folyamatos kísérletezés volt jellemző, amely nem csak a zene test által történő megtapasztalás, de az inkluzivitás terültére is kiterjed.

Kokas Klára zenepedagógiai rendszere nyitottságából adódóan tanítványait is inspirálta a tovább fejlődésre, illetve új rendszerek kialakítására. Az általa felfedezett gyökerekből szökkent tanításból új hajtások keletkeztek, közülük az egyik a ReikArt zenepedagógiai rendszer, amely a művészetek közötti átjárhatóságot biztosítja, illetve zeneterápiás tapasztalatok eredményein alapul. Az improvizatív módon történő alkotás megteremtheti a közös zenei alkotás lehetőségét különösebb tudást nem igénylő hangszereken is. A kreatív közös improvizáció során a résztvevők az egymásra hangolódás magas szintjét élhetik meg. Mindez a legegyszerűbb hangkeltő eszközökön történik, melynek során belekóstolhatnak a közös zenealkotás élményvilágába.

A zene és a mozgás magas fokú szintézise, az improvizáció bevezetése és fejlesztése egyszerű hangszerek használatával, a zene és a vizuális művészetek, a dramatikus feldolgozás kapcsolatrendszere olyan globális élményt teremt meg, amit a hagyományos zenepedagógia eddig nélkülözött tárházából, mint pl.: az improvizáció és mozgás a zene tükrében (hangszeres improvizáció és mozgás egy időben). A módszer, amelynek elméleti alapjait tanulmány foglalja egybe, az oktatás különböző területein (óvoda, általános iskola, zeneoktatás, gimnázium) immár kiválóan működik.

Kutatásom témája a Kokas- és ReikArt-rendszer transzdiszciplináris hatásainak vizsgálata, mely magában foglalja a Howard Gardner által kialakított többszörös intelligencia területek összefüggéseinek feltérképzését és összehasonlítását különböző tanítási csoportokban. A képességterületek közül kiemelt helyet kap az inter- és intraperszonális rész.

Az adatgyűjtés a tanárokkal, szülőkkel készített interjúkból kinyert információk alapján történik majd. A kutatás fő gerincét a 6-9 éves gyermekek mérése képezi, melyben a Gardner-féle intelligencia területek zene fókuszú specializált változatát alkalmazom.

Reményeim szerint a kutatás eredményei azt a nézetet támasztják alá, hogy érdemes a zenetanításba minél több tapasztalati területet bevonni (Pl.: a zene és mozgás, vagy más területek, mint a képzőművészet, hangszeres improvizáció), mindezt kiaknázva minél több művészeti területet összekapcsolni. A tapasztalatszerzés a gyermekek képességeinek fejlődését szolgálja, tudását több oldalról támogatja meg: kerek egészet formál az analízis és szintézis szintű megismeréssel, miközben élményközpontú tanulással egészíti ki a hagyományos ének- és zeneoktatást.

Bibliográfia

Bredács Alice (2009): Az érzelmi intelligencia és fejlesztése az iskolában – különös tekintettel a tehetséggondozásra. Iskolakultúra, 5.-6. szám.

Jones, B., Lomax Hawes, B. (1987): Step It Down. Games, Plays, Songs, and Stories from the Afro-American Heritage. University of Georgia Press.

Kokas, K. (1978) Amerikában tanítottam. B.K. L. Kiadó, Szombathely.

Reikort, I. (2009): Zenevarázs. SuliNova Kht. Budapest.

Reikort, I. (2017): Zenetanítás tradicionális és modern eszközökkel. Zenepedagógiai konferencia a felsőfokú tanárképzés 50 éves évfordulója alkalmából. Debreceni Egyetemi Kiadó, 2017.

Julianna Kiss: Gyermekkori tanulmányok és ifjúkori művészet-fogyasztás kárpátaljai főiskolai hallgatók körében készített interjúk elemzése alapján

Keywords

fiatalok szabadidő-eltöltése

művészeti tevékenység

kultúrafogyasztás

gyermekkori művészeti extrakurrikulum hatása

Absztrakt:

A kutatás célja az ifjúság fogalmának földrajzi és szociológiai vetületet is figyelembe vevő vizsgálata; azoknak a kutatásoknak a feltárása, amelyek ezt a korosztályt helyezték fókuszba. Olyan kérdésekre keressük a választ, mint milyen nem kötelező iskolai tanórán kívüli művészeti tevékenységekben vettek részt a válaszadók gyermekkorukban; mi jellemzi a válaszadók szabadidő-eltöltési szokásait; van-e kapcsolat a gyermekkori nem kötelező iskolai tanórán kívüli művészeti tevékenységekben való részvétel és a kultúrafogyasztás között. Az adatfelvétel kérdőív segítségével történt 2022 tavaszán Kárpátalján nem valószínűségi mintavétel alapján 40 főiskolai hallgató részvételével (N=40). Az elemzésből kiderül, hogy a megkérdezettek többségének szabadidő-eltöltésében korábban, és jelenleg is fontos szerepet játszanak a művészeti tevékenységek, a magaskulturális tevékenységekre és rendezvénylátogatásra ez már nem mondható el. A vizsgálat nem reprezentatív, így eredményei nem általánosíthatók, csak a vizsgált mintára érvényesek.

Edit Rácz: Nevelés és nyelvoktatás

Keywords

nevelési célok

tantárgy-integráció

nyelvkönyvkutatás

Absztrakt:

Előadásom célja annak a kutatásnak a bemutatása, az idegen nyelvek tanításának és a nevelésnek számos kapcsolódási pontjára világít rá. Nagy (1994) a nevelés alapvető célját a nevelt személyiségének szándékos, pozitív irányú befolyásolásában látja. Kurtán (2001: 179) szerint az „idegennyelv-oktatás követelményei a személyiségfejlesztés szolgálatába állíthatók, tudatosításuk alapot teremt a tanítási-tanulási folyamat tartalmának meghatározásához, (…) a kompetenciák fejlesztése érdekében." Egy idegen nyelv rendszerének elsajátítása közben új ismeretekkel is gazdagodnak a tanulók, megismerkednek a célnyelvi kultúrával, és kulcskompetenciáik is fejlődnek.

A Nat (2012) egyértelműen megfogalmazza, hogy az élő idegen nyelvek tanulása célrendszerének fontos eleme „a nevelési és tantárgy-integrációs lehetőségek kihasználása: a tanuló legyen képes a tantervben szereplő más műveltségterületek egy-egy érdekes és fontos problémáját a tanult idegen nyelven is feldolgozni" (Magyar Közlöny 2012: 10680).

A fenti célrendszer megvalósításának elvitathatatlan eszköze a nyelvkönyv. A kutatás a közoktatásban használt angol nyelvkönyveket veszi górcső alá. A hazai tankönyvkutatás főleg történelem (Dárdai 2002), földrajz (Kojanitz 2004) és biológia (Varga 2008) tankönyvekre irányul. A nyelvkönyvek kutatottsága csekély. Jelen előadás e terület bővítéséhez kíván hozzájárulni.

A kutatás célja annak feltárása, hogy milyen lehetőségek rejlenek a vizsgált nyelvkönyvekben a fent bemutatott célrendszer elérésének segítéséhez. A kutatás egy esettanulmányban mutatja be azt, hogy a nyelvkönyvek nemcsak egy idegen nyelvrendszer elsajátításának az eszközei, hanem lehetőségeket nyújtanak nevelési és tantárgy-integrációs célok elérésének a segítéséhez is. A tankönyvelemzéshez a kvalitatív tartalomelemzés módszerét (Krippendorff 1995) alkalmazom az eredmények számszerűsítésével. Az elemzés egységéül a nyelvkönyvekben lévő olvasmányt választom. Az elemzett nyelvkönyvekről kategóriaprofil és tankönyvprofil (Dárdai 2002) készül, ami áttekinthetővé és összehasonlíthatóvá teszi az eredményeket. A kutatás azt bizonyítja, hogy az idegennyelv-oktatatásban rejlő általános fejlesztési-nevelési célok tudatos kiaknázása elősegíti a fent idézett tantárgy-integrációs célt is.

Hivatkozások:

Dárdai, Á. (2002) A tankönyvkutatás alapjai. Budapest-Pécs: Dialóg Campus Kiadó.

Kojanitz, L. (2004) Lehet-e statisztikai eszközökkel mérni a tankönyvek minőségét? In: Iskolakultúra 14. évf. 9. szám 38-56.

Krippendorff (1995) A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Budapest: Balassi Kiadó.

Kurtán, Zs. (2001) Idegen nyelvi tantervek. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Nagy, J. (1994) Tanterv és személyiségfejlesztés. Educatio, 3, 367–380.

Varga Attila (2008) A tankönyvek rejtett tantervei. Egy nemzetközi tankönyvkutatás tapasztalatai a biológiai, az egészség- és a környezeti nevelés terén. In: Simon Mária (szerk) Tankönyvdialógusok. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet Budapest, 61-66.

Nemzeti Alaptanterv In: Magyar Közlöny 2012. 66. szám.

Viktor Barna: Egy kutatótanári program tanulságai

Keywords

kollégiumpedagógia

téma/jelenségalapú foglalkozásszervezés

kutatótanári program

Absztrakt:

Az előadás egy végéhez közeledő kutatótanári program megvalósításának sikereit és nehézségeit tárgyalja a program kidolgozója és megvalósítója szemszögéből.

A program a téma/jelenségalapú foglalkozásszervezés hazai adaptációját tűzte ki célként, specifikusan a középiskolai kollégiumi nevelés terén. Ehhez kapcsolódott a kollégiumpedagógusok adekvát kompetenciáinak feltérképezése és fejlesztési szándéka is.

Az előadás első részében vázlatosan megjelennek azok a kutatási tevékenységek, amelyeket a program „gazdája" elvégzett, valamint a kutatási eredmények disszeminációjának főbb mozzanatairól is szó lesz.

A második rész taglalja a címben is említett tanulságokat, amelyek az ilyen programok megvalósításának ellentmondásaira hívják fel a figyelmet, és amikhez szervesen kapcsolódhat a közvetlenül megcélzott köznevelési terület szereplőinek szkeptikus viszonyulása is. Továbbá a tágabb szakmai közeg, ill. a köznevelés irányítóinak „fogadókészségére" is kitérünk.

Az előadás zárásaként a konkrét kutatótanári program folytatásának esélyeit latolgatjuk.

Kapcsolódó irodalom, források

Az előadónak a témával kapcsolatban megjelent és az előadásban érintett tanulmányai:

Barna Viktor (2021): Kutatás közben – A kollégiumpedagógia fejlesztésére irányuló kutató-tanári program első szakaszának tapasztalatai In: Iskola a társadalmi térben és időben VIII., szerk: Maish Patrícia, Molnár-Kovács Zsófia, Szabó Hajnalka Piroska – PTE BTK "Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs 2021. (191-195.o.)

Barna Viktor (2021): A "finn modell" alkalmazása a kollégiumpedagógiában In: Iskola a társadalmi térben és időben VII., szerk: Maish Patrícia, Márhoffer Nikolett, Molnár-Kovács Zsófia, Szekeres Nikolletta, Szücs-Rusznak Karolina – PTE BTK "Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs 2021. (157-167.o.)

Barna Viktor (2020): Felülnézetben – Vezetők a kollégiumpedagógusok kompetenciáiról In: Változások a pedagógiában – A pedagógia változása, szerk: Juhász Márta Klára-Kaposi József-Szőke-Milinte Enikő – Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp. 2020. (153-160.o.)

Barna Viktor (2019): A kollégiumpedagógusok vélekedése saját szakmai kompetenciáikról HERA Évkönyvek VI. Oktatás-Gazdaság-Társadalom – (369-388.o.)

Barna Viktor (2019): Paradigmaváltási kényszer? Állandóság és változás a kollégium-pedagógiai gyakorlatban In: Pedagógiai mozaik, szerk: Szőke-Milinte Enikő – Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bp. 2019. (11-27.o.)

Egyéb források

Hajdicsné Varga Katalin (2017): Egy kutatótanári program a pedagógus életpályamodellben http://publicatio.uni-sopron.hu/1467/1/04_Hajdicsne_tanulmany_2017_1_2_u.pdf

Iszák Tibor (2015): Mesterpedagógusi és Kutatótanári pályázatok értékelésének tapasztalatai https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/11-kiadvany-2015/180-2015-iszak-tibor-mesterpedagogusi-es-kutatotanari-palyazatok-ertekelesenek-tapasztalatai

Kutatótanárok támogatása https://hera.org.hu/tevekenysegek/kutatotanar-a-pedagogus-eletpalyamodellben/

Tóth Mária (2015): Mesterpedagógusi és Kutatótanári programok elkészítése, értékelése, elemzése https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/11-kiadvany-2015/178-2015-toth-maria-mesterpedagogusi-es-kutatotanari-programok-elkeszitese-ertekelese-elemzese

Útmutató a Kutatótanár fokozatot megcélzó minősítési eljáráshoz Oktatási Hivatal, 2016. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kiadvanyok/kutatotanar_utmutato.pdf

235/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról

Adrienn Dr. Ács-Bíró: (Börtön)oktatás egy változó világban. Női fogvatartottak oktatási profilja

Keywords

női fogvatartottak

képességprofil

börtönoktatás

COVID-19

Absztrakt:

A kutatás fókuszában a hazai fogvatartotti állomány alulkutatott speciális csoportjának vizsgálata áll. Kutatásunk célja az intézményi, valamint a női fogvatartotti csoport nevelési és képzési szempontú profiljának felállítása, a profilok elemzése, továbbá illeszkedésének vizsgálata. Arra a kutatói kérdésünkre kerestünk választ, hogy a jelenlegi börtönoktatás módszertana és tematikája adekvátan illeszkedik-e a női fogvatartottak képességeihez, illetve mennyiben segíti elő a pandémia hatására megváltozott speciális oktatási igényeket. A büntetés-végrehajtás egyik fő célja a fogvatartottak sikeres reintegrációja, ezért a támogató tevékenységek és az oktatás-nevelés témaköre kiemelt jelentőségű.

Az igazságszolgáltatás főként tettközpontú (Korinek, 2010). Az ítéletből adódó joghátrány adja a keretet, míg a fokozat, a biztonsági- és a rezsimbesorolás a differenciált fogvatartást. A reintegrációs tevékenység korlátai egyrészt a túlzottan rövid szabadságvesztés, amely nem biztosítja a szükséges időt a fejlődésre, vagy a hosszú büntetés személyiségkárosító hatása. Az intézetek totális jellege az életrendet teljesen szabályzó, hierarchikus rendszer, amely az egyént a társadalomba való visszavezetés céljával nem egyező irányba alakítja (Borbíró et al., 2019). A kinti valóságtól markánsan eltérő, ellenőrző környezet az önállóság, a döntési képesség, valamint a személyiség igazi arculatának háttérbe szorulását eredményezi. A nevelés ellenben az aktív közreműködésre épít, személyes, bizalmi kapcsolatot feltételez. Megoldást a nevelésmódszertan, valamint a tiszta kommunikáció jelenthet, amely tudatosítja a helyzet korlátait, lehetőségeit, a célokat (Gyarmathy, 2016; Towers Bijns, 2011). A pedagógia feladata, hogy az egyén számára, életalakulására, személyiségére koncentrálva állítsa össze a nevelési programot, valamint az alkalmazni kívánt módszereket. A fogvatartottak hatékony nevelése a speciális lehetőségek figyelembevételével, csoportosítással, illetve a típusjellemzők és egyéni képességek megismerésével lehetséges. Mindez a COVID-19 világjárvány hatására átalakult feltételrendszer ismeretében mindinkább prioritást élvez. A felkészítés hatékonysága függ a célcsoport képességstruktúrája és az intézményi potenciál, továbbá a legújabb kognitív pedagógiai eredmények ismeretétől.

Kutatásunkban dokumentumelemzést, élettörténeti narratív elemzést és statisztikai vizsgálatokat végeztünk (N=80). Eredményeink alapján megállapítható, hogy a női bűnelkövetők inkább gyors élettörténeti stratégiát követnek. A női fogvatartottak nagyrészt (90-92%) rendelkeznek a szabadulást követő időszakra munkaerőpiaci tervvel, de jelentős részük aluliskolázott. A vizsgált csoport képességstruktúrája jelentős eltérést mutat a viszonyítási pontként szolgáló felnőtt populációhoz képest (Ács-Bíró, 2021). A reintegrációt elősegíteni

képes kognitív területek gyengék, míg a büntetés-végrehajtáson belüli képzések és a munkáltatás választéka szűk – a populáció heterogenitását, illetve igényeit nem követi. Alátámasztást nyert, hogy az oktatásban a nők erőssége, előnyös képességszintje nem eléggé kiaknázott és gyengeségeikre nincs célzott segítség, így a fejlesztések hatása esetleges. A börtön kereteiben hatékonyan működő, evidencia-alapú pedagógiai modell, valamint a megfelelő szakterületi ismeretek hiányoznak.

Krisztián Bene and Eszter Anna Nyúl: Az állampolgári identitás és az állampolgárság jogi szabályozása

Keywords

állampolgárság

hazafias nevelés

állampolgári identitás

Absztrakt:

Jelentősége van, hogy milyen közösséghez tartozunk és abban milyen jogaink vannak, illetve milyen kötelességeink. Ez utóbbiak súlya annál nehezebb, minél kevésbé érzi az arra kötelezett jogosnak, illetve magáénak a feladatot és az ahhoz társuló esetleges áldozatot. Az állampolgárság jogi szabályozásának így összhangban kell állnia az adott állam csoportidentitásával, nemzetfelfogásával is. Az állampolgársági jog megmutatja, hogy mi az alapja a csoporttagságnak az adott állam szerint.

A modern állam alkotóelemeinek fix hármasa a terület, a főhatalom és a lakosság. Ez utóbbit a jogon belül is különféle szempontokból lehet vizsgálni, hiszen az állam hatalma elvileg tőle ered, és ez a hatalom az ő védelmében jár el, vagy ellenében érvényesíti akaratát.

Az állam formális és informális oktatáson keresztül igyekszik elérni a polgárait, az állampolgárságra nevelés életen át tart, az állampolgársági vizsga pedig talán az egyetlen kézenfekvő belépő, amivel egy külföldi bizonyítja, hogy érdemes arra, hogy a választott hazája befogadja. Kivételek természetesen vannak, ilyen az élsportolók vagy az idegenlégiósok esete, akik az adott ország melletti kiállásukkal, egyéni teljesítményükkel és a nehéz kihívásokkal való szembenézésükkel bizonyítják rátermettségüket.

Kérdésünk, hogy az állampolgárságra nevelés egyben hazafias nevelés is? Ahogyan a modern állam fogalma nem szinonimája a nemzetnek, úgy a demokratikus állampolgárságra nevelés sem egyenlő a hazafias neveléssel. A „jó hazafi” és a „jó állampolgár” kifejezések nem szinonimái egymásnak. Az állampolgárságra nevelés a normakövető együttélést kívánja fejleszteni - lényegét tekintve- ismeretekkel, a hazafias nevelés az érzelmekre kíván hatni, a hazafit ez motiválja a cselekedetiben, amelyek során a kötelezettségeit is ennek szellemében teljesíti, akár az életét érintő személyes áldozathozatal által is.

Vizsgálandó kérdés, hogy míg az oktatás során elsajátított állampolgári kompetencia határokon átívelve, más jogi környezetben az eltérések miatt szükséges további tanulással még beágyazódhat, addig a hazafias érzelmek hogyan plántálódnak át, amikor az előbbi szabálykövető magatartás, az utóbbi viszont elköteleződés?

Megítélésünk szerint az állampolgári nevelés akkor tekinthető sikeresnek, ha szerves része a hazafias nevelés, ekkor tud az „effektivitás elve” megvalósulni. Az aktív állampolgársághoz is szükséges az érzelmi kötődés, egy adott ügy melletti elhivatottság, melynek az alapja mikro-szinten az egyén saját életéből adódó érintettsége, mezo-szinten a közösség iránti elköteleződés, makro-szinten a hazaszeretet. Az állampolgárságra nevelés és a hazafias nevelés egy tőről fakad, egymást erősíti, de nem helyettesíti.

Egy normáiban kiegyensúlyozott országban nem értelmezhető a hazafias nevelés állampolgári nevelés nélkül. Egy szabad országban az államhatalom nem elnyomója a nemzeti öntudatnak és hazafiságnak, és annak megnyilvánulási formái békésen megférnek a jó állampolgárról kialakult képpel. Az állampolgárság jogi szabályozásából megérthető az adott kor és állam állampolgári identitásának lényege.

Bene, K. (2017). Susan Travers és Pierre Kœnig. A Szabad Francia Erők különleges idegenlégiósainak hozzájárulása a Bir Hakeim-i győzelemhez. In: Mediterrán Világ XI. évf. 41-42. sz. 44–69.

Bene, K. (2021). Az orosz emigránsok szerepe a Francia Idegenlégió lovassági alakulatainak létrehozásában és tevékenységében. In: Pécsi Történeti Ruszisztika, PTE BTK TTI Kelet-Európa és Balkán Története és Kultúrája Kutatócsoport – PTE BTK TTI Modernkori Oroszország és Szovjetunió Történeti Kutatócsoport – MTA PAB Kelet- és Közép-Európa Története Munkabizottság, Pécs, (2021) 305–330.

Bosniak, L. (2000). Citizenship Denationalized. Indiana Journal of Global Legal Studies, 7(2), 447–509.

Dahl, R.(1991). A polgári kompetencia problémája. Beszélő 5évf(11)

Galichet, F.(2005) L'éducation à la citoyenneté dans les programmes d'enseignement français nécessairement laïcs et leur mise en œuvre. Colloque international salésien de Lyon (20-24 août 2005)

Kisteleki, K. (2011). Az állampolgárság fogalmának és jogi szabályozásának történeti fejlődése: Koncepciók és alapmodellek Európában és Magyarországon. Budapest: Martin Opitz K.

Nagy, K. (1999). Nemzetközi jog. Budapest: Püski Kiadó. 263.o

Nyúl, E.A. (2018). Difficulties of Comprehension in the Citizenship Education in Europe. In: Trimmer, K., Dixon, R., S. Findlay, Y. (eds) The Palgrave Handbook of Education Law for Schools. Palgrave Macmillan, Cham.

Pap, G. (2013). Az állampolgárság intézményének eredetéről. Publicationes Universitatis Miskolcinensis, Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXI, 93-101.

Ruszoly, J. (1997). Európa Jogtörténete. Budapest: Püski Kiadó Kft.

Panna Berta-Szénási: A magyarországi tantermi tárgykultúra antropológiai vizsgálata a 1960-70 között megjelent pedagógiai szaksajtó tükrében

Keywords

'tanterem'

'fotóanalízis'

'szocializmus'

'pedagógiai antropológia'

Absztrakt:

Az utóbbi évtizedek hazai neveléstudományi kutatásaiban megjelentek azon témacsoportok, amelyek az 1990-es években kirajzolódó fordulatok (spatial turn, pictorial turn) hatására keletkeztek. A disszertáció tervezete főként azokat a kérdésfelvetéseket erősítheti, amelyek a történeti antropológiához kapcsolódva az iskola legmeghatározóbb tere, a tanterem, illetve berendezése átalakulását elemzi (Németh, 2004). A szakirodalmi forrásokban eddig az iskolai tereket határoló legnagyobb felületek, a falak pedagógiai célú felhasználásának elemzését eszközölő oktatástechnológiai, illetve a szemléltetőeszközök didaktikai magyarázata található meg. A tantermi környezet, mint cselekvési tér megfigyelésével a neveléstörténeti eredmények gazdagításán túl lehetőség nyílik a kapcsolódó interdiszciplináris vizsgálati háttér tudományterületeihez kapcsolódó új megállapítások átemelésére a neveléstudomány számára.

A korábbi kutatások keretében szintén a fotóelemzés módszerét alkalmazva az iskola szereplőinek, az oktatási környezet tárgycsoportjainak, illetve a nevelési folyamatok antropológiai jellemzőinek meghatározása zajlott le. Ennek eredményeképpen feltártuk a 1960-as évekbeli magyarországi pedagógiai szaksajtó által közölt tantermi kultúra elsődleges és másodlagos antropológiai terét. Különös tekintettel a másodlagos antropológiai tér elemére, a falon megjelenő s a fallal kapcsolatot tartó tárgycsoportok vizsgálatára, amihez az elsődleges antropológia tér feltárása, elemzése megkerülhetetlen. A képen megjelenő felnőttek (a pedagógusok és mások) és a diákok biológiai és társadalmi jellemzőire utaló egységek számbavétele nélkülözhetetlen, mert az elsődleges és másodlagos antropológiai teret az osztálytermi funkció konstruálja.

Jelen előadásban a korábbi adatokat felhasználva a két antropológiai tér szintetizáló összehasonlításának folyamatát és eredményeit mutatja be. Előfeltevésünk szerint így egyértelművé válik a két tér elemeinek egymásra utaltsága és függetlensége, amely a következő kutatói kérdések fókuszában bontakozik ki.

1. Miképpen formálja a modernizációs folyamat a tanterem, illetve a résztvevők tárgyi kultúráját?

2. Az előbbi eredmények tükrében milyen átalakuló társadalmi folyamatok írhatóak le, illetve ezeknél megfigyelhetőek-e lokális sajátosságok?

3. Melyek azok a tantermi tárgycsoportok, illetve a pedagógusokra és diákokra jellemző társadalmi sajátosságok, amelyek a kor világképét/műveltségképét/emberképét tükrözik?

A két antropológiai tér szintetizálására tett kísérlet újszerűsége ellenére arra utal, hogy a képi források alapján az iskolai/tantermi környezethez kapcsolódó makro és mikro pedagógiai folyamatokat nehezen tárhatók föl. Értéknek tekinthető a témaválasztás, amely a hazai neveléstörténeti kutatások egyik apró fehér foltjának megszüntetését teheti lehetővé. Az eredmények további színtere sokkal inkább a kiválasztott módszertani apparátus gyakorlatának következménye, illetve a kulturális antropológia felől érkező ismeretek felhasználásával lehetőségként újabb kutatói kérdésfelvetések fogalmazhatóak meg.

1. Benner, D. & Brüggen, F. (1997): Erziehung und Bildung. In.: Christoph Wulf (hg.): Vom Menschen. Handbuch Historische Anthropologie. Beltz Verlag, Weinheim -Basel, 768-779.

2. Burke, C. & Helena R. (2007): The School Photograph. In.: History of Education, 36. 3. 213-226.

3. Darvai Tibor (2011): A Tanító című neveléstudományi folyóirat ikonográfiai vizsgálata. 1963,1970. In.: Iskolakultúra, 21. 6-7. 71-86.

4. O'Donoghue, D. (2010): Classrooms as installations: a conceptual framework for analysing classroom photographs from the past. In.: History of Education, 39. 3. 401-415.

5. Géczi János (2010): Sajtó, kép, neveléstörténet. Iskolakultúra, Veszprém-Budapest.

6. Halász Gábor (1988): Az ifjúság nevelése és az oktatáspolitika Magyarországon a hatvanas évek elején - történeti politikai elemzés. Budapest, Oktatáskutató Intézet.

7. Kontopodis, M., Wulf, C. & Fichtner, B. (2011): Children, Development and Education - A Dialogue Between Cultural Psychology and Historical Anthropology. In.: Kontopodis, M., Wulf, C. & Fichtner, B. (szerk.): Children, Development and Education. Cultural, Historical, Anthropological Perspectives. Springer, 1-25.

8. Németh András (2004): Az osztályterem és berendezésének történeti alakulása. In.: Németh András - Pukánszky Béla: A pedagógia problématörténete. Gondolat kiadó, Budapest. 507-527.

9. Braster S., Grosvenor I., Andreas del Mar del Pozo M. (2011): The Black Box of Schooling: A Cultural History of the Classroom. Peter Lang, Brussels.

10. Somogyvári Lajos (2015): Ikonográfia a neveléstörténet-írásban. Gondolat Kiadó, Budapest.

11. Wulf, C. & Zirfas, J. (2014): Handbuch, Pädagogische anthropologie. Springer VS, Wiesbaden.

Ildiko Laki: Társadalmi kihívások és oktatási kérdések a speciális igényű hallgatók számára

Keywords

speciális célcsoportok

integrációs kérdések

jogok és kötelességek az oktatásban

érvényesség

Absztrakt:

A speciális igényű hallgatók száma évről évre emelkedő tendenciát mutat mind a felsőoktatásban mind pedig a középoktatás területén. Ez a tény, mindenféleképpen azt a kérdést veti fel, hogy vajon az oktatási intézmények széles köre képes-e biztosítani ezen növekvő csoport számára a lehetőséget, a társadalmi integrációra való felkészülés különböző alternatíváit. E kérdés tehát nem egyértelműen az egyéni jogok kérdését feszegeti, hanem azokat a közösségi oktatási jogokat is, amelyek az egészséges társadalom fejlődésében kiemelt pontok.

Az elmúlt 30 évben komoly és eredményes változáson ment keresztül a fogyatékosügy, az egyes csoportok kirekesztése, társadalmi dezintegrációja megszűnt, egyre erőteljesebbé vált az a törekvés, hogy a fogyatékossággal élő embereket a társadalom befogadja. A befogadás-ban különösen kiemelt szerepe van azoknak az intézményeknek és szervezeteknek, amelyek az érintett csoport segítését, érdekeinek védelmét szolgálják. Emellett a társadalom és maguk a különböző fogyatékossággal élő személyek ugyanolyan fontos szerepet töltenek be annak a szemléletmódnak az alakulásában, melyet a 21. században már elfogadhatónak tartunk.

Előadásomat e vonal mentén felépítve az alábbi pontokkal vázolnám fel:

Bemutatásra kerül a speciális csoport tagjainak köre, jelenkori élethelyzetük, társadalmi pozíciójuk. Másodsorban azokat az oktatási kérdéseket és válaszokat kívánom ismertetni, melyek az egyéni és közösségi jogok oldaláról világítják meg a kérdést, figyelembe véve az intézményi jogokat és elvárásokat, illetve lehetőségeket.

Végül ismertetésre kerül azon hazai és nemzetközi jógyakorlatok köre, melyek a speciális igényű hallgatók életére hatást gyakorolva mintaértékűeknek, alkalmazhatónak bizonyulnak.

A téma feldolgozását sok tényező indokolja, hiszen az oktatási jogok területén e csoport sok esetben igen erőteljes hátrányt él meg a mindennapokban. E hátrányok éppen a speciális szükségleteikből adódnak, melyeket bár jogszabályok által szabályoznak, de az intézményesített keretek sok esetben hiányoznak.

Ezért felmerül az állampolgári jogok kérdése - mind a két oldalról,vajon megfelelően tudjuk-e kezelni az állampolgári jogokat az egyes élethelyzetekben.

Henrietta Hecker: A Digitális Témahét szerepe és jelentősége a levéltár-pedagógiában. Esettanulmány a Digitális Témahéten lezajlott iskolatörténeti projekt levéltári lebonyolításáról

Keywords

levéltár-pedagógia

Digitális Témahét

transzverzális kompetencia

Absztrakt:

A Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) intézményi elköteleződéséből és feladatellátási kötelezettségeiből fakadóan szeretne minél érdekesebb, izgalmasabb oktatási lehetőségeket, programokat kínálni a közoktatás szereplőinek. E foglalkozások megszervezése a túlzsúfolt tananyag miatt azonban egyre jelentősebb kompromisszumokkal jár. Bár e jelenséggel más közgyűjteménynek, egyéb intézménynek, szervezetnek is meg kell küzdenie, a levéltárak mozgástere jelentős hátrányban van annak ellenére, hogy a 2012-es levéltári integráció óta újrapozícionálták a levéltár-pedagógia helyét a szakmai tevékenységek között. Továbbra is igaz az a több évtizedes jelenség, hogy hacsak nincs egy-egy, a levéltár irányába elhivatott pedagógus, az iskolák többsége egyáltalán nem veszi igénybe a levéltár-pedagógiai szolgáltatásokat akkor sem, ha egyáltalán tud az elérhető lehetőségekről.

Ezért szolgálhatna fontos kitörési pontként az MNL intézményeinek az iskolákban fontos programpontként szereplő emlékévekhez, egyedi témanapokhoz, témahetekhez, a Kutatók Éjszakájához vagy az országos témahetekhez való intenzívebb kapcsolódás, a levéltárak munkatársai ugyanis több együttműködésben is bizonyították, hogy szakmailag releváns partnerei az oktatási intézményeknek. Az előadás azt a hipotézist kívánja igazolni, hogy a levéltári dokumentumok és munkafolyamatok bemutatása hozzájárulhat az iskolai témahetek, esetünkben a Digitális Témahét programjainak változatosabbá tételéhez, több digitáliskompetencia-terület fejlesztéséhez is.

Az MNL Tolna Megyei Levéltárának a Digitális Témahéten való részvételét 2022-ben a Faddi Gárdonyi Géza Általános Iskola pedagógusának felkérése előzte meg. A két intézmény együttműködését, illetve a témahéten való megjelenés relevanciáját esettanulmányunk mutatja be. Az idén 95 éves iskolaépület köré szerveződő projekt részeként levéltárunk elsődleges feladata eredetileg iskolatörténettel, egykori pedagógusok személyével, tevékenységével kapcsolatos dokumentumok bemutatása volt. A projektben 7-8. évfolyamos diákok vettek részt. A látogatási időkeret két órára történő bővítésével ugyanakkor lehetőségünk nyílt a levéltárakat is komolyan érintő digitalizáció lehetőségeiről, problémáiról, transzverzális jellegéről mélységében is beszélni. A levéltári látogatás második programpontjaként megtartott előadást a továbbiakban beépül levéltárunk állandó programkínálatába, valamint önálló előadásként lesz elérhető az idei Kutatók Éjszakáján. A programkínálat ebbe az irányba történő bővítése kifejezetten időszerű, a digitális kompetencia transzverzális jellege miatt pedig szükségszerű is. A Digitális Kompetencia Keretrendszer alapján az információ- és adatmenedzsment, a digitális tartalmak és a problémamegoldás területeinek fejlesztése történt a projekt során, de a téma összetettsége lehetővé teszi a fókuszpontok repozicionálását is.

Bár a levéltár-pedagógia hazai szakirodalma folyamatosan bővülő, de még mindig szűk spektrumon mozog, témahetekhez hasonló projektek esetében külföldi példákra támaszkodhatunk, ha párhuzamos példákat szeretnénk találni. Az előadás szakirodalmi hátterét ezért elsősorban neveléstudományi (projektpedagógia, transzverzális kompetencia) és levéltári stratégiai, módszertani források (Közgyűjteményi digitalizálási stratégia 2017-2025, Fehér könyv – módszertani útmutató digitalizáláshoz) adják. Az esettanulmányban hivatkozott további online források ismert közgyűjteményi és egyéb adatbázisok (Hungaricana, Fortepan, Arcanum Digitális Adattár).

Sába Gerda Seres and Mária Hercz: Lehet-e elég korán kezdeni? Az érzelmi nevelés lehetőségei a kisiskolások tankönyveiben

Keywords

alsó tagozat

érzelmi nevelés

social emotional learning

tankönyvelemzés

Absztrakt:

„Az érzelmek egyik alapvető funkciója az emberi viszonyok kialakítása, összetartása és szabályozása" (N. Kollár, Szabó, 2017: 230). Ezek a kapcsolatok alapozzák meg a társadalomba való beilleszkedés eredményességét (Hercz, 2011), hogy már a gyerekek is képesek legyenek mások cselekedeteit reálisan értékelni és arra megfelelően reagálni (Hegedűs, 2016). A szociális kompetencia hatékony működése során a szociális és az érzelmi elemeket nem választhatók ketté. A nemzetközi forrásokban SEL, „social emotional learning" gyűjtőfogalom alá tartoznak e kutatások (ld. Cefai, Cavioni, 2014, Gotman, 2016). Hazai kutatást meglehetősen keveset találunk e témakörben, a többsége Zsolnai Anikó kutatócsoportjához kötődik. Különösen igaz ez az általános iskola alapozó szakaszának nevelésére-oktatására vonatkozóan. Zsolnai (2011) felhívja a figyelmet az iskolai értelmi- és érzelmi nevelés arányának kiegyensúlyozatlanságára. Vajon változik-e ez a helyzet a 2020-as NAT bevezetésével? Előadásunk e komplex, és jelentős kérdés megválaszolásához kíván hozzájárulni. Azt vizsgáljuk, hogy milyen mértékben szerepel a 2020-as NAT-ban a szociális- és érzelmi kompetencia fejlesztése? Megfelelő alapot, lehetőséget nyújt-e az új, OH által kiadott első és másodikos olvasás és etika tankönyv ezen célok megvalósítására az általános iskola kezdeti szakaszában?

Kutatásunk az iskolakezdés éveiben vizsgálja e problémakört a tartalmi szabályozástól a pedagógusok e kérdésről való gondolkodásán át a gyermekek érzelmi nevelésének lehetőségéig akciókutatási keretben kombinált stratégiával. Jelen konferenciaelőadásban kutatásunk elméleti szakaszának eredményeit mutatjuk be. Dárdai (1999; 2002) munkáira építve a tankönyveket multifunkcionalitása miatt kiemelt jelentőségűnek tartjuk. A kapott eredmények megalapozták egy kisiskoláskorú gyermekek számára készített oktatási segédeszköz, egy fejlesztő mesekönyv létjogosultságát, mely segítséget nyújt az erőszakmentes kommunikáció alapjainak elsajátításában és tanításában (Seres, 2022).

A kvalitatív tartalomelemzés eredménye azt mutatja, hogy a NAT-ban megjelenik az érzelmi nevelés, valamint a proszociális magatartáshoz elengedhetetlen kompetencia- és személyiségfejlesztés fontossága. Számos elem azonban csak felsőbb évfolyamokban kerül elő. Nem történt jelentős változtatás a régihez képest (Seres, 2022).

A tankönyvek nem bizonyultak elegendőnek a jó alap lerakásához. Kevés törekvés van az érzékenyítő történetek nyújtotta lehetőségek kihasználására, a pozitív viselkedésminták bemutatására, továbbá nem jelenik meg az összes ekmani alapérzelem sem. Emellett sok olyan szöveg is van a kötetekben, amelyek szókincsében vagy stílusában nem felelnek meg az életkori

sajátosságoknak. Vannak mesék, melyek tartalmilag lehetőséget nyújtanának a fejlesztésre, de a pedagógus kreativitásán és felkészültségén múlik, hogy felfedezi, és kihasználja-e ezeket A tankönyv viszont egy általános taneszköz, aminek támogatnia kell a pedagógus munkáját, és önmagában is motiválónak kellene lennie a gyermekek számára (F. Dárdai, 2002)

A kutatás eredményei rávilágítottak arra, hogy Zsolnai (2011) állítása az értelmi és érzelmi nevelés arányairól ma is helytálló. Elgondolkodtató, hogy mit lehetne tenni annak érdekében, hogy a taneszközök is képviseljék a NAT-ban meghatározott alapelveket. Emellett az elemzés segítséget nyújt a pedagógusoknak abban, hogy a tanórák szervezésekor és a tankönyvek használatakor mire érdemes odafigyelni, esetleg nagyobb hangsúlyt fektetni.

Cefai, C & Cavioni, V (2014). Social and emotional education in primary school. New York: Springer

F. Dárdai, Á (1999). Tankönyvelemzési modellek a nemzetközi tankönyvkutatásban. Iskolakultúra, 9(4), 44–53.

F. Dárdai Á (2002): A tankönyv-kutatás alapjai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest−Pécs.

Gottman J & Declaire, J (2016). Gyermekek érzelmi intelligenciája - Nevelés szívvellélekkel. Budapest: Jaffa Kiadó

Hegedűs, Sz (2016) A proszociális viselkedés fejlődése és fejlesztése kisgyermekkorban. Magyar Pedagógia 116. évf. 2. szám 198-218.

Hercz, M (2011). A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésének lehetőségei a környezeti nevelés területén. In: Nahalka I. (szerk.) Tapasztalatok és lehetőségek a kulcskompetenciáknak a környezeti nevelés területén megvalósítható fejlesztésével kapcsolatban; különös tekintettel középiskolákra és a szakképzésre és az intézményközi együttműködés lehetőségeire. (pp. 1-30.) Budapest: Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI)

N. Kollár K & Szabó É (2017). Pedagógusok pszichológiai kézikönyve 1-3. Budapest: Osiris Kiadó

Seres, S (2022). Együtt/működünk: Úton egy erőszakmentes kommunikációt fejlesztő mesekönyv felé. TDK dolgozat, Kézirat, Budapest: ELTE TÓK

Zsolnai, A (2011). A szociális készségek és képességek diagnosztikus mérési lehetőségei. In Csapó B & Zsolnai A (Eds.), Kognitív és affektív fejlődési folyamatok diagnosztikus értékelésének lehetőségei az iskola kezdő szakaszában. (pp. 83–104.) Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

Gréta Ábrahám: Gardner-féle inter- és intraperszonális intelligenciák mérési módszereinek vizsgálata

Keywords

inter- és intraperszonális intelligencia

mérés

digitális környezet

Absztrakt:

Kutatásom tárgyát a vitatott (Dezső, 2012, 2020), de széleskörűen alkalmazott (Dezső, 2015) többszörös intelligenciák elméletének (Gardner, 1983, 2009) részét képező inter-, és intraperszonális intelligenciák lehetséges megjelenési formáinak vizsgálata képezi az óvodai (Gyarmati-Herskovits, 1999; Sándor-Schmidt, 2019; Ábrahám, 2020) neveléshez kapcsolódóan. A szociális készségek működésének hatékonysági foka nagymértékben befolyásolja az ember szakmai, magánéleti boldogulását, az iskolai és a munkahelyi teljesítményét, a szociális interakciók során az érzelmek megfelelő kifejezése alapvető fontosságú (Zsolnai, 2015). Az intézményes nevelés fontos feladata a családdal együttműködve a szociális és érzelmi készségek tudatos és tervszerű felmérése és fejlesztése.

A kutatási célom az inter- és intraperszonális intelligenciák mérési és fejlesztési lehetőségeinek feltárása a digitális környezetben. Olyan módszerek és IKT eszközök vagy számítógépes applikációk elemzése, és összehasonlítása melyek célja a társas és érzelmi készségek mérésére és fejlesztésére szolgálnak. Szándékom, hogy a gyermekek inter- és intraperszonális intelligenciájuk feltérképezésében egy új perspektívát mutassak be az online tér tükrében.

Az online tér, mint szocializációs közeg egyre meghatározóbb a gyermekek körében (Ságvári, 2016). Ebben a korosztályban az IKT eszközök, az internet használata alapvető. Ezzel egy újabb színtér nyílt meg a szociális és érzelmi viselkedés gyakorlására és fejlesztésére a család, az iskola és kortárscsoportok mellett (Zsolnai, 2017; Dezső, 2021). Ezen gondolatokon elindulva a következő kérdések fogalmazódnak meg: A szociális és emocionális készségek fejlesztése megvalósulhat-e a digitális térben? Milyen módszerek segítségével tarthatóak fenn és mérhetőek a gyermekek társas és érzelmi készségei a digitális környezetben?

Annak ellenére, hogy a szociális és érzelmi készségek és képességek mérésére egyre több fajtájú és minőségű eszköz áll a kutatók rendelkezésére, ezek jóságmutatói sokkal rosszabbak, mint az iskolai tudásszint és a kognitív képességek vizsgálatánál. Ugyanis reliabilitásuk és a validitásuk 0,50 és 0,80 között mozog, az általános 0,80 felettihez képest (Semrud-Clikeman, 2007). Mindez abból következik, hogy a szociális készségek és képességek mérését számos tényező nehezíti, mint például az értékelő szubjektivitása és a szituációhoz kötött viselkedés (Zsolnai, 2015). A kiértékelés objektivitásának növelése érdekében az inter- és intraperszonális intelligencia vizsgálata során több értékelő bevonása és többféle vizsgálati módszer szükséges. Alternatívaként, a mérés szubjektív jellegének minimalizálásában segíthet a digitális tér lehetőségének kihasználása is.

Irodalomjegyzék

Ábrahám, G. (2020). A gardneri interperszonális és intraperszonális intelligencia vizsgálata óvodáskorban. In M. Juhász, J. Kaposi, & E. Szöke-Milinte, Változások a pedagógiában - A pedagógia változása (old: 11-20). Budapest: Szaktudás Kiadó Ház.

Dezső, R. A. (2012). Többszörös intelligenciák - utópia a magyar közoktatásban? In Á. Bálint, & B. Di Blasio, Az utópia ezer arca (old: 208-215). Pécs: PTE BTK NTI

Dezső, R. A. (2015). Plurális intelligencia-koncepciók, tanuláskozpontú pedagógiai megközelítések és az inkluzivitás összefüggései. In F. Arató, & A. Varga, Befogadó egyetem (old: 75-88). Pécs: PTE BTK NTI

Dezső, R. A. (2020). Többszörös intelligenciák - egy elmélet születése nyomában. Autonómia és Felelősség, 41-53.

Dezső, R. A. (2021). Információs aszimmetria és a többszörös intelligenciák mesterséges intelligencia-megjelenési formái. In K. Fodorné Tóth: Tanulás - Tudás Innováció a Felsőoktatásban - Reflektorfényben az Innováció Kihívásai (old: 100-111). Pécs: MELLEarN Fehér, P. (2020). „Húsz év múlva" - A digitális oktatás helyzete, eszközei, trendjei világszerte. Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat, 350-372.

Gardner, H. (1983). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. New York: Basic Books.

Gardner, H. (2009). Multiple approaches to understanding. In K. Illeris, Contasporary Theories of Learning (old.: 69-89). London - New York: Routledge.

Gyamathy Éva-Herskovits Mária (1999): Képességek vizsgálata az érdeklődés térképének segitségével. Pszichológia 19 (4), 437-458

Sándor-Schmidt, B. (2019). Kora gyermekkori érzelmi vizsgálat videoadatok kvalitativ elemzésével. Budapest: A 15 éves PEME XVII. PhD - Konferenciájának előadásai PEME. Sz. N. (2020). Digitális Pedagógiai Módszertani Központ. október 14; Forrás: Digitális Oktatási Konferencia és Kiállítás: shorturl.at/angvQ.

Semrud-Clikeman, M. (2007). Social competence in children. New York: Springer.

Zsolnai, A. (2015). Szociális és érzelmi tanulás az iskolában. Iskolakultúra, 59-68.

Zsolnai. A. (2017). A média hatása a szociális viselkedésre és a társas kapcsolatok. Educatio. 246-256.

Emese Alter: A hazai STEM-képzések rekrutációs jellemzői és a felvettek akadémiai felkészültsége

Keywords

STEM

MTMI

felsőoktatás

Felvételi adatbázis

rekrutáció

társadalmi háttér

akadémiai felkészültség

Absztrakt:

Bár a STEM hallgatók lemorzsolódását, munkaerő-piaci kilátásait és a szakok elférfiasodását számos hazai és nemzetközi kutatás vizsgálta már, a STEM képzésekre felvételt nyert hallgatók szocio-demográfiai jellemzőivel és akadémiai felkészültségével kapcsolatban nemzetközi szinten is kevés szakirodalom áll rendelkezésre. Kutatásunk során az informatikai, műszaki és természettudományos szakok hallgatóit hasonlítottuk össze a nem-STEM szakos hallgatókkal az állandó lakhely településtípusa, a középiskolai osztályuk típusa, a hátrányos helyzetűek aránya, valamint a tanulmányi teljesítményért kapott többletpontok és felvételi összpontszám tekintetében. A STEM szakra való bekerülést magyarázó változókat bináris logisztikus regresszióval vizsgáltuk. Kutatásunk során 2017-es Felvételi adatbázisból dolgoztunk, s kizárólag a nappali tagozatos munkarendű alap- és osztatlan képzésre bekerült hallgatók adatait elemeztük (N = 41324 fő). Eredményeink szerint a STEM hallgatók sem a szocio-demográfiai háttér, sem az akadémiai felkészültség tekintetében nem tekinthetők egyértelműen hátrányos helyzetű csoportnak a nem-STEM szakra felvettekhez képest. A létrehozott regressziós modell alapján elmondható, hogy a STEM képzésre való bejutás legjelentősebb prediktorai a nem (férfi), valamint a nyelvvizsgával és OKJ végzettséggel való rendelkezés. Kutatásunk fő kérdései arra vonatkoztak, hogy indokolhatja-e a STEM hallgatók alacsony státusa és hiányos akadémiai felkészültsége az ezeken a területeken megfigyelt kimagasló lemorzsolódási arányokat. Eredményeink alapján azonban ez nem jelenthető ki, így feltételezhetjük, hogy elsősorban intézményi tényezők (hűvös intézményi klíma, szelektív oktatói szemlélet, magas elvárások) állhatnak a lemorzsolódás mögött.

Judit Hegedűs and Márta Miklósi: A közösségi bűnmegelőzés modellje

Keywords

közösségi bűnmegelőzés

büntetés-végrehajtás

gamification

hatékonyságmérés

Absztrakt:

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia megalkotása (lásd 1744/2013. Korm.határozat) meghatározó mérföldkő lett a hazai bűnmegelőzés történetében, hiszen innentől kezdve egyértelművé vált, hogy ez többszereplős feladat. A bűnmegelőzés nem csak és kizárólag a rendészeti szervek feladata, hanem többek között a nevelési-oktatási intézményeké, az egyházi és civil szervezeteké, az állampolgároké, ebből adódóan az együttműködés elengedhetetlen.

A bűnmegelőzés alapvető célja az áldozattá, illetve a bűnelkövetővé válás megelőzése. A közösségi bűnmegelőzés (Berei, 2020) a közösség erejét, potenciálját használja fel mindehhez. A KultúrÁsz Egyesület és a Váltó-sáv Alapítvány által közösen kidolgozott közösségi bűnmegelőzési modell bemutatására és elemzésére vállalkozunk. A modell középpontjában két – a bűnmegelőzés szempontjából kiemelten fontos – csoport szerepel: a hátrányos helyzetű gyermekek, valamint a jogerős ítéletüket büntetés-végrehajtási intézetben élő fogvatartottak. Előadásunkban ismertetjük azokat a módszereket, amelyeket a projekt során használtunk, ezeket igyekeztünk értelmezni a bűnmegelőzés szempontjából, kitérünk a közösségszervezés, a média- és drámapedagógia, a gamification, a coaching és a képzésfejlesztés lehetőségeire, valamint bemutatjuk azt a hatékonyságmérést, melyet a projekthez kapcsolódóan végeztünk. A hatásmérés során elemeztük a bemeneti teszteket,ezek eredményei alapján egyéni fejlesztési tervek készültek,majd a projekt végén kimeneti tesztet töltettünk ki a fiatalokkal,amelyek eredményeit összegezve ismertetjük előadásunkban.

Felhasznált irodalom

Berei Róbert (2020): Közösségi bűnmegelőzés. In: Barabás A. Tünde (szerk.): Alkalmazott kriminológia. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 329 – 337.

Nelli Pelesz: Szakma diákszemmel – Tanítóvá válás a két világháború között a korabeli diáksajtó tükrében

Keywords

tanító

professzionalizáció

Magyarország a két világháború között

tartalomelemzés

Absztrakt:

Kutatásomban a tanítói szakma változásait, a pedagógusi professzió folyamatait vizsgálom a két világháború közötti időszakban, korabeli sajtóforrások felhasználásával. A professzionalizációtörténeti kutatások a tanítóság szempontjából is értékes eredményeket tártak fel, ugyanakkor elsősorban a 19. századi jelenségekre koncentráltak, a 20. század első felének komplex történései kevésbé tisztázottak. Donáth Péter, Kelemen Elemér vagy Németh András vonatkozó művei, Pukánszky Béla, Szabolcs Éva vagy Baska Gabriella neveléstörténeti munkái fontos tanulságokkal szolgálnak a néptanítói identitás meghatározásával kapcsolatban. A sajtó, mint neveléstörténeti forrás felhasználása sem újkeletű, ugyanakkor a diáklapok professziótörténeti szempontú vizsgálata mindeddig elmaradt. Választásom az 1926-tól Szegedi, majd 1928-tól Magyar Tanítójelöltek Lapja címmel megjelent folyóiratra esett, mert a maga nemében egyedi forrást jelent, hiszen diákok kezdeményezésére alapították, majd 1938-ig, fennállásának végéig kizárólag ők írták és szerkesztették. Bizonyíthatóan eljutott minden magyar tanítóképzőbe, több ezer tanító- és tanítónőképzős növendék olvasta. Szemléletformáló tevékenysége, illetve az általam azonosított mintegy 900 szerző gondolatainak fórumaként a lapban megfogalmazott vélemények miatt érdemi következtetések vonhatók le a tanítói szakma korabeli kihívásaival, a szakmaiság kérdéseivel, a pedagógussá válás folyamataival kapcsolatban- mindezt elsőkézből, az identitásképzés és szakmai önreflexió kialakítását végző tanítójelöltek szemszögéből. A vizsgálat során számítógéppel támogatott tartalomelemzést végeztem (kombinált: elméletvezérelt és induktív, kézi intrakódolás), a hagyományos, narratív szövegelemzés mellett. A MaxQda 2020 szoftver segítségével ábrázolhatóvá és matematikai statisztikai vizsgálatok eredményeivel alátámaszthatóvá váltak olyan, a szöveg mélyén rejtőző következtetések, amelyek új árnyalatokkal egészítheti ki a tanítói szakma (szemi) professzióvá válásáról alkotott képünket. A mintegy 29 kód által jelölt több ezer írás segítségével a korabeli pedagógusi nézetrendszer, gyermekkép, pályaszocializáció, és az azokkal szorosan összefüggő politikai-kulturális kontextus új értelmezésére törekedtem.

Irodalom:

Baska, G. (2011). Iskola, gyermek és tanítói ideál a 19. és 20. század fordulóján. Gondolat Kiadó.

Donáth, P. (2010): A felsőfokú szakképzés megteremtésére irányuló 1918-19, 1938, 1947-48 és 1956-59 évi kísérletek motívumairól. In: Iskolakultúra. 2 (2010) 86-92.

Fizel, N. (2018): A magyar polgári iskolai tanárképzés története (1868-1947). Esély az együttműködésre - Professzionalizáció és intézményesülés. Gondolat Kiadó.

Frank, T. (2017). Az 1930-as évek tanítósága Az Est című napilapban megjelent cikkek tartalomelemzése alapján. TUDOMÁNY ÉS HIVATÁS, 2017(2), 57–67.

Gombos, N. (2011): A közép- és felsőfokú tanítóképzés fejlődése Magyarországon – a korabeli központi tantervek tükrében. Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Pályatervezési és Tanárképző Intézet.

Kelemen, E. (2007). A tanító a történelem sodrában. Iskolakultúra Könyvek.

Kleisz, T. (2002). A professziódiskurzus. Tudásmenedzsment, 3(2) 28-51.

Németh, A. (2013). A néptanítói szakismeretek konstrukciós folyamatai a 20. század elején – a Néptanítók Enciklopédiája példája alapján (1911– 1915). Magyar Pedagógia, 113(2), 101-118.

Nóbik, A. (2006): Népiskolai tanítóság a 19. századi neveléstörténeti tankönyvek tükrében. Iskolakultúra, 16(4) 41-48.

Pukánszky B. (2005). A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben. Iskolakultúra Könyvek.

Sántha K. (2013). Multikódolt adatok kvalitatív elemzése. Eötvös József Könyvkiadó.

Stummer, K. (2021). A nőkről alkotott kép hazánkban a 20. század első felében sajtótermékek tükrében. Képzés és Gyakorlat, 19(1-2), 39-48. doi:10.17165/tp.2021.1-2.4

Szabolcs, É. (1999). Tartalomelemzés a gyermekkép történeti kutatásában. Gyermekkép Magyarországon 1867–1890. Tankönyvkiadó.

Istvan Thekes: Captions supported language learning, a control group experiment

Keywords

language learning

captions

control group experiment

Absztrakt:

This study is control-group investigation into the effects of captioning and subtitling amongst intermediate (B2) Hungarian adult learners (N=22; 14 male and 8 female, M age=32.4, SD=4.05) of English. Two major issues were taken into consideration: content comprehension and vocabulary acquisition.

Ample research has been carried out on captioning (also called “bimodal input” or “L2 subtitled video”), i.e. the display of transcriptions of the utterances of a vid¬eo, and its effects on L2/FL learning (see for example Arifani (2021), Baltova (1999), Chung (1999), Caimi (2006), Diao et al. (2007), Gou et al. (2021), Hosogoshi (2016), Kaderoglu et al. (2021), Montero Perez et al. (2013), Teng (2020). These experiments compared cap¬tioned video to audio input and focused on general comprehension and in the case of some of them on vocabulary acquisition as well. The current experiment partially supports the find¬ings described in the relevant literature. Some inconsistencies emerged with some previous studies, but they are possibly explained by the various types of mate¬rial and testing procedure applied.

In our experiment, in 2021 spring the control group (N=11) was given three randomly selected 10-minute TED presentations without captions whereas the treatment group (N=11) was given the same Youtube videos with subtitles and captions. Both groups had the opportunity of watching the presentation three times. Two days following the video-watching sessions, the groups were given a general comprehension test with five questions per video and the Vocabulary Levels Test (see Schmitt et al., 2004). The treatment group significantly outperformed the control group on both tests ($t=1.42$, $p<.05$; $t=2.01$, $p<.05$, respectively). A delayed post-test was provided and it resulted in the same outcome. Classroom implications and limitations are discussed in the presentation.

Csillei Béla: A Közösségi házak szerepe a művelődés-tanulás-képzés és a szabadidő hasznos eltöltése programja megvalósításában a főként romák lakta szegregátumokban

Keywords

roma

szegregátum

művelődés

Absztrakt:

A közösségi házak feladatvállalása a művelődés, a tanulás, a továbbképzés és a szabadidő hasznos eltöltése programja megvalósításában a főként romák lakta szegregátumokban kiemelt jelentőséggel bír. Elősegítik a felzárkóztatást, hátrányok enyhítését, segítik a képzést-tanulás, biztosítják a társadalmi esélyteremtés lehetőségét. Az itt élők hátrányos helyzetű-halmozottan hátrányos helyzetű, többségében önkormányzati lakásokban élő roma és nem roma családok ugyan képesek megszervezni-eltölteni saját szabadidejüket, de a Közösségi Házban dolgozó szakembereknek a feladata felkelteni a szabadidő értelmes eltöltése iránti igényt. Úgy, hogy ezt érdeklődési körüknek, életkoruknak megfelelően tölthessék el. Elvileg önmaguk is megkereshetik a tanulás, az iskolai végzettség megszerzése, a szakképzés intézményeit, de a gyakorlat azt mutatja, ez segítség nélkül nem megy. A jelenlegi kutatás alapja a 2015-ben elkészített tanulmányom, amely az általános iskolás korú roma és nem roma fiatalok esélyteremtését vizsgálta. Ezt az elkövetkező években a középiskolai kollégista diákok szabadidejének vizsgálata követte. Ezen tapasztalatok alapján kezdődött meg a mostani kutatás, melynek zárótanulmánya az immár negyedik éve tartó vizsgálat eredménye lesz. Ehhez elsősorban Forray R. Katalin, Kozma Tamás és Biczó Gábor munkáit használom alapoknak. Az ÉAOP „Szolnok, Nyugati városrész szociális rehabilitációja" projekt keretében 2019 óta vezetem a Szolnok, Tücsök úti Közösségi Házat és dolgozom szakértőként-mentorként a másik három szolnoki szegregátum TOP pályázatokkal létrejött közösségi házai munkáját segítve. A célcsoport valamennyi telepen az ott élő családok, fiatalok és idősebbek egyaránt. A kutatás a jelenleg is zajló ill. a már elkészült kérdőíves interjúk, a helyszíni felmérés és a személyes mélyinterjúk következtében összegzésként helyzetelemzést, az arra épülő szakmai javaslatot, valamint az itt élők szabadidős kulturális és tanulási-továbbtanulási tevékenysége érdekében kidolgozott programcsomagot tartalmazza majd. Célja a hátrányos helyzetű, szegregátumokban élő emberek számára a társadalmi esélyteremtés megvalósítása, a tanulás-továbbtanulás segítése, a felzárkózás megkönnyítése. Szükséges ezzel együtt a továbbtanulás, a szakképzettség megszerzése igényének felkeltése, megerősítése és lehetőségének biztosítása. És ezzel egyenrangúan a szabadidő hasznos eltöltése a Közösségi Ház/ak foglalkozásain történő nevelés programjai és eszközrendszere eredményes felhasználásával. A kutatás során eddig begyűjtött és folyamatosan keletkező információk összegzése, az ebből a szükséges következtetések levonásával készülő tanulmány ennek érdekében valósul meg. A kutatás összegzése a társadalmi környezetet értékelve egyben erősítheti a megfelelő kapcsolatok kialakítását a helyi társadalom, az itt élő gyerekek és felnőttek, a civil szervezetek, a szegregátumi közösségi élet minőségi változtatását felvállaló szakemberek, valamint a környezetükben-szomszédságukban élők között. Ez nemcsak a célcsoport számára hoz eredményeket, de jelentősen csökkentheti a meglévő és kölcsönös előítéleteket is. Az összegzés

javaslatokat kér és ad majd a programok megvalósítására, értéknek tekintve a belső tartalékok feltárását, az innovációt és az együttműködést. A cél az is, hogy ismereteket szerezzünk az itt élők elképzeléseiről a tanulással, az önképzés-továbbképzéssel, a szabadidő hasznos eltöltésével kapcsolatban is. A kutatás a szegregátumokban élő felnőttek/fiatalok/családok csoportjait vizsgálja. Számukra célszerű olyan elfoglaltságot találni, amely lehetővé teszi, hogy a szabadidő hasznos eltöltése motivációja, a tanulás/továbbtanulás folytatása, a munkahelyválasztás megtervezése és megvalósítása megerősítést kapjon. A kultúra és a nevelés olyan területéről van szó, ahol a szegregátumokban élőknek joga eldönteni, hogy kívánnak-e élni az indíték – szándék – lehetőség hármas feltételével. Így ennek a döntési helyzeteknek és a megvalósulás eredményessége vizsgálata is kihagyhatatlan. A megtartandó előadás a kutatás eddig már megvalósult eredményeiről, valamint jelenlegi állásáról és a várható eredményekről, javaslatokról nyújt képet.

Kata Hodász and Lívia Lehmann: Az inkluzivitás jellemzői tanulói környezetben

Keywords
korai iskolaelhagyás
inkluzív pedafógia
hátrányos helyzet
cigány/roma tanulók

Absztrakt:
Előadásunkban a 2021-2025 között pályaorientációs mentori tevékenységet kutató-, fejlesztő program terepeit - 10 hátrányos helyzetű térségben található általános iskolát, annak pedagógusait, tanulóit - mutatjuk be. Az iskolák döntően kisiskolák, ahol nagyrészt hátrányos helyzetű, cigány/roma diákok tanulnak, akiket a lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás veszélyeztet. A korai iskolaelhagyással (Fehérvári 2015) és a hátrányos helyzetű tanulók inklúziójával és rezilienciájával (Varga 2015) kapcsolatos tudományos vizsgálatokra, valamint egy 2014-ben megvalósított komplex kutatásra (Fehérvári-Tomasz 2015) támaszkodva alakította ki kutatócsoportunk a beavatkozások helyszínéül választott iskolák, pedagógusok és tanulók helyzetét feltáró kutatási eszközöket. Célunk, hogy lássuk, hogy a kutatás-fejlesztés bemeneti pontján mi jellemzi a beavatkozásra választott osztályokba járó tanulókat, családjaikat, valamint az ott dolgozó pedagógusokat? Miféle lehetőségeik vannak, illetve milyen nehézségekkel kell szembenézniük a diákoknak, ha sikeresen akarnak haladni a tanulásban, középfokra való haladásban? Milyen elképzeléseik, gyakorlataik vannak a programban pályaorientációs mentori szolgáltatást tervező pedagógusoknak? További cél láttatni az iskolák pedagógusai, tanulóik közötti különbségeket. Iskolánként egy-egy tanulócsoportot vizsgáltunk a tanulókra vonatkozó adatlap felvételével, egy tanóra résztvevő megfigyelésével és a mentori feladatokat vállaló pedagógusokkal felvett mélyinterjú (N:10) segítségével. Mindezek alapján kirajzolódtak a tanulócsoportok közötti hasonlóságok, melyeket a társadalmi helyzet és az iskolai lemorzsolódás veszélyei mentén tematizáltunk, és a különböző ségek, melyeket a társadalmi, iskolai környezet sajátosságai, ezen belül a pedagógiai szolgáltatások megléte vagy hiánya határoztak meg.

Irodalom

Fehérvári Anikó – Tomasz Gábor (szerk. 2015): Kudarcok és megoldások Iskolai hátrányok, lemorzsolódás, problémakezelés. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Fehérvári Anikó: Lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjei. Neveléstudomány 2015/3. 31-47.

Varga Aranka: Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. PTE BTK NTI 2015.

Enikő Gulyás: Fejlesztő e-biblioterápiás foglalkozások kreativitásfejlesztő hatása

Keywords

fejlesztő e-biblioterápia

kreativitás

digitális környezet

IKT

Absztrakt:

Ahogyan a konferencia absztraktjában is megfogalmazásra került, az oktatás korábban nem tapasztalt változását láthatjuk. Hasonló átalakulást figyelhetünk meg a munkaerőpiacon is, a pedagógusok pedig különösen nehéz helyzetben vannak, hiszen azon szakmák jelentős része, amelyre az általuk tanított gyerekek pályázhatnak majd, még nem is léteznek (Morgan, 2014). Azt tudjuk, hogy a jövő munkavállalóinak más képességekkel kell rendelkezniük, valószínűleg szükségük lesz: magas fokú problémamegoldó-képességre, kreativitásra, kritikus gondolkodásra, fejlett kognitív képességre, valamint szociális és érzelmi intelligencián alapuló készségekre, s ezzel egyidőben egyre meghatározóbb lesz a csapatmunka (Szentpétery, 2018). A fejlesztő e-biblioterápia valamennyi felsorolt kritérium fejlesztéséhez hozzájárulhat. Előadásom célja, hogy bemutassam, a fent felsoroltak közül a kreativitást hogyan segítheti a fejlesztő e-biblioterápia iskolai környezetben történő alkalmazása.

A fejlesztő e-biblioterápiás foglalkozások során a tanulók egy-egy probléma több oldalról történő megvizsgálását követően alternatív megoldásokat vetnek fel, melyet divergens gondolkodásuk tesz lehetővé (Guilford, 1950).

A foglalkozások résztvevői a mindennapi életben használható új mintákkal ismerkedhetnek meg, új és hasznos megoldási módokat találhatnak ki. A kreativitás szintjei közül a kis-c – mindennapi kreativitás – (Csíkszentmihályi, 1996; Richards, 2007) és a mini-c – belső, szubjektív kreativitás – (Beghetto, Kaufman, 2007) fejlesztésére nyílik lehetőségünk, amelyek azért is kiemelten fontosak, mert a 4C közül ezek tanulással és gyakorlással a kreativitás magasabb szintjére fejleszthetők (Kaufman, Beghetto, 2009).

A fejlesztő e-biblioterápiás foglalkozások résztvevői a különböző szoftverek, applikációk segítségével hoznak létre illusztrációt a megismert irodalmi alkotáshoz, amely fejlesztheti a kreativitásukat (Howe, 1992). A kreatív e-biblioterápia során a tanulók együttműködhetnek a digitális alkotás létrehozásában, azonban saját ötleteiket is integrálhatják egy közös digitális poszterre. DeRosa (2007) kutatása szerint ez a fajta közös munka az elektronikus térben hatékonyabbnak tűnik, mint szemtől szembeni megfelelője, különösen abban az esetben, ha a résztvevőknek először lehetőségük nyílik önállóan ötleteket kidolgozni, ahogyan ezt megtehetik a foglalkozáson.

A virtuális fejlesztő e-biblioterápiás foglalkozásokon már a létrehozott avatarok is inspirálhatják a résztvevőket, és a kreativitás erőteljesebb kibontakozását tehetik lehetővé (Guegan, 2016). A megalkotott virtuális környezetben pedig eredetibb és kidolgozottabb

megoldások születhetnek és gyakoribb lehet a flow állapot megélése is (Guegan, 2017; Yang, 2018).

Természetesen a tanulói kreativitás nem bontakozhatna ki megfelelő, támogató légkör, kölcsönös tisztelet, együttműködés, valamint a foglalkozásvezető és a foglalkozáson résztvevők – pedagógus és tanulók – közötti bizalom nélkül (Davies, 2013; Runco, 2014; Bereczki, 2019).

Fruzsina Szabó, Katalin Godó, Krisztina Győri and Karolina Eszter Kovács: Hátrányos helyzetű gyermekek mentális egészsége és távolléti oktatással kapcsolatos attitűdjei a COVID-19 járvány első hullámának függvényében

Keywords

COVID-19

hátrányos helyzet

mentális egészség

jóllét

társas támasz

Absztrakt:

A COVID-19 pandémia kirobbanása jelentős változások elé állította a világot. A krízis eredményeként távolléti oktatás bevezetésére került sor, amely nagyfokú alkalmazkodást kívánt meg mind a gyermekek és fiatalok, mind tanáraik részéről, valamennyi oktatási színtéren. A pandémia hatása azonban az oktatási változások mellett nem csupán a fizikai egészség vonatkozásában rejtett veszélyforrásokat magában, hanem a mentális és szociális egészség vonatkozásában is jelentős változások, negatív irányú elmozdulások voltak várhatóak, jóllehet ennek hangsúlyozása nem kapott kitüntetett figyelmet. Kutatásunk célja a pandémia első hullámának idején bevezetett távolléti oktatás időszakának többfókuszú elemzése. Egy nemzetközi kutatás keretein belül a magyar általános iskolai (7-8. osztályos) tanulók adatainak elemzésére került sor (N=305). A vizsgálati eszközök a mentális egészség (észlelt stressz, jóllét, társas támasz), valamint távolléti oktatással kapcsolatos attitűdök feltárására alkalmas kérdőívek (PSS, WHO-WBI, SSYSS). A célok között az időszakra jellemző általános mentális állapot és a távolléti oktatással kapcsolatos attitűdök retrospektív vizsgálata mellett e változók között fennálló kapcsolatok feltárása szerepelt. Az eredmények alapján kiemelendő, hogy a gyermekek általános jólléte elmarad a kívánatostól, mivel a tanulók mintegy 40%-a depressziós tüneteket mutat, amely az észlelt stressz szintjében is tükröződik. Pozitív eredmény, hogy a tanulók általában magas szintű támogatást érzékeltek szüleik, tanáraik és osztálytársaik részéről egyaránt, amely kiemelkedően fontos mind az egészség, mind a tanulmányi eredményeség szempontjából. A kapcsolatrendszer vonatkozásában elmondható, hogy minél jobb a diákok jólléte és társas támogatottsága, annál jobb a szubjektív időgazdálkodásuk és annál alacsonyabb az észlelt tanulási nehézségek szintje. Emellett a jobb mentális egészség és a szociális támogatás mellett az egészséggel kapcsolatos problémák észlelése is alacsonyabb. Összességében elmondható, hogy bár a távolléti oktatás komoly kihívás elé állította az oktatási rendszert, ha a gyermekek környezetének sikerült megfelelő társas támaszt nyújtania a gyermekek irányába, az pozitív hatással lehetett mind mentális és szociális egészségükre, mind a távoktatással kapcsolatos attitűdjükre.

János Mika and Anna Apró: A fényszennyezéssel foglalkozó műsorok az országos médiában

Keywords

fényszennyezés

média

hatás az emberre

hatás az állatokra

csillagos égbolt

Absztrakt:

Absztrakt Számos környezeti problémára vonatkozó ismereteink legfontosabb forrása az elektronikus média. A fényszennyezéssel kapcsolatban ezért megvizsgáltuk, mennyire volt számos és tartalmas a hazai rádió és TV csatornák kínálata a 2017 októbere és 2021 szeptembere közötti négy évben. Ez a vizsgálat azért vált lehetségessé, mert a Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) 2006 óta digitálisan rögzíti a magyarországi közszolgálati csatornák és a legnagyobb lefedettségű kereskedelmi televíziók magyar gyártású műsorait. Mindebből a szabadon hozzáférhető, és Egyetemünk hálózatából elért 4 rádió- és 21 TV-műsort tudtunk bevonni az elemzésbe, azaz átlagosan kéthavonta került sugárzásra egy-egy ilyen műsor. Az adások átlagos időtartama 8 perc volt, amit a többségükben jóval rövidebb adások ellenében néhány 20 perc körüli adás emelt meg. A technikai adatok (melyik csatorna, mikor, milyen időtartamban) rögzítése mellett, elsősorban arra fókuszáltunk, hogy a fényszennyezéssel kapcsolatos négy kérdés közül melyekkel foglalkoztak az egyes műsorok, illetve összesítve, milyen az egyes hatások érdemi tárgyalásának gyakorisága a tematikus adásokban. E négy tényező (i) a fényforrások kedvező, illetve káros színhőmérséklete, (ii) hatás az emberre, (iii) hatás az állat- és a növényvilágra és (iv) a csillagos égbolt látványának elvesztése volt. A 25 adás között a legtöbb (17) a csillagos égbolt elvesztésével foglalkozott. A másik három témakörrel rendre 7 (világítás), 8 (hatás az emberre) és 9 (hatás az állat- és növényvilágra) adás foglalkozott. Nem találtunk érdemi összefüggést az egyes adásokban tükrözött témák száma és azok időtartama között. A csillagos égbolt látványának elvesztését néhány beszélgetés úgy is exponálta, mint a csillagos égbolthoz kötődő népi kultúra elvesztését.

Csaba Magdali and Eszter Nyúl: Nem formális képzésben megvalósuló akciókutatás

Keywords

akciókutatás

közösségi tanulás

állampolgárságra nevelés

Absztrakt:

Az akciókutatás bár tudományos vizsgálat, rögtön egyben cselekvés is, ezért felmutatható eredménye lesz, az érintettek körére hatással lesz, a praxisnak szól. Az ismertetett akciókutatást egy nem formális képzés során megvalósult közösségi tanulás során végeztük el, amelynek hívó szava az aktív állampolgárság volt, és amely társadalmi innovációt jelentett az adott településen.

A hat képzési alkalmat hat beavatkozásként értelmeztük az akciókutatás egészében, a tervezés (1), módosítás (2), beavatkozás/megfigyelés (3) és reflexió (4) négyes tagolásban. Az első beavatkozás annyiban különbözött a későbbiektől, hogy azt megelőzte a diagnózis és előkészület közös szakasza, ahol az állampolgári nevelés fogalmával, fejlesztési és problématerületeivel és azokra adható megoldási lehetőségekkel, valamint ez utóbbiak közül a legadekvátabb kiválasztásával kezdődött el a kutatás. Ezt követte az akciókutatás egészének az eltervezése, értve ez alatt a kutatási fókusz és kérdés pontos meghatározását, a beavatkozás helyszínének kijelölését és megismerését és a stratégiai lépések pontos meghatározását. Ez volt az a közös bázis, amit minden egyes beavatkozás során kiindulásnak volt tekinthető, és amire ráépülhetett a beavatkozások során kialakult helyismeret és kapcsolatrendszer, és ezek figyelembevételével lett tervezhető a soron következő beavatkozás.

Számos kérdést vetett fel, hogy az akciókutatás nem formális nevelés keretein belül valósult meg. Nem nehezítette, hanem pont indokolta a kutatási módszert a nem kötelező és képesítést nem adó közösségi tanulás dinamikája. Az állampolgárságról szóló téma, a képzései forma és az akciókutatás triumvirátusa egymást kiegészítette és támogatta. Az állampolgárságra nevelés akciókutatásban történő vizsgálatának egészét sikerült négy fázisra osztható, ismétlődő folyamatként értelmezni.

- Bencze Gy. - Jásper . - Magdali Cs. (2012). Fiatalok társadalmi részvétele és érdekképviselete. Kecskemét
- Csala Istvánné Ranschburg Á. (2001). Akciókutatás és demokratikus iskola https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/akciokutatas-es-demokratikus-iskola
- Gazdag, E. – Vámos, Á. (2016). Magyarországi akciókutatások – két kutatásvezető nézőpontja. In Tóth, P.-Holik, I. Új kutatások a neveléstudományokban - Pedagógusok, tanulók, iskolák – az értékformálás, az értékközvetítés és az értékteremtés világa MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága Óbudai Egyetem ELTE Eötvös Kiadó
- Mrázik, J. (2021). Neveléstudományi akciókutatás pilot modell. In Iskola a társadalmi térben és időben VIII (pp. 253–261).

• Sagor, R. (2005). The action research guidebook https://books.google.hu/books?id=e_diwK8T45cC&printsec=frontcover&dq=Richard+Sagor+The+action+research+guidebook+2005&hl=fr&sa=X&ved=2ahUKEwjcicGl_qrwAhXFlosKHbC8C0EQ6AEwAHoECAAQAg#v=onepage&q=Richard%20Sagor%20The%20action%20research%20guidebook%202005&f=false

• Zank, I. (2019). A részvételi akciókutatás elmélete és gyakorlata néhány magyarországi romakutatás tükrében. In OKTATÁS-GAZDASÁG-TÁRSADALOM (pp. 633–644).

• Zank, I. (2020). Az akciókutatás értelmezése a pedagógiai gyakorlatban és a tanárképzésben. AUTONÓMIA ÉS FELELŐSSÉG: NEVELÉSTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT, 5(1–4), 55–69.

• Zank, I. (2021). „AZ ÉN VALÓ VILÁGOM VAGY A TIÉD?" – METAPERSPEKTÍVÁK A NEVELÉSTUDOMÁNYI AKCIÓKUTATÁSBAN. In A neveléstudomány válaszai a jövő kihívásaira : XXI. Országos Neveléstudományi Konferencia Szeged, 2021. november 18-20. (pp. 139–139).

• Zank, I. (2021). A kutatói önmegfigyelés érvényessége és relevanciája a neveléstudományi akciókutatásban. In Iskola a társadalmi térben és időben VIII (pp. 295–301).

Gabriella Zentai, Alexandra Nagy, Andrea Bencéné Fekete, Kinga Horváth, Diána Borbély, Yvette Orsovics and Krisztián Józsa: A magyar és a szlovák iskolai tartalmi szabályozó dokumentumok összehasonlító elemzése 1-2. osztály esetében

Keywords

DIFER készségek

tartalmi szabályozás

magyar-szlovák összehasonlító elemzés

Absztrakt:

2018 tavaszán átfogó nagymintás összehasonlító vizsgálatot szerveztünk szlovákiai magyar gyermekek elemi alapkészségeinek a feltérképezésére, és magyarországi gyermekekkel történő összehasonlításra. Mintánkba 4–8 év közötti gyermekek kerültek (N= 950), a felmérés a DIFER Programcsomag (Nagy et al., 2004) tesztjeivel történt. Eredményeink alapján megállapítottuk, hogy míg 4 éves korban azonos fejlettségi szint jellemzi a magyarországi és a szlovákiai magyar óvodások kognitív és szociális készségeit, az iskoláskor kezdetére a magyar gyermekek szignifikánsan magasabb fejlettségi szintet érnek el (Borbélyová et al., 2021; Hajduné et al., 2022, Józsa et al., 2021). A vizsgálati eredmények okainak feltárása érdekében összehasonlítottuk a magyar és a szlovák óvodai tartalmi szabályozó dokumentumokat, és jelentős eltéréseket találtunk a két ország óvodai szabályozásában (Podráczky et al., 2022).

Jelenlegi kutatásunk célja annak feltárása, hogy az iskolai szabályozó dokumentumokban a DIFER készégekre épülő kompetenciák fejlesztése milyen módon jelenik meg. A kutatás módszere összehasonlító dokumentumelemzés, mely során a két ország tartalmi szabályozó dokumentumainak összevetése történik a DIFER készségek mentén. Kutatási kérdéseink arra irányulnak, hogy a dokumentumokban milyen hasonlóságok és eltérések mutatkoznak elemzési szempontjainkban. Ezeknek két csoportja van: (1) általános tantervi szempontok (pl. terjedelem, szerkezet, kulcskompetenciák); (2) DIFER-készségek fejlesztésére utaló implicit vagy explicit szempontok (pl. írás előkészítés, szókincs- és beszédfejlesztés, elemi számolás, elemi gondolkodás, szociális készségek).

Vizsgálatunk a magyarországi tartalmi szabályozás dokumentumai közül a 2012-es NAT-ra és a kerettantervekre, Szlovákiában pedig az innovált állami oktatási programra terjedt ki. Magyarországon a NAT határozza meg a közvetítendő műveltség fő területeit, a közoktatás tartalmi szakaszolását és a négyéves tartalmi szakaszokban érvényesülő fejlesztési feladatokat, a szabályozás második szintjén elhelyezkedő kerettantervek tantervi és módszertani támogatást nyújtanak. A szlovákiai állami oktatási programnak három fő része van, az első (általános) rész az alsó tagozatos nevelés-oktatás céljaival foglalkozik, meghatározza a végzettség szintjét és a kulcskompetenciákat. Tartalmaz oktatási standardokat, melyek teljesítmény és tartalmi követelményekből állnak. Ezek a standardok tartalmazzák az évfolyamonként elvárt minimális követelményeket.

Dokumentumelemzésünkben a magyarországi és a szlovákiai tartalmi szabályozó dokumentumokat hasonlítottuk össze 1–2. évfolyamra vonatkozóan. Elemzéseink alapján megállapítottuk, hogy a két ország tantervei tartalmukban, szerkezetükben is eltérőek

egymástól. Hasonlóságot találtunk egyes kulcskompetenciák megjelenésében, bár a kulcskompetenciák a szabályozók eltérő szerkezeti elemeiben találhatóak meg. A DIFER készségek fejlesztéséhez kapcsolódó szempontok a magyarországi szabályozókban több szinten is megjelennek, míg a szlovákiai dokumentumok elsősorban tudásszinthez igazodó standardokat tartalmaznak.

Józsa Krisztián, Borbély Diána, Zentai Gabriella, Horváth Kinga, & Orsovics Yvette (2021). Szlovákiai és Magyarországi gyermekek számolási készségének az összehasonlítása. SJE XIII. Nemzetközi Tudományos Konferencia (UJS Medzinárodná Vedecká Konfe-rencia) 2021. szeptember 8–9.

Borbély Diána, Józsa Krisztián, Orsovics Yvette, & Horváth Kinga (2021). Pedagógiai diagnosztika kurzus az óvodapedagógus képzésben. In Ábrahám Gréta, Preisendörfer Tímea, & Sándor-Schmidt Barbara (Eds.), Kárpát-medencei magyar tannyelvű pedagó-gusképzők I. kongresszusa (p. 21–22.). Pécsi Tudományegyetem. 2021. október 11–16.

Nagy, J., Józsa, K., Vidákovich, T., & Fazekasné Fenyvesi, M. (2004). DIFER Programcsomag: Diagnosztikus fejlődésvizsgáló és kritériumorientált fejlesztő rendszer 4–8 évesek számára. Mozaik Kiadó.

Podráczky Judit, Hajduné Holló Katalin, Borbély Diána & Józsa Krisztián (2022): A magyar és szlovák óvodai nevelési program összehasonlító elemzése. Képzés és Gyakorlat konferencia, Sopron.

Judit Kerülő: "Hogy miért tanulok, amikor már öreg vagyok?!" A 65 év feletti felnőttek tanulási motívumai

Keywords

Élethosszig tartó tanulás

motiváció

közösségi tanulás

Absztrakt:

Az időskorban történő tanulás létjogosultsága ma már Magyarországon is egyre inkább elfogadottá vált. Ebben jelentős szerepet játszott, játszik a Zsigmond Király Főiskolán, mai nevén a Milton Friedman Egyetemen 2009-ben indult Szenior Akadémia, melynek célcsoportja az 50 év felettiek korosztálya. A kezdeményező és a megvalósítást irányító Dr. Jászberényi József munkájának eredményeképpen a Szenior Akadémia mára országos hálózattá vált. Jelenleg, csak Budapesten több mint 5 ezer tanulni vágyó 50. életévüket betöltött hallgatójuk van. Már ez a létszám is indokolttá teszi, hogy vizsgáljuk az időskorúak tanulási sajátosságait. A Szenior Akadémia képzéseinek két típusa van. Az egyik, a heti rendszerességgel tartott ismeretterjesztő előadás, hetente változó témákkal, előadókkal és résztvevőkkel. A másik inkább hasonlít az iskolarendszerű képzésekre, hiszen itt egy témát, egy előadó segítségével járnak körül és a résztvevők is minden héten ugyanazok. Egy kurzus, egy félévben 15 órás együttlétet jelent. A felsőoktatási gyakorlatnak megfelelően a résztvevők Neptun rendszerbe jelentkezhetnek és választhatják ki az őket érdeklő kurzusokat. Referátumomban arra a kérdésre keresem a választ, milyen tanulási motívumok jellemzik a féléves időtartamú képzésre beiratkozott résztvevőket, van-e eltérés az aktív és inaktív felnőttek tanulási ösztönzői között. 25 fő, 65 éven felüli résztvevővel készítettem interjút 2022 tavaszán. A legfiatalabb megkérdezett 66, a legidősebb 87 éves volt. Valamennyien betöltötték a nyugdíjkorhatárt, de többen a nyugdíj mellett dolgoznak. Az interjúk segítségével választ adok arra a kérdésre, milyen típusú és intenzitású motívumok jellemzik az idős tanulni vágyókat. Továbbá kíváncsi voltam, hogy az életkor szempontjából homogén csoport könnyíti vagy nehezíti az eredményességet. Mit gondolnak arról, hogy az életkor hogyan befolyásolja a képzés hatékonyságát. Elemzem a megkérdezettek képzéssel kapcsolatos elvárásait, tanulási tapasztalatait és attitűdjeit. Arra is kitérek, milyen szerepet játszik tanulásukban a közösség.

Aranka Sallai: Úton a blended rendszerű oktatás felé

Keywords

Pedagógus tréningek

önfejlesztés

fenntarthatóság

szemléletformálás családokkal

blended oktatás

jógyakorlatok

Absztrakt:

A Cifra Palota Közhasznú Egyesület küldetése az alternatív pedagógiák (finn-modell, Waldorf-pedagógia, farm-alapú nevelés, élménypedagógia) Dél-Alföldi régióban történő propagálása, képzések, előadások konferenciák szervezése és rendezése; pedagógusoknak szakmai és önfejlesztési tréningek szervezése, módszertani fejlesztések (a „játékosított, motivációs rendszer és a mobil tanulás módszertana" témában ill. Klíma-suli program keretében, fenntartható fejlődés okatásának pedagógiai modelljének kidolgozása).

Pedagógiai szakmai találkozókat szerveztünk különböző nevelési témákban: mese-terápia, Waldorf-pedagógia, Farm alapú nevelés.

Nyári fejlesztő táboraink művészeti gyakorlatokon keresztül segítették a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlődését. Közösségi kert programunk lehetőséget nyújtott családoknak, hogy a fenntarthatósággal gyakorlati megközelítésből találkozzanak.

A civil szférának pályázati érdekképviseleti egyeztetőket szerveztünk, elősegítve önállósulási folyamataikat a pályázat írás, és a pályázat megvalósítás terén.

Aktuálisan futó ERASMUS+ projektünkben „Úton a blended rendszerű oktatás felé, online-offline jó gyakorlatok" címmel két társ szervezettel - az Akadémia Határok Nélkül Alapítvánnyal és az Áprily Lajos Főgimnáziummal (Brassó) – dolgozunk együtt.

Fő célunk, hogy felmérjük a jelenlegi online-offline oktatás hatását mind a gyermekek tanulási folyamataira, mind a pedagógusok munkájára vonatkozóan, és a COVID okozta, újonnan felmerült oktatási-nevelési kérdésekre, nehézségekre, kihívásokra megoldásokat keressünk.

Gergő Vida and Adrienn Vida: A tanulói tér kvalitatív vizsgálata - Szülői vélekedések és a tanulás helyszínének feltételezhető kapcsolata (POSZTER)

Keywords

kvalitatív

tér

tanulás

Absztrakt:

A formalizált oktatási terek a hazai kutatások fókuszába is több alkalommal kerültek. NCT módszerrel az oktatási-nevelési folyamatban résztvevők elhelyezkedése is reflektív értékkel bírhat (Mrázik, 2019). A „társadalomtudományi kutatások világában megoldást kell találni a térfeledés problémájára" (Sántha, 2015:3), tehát a pedagógia tudományterületén is releváns ennek vizsgálata, akár a tanulás aspektusából is. A befogadás, maga a befogadó környezet a tanulói tér elrendezésében is kódolt (Booth és Ainscow, 2002) és az alkalmazott módszertanhoz is passzolnia kell (D. Molnár, 2010).

Az otthoni tanulási környezethez azonban a kutatások nehezebben férnek hozzá, de a COVID19 okozta helyzet rámutatott annak súlyára és kutatásának indokoltságára. (Polónyi, 2021).

Vizsgálatunk megállapításait az alkalmazott kvalitatív módszertan és stratégia tekintetében csak korlátozottan érvényesíthetjük, azonban további kutatások irányát adhatja meg. Kutatásaink során elsőként VGT, azaz vizuális grounded theory (Sántha, 2018) alkalmazását tartottuk indokoltnak, de pont a karanténhelyzet és etikai megfontolások és a rendelkezésre álló erőforrások tekintetében erről le kellett mondanunk. Az iskolai és az otthoni tanulói terek minőségi elemzése és komparatív összevetése alapján következtettünk volna az otthoni tanulói terek súlyára a formális oktatás hatékonysága szempontjából. Ez azonban meghiúsult. Így a grounded theory (Sántha, 2012) találtuk alkalmasnak annak feltárására, hogy az otthoni tanulói tér miként csatlakozik magához a tanuláshoz. A tanulást itt a szülői vélekedések és nézetek kódolták, hiszen az otthoni tanuló környezetben a szülő más szerepbe kényszerült a távolléti oktatás alatt. Nézetei így meghatározók a tanulás folyamat szempontjából.

A strukturálatlan interjúk dekódolása és az otthoni tanulói környezet összevetése fedésbe hozható és közvetve a hazai oktatási-nevelési módszertan hatékonyságára is utal. Az ugyanis, amit és ahogyan a szülő gondol a tanulásról a dekódolt szövegek alapján, egységben van azzal, ahol és ahogyan a gyermekeik tanulnak. Már alacsony elemszám mellett is telítődést tapasztalható a tanulásról való vélekedésben a véletlenszerűen elemzett interjúk szövegében.

Ennek tükrében releváns lehet a kutatás folytatása akár komparatív kvalitatív analízis mentén is (Sántha, 2020), hogy fény derüljön az iskolai és otthoni tanulói tér eltéréseire, hasonlóságaira és a tanulás folyamatára gyakorolt hatásmechanizmusának leírására.

Szűcs Boglárka: Komplex tanulásszervezésen alapuló természetismeret tananyagok pedagógiai hatásainak vizsgálata a Református Tananyagfejlesztő Csoport programja keretében

Keywords

komplex tanulásszervezés

pedagógiai hatás

21.századi tanulási környezet

Absztrakt:

A Magyarországi Református Egyházban 2017-ben alakult meg a Református Tananyagfejlesztő Csoport azzal a céllal, hogy a református köznevelési intézményhálózat részére konkrét javaslatokat tartalmazó szakmai anyagok, magas színvonalú, a keresztyén nevelést támogató tananyagok jöjjenek létre, amelyek az akkreditált továbbképzésekkel együtt hatékonyan segítik az új szemléletű természettudományos oktatás megvalósítását. A fő szándék a motiváció felkeltése, a tanulási folyamat élvezetessé és hatékonyabbá tétele a tanulók és pedagógusok számára egyaránt.

A közismereti tárgyakhoz kapcsolódó református tananyagfejlesztés az 1940-es évektől kezdve megszűnt, majd szűkebb tantárgycsoportra kiterjedő próbálkozásokat követően 2017 áprilisában indult el a tananyagfejlesztés jelenlegi nagyívű programja. A tervezés kiindulópontja a 2005-ben megfogalmazott célrendszer volt (UNESCO 2005), amely a tankönyvekkel és a taneszközökkel kapcsolatos stratégiai útmutatójában kulcsfontosságúnak tartja, hogy a tankönyvek, oktatási segédanyagok tartalmukban és megjelenésükben megfeleljenek a tanulók fogalmi felkészültségének, nyelvi környezetének, hátterének, igényeinek, aktív, életközeli, minőségi oktatást tartja elfogadhatónak, amely valós és mérhető eredményekhez vezet. A tankönyvek, oktatási segédanyagok megfizethetők, elérhetők és tartósak legyenek.

A folyamatot református intézményvezetői fókuszcsoportos interjúkat alkalmazó tényfeltáró kutatás előzte meg a pedagógusok és intézmények elvárásairól, amelynek eredményeit átfogó alapvetésként egy tanulmánykötet foglal össze. Az alapvetés legfőbb elemei: teológia megalapozottság, neveléstörténeti tanulságok, nemzetközi példák, korszerű pedagógiai elvek. A folyamat outputjaként az állami tankönyveket kiegészítő anyagokat, módszertani ötlettárat, praktikus tanácsokat várnak a pedagógusok, amelyek az iskola református jellegét erősítik. A református közoktatási intézményeknek nagy szabadságuk van a tananyag, oktatási anyagok, tanmenet és a taneszközök tekintetében is, minden iskolának saját karaktere van, igen különbözően oktatnak a református tanárok. Ilyen környezetben indult el a tananyagfejlesztés, azzal az alapelvvel, hogy a református tananyagfejlesztést református intézmények pedagógusaival valósítjuk meg, így ők is érintettek lesznek. Konferenciák, jó gyakorlatok megosztását lehetővé tevő workshopok, valamint a tananyagok gyakorlatban történő kipróbálása is ezt a célt szolgálja.

A hangsúly kezdettől fogva a pedagógusok módszertani szemléletformálásán, a tanár-diák közös tanuláson a kreativitás, a kooperáció, a kommunikáció és a kritikai gondolkodás játékos formában történő fejlesztésén van.

A természettudományos tananyag célja, hogy a teremtett világot annak teljességében, holisztikus szemléletmódban mutassa be, rámutasson a Biblia segítségével, hogyan gyönyörködhetünk a teremtett világ szépségeiben és meglássuk annak törékenységét. A korszerű pedagógiai módszerek által a tanulók a világ komplex jelenségeivel szembesülnek, kíváncsivá válnak, meg akarják érteni a működését. A jelenségek vizsgálata során a tanári magyarázat helyett a kérdésekre alapozott párbeszéd kerül előtérbe.

A fejlesztési alapelvek az alábbiak: Kritikai gondolkodás fejlesztése; módszerek és eszközök kapcsolódjanak a gyermek életkori sajátosságaihoz; differenciálás; kooperáció, közös munka, közös tanulási tevékenységek.

A fejlesztés jelenleg az iskolákban történő kipróbálások szakaszánál tart. Előadásomban az eddig tartó folyamatot, valamint a kipróbáló pedagógusok és tanulók körében folytatott kutatásokat szeretném bemutatni, amelyek arra irányulnak, hogy a komplex tanulásszervezésen alapuló, teremtésvédelmi tartalmakkal bővített 5-6. évfolyamnak szóló természetismeret segédanyagok elősegítik-e a környezettudatosabb attitűdök kialakítását, motiváltabbá teszik-e a pedagógusokat és a diákokat a tanulási folyamatban.

Felhasznált irodalom

Alapvetés. Háttértanulmányok a református iskolarendszer fejlesztéséhez. MRE Református Tananyagfejlesztő Csoport, 2017.

Sternberg, Robert J.: Why schools should teach for wisdom: the balance theory of wisdom in educational settings. Educational Psychologist. Academic Journal. Fall 2001, Vol. 36 Issue 4, 237

VICTOR András – SALY Erika – BÁRDI Árpád: Komplex tanulásszervezési formák, Budapest, 2019. http://regi.reformatus.hu/data/ documents/2019/09/05/1-48_vegso.pdf (Utolsó letöltés: 2020.09.10.)

Liliána Janecskó: „Azért tanítanám, mert képesnek érzem magam rá.” – tanárszakos hallgatók attitűdje a komplex természettudományos oktatás iránt

Keywords

attitűd

komplex természettudomány

tanárképzés

Absztrakt:

A tanári attitűd a tanított tantárgy iránt lényeges meghatározója annak milyen minőségűvé válik a tanítás. A komplex természettudományos tantárgyak oktatása iránti attitűd jelentőségét fokozza, hogy a komplex természettudományos tantárgyakat biológia, kémia, fizika, földrajz szakos pedagógusok egyaránt taníthatják. Ennek apropójaként vizsgáltuk legalább egy reál szakkal rendelkező tanárjelöltek attitűdjét a komplex természettudományos tantárgyak tanítása iránt, akiket tanári pályájuk során érinthet a természettudományos tantárgyak komplex oktatása. Kutatásunk kezdeti szakaszában fókuszcsoportos-és mélyinterjús technikákkal tártuk fel a tanárszakos hallgatók attitűdjének meghatározásában szerepet játszó tényezőket. Az így felderített faktorok ismeretében kérdőíves felmérést végeztünk a Debreceni Egyetem legalább egy reál szakkal rendelkező osztatlan tanárszakos hallgatóinak körében. A kérdőív eredményeit SPSS-el értékeltük ki, középérték számításokat, khí-négyzet próbát és korrelációs számításokat végezve. A kérdőíves felmérés eredményeként a kérdőívet kitöltő hallgatók (66 fő) 58%-a (38 fő) elutasító a komplex természettudományos tantárgyak tanítása iránt. A hozzáállást kialakító egyik kulcstényező az önhatékonyság, az egyén saját megítélése kompetenciáiról, ami alapján meghatározza mely feladatok elvégzésére találja önmagát képesnek. (Bandura 1977, 1986) A komplex természettudományos tantárgyak iránti attitűd kialakítása szempontjából tekintve az önhatékonyság magába foglalja a tanárszakos hallgatók saját fogalmi tudásának megítélését saját és szakjától eltérő természettudományos területek iránt és a természettudomány különböző területei között fennálló összefüggések átlátásának mértékét. Kutatásunk gyakorlati haszna lehet, hogy az attitűd kialakításában szerepet játszó tényezők megismerésével az elutasító attitűddel rendelkezők körében pozitív szemléletet alakítunk ki.

Dóra Katalin Németh and Réka Kissné Dr. Zsámboki: „Új dalok a régi kottából?” Visszatekintés a hatvanas évek óvodapedagógus képzésére az óvoda-iskola átmenet megkönnyítésének tekintetében.

Keywords

óvoda-iskola átmenet

iskolaelőkészítő szerep

óvónőképzés

nevelési színterek

Absztrakt:

A 21. század pedagógiai szakirodalmában kiemelt szerepet kap az egyes pedagógiai színterek közötti átmenetek speciális feladata. A nevelési színterek közötti átlépés érzékeny és szakmailag képzett pedagógusokat igényel. A jelenlegi pedagógusképzési programok is megfogalmazzák az átmenetet segítő pedagógus- attitűdök kialakítását, a különböző nevelési területek együttműködésének fontosságát. A XX. század folyamán számos változáson ment keresztül az óvodai nevelés tartalmi szabályozása. Az 1953-ban megjelent Módszertani levelek és az 1957-ben megjelent Nevelőmunka az óvodában kézikönyv is kihangsúlyozza az óvoda iskolaelőkészítő jellegét. Mindezt megerősítik azok a dokumentumok, amelyeket az óvónőképző intézetek és azok fenntartója, a Művelődésügyi Minisztérium váltottak egymással az óvodák iskolaelőkészítő szerepéről. Ezek a dokumentumok sokkal inkább az első évfolyamra történő előkészítést, a sikeres iskolai tanulás sokoldalú előkészítését hangsúlyozzák, mint a két intézménytípus közötti egyenrangú kapcsolatot.

Kutatásomban a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar irattárárban fellelhető, az 1959-től működő Soproni (Felsőfokú) Óvónőképző Intézet működésével kapcsolatos iratokat néztem át. A kutatás során a dokumentumelemzés módszerével részben a szekunder szakirodalmakra építve, de elsősorban primer irattári forrásokat használtam fel. A vizsgálat idejét 1963 és 1969 között határoztam meg. A vonatkozó időkörben elsősorban a Művelődésügyi Minisztérium és az intézet közötti levelezéssel foglalkoztam. A kutatásom során az alábbi kérdésekre kerestem a választ: milyen formában jelent meg a Művelődésügyi Minisztérium és az intézet között az óvoda-iskola átmenet témaköre? Milyen feladatokat fogalmaztak meg a hatvanas években az óvónőkkel szemben az óvoda-iskola átmenet tekintetében? Mennyiben jelenik meg ezekben a dokumentumokban az óvoda „iskolaelőkészítő” szerepe?

Mihály Róbert Drabancz: MŰVÉSZET ÉS NEMZETÉPÍTÉS A MAGYARORSZÁGHOZ „VISSZATÉRT” KÁRPÁTALJÁN

Keywords

kultúrpolitika

nemzetépítés

művészeti hetek

Absztrakt:

A történelmi Magyarország felbomlásával a magyar politikai elit szétesett és a hagyományos vezető szerepe megkérdőjeleződött a Kárpát-medencében. Az utódállamok eltérő társadalmi szituációi másfajta közösségi célokat jelöltek ki az elitek számára. Az anyaország politikai vezetői a két háború közötti időszakban nagy gondot fordítottak a megszerzett hatalmuk legitimációjára, melynek hatékony formáját a vallásos és nemzeti szellemű kultúrában találták meg. A magyar politika határozott szándéka az volt, hogy a Kárpátalján abszolút többséget alkotó ruszinokat leválasszák az orosz, valamint az ukrán nacionalizmusról. A terv az volt, hogy a terület lakossága a magyar fennhatóság alatt találja meg saját identitását. Előadásomban a Magyarországhoz „visszatért” Kárpátalja nemzetépítés sajátosságait vizsgálom a magyar állami szándék keretrendszerében. A munka célja bemutatni a nemzetépítés új konstrukcióját, melyben egy többségi nemzet próbálja kiépíteni másik etnikai közösség kulturális keretrendszerét. Ennek a keretrendszernek vált központi elemévé a Művészeti Hetek rendezvénysorozata, melyet az a szándék hívott életre, hogy megismertessék a közönség legszélesebb rétegeivel a kortárs magyar művészetet, illetve a kárpátaljai tudományos élet felkarolásával segítség a ruszin/rutén nemzettudat kialakítását. A kulturális programsorozat ungvári rendezvényeit értelmezem a politikai szándék (nemzetépítés) irányából. A szöveg széles forrásanyagra épült, melyek közül ki kell emelnünk a korszak sajtótermékeit (Kárpáti Magyar Hírlap, Zorja-Hajnal), valamint a kulturális és politikai elit naplóit (Marina Gyula, Kozma Miklós), illetve a kulturális igazgatás iratanyagát. Prezentációm tudományos kereteit adják a határon túli magyarság társadalomtörténeti kutatásai (Bárdi Nándor, Papp Z. Attila, Bíró A. Zoltán, Kántor Zoltán), valamint a korszakkal foglalkozó tanulmányok és monográfiák (Fedinec Csilla, Ablonczy Balázs, Simon Attila). Természetes elemként jelenik meg a szövegben az identitáspolitikai környezet, mely segítségével (Huntington, Castells, Assmann) jól beilleszthető a téma a nemzetállamok kulturális környezetébe. Előadásomban a hagyományos eszmetörténeti megközelítés mellett alkalmazom a politikai szövegek összefüggésének és fogalmi struktúráinak pragmatikai elemzését. A használt módszerek segítségével feltárom azokat a szimbólumokat és ikonikus (spirituális) tereket, melyekben a korszak szereplői megjelenítették a „elképzelt nemzet” egységét. A kutatás legfontosabb eredményeként elmondható, hogy a magyar politika konzervatív reformirányzata (Teleki Pál) egy illuzórikus teret alkotott, mely teljesen ellentmondott a korszakot meghatározó nagyhatalmi politikai szándékoknak és a magyar társadalmi elit elvárásainak, így jelentős eredményeket nem tudott elérni a nemzet újjáépítésében.

Géza Györe, Judit Kubinger-Pillmann, Andrea Matlári and János Ollé: Feladattipológia és interaktivitás különböző tananyagok tanulói tevékenységeinél

Keywords

oktatástervezés

feladatelemzés

interaktív tananyag

Absztrakt:

A digitális tananyagokban különösen fontos a tanulók aktivizálása, ezt a tanulási hatékonyság és eredményesség érdekében interaktív feladatok segítségével biztosíthatjuk. A különböző típusú feladatok és a bevonódás viselkedési, kognitív, érzelmi és szociális tényezői közötti összefüggés vizsgálatai alapján tudjuk, hogy a feladattípus közvetetten hogyan befolyásolhatja a tanulási folyamatot. A tanulói bevonódás növelése nem csak az ideális érzelmi állapot kialakítása (motiváció, kiegyensúlyozott kihívás, választási és cselekvési lehetőség) hanem a tananyagnál megfogalmazott célok és kompetenciafejlesztés szempontjából is meghatározó jelentőségű (Quinn, 2021; Clark, 2021). Az oktatási tartalom elemi részeinek és az interaktív tanulási feladatok típusának az összefüggése már a technológiával támogatott tanulási környezetek előtti oktatástervezésben is ismert problematika volt (Jonassen – Tessmer – Hannum, 1998.) és az aktuális kutatásokban is megjelenik (Shipley – Stephen – Tawfik, 2018).

A digitális tananyagok tervezése során ismernünk kell az egyes feladattípusok tanulókra és tanulási tevékenységre gyakorolt hatását, hogy a fejlesztési folyamatban az oktatási céloknak megfelelő döntések alapján jöhessen létre a tananyag, és alakulhasson ki a tanulási folyamat.

Az interaktív tanulási feladatok a tanulói tevékenység és a logikai szerkezet alapján típusokba sorolhatók. A digitális tananyagok esetében a technológiai környezet kínálta, szinte végtelennek tűnő, lehetőségeket a tananyag- és tartalomszerkesztő szoftverek funkcionalitása határozza meg. Nyomtatott tananyagok (pl. munkafüzetek) esetében a szerényebb technológiát a több évtizedes fejlesztési és felhasználási tapasztalat és a tanár szóbeli feladat utasításai és differenciálása ellensúlyozza.

A kutatás célja a legismertebb digitális tananyagszerkesztő szoftverek és nyomtatott munkafüzetek elemzése alapján egy általános és leíró jellegű feladattipológia keretének a kialakítása és a feladattípusok összehasonlító elemzése. A kutatás során összegyűjtöttük és kategorizáltuk a különböző tartalomfejlesztő alkalmazások (H5P, Adobe Captivate, Articulate Storyline 360, Easygenerator, eXe, iSpring Suite) által biztosított feladattípusokat. Az így kapott listát összehasonlítottuk 9. évfolyamos köznevelésben használt munkafüzetekben található interaktív feladattípusokkal. A kategorizálás módszertana a feladat logikai típusa és a tanulási utasítás volt, de a rendszerezésnél figyelembe vettük Jonassen és munkatársai által felépített rendszert is.

Ugyanígy cél az online tartalomszerkesztők és a nyomtatott munkafüzetek feladattípusai közötti különbség meghatározása, illetve a tartalomszerkesztő alkalmazások interaktivitással kapcsolatos lehetőségeinek az összehasonlító elemzése. A tananyagfejlesztő piacon elérhető tartalomfejlesztő szoftverek összehasonlításából hiányzik a feladattipológiai szempontú

elemzés, illetve a nyomtatott munkafüzetekhez képest történő összehasonlító elemzés sem érhető el.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy a vizsgált online tananyagszerkesztő alkalmazások, a feladat típusának és a különböző tanulói tevékenységtípusokat indukáló interaktivitás jelenlétének és mértékének tekintetében, vegyes képet mutatnak. Ezeket összehasonlítva a vizsgált 9.-es munkafüzeteknél jól látszik, hogy az online tananyagszerkesztők előnye elsősorban technikai jellegű, ritkábban a feladattípus vagy a tanulási utasítás újszerűsége a novum. Az előnyök kétségtelenül befolyásolják interaktivitásukkal a tanulói tevékenységszintet és még egy passzív feladatnak is emelik az interakciós szintjét az offline lehetőségekkel szemben. Továbbá jól látható, hogy az offline munkafüzetek széles feladat- és tevékenységtípusai kínálnak még tananyagszerkesztői funkcionalitásban kiaknázatlan lehetőségeket, leginkább a tanulók egymással való interakciójának és az ebből következő tevékeny feladatmegoldásainak területén. Az előadásban eredményeinket néhány online és offline feladattípus kiemelt összehasonlításával szemléltetjük.

A kutatás pilot jellegű feltáró elemzés, ami megteremtheti egy feladattipológia elméleti alapját, illetve gyakorlati segítséget jelenthet tartalomkészítő szoftverek és a tananyagforgatókönyvek és tanulói tevékenységtervezések továbbfejlesztéséhez. A kutatásnak nem célja a digitális és nyomtatott tananyagok közötti különbségek kimutatása, sokkal inkább célja a feladattípusok lehető legtöbb változatának kategorizálása és a digitális tananyagfejlesztés elméletében és gyakorlatában történő felhasználása.

Irodalom:

- Clark, D (2021): Learning Experience Design. Kogan Page
- Jonassen, David H. - Tessmer, Martin - Hannum, Wallace H. (1998): Task Analysis Methods for Instructional Design. Routledge
- Shipley, S.L., Stephen, J.S. & Tawfik, A.A. (2018) Revisiting the Historical Roots of Task Analysis in Instructional Design. TechTrends 62, 319–320. https://doi.org/10.1007/s11528-018-0303-8
- Quinn, C.N. (2021): Learning science for instructional designers. ATD Press, USA

Márta Miklósi and Attila Károly Molnár: Fogvatartottak reintegrációjának speciális kérdései – civil szervezetek és önkéntesek átalakuló szerepe a büntetés-végrehajtási intézetekben

Keywords

civil szervezetek

önkéntesek szerepe a börtönben

reintegráció

Absztrakt:

A büntetés-végrehajtás céljai között szerepel, hogy az elítélteknek a szabadságvesztés-büntetésük ideje alatt fejlődjön az önbecsülése, személyisége, felelősségérzete, s ezeken keresztül készüljenek fel a szabadulást követő életszakaszukra (2013. évi CCXL. törvény 83.§ (7)). Mi is azon a véleményen vagyunk, hogy a reintegráció gyakorlata nem nélkülözheti a társadalomban jelenlévő, működő és ható szerveződések bekapcsolódását az elítéltekkel való foglalkozásba a társadalmi kontroll letéteményeseiként. (Mihály 2014, 129) A civil szervezetek legfőbb célja a fogvatartottak megkeresése, gondozása, képzése, mentálhigiénés ellátása, reszocializációja/(re)integrációja/rehabilitációja. „A civileknek azért kell bejárniuk a börtönökbe, hogy kéznél legyenek, ha szükség van rájuk, és azért kell kéznél lenniük, hogy rá lehessen döbbenni, hogy rájuk van szükség." – fogalmaz Végh (Végh 2008, 88), ami most minden korábbi időszakhoz képest még aktuálisabbnak tekinthető.

A témával foglalkozó szakemberek kutatási eredményei, továbbá saját, korábbi kutatásunk is igazolja, hogy az elítéltek társadalmi reintegrációjának elősegítésében a börtönökben tevékenykedő szakemberekkel párhuzamosan jelentős szerepet vállalhatnak börtönön kívül működő szervezetek, személyek. Ide tartoznak azon civil szervezetek, amelyek a büntetés-végrehajtási intézetek reintegrációs tevékenységét az intézetekkel együttműködve az oktatás, az egészségügy, a készségfejlesztés és számos egyéb szociális szolgáltatás területén egészítik ki, valamint azok az önkéntesek, akik ellenszolgáltatás nélkül nyújtanak segítséget, járulnak hozzá a fogvatartottak társadalomba történő reintegrációjához. (Csáki – Mészáros 2005, 114; Somogyvári 2014, 71; Miklósi – Juhász, 2019)

Munkánkban a témának a jelen, 2022-ben aktuális ismérveit kívánjuk bemutatni azzal a céllal, hogy feltárjuk, hogyan folyik a társadalmi szervezetek és önkéntesek börtönbeli tevékenysége a pandémia időszakában. Meglátásunk szerint jelenleg a börtönön kívülről érkező hozzájárulásokra különösen nagy az igény. Ez megmutatkozik abban, hogy a koronavírus-járvány időszakában az egészségügyi biztonság megőrzése érdekében a börtönök a már ismertnél is zártabbá váltak, így a reintegrációt segítő társadalmi szervezetek, önkéntesek munkája akadályba ütközött, ennek következtében e munka hatékonysága csökkent. Tapasztalataink szerint a reintegráció kívülről történő támogatására a pandémia előtt több példa volt, rendszeres és dinamikus volt a civilek hozzájárulása (Molnár, 2018). Világossá vált, hogy a börtön falain kívül működő szervezeteknek, önkénteseknek tevőleges hozzájárulásuk lehetőségeit fokozottan kell kutatniuk, ehhez pedig folyamatos párbeszédre van szükség a büntetés-végrehajtással.

Nemcsak a COVID magyarországi jelenlétének harmadik évében, de a jövőre való tekintettel is fontos, hogy a civil szervezetek és az önkéntesek megtalálják a módját annak, hogy tevékenységükkel továbbra is hatékonyan támogathassák az elítéltek reintegrációját. Előadásunkban/poszterbemutatónkban a téma kutatásával foglalkozó szakemberek legfrissebb kutatási eredményeinek felhasználásával igyekszünk képet kialakítani a civil segítség folyamatosságáról, eredményességéről.

Bibliográfia:

Csáki Anikó – Mészáros Mercédesz (2005): Szociális munka a büntetés-végrehajtásban és az utógondozásban. In: Esély, 15. évfolyam, 2. szám, 95-114. p.

Márta Miklósi - Erika Juhász (2018): The Role of Education and NGOs in the Reintegration of Inmates in Hungary. In: International Journal of Bias, Identity and Diversities in Education (IJBIDE) Volume 4, Issue 1 Article 7, 100-112. p.

Mihály Attila (2014): A börtönök társadalmi felügyelete, avagy szükségünk van-e a nyilvánosságra? In: Deák Ferenc – Palló József (2014): Börtönügyi kaleidoszkóp. Ünnepi kötet dr. Lőrincz József 70. születésnapja tiszteletére. Börtönügyi tanulmányok 1. Budapest, Büntetés-végrehajtás Tudományos Tanácsa. 122-131. p.

Molnár Attila Károly (2018): Ítélettől szabadulásig – Börtönközösségek fejlesztése a reintegráció támogatása érdekében. In: Endrődy-Nagy, Orsolya; Fehérvári, Anikó (szerk.) Innováció, kutatás, pedagógusok. Budapest, Magyarország : Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete 130-140.p.

Somogyvári Mihály (2014): A társadalmi szervezetek értelmezési keretei a büntetés-végrehajtásban. In: Börtönügyi Szemle, 1. szám, 65-75. p.

Végh József (2008): Pallók a mélység fölött. A civilek szerepe a büntetés-végrehajtásban. In: Börtönügyi Szemle, 27. évf., 1. szám, 83-92. p.

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

Eszter Bucher and Julianna Boros: Közösségi tanulás és társadalmi innováció egy társadalmi vállalkozás példáján

Keywords

társadalmi vállalkozás

közösségfejlesztés

társadalmi innováció

Absztrakt:

A tanulmány egy modellértékű társadalmi vállalkozást mutat be esettanulmány formájában. A társadalmi kezdeményezés olyan településen tevékenykedik, amely tipikus hátrányos helyzetű ormánsági apró falu, közel a horvát-magyar határhoz, perifférikus helyzetben. A települést alacsony foglalkoztatási arányszámok és munkaintenzitás jellemzi, amely nem kizárólag a munkahelyek hiányából erednek, hanem mindehhez hozzájárul a népesség alacsony iskolai végzettsége, szakképzettsége és a rossz közlekedési viszonyok. Mindezen hátrányok ellenére a vizsgált településen példaértékű társadalmi vállalkozás működik. Vizsgálatunk és tanulmányunk célja, hogy megismerjük és bemutassuk azt az innovációs folyamatot, melyen keresztül ment eddig a vállalkozás, továbbá információkat gyűjtsünk a vállalkozás társadalmi környezetére gyakorolt hatására vonatkozóan. Jelen innováció, vállalkozás elindítása és működtetése a közösségi tanulás olyan színtere, amely kiutat jelenthet a hátrányos helyzetből. A publikáció vizsgálja a társadalmi vállalkozás létrejöttét, mozgatórugóját, fókuszál a közösségi tanulás színterére, az innovatív és multiplikáló szerepkörre a közösségfejlesztés és az önfejlesztés terén. A társadalmi vállalkozások közérdekű, szociális vagy társadalmi célt/okat szolgálnak, nyereségüket elsősorban e cél elérése érdekében forgatják vissza az alap tevékenységükbe, működésük a részvételi demokrácián alapul. (Tóth 2011, G.Fekete és mtsai, 2017, Kozma 2018, Péter 2018, Bucher 2019) Ezek a vállalkozások a civil és a forprofit szektor határán helyezkednek el, ezért sok esetben a két szektor erősségeit tudják innovatív módon a közösségek fejlődése érdekében kamatoztatni. (Bucher 2019) Tulajdonságaik révén a társadalmi, közösségi és gazdasági szükségletek együttes kielégítésére alkalmasak.

Adrienn Aranka Rokszin: Atipikus fejlődésű tanulók vizuális feldolgozásának újabb vizsgálati lehetősége

Keywords

atipikus fejlődés

fejlődési diszlexia

vizuális feldolgozás

Absztrakt:

Az elmúlt években a különböző fejlődési zavarok és atipikus fejlődés kutatásában egyre nagyobb hangsúlyt kap az interdiszciplinaritás, annak érdekében, hogy minél pontosabb képet kaphassunk a háttérben meghúzódó folyamatokról, mely segítheti a sajátos nevelési igényű tanulók, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdők diagnosztikus folyamatát és ennek köszönhetően hatékonyabb fejlesztését. Több atipikus fejlődést mutató csoport esetében igazolták már a vizuális feldolgozás (az egyes kéregalatti vizuális csatornák) eltérő működését. Jelen kutatás célja a fejlődési diszlexiás és tipikus fejlődésű gyermekek vizuális feldolgozásának, pontosabban az alacsony és magas térbeli frekvenciák feldolgozásának vizsgálata, az esetleges különbségek feltérképezése. A vizsgálatban 30 fő 9-14 éves gyermek vett részt. Tizenöt fő diszlexiás, illetve 15 fő tipikus fejlődésű gyermek végzett állat- jármű kategorizációs feladatot. A vizsgálat során az eredeti képek mellett olyan módosított képek is bemutatásra kerültek, melyeknek köszönhetően vizsgálhatóvá válnak az alacsony és magas térbeli frekvenciák feldolgozásának esetleges különbségségei a két csoport esetében. A kutatás hiánypótló, hiszen korábban még nem alkalmaztak ilyen ingeranyagokat ezen folyamatok vizsgálatára. A kapott eredmények az alacsony térbeli frekvenciák feldolgozásának bizonytalanságait jelzik a fejlődési diszlexiások esetében, továbbá összességében megerősítik azt az elképzelést, mely szerint ez az eltérés nem egymagában magyarázza a diszlexia kialakulását, hanem sokkal inkább egy komplex mintázat része lehet. Bár a hasonló idegtudományi vizsgálatok eredményei még nem járnak közvetlen osztálytermi alkalmazással, mégis innovációs értéküknek köszönhetően a későbbiekben, ha kis lépésekben is, de tágíthatják ismereteinket a tanulás folyamatáról, a terápiák idegrendszeri hatásairól, vagy a tipikus fejlődéssel, illetve az egyes részképesség-zavarokkal kapcsolatban. A vizsgálatban alkalmazott ingeranyag a későbbiekben hasznos lehet a gyakorlat számára a vizuális képességek vizsgálatában, a fejlesztés megtervezésében, vagy akár terápiás eszközként is használható. Fontos továbbá kiemelni, hogy az egyes részképességek vizsgálata és megfelelő fejlesztése nemcsak a tanulók iskolai előmenetele szempontjából fontos, hiszen a pontosan megtervezett rehabilitációnak köszönhetően megvalósulhat a lehetőségek kibontakoztatása és a sikerélmények biztosítása, illetve a gyermekek érzelmi stabilitásának segítése, iskolai jóllétük szempontjából is nélkülözhetetlen.

Ignác Szalay: A Második világháború előtti oktatástörténetének bemutatása és folyóiratainak elemzése

Keywords

Neveléstörténet

Horty-korszak

Pedagógiai folyóirat

Egyházak

Absztrakt:

A felekezeti kötődés megjelenése az 1932 és 1942 között megjelent tanügyi folyóiratokban

A két világháború között a klebelsbergi időszak után az oktatáspolitika centralizálódott és nacionalizmusa növekedett, ez megjelenhetett a tankönyvekben és egyéb a pedagógiával kapcsolatos szakszövegekben. Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa, hogy hány egyház által megjelentetett folyóirat működött ebben az időszakban, felekezetekre lebontva.

A szakirodalmi források felhasználásával és összesítő kötetek feldolgozásával nyertük ki az információkat, amik hangsúlyozottan még nem tartalomelemzésen átesett szövegegységek.

A Hóman korszakban kiadott 110 folyóiratból szűrve, a folyóiratokat felekezethez köthetőségük szerint mutatom be, mint római katolikus, református, evangélikus és zsidó. Külön kategóriát képez még a mozgalmi jellegű periodikumok csoportja. Az egyház megjelölése nem csak a kiadóban jelenhet meg, hanem címben is. A magánkiadások is sokszor jellemzően egyházi kötődésűek.

A kutatás rámutatott arra, hogy az egyház jelentős részt vállalt a már ugyan csökkenő kiadási aktivitású de még mindig aktív korszak nevelésügyének formálására. Valamint a későbbiekben eszköz lehet arra, hogy tartalomelemzés után az egyházak szerepét megmutassa társadalmi és oktatási folyamatokban.

Fehérvári Anikó and Varga Aranka: A korai iskolaelhagyás kérdései – egy mentorprogram megalapozása

Keywords

iskolai lemorzsolódás

hátránykompenzáció

inklúzió

korai iskolaelhagyás

roma tanulók oktatása

Absztrakt:

Az előadás a korai iskolaelhagyás társadalmi és egyéni következményei mellett bemutatja az iskolai lemorzsolódás nemzetközi és hazai irodalmát, kutatási előzményeit. Az iskolai lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás mind az egyén, mind a társadalom számára számos negatív következményekkel jár, melyek tetten érhetők akár az állampolgári felelősségvállalásban, a politikában, az egészségügy, a szociális és foglalkoztatási szférában is, alacsonyabb gazdasági növekedési rátát, alacsonyabb adóbevételeket, magasabb munkanélküliséget és jóléti kifizetéseket, valamint magasabb közegészségügyi és büntetőjogi kiadásokat okozva. Előadásunkban bemutatjuk azokat a nemzetközi szisztematikus irodalom áttekintéseket, melyek a lemorzsolódás hátterében álló tényezőket alapvetően három főbb csoportba sorolja: egyéni, iskolai és makroszintű tényezők csoportjába. A magyar kutatási eredmények is hasonló tényezőket azonosítanak, azonban míg a nemzetközi vizsgálatokban előtérbe került a probléma multidiszciplináris megközelítése, addig itthon a szociológiai nézőpont mellett jelen van a pedagógiai megközelítés, ám az egészségügyi és pszichológiai nézőpont kevésbé jellemző. Az is kiemelhető, hogy ezek az eltérő megközelítések nem kapcsolódnak össze, hiányoznak az okok komplex felderítését célzó elemzések. Előadásunkban az iskolai lemorzsolódást az egyén, család és az iskola viszonylatában vizsgáljuk, a mikro és mezo tényezők, valamint a pszichológiai, szociológiai, pedagógiai nézőpontok együttes megjelenítésével egy hazai empirikus kutatássorozat adatain keresztül. A kérdőíves vizsgálatban öt megye általános iskoláinak pedagógusai és tanulói vettek részt 2018-2021 között. Az eredmények közül kiemelhető, hogy a tanulói lemorzsolódásban az iskolai faktorok az egyéni tényezőkhöz képest kevésbé meghatározók. Az iskolai szintű változók közül az iskola hátránykompenzációs szerepe, a tanárok jellemzői, illetve az iskolában érvényesülő pedagógiai gyakorlatok mérvadók. A kutatás eredményei közvetlenül hozzájárulnak iskolai fejlesztések kialakításához a lemorzsolódás csökkentése érdekében.

Attila Nóbik: Mit tehet a tanító a méhészet terén? Néptanítóság egy méhészeti szakfolyóiratban.

Keywords

néptanítóság

méhészet

dualizmus

társadalomtörténet

Absztrakt:

A tömegoktatási rendszerek történetének számos aspektusának hosszú kutatástörténete van. Az iskoláztatásban részt vevők (pl. pedagógusok, gyermekek, szülők) azonban hagyományosan láthatatlanok maradtak a kutatásokban.

A nemzetközi szakirodalomban a tanítóság mint társadalmi csoport történetét feltáró kutatások megerősödése figyelhető meg az elmúlt évtizedekben (Westberg, 2019). Ezek között a kutatások között megjelenik a tanítói szakma professzionalizálódásának (pl. Caruso, 2015), vagy éppen a feminizációjának (pl. Albisetti, 1993) vizsgálat. Az elmúlt néhány évben megerősödött a társadalomtörténi megközelítés, és olyan témák kerültek a nemzetközi szakirodalom fókuszába, mint a pedagógusok anyagi (materiális) valósága, a tanárok származása, vagy éppen a tanárok keresetének és életkörülményeinek a vizsgálata (Westberg, 2019).

Noha például képzésének (pl. Sebestyén, 1896, Szakál, 1934, Németh, 1990,) vagy szakmásodásának (pl. Németh, 2008, 2013) története alaposan feltárt. a fenti megállapítások igazak a magyar néptanítóságra is. Kutatásom a korábbi magyar (Nóbik, 2017) vizsgálatokra támaszkodva a dualizmus-kori néptanítóság társadalomtörténetének jobb megértéséhez járul hozzá.

Kutatásomban a néptanítók jelenlétét és aktivitását vizsgáltam a Méhészeti Közlöny című méhészeti szakfolyóirat 1887 és 1897 közötti évfolyamaiban. A lap az Erdélyrészi Méhész Egylet kéthetente megjelenő lapjaként az ország egyik legjelentősebb szakfolyóirata volt, amely fontos szerepet játszott az erdélyi méhészegyesületek szakmai életében. A lap több online adatbázisban is fellelhető, ezeken kulcsszavas keresést végezve tártam fel a néptanítósággal kapcsolatos híradásokat.

A tanítóság és a méhészet kapcsolata közismert, azonban rendszeres kutatások nem irányultak rá, az eddigi feltárások pedig a pedagógiai szakfolyóiratokat használták forrásként. Ugyanakkor jelen kutatás megerősíti azt az előzetes feltevést, hogy a méhészet terjesztésében aktív szerepet játszó néptanítókat nagy számban találjuk a méhészeti szakközlöny szerzői között. Több közleménytípus is tanúskodik a néptanítóknak a méhészet területén kifejtett szerepeéről. A folyóirat rendszeresen hírt adott a méhészegyesületek és a bennük részt vevő tanítók tevékenységéről. Néhány közlemény expliciten foglalkozott a néptanítóságnak a méhészet terjesztésében betöltött (esetleges) szerepével. A hirdetésekből pedig a méhészet területére belépni törekvő, vagy éppen a piacra kilépő néptanítókról szerezhetünk információkat.

A fent említett korábbi kutatások (Nóbik, 2017) arra hívták fel a figyelmet, hogy a pedagógiai szakfolyóiratokban élesen elkülönül a tanítók pedagógai szakértői és méhészeti szakértői szerepe. Ez a Méhészeti Közlönyben is megfigyelhető, mivel – és ez ennek a folyóiratnak a profiljával erősebben magyarázható – a tanítók által írt közlemények között a méhészet technikai oldalával kapcsolatosak dominálnak.

A kutatás hozzájárul a dualizmus-kori néptanítóság (társadalom)történetének, elsősorban jövedelmi viszonyaiknak, megélhetési körülményeiknek jobb megértéséhez.

Irodalom

Albisetti, J. (1993). The feminization of teaching in the nineteenth century: a comparative perspective. History Of Education, 22(3), 253-263. doi: 10.1080/0046760930220305

Caruso, M. (2015). Classroom Struggle : Organizing Elementary School Teaching in the 19th Century. Peter Lang.

Németh, A. (1990). A magyar tanítóképzés története (1775–1975). Zsámbék.

Németh, A. (2008): A néptanítói tudás konstrukciója Az elemi népoktatás enciklopédiájában (1911–1915). Iskolakultúra, 18(5–6) 86–102.

Németh, A. (2013): A néptanítói szakismeretek konstrukciós folyamatai a 20. század elején – a Néptanítók Enciklopédiája példája alapján (1911–1915). Magyar Pedagógia, 103(2) 101–118.

Nóbik, A. (2017). Nem szakmai tartalmak megjelenése a Néptanítók Lapjában (1868–1892). In Új kutatások a neveléstudományokban 2016 (pp. 325–343).

Sebestyén Gy. (1896). Elemi isk. Tanító- és tanítónőképzésünk fejlődése. Lampert Róbert kiadása.

Szakál, J. (1934). A magyar tanítóképzés története. Hollósy János Könyvnyomtató.

Westberg, J. (2018). How did teachers make a living? The teacher occupation, livelihood diversification and the rise of mass schooling in nineteenth-century Sweden. History Of Education, 48(1), 19-40. doi: 10.1080/0046760x.2018.1514660

Veronika Bocsi: Hallgatók kultúrafogyasztásának mintázatai a tömegesedés utáni felsőoktatásban

Keywords

felsőoktatás

hallgatók

kulturális fogyasztás

Absztrakt:

Jelen előadás a nappali tagozatos egyetemisták kultúrafogyasztásának mintázatait tárja fel kvalitatív megközelítéssel. Az interjúk alanyai hallgatók voltak, és a tíz fókuszcsoportos beszélgetés az ország hat városát, nyolc intézményét és tíz tudományterületet fedte le. A vizsgálat relevanciáját a felsőoktatás hallgatói bázisának és működésének átalakulása, illetve a kulturális fogyasztás össztársadalmi jegyeinek átformálódása adja. Vizsgálatunkban a felsőoktatást egyfajta kulturális térként értelmeztük, amelyet intézményi és külső hatások egyaránt formálnak. Kutatási kérdéseink a következők voltak:

1. milyen mintázatokkal írhatók le a diákok olvasási, művelődési és hírfogyasztási szokásai?

2. melyek azok az elemek (események, programok, szervezeti sajátosságok), amelyekkel az egyetem kulturális transzmissziós folyamata javítható?

Elemzésünk szerint az olvasás és művelődés kevert mintájú, ami ötvözi a magaskultúra és a tömegkultúra elemeit, miközben a kultúrafogyasztás praxisát erőteljesen átszínezi a mediatizáció. A megváltozott szokások a diákok könyvtárhasználatát is átalakították. Az egyetem nyújtotta kulturális tér inkább lehetőségként értelmezhető, mint a diákok fogyasztását minden esetben erőteljesen formáló környezetnek, ugyanakkor kortárs, oktatói és szervezeti hatások érvényesülnek benne (gyakran a látens elemek dominanciájával), ráépülnek a hozott mintákra vagy moderálják azokat – az intézmények felépítésének, missziójának és a város nagyságának függvényében.

Hetesi, E., & Kürtösi, Z. (2008). Ki ítéli meg a felsőoktatási szolgáltatások teljesítményét és hogyan?-A hallgatói elégedettség mérési modelljei, empirikus kutatási eredmények az aktív és a végzett hallgatók körében. Vezetéstudomány-Budapest Management Review, 39(6), 2-17.

Lähteenoja, S., és Pirttilä-Backman, A. M. (2005). Cultivation or coddling? University teachers' views on student integration. Studies in Higher Education, 30(6), 641–661.

Panton, J. (2003). What are universities for? Universities, knowledge and intellectuals. Critical Review of International Social and Political Philosophy, 6(4), 139–156.

Peterson, R. A. és Kern, R. M. (1996). Changing highbrow taste: From snob to omnivore. American Sociological Review, 61, 900–907.

Henrietta Kelemen: Szülői vélemények és tapasztalatok a zenei nevelés tekintetében

Keywords

zenei nevelés

szülői vélemények

fókuszcsoportos interjú

szülői bevonódás

Absztrakt:

Jelen dolgozat témája a szülők zenei neveléssel kapcsolatos meglátásainak vizsgálata, mely téma aktualitását és jelentőségét az a tény támasztja alá, hogy ennek aspektusait egyetlen kutatás sem vizsgálja a romániai magyar kisebbségi területeken élő szülők és gyermekek körében. A szakirodalom-áttekintés szerves részét képezte a romániai zeneoktatás jelenének rövid bemutatása, valamint a szülői véleményeket kutató nemzetközi tanulmányok ismertetése. A felmérés egy fókuszcsoportos interjú által valósul meg, mely során négy általános iskola elemi osztályába járó gyermek édesanyja nyilatkozott a zenei neveléssel kapcsolatos véleményeik által a zenei nevelés fontosságáról, az iskolán kívüli zeneoktatásról, valamint ennek előnyeiről és hátrányairól. A mintavétel (N=4) a romániai Bihar megyében történt hólabda módszerrel, az adatfelvétel félig strukturált fókuszcsoportos interjú által valósult meg online térben, az adatok feldolgozása és elemzése pedig az Atlas.ti program segítségével történt. Az eredmények az mutatják, hogy a zenét tanuló és zenét nem tanuló gyermekek szülei egyaránt látják a zenei nevelés előnyeit, céljai és szerepe kapcsán pedig legfontosabb szerintük a zene érzelmi vetülete. A szakirodalommal ellentétben a zene tanulmányi eredményekre vonatkozó pozitív hatása elenyésző arányban jelenik meg, míg a kutatásban résztvevő édesanyák a zene gyermekeik személyiségére vonatkozó hatásait emelték ki leggyakrabban.

Zsófia Kocsis and Cintia Klaudia Rácz: A munka és a tanulmányok kölcsönhatása a STEM területeken

Keywords

hallgatói munkavállalás

STEM

lemorzsolódás

Absztrakt:

Hazai és nemzetközi szinten is egyre több kutatás foglalkozik a hallgatói munkavállalás témájával, ugyanis a tanulmányok melletti munkavégzést növekvő tendencia jellemzi (Hámori et al., 2018). A kutatások fókuszában gyakran a munkavégzés hatása áll a tanulmányi eredményességre, amelyet a hallgatói lemorzsolódás egyik lehetséges tényezőjeként azonosítják (Kocsis & Pusztai, 2020; Kovács et al., 2019). A munkavégzés csökkenti a tanulmányokra fordított időt, ezáltal távol tartja a hallgatókat az egyetemi élettől és az intézményi beágyazódástól, s ezáltal növeli a lemorzsolódási kockázatot (Kovács et al., 2019). A STEM képzések egyik jellemzője a magas lemorzsolódási arány, amelyeket számos tényező magyarázhat, amelyek közül kiemelkedő a tanulmányok melletti munkavállalás (OECD, 2019). Kutatásunk újszerűsége elsősorban az alkalmazott módszertanban rejlik, a STEM területek hallgatóinak munkavállalási jellemzőit és egyetemi pályafutását leggyakrabban kvantitatív módszerekkel kutatták. Kutatásunkban dolgozó hallgatókkal készítettünk interjúkat (n=16), akiket hólabda módszerrel választottunk ki. Az említett hallgatók közül 12 fő STEM területek egyikén tanul, 4 fő pedig a Természettudományi Kar osztatlan tanárképzésben vesz részt. Vizsgáljuk, hogy a diákok anyagi és társadalmi háttere mennyire befolyásolta őket a munkavégzés motivációjában, ugyanis a munkavállalás nem feltétlenül anyagi kényszerre vezethető vissza. A hallgatók függetlenedési vágya volt jelentős, a szülők tehermentesítése, a szabadidős tevékenységek fedezése. Néhány esetben megjelent a tapasztalatszerzésre való törekvés. Elemeztünk a munkavállalás egyetemi pályafutásra gyakorolt hatását. A kvalitatív kutatásunk eredményei alapján azt láthatjuk, hogy a hallgatók lemorzsolódásának rizikófaktoraként nem tanulmányok melletti munkavégzést azonosítottuk, hanem a szak iránti érdeklődés és motiváció elvesztése. Bizonyos limitációk figyelembe vételével is, átgondolásra alkalmas eredményeket kaptunk. Eredményeink arra hívták fel a figyelmet, hogy a lemorzsolódást előrejelző tényezők között az intézményi szintű hatások kerültek előtérbe. Javaslataink között szerepel a felsőoktatás-pedagógia megújítása, a problémamegoldásra, kreativitásra irányuló projektmunkák és a gyakorlatorientált kurzusok előnyben részesítése, melyek a munkaerőpiacon felértékelt kompetenciák fejlesztéséhez is hozzájárulhatnak a tanterem falain belül.

A Rézler Gyula Alapítvány támogatásával megvalósuló kutatás, amelynek a címe „ A hallgatói munkavállalás egyetemi pályafutásra gyakorolt hatása a STEM területeken”.

Felhasznált irodalom

Hámori, Á. (2018). A műszaki képzési terület hallgatóinak szociális jellemzői. Felsőoktatási Elemzési Jelentések, 2(3), 2-6.

Kocsis, Zs., & Pusztai, G. (2020). Student Employment as a Possible Factor of Dropout. Acta Polytechnica Hungarica, 17(4), 183-199.

Kovács, K., Ceglédi, T., Csók, C., Demeter-Karászi, Zs., Dusa, Á. R., Fényes, H., Hrabéczy, A., Kocsis, Zs., Kovács, K. E., Markos, V., Máté-Szabó B., Németh, D., Pallay, K., Pusztai, G., Szigeti F., Tóth, D. A., & Váradi, J. (2019). Lemorzsolódott hallgatók 2018. Oktatáskutatók Könyvtára 6., CHERD-Hungary.

OECD, (2019). Education at a Glance 2019: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing.

Óbudai Egyetem, STEM-Hungary jelentés (2018). A STEM-végzettséget szerzett pályakezdők és fiatal munkavállalók helyzetére vonatkozó nemzetközi kutatások másodelemzése.

Krisztina Sitku: Managing the societal dimension of university functions: a critical analysis of three self-assessment tools for university stakeholder relations

Keywords

higher education

self-assessment

stakeholders

Absztrakt:

In the wake of the recent higher education decentralisation in Hungary, ’model-changing universities’ are renewing institutional strategies, policies and practices to better suit their new objectives. Among the many motivations for higher education governance reform across Europe, some relate to such societal challenges as greater accountability to stakeholders (Eurydice, 2019). The new Hungarian private universities may reconsider their external stakeholder relations and collaborative practices for which three recent European self-assessment tools lend themselves: the renewed HEInnovate (2013, 2021), focusing on the entrepreneurial university and innovation, the TEFCE Toolbox (2020), capturing the complexity of university-community engagement (Farnell et al., 2020), and the currently piloting UASiMAP Self-Reflection Tool (SRT) and Self-Assessment Report (SAR), continuing the RI2A project (Tijssen, Edwards & Jonkers, 2021) and adapted to professional higher education institutions. Although they approach university−stakeholder relations somewhat differently, they all adopt the quadruple helix model (Carayannis & Campbell, 2018) considering a wide range of stakeholders from the socio-economic environment of higher education institutions.

Although the assessment of university practices under the umbrella term of the third mission has long been an arduous task in both higher education policy and research, by today NPM approaches have been modified by multi-dimensional, mixed-method, bottom-up and participatory assessment methodologies, peer comparison and developmental purposes (Benneworth et al., 2018; Farnell, 2020; Tijssen et al., 2021). The mapping, assessment, support and extension of the entrepreneurial−innovative (Wain et al., 2018), community engagement (Benneworth et al., 2018), or regional engagement (Kempton, 2019) practice of higher education institutions are complex challenges, which the three assessment tools offer to address. Therefore, we have aimed at answering the questions of which tool to apply for the effective handling of these challenges, how the tools highlight the stakeholder aspect along the various university functions, and how feasible their application is in the Hungarian context?

To critically analyse and compare the self-assessment tools, we set up the dimensions of objectives, focus, methodology, stakeholder involvement, resources, feasibility and utility, then used qualitative content analysis on the official websites of the tools, their latest literature, our previous research, and recent experience with the piloting of the UASiMAP SRT and SAR. The results show that the institutional choice of the self-assessment tool should be driven by the university mission, the nature of existing stakeholder relations and the targeted spacial scope of collaborations (entrepreneurial−innovative potential, wide societal impact or local-regional embeddedness). While HEInnovate adopts a more general approach, stakeholder views,

collaborative experiences and present needs are most revealed by the TEFCE Toolbox, while the scope and depth of their participation in university collaborations are highlighted in the UASiMAP tools. As for applicability, HEInnovate seems to be the most easily usable tool, while TEFCE Toolbox is the most demanding, and UASiMAP SAT and SAR are yet to be seen.

Benneworth, P., Ćulum, B., Farnell, T., Kaiser, F., Seeber, M., Šćukanec, N. Vossensteyn, H. & Westerheijden, D. (2018). Mapping and critical synthesis of current state-of-the-art on community engagement in higher education. Institute for the Development of Education.

Carayannis, E. G., Grigoroudis, E., Campbell, D. F.J., Meissner, D. & Stamati, D. (2018). The ecosystem as helix: An exploratory theory-building study of regional co-opetitive entrepreneurial ecosystems as Quadruple/Quintuple Helix innovation models. R&D Management, 48(1), 48-162.

EC/EACEA/Eurydice (2019). Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe – 2019: Overview of major reforms since 2015. Eurydice Report. Publications Office of the European Union.

Farnell, Thomas 2020. Community engagement in higher education: trends, practices and policies. NESET Report. Publications Office of the European Union. Luxembourg

Farnell, T., Benneworth, P., Ćulum Ilić, B., Seeber, M. & Šćukanec Schmidt, N. (2020). TEFCE Toolbox: An institutional self-reference framework for community engagement in higher education. Institute for the Development of Education.

Kempton, L. (2019). Wishful thinking? Towards a more realistic role for universities in regional innovation policy. European Planning Studies, 27(11), 2248-2265.

Tijssen, R, Edwards, J. & Jonkers, K. (2021). Regional innovation impact of universities. Edward Elgar Publishing.

Wain, M., Devine, J., Ferrari, A., Jávorka, Zs. & Mobilio, V. (2018). The entrepreneurial and innovative higher education institution: A review of the concept and its relevance today. HEInnovate.

Adrienn Dr. Ács-Bíró and Barbara Dr. Habil. Di Blasio Barbara: Paradigmaváltás a börtönoktatásban? DIGITALIZÁCIÓ – MOTIVÁCIÓ – PANDÉMIA

Keywords

COVID-19

oktatási innováció

női fogvatartottak

börtönoktatás

reintegráció

Absztrakt:

A 2019-ben kirobbant koronavírus világjárvány (COVID-19) következményeként az oktatás újrastrukturálása indokolttá vált. A büntetés-végrehajtási intézetekben kiemelt jelentőséggel bíró foglalkoztatás egyik alappilléreként a tanulás-tanítás online térbe helyeződött át. A teljes lezárás következtében a személyes konzultációs alkalmak megszűntek, fókuszba helyezve ezáltal az egyéni ütemben zajló önálló munkát. Az elhúzódó pandémia haladó szemléletet hozott a börtönök mindennapjaiba, amely hosszútávon is hasznosítható elemekkel gazdagította a praxist. Előadásunkban a digitális börtönoktatás tapasztalatait a lehetőségek és veszélyek aspektusából vizsgáljuk, valamint kutatási eredményeinket hasznosítva helyezzük azt értelmezési keretrendszerbe.

A büntetés-végrehajtás kiemelt célja, hogy a fogvatartottak reintegrációját bűnmegelőzési szándékkal segítse elő a hatékonysági mutatók, illetve a törvényi feladatmeghatározás teljesítése szerint. Kutatásunk a női fogvatartottak digitális oktatásának lehetőségeit, valamint hatékonyságát befolyásoló motivációs és érdeklődési jellemzőket vizsgálja – illeszkedve a reintegrációt támogató törekvések körébe. A kutatás a Kalocsai Fegyház és Börtönben valósult meg, ahol a vizsgált célcsoportot a jogerősen szabadságvesztésüket fegyház, börtön végrehajtási fokozatban töltő, szabadulás előtt álló női fogvatartottak alkották (N:75). A vizsgálathoz a börtönoktatás rendszerébe egyszerűen beépíthető és alkalmazható mérőeszközöket választottunk, a Motivációs Profil Tesztet (PÁSKUNÉ, 2017) és Érdeklődés Térképet (GYARMATHY - HERSKOVITS, 1999).

A fogvatartottak esetében az eddigi vizsgálatok rámutatnak arra (HURRY et al., 2005:8; PAUL, 1991; VACCA, 2004:4), hogy főként negatív iskolai tapasztalattal rendelkeznek, amely az oktatásban való részvételük gátló tényezői lehetnek. A megváltozott oktatási közegben ezen nehézségeket tovább fokozza, hogy a szociokulturális háttér mellett gyakoriak az eredménytelen tanulási szokások, vagy a tanulási stratégiák hiánya. Az eredménytelenséget a kényszerközösségek negatív hatása csak tovább fokozza (KASSAI, 2008:27; CSUKAI, 2014).

Külföldi példák jól mutatják, hogy a belső motiváció/igény kialakítása ezen célcsoport esetében rendkívüli fontosságú. Megállapíthatjuk, hogy az érdeklődés általában gyakran változik, a bv. intézetben az elvárásokkal teli közeg feszültséget, míg a túlzott irányítás önállótlanságot okoz. Eredményeink szerint az érdeklődés területek között az interperszonális, a nyelvi, a mozgásos és zenei területek hangsúlyosak (ÁCS-BÍRÓ, 2021). Motiválóan hatnak a tanulmányi

kihívások, érdekes feladatokkal való foglalkozás, azok sikeres megoldása, illetve a társas törődés és a teljesítményre vonatkozó visszajelzések. Mérésünkkel a célcsoport képzési igényeit érdeklődésük és motivációjuk vizsgálatával igyekeztünk azonosítani, amely alapot adhat egy valós eredményekre támaszkodó, adekvát reintegrációs támogatásnak. Következtetéseink, valamint a pandémia okozta korlátozott oktatási helyzet tapasztalatai hozzájárulhatnak továbbá a többségi oktatás új kihívásainak kezeléséhez.

Katalin Sipos and László Bottyán: A MOBILTELEFONOK ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ OKTATÁSI FOLYAMATBAN

Keywords

digitalizáció

m-learning

mobileszközök

motiváció

Absztrakt:

A mobil technológia napjainkra széles körben elterjedté vált. Az oktatási célokat szem előtt tartva az m-learning számtalan lehetőséget kínál, amellyel a tanulók olyan 21. századi kulcskompetenciái fejleszthetők, mint a problémamegoldó képesség és az együttműködés, a kommunikációs képesség és a kreativitás (Partnership for 21st Century Learning, 2019).

A kutatásunk célja, hogy megismerjük a középiskolában oktató pedagógusok mobileszközökkel kapcsolatos véleményét, továbbá az azok alkalmazására vonatkozó attitűdöket. A vizsgálat keretén belül célunk volt annak a megismerése, hogy milyen gyakran alkalmaznak mobiltelefont és tabletet a pedagógusok a tanórákon, ugyanakkor hogyan vélekednek annak pozitív és negatív hatásait illetően.

A kérdőív kérdéseire adott válaszok elemzésénél egymintás T-próbát és Khí-négyzet próbát alkalmaztunk, továbbá a Likert-skála átlagainak összehasonlításához a válaszok normalitásának tesztelése után nem-paraméteres Mann-Whitney próbát alkalmaztunk.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a pedagógusok élnek a mobiltelefonok adta lehetőségekkel, a megkérdezettek jelentős hányada rendszeresen bevonja azokat a tanítási folyamatba, innovatív alkalmazások használatával színesítve a tanórákat. Úgy gondoljuk, tanulmányunk tanulságai szerint hazánkban van pozitív, előremutató trend az m-learning tanulás-tanítási folyamatba való illesztésére, melyben kiemelt fontossága lehet a pedagógusok digitális képességeinek fejlesztésére irányuló továbbképzéseknek.

Szűcs Tímea: A transzferhatások mögött húzódó okok

Keywords

zenetanulás transzferhatásai

transzferhatások okai

neurológia

Absztrakt:

A 20. század második felétől egyre gyakrabban olvashatunk a zenetanulás transzferhatásairól. Mind a hazai (Janurik 2010; Szűcs 2019), mind a nemzetközi szakirodalomban (Schellenberg 2006; Schumacher 2014;) találkozunk komoly tudományos háttérrel megalapozott kutatásokkal, amelyek alátámasztják az élet különböző aspektusaira ható zenetanulás hatására megjelenő transzferhatásokat. Fontos megértenünk a jelenség hátterében álló tényeket. Míg korábban csak a jelenséget tudtuk leírni keresztmetszeti vagy longitudinális megfigyelésekre, felmérésekre hagyatkozva, a technológiai fejlődés révén lehetőségünk nyílt az agy aktív területeinek megfigyelésére a különböző tevékenységek közben, melynek során MRI képekkel alátámasztva tudjuk értelmezni a különböző területekre ható transzferhatások okait (Csépe 2016; Hámori 2016; Schewe 2009). Előadásom során ezen kutatások eredményeit vázolom fel, objektív módon megerősítve a zenetanulás hatására létrejövő transzferhatások mögött rejlő okokat.

Krisztina Stummer: A női felső kereskedelmi szakképzés kritikája a Nemzeti Nőnevelésben

Keywords

nőnevelés

szakképzés

női felső kereskedelmi iskola

Absztrakt:

A múlt század első felében a fiúk felső kereskedelmi iskoláinak mintájára megalakult a nők felső kereskedelmi szakképzése is. Az első intézmény 1909-ben Pozsonyban nyitotta meg kapuit, majd ezt követően országszerte évről-évre nőtt a számuk.

A női iskola korának egyik legmegosztóbb intézménytípusa volt, mivel szervezetében és tantervében a kezdetektől fogva teljes mértékben igazodott a fiúk iskolájához. Emiatt többször is felrótták a képzés bírálói, hogy „női" neve ellenére nem leányiskola, hiszen a tantervben nem kapnak helyet a női lelkületnek megfelelő és a női élethivatásra előkészítő tantárgyak. Másfelől viszont egy, a gazdasági és szociális változásokat, valamint az emancipációs törekvéseket szem előtt tartó réteg támogatását fejezte ki az új képzést illetően.

Jelen előadás célja megvizsgálni, hogy a Nemzeti Nőnevelés 1909 és 1919 között kiadott lapszámaiban megjelenik-e az intézmény működését érintő társadalmi diskurzus, valamint az előbbiekben röviden felvázolt kettősség. A vizsgált periódus az első női felső kereskedelmi iskola megnyitásától a sajtótermék működésének végéig terjed. A téma szempontjából releváns írásoknak kizárólag azokat tekintettük, amelyek véleményt közöltek vagy bírálattal illették a női felső kereskedelmi iskolák működését és létjogosultságát. Az áttekintést és feldolgozást nagyban elősegítette, hogy a Nemzeti Nőnevelés online formában elérhető a PTE Digitália felületén.

A kutatói kérdések, amelyek alapján a témakört körbejártuk: (1) A vonatkozó írások esetében fel van tüntetve a szerző? (2) Milyen a férfi és női szerzők megoszlása? (3) A cikk írója milyen kapcsolatban áll a felső kereskedelmi iskolákkal, szakoktatással? (4) Milyen véleményt közvetítenek a bejegyzések az iskolatípusról? Az írások feldolgozását a dokumentumelemzés módszerével végeztük el.

A Nemzeti Nőnevelés lapszámainak áttekintését követően öt vonatkozó bejegyzést tudtunk kiemelni. Az előzetes elvárásokat felülmúlva a sajtótermékben nagyobb arányban képviseltetik magukat a női, mint férfi szerzők.

Barbara Máté-Szabó: Miért éppen felsőoktatási szakképzés? Jelentkezési tendenciák vizsgálata a felsőoktatási szakképzésben

Keywords

felsőoktatási szakképzés

felvételi

jelentkezési mutatók

Absztrakt:

Előadásunkban a felsőoktatás egy speciális képzési területének hallgatói összetételében kívánunk betekintést nyújtani. A felsőoktatási szakképzés (FOKSZ) korábban felsőfokú szakképzés (FSZ-2003-2013) és akkreditált iskolarendszerű felsőfokú szakképzés (AIFSZ 1998-2003) témája hazai és nemzetközi szinten is vizsgált terület. A képzés kialakulását, fejlődését több munka is vizsgálta (Furth, 1973; Teichler, 1998), emellett összehasonlító elemzések is foglalkoztak az európai országok sajátosságaival (Kirsch et al., 2003; Grm – Bjørnåvold (2014)); Crosier et al., 2018, 2020). Hazánkban az elmúlt közel 25 évben lezajlott kutatásokat két csoportjuk tudjuk osztani. Egyrészt a hallgatói oldallal foglalkozó kutatások (Hrubos, 2002; Szemerszki, 2012) illetve a munkaerő-piaci és hallgatói oldallal egyaránt foglalkozók (Szemerszki, 2006; Fehérvári- Kocsis 2009).

Kutatásunk során az Oktatási Hivatal 2016-2018. évi általános felvételi eljárásaihoz kapcsolódó statisztikáját használtuk, emellett a 2001-2021 közötti jelentkezési adatokat is figyelembe vettük a képzési struktúra statisztikáival együtt, hogy jobban átláthatóvá tegyük a változásokat. Elemzésünkben egyrészt a felsőoktatási szakképzésekre 2016-2018 között nappali és levelező tagozaton első helyes jelentkezők és felvettek adatait tekintjük át több szempont alapján, másrészt megnézzük, hogy a hallgatók mely intézményeket preferálják jobban, hol és hányan tanulnak a képzésekben.

A jelentkezők számára 27 intézmény, 8 képzési területen hirdetett 4 féle munkarendben, állami ösztöndíjas és önköltséges képzési formában felsőoktatási szakképzéseket. A képzésre jelentkezők száma a jelentkezési mutatók szerint 2011-ig folyamatosan növekedett, majd 2013-ban a képzés átalakítását követően, a képzési területek, szakok és támogatott férőhelyek csökkentésével egy közel 50%-os visszaesés volt tapasztalható. A 2013 utáni csökkenéshez képest a 2014-2015 között 3000 fővel nőtt a jelentkezők aránya. 2016-os év az elmúlt 7 évet tekintve kiugró évnek számít. 13661-en jelentkeztek összesen, az első helyes jelentkezők száma pedig a legtöbb volt idáig, 6814 fő. Itt fontos megjegyezni, hogy több intézmény utoljára hirdethette meg a társadalomtudományi (pl. kommunikációs és média, szociális munka) és pedagógusképzési (csecsemő-és kisgyermeknevelő) területeket. Valószínűleg ez is közrejátszhatott a jelentkezések kiugrásában. 2017 mindenképpen egy komolyabb visszaesésnek számított. Összességében 3500 fővel kevesebben jelentkeztek és így kevesebb hallgatót is vettek fel.

A bemutatandó eredmények választ adhatnak azokra a kérdésekre, hogy milyen területekről is érkeznek a felsőoktatási szakképzésbe a hallgatók, mely szakok, képzési területek a legpreferáltabbak.

Balázs Hörich: Felvetések az iskolák közötti egyenlőtlenségek vizsgálati lehetőségeiről

Keywords

kutatásmódszertan

iskolák közötti egyenlőtlenségek

hálózatkutatás

szegregációs index

Absztrakt:

A hazai közoktatás egyik legjelentősebb problémái közé tartozik, hogy a családi háttér rendkívül erősen meghatározza a tanulók iskolai teljesítményét (OECD 2019, OH 2019), miközben az iskolák között mérhető, a tanulók szocio-ökonómiai státuszára vonatkozó különbségek egyre nagyobbak (Bazsalya-Hörich 2020, Varga 2022). A differenciák annak ellenére intézményesülni látszanak, hogy az elmúlt években főként az uniós fejlesztéspolitika irányát követve több olyan program is lezajlott, ami e különbségek csökkenését tűzte ki (legalábbis részben) céljául (Sáska 2021).

Az iskolák közötti különbségek makrostatisztikai vizsgálata széleskörű, de többnyire statikus módszertant használ: különböző mutatók értékét, azok alakulását vetik össze a vizsgálatnak megfelelő aggregáltsági szinten (területi egység, fenntartó, egyéb jellemzők szerint) esetleg azok időbeli alakulását is vizsgálva. Ez az elemzési fókusz arra ad leginkább lehetőséget, hogy azok a paraméterek (térségek, szervezeti jellemzők stb.) kerüljenek megállapításra, melyek kijelölik a legjobb/átlagos/legrosszabb helyzetben lévő elemzési egységeket. Az elmúlt évek uniós fejlesztési gyakorlata is leginkább az intézmények ilyen szemléletmóddal történő kiválasztási logikáját követte: valamilyen mutató, jellemző alapján megállapításra kerültek a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő iskolák, melyeket aztán bevontak a részben iskolai szegregáció csökkentésére irányuló fejlesztési programokba (pl. EFOP 3.1.5).

Előadásomban egy elemzői, módszertani ívet vázolok fel, amely megkísérli az iskolák tanulói összetétel fókuszú összehasonlításán alapuló vizsgálatok gyengeségeit, problémáit áthidalni. Első lépésben tisztázni kell, hogy mit értünk, érthetünk „iskola” alatt és a rendelkezésre álló oktatásstatisztikai adatbázisokban (KIR, OKM) hogyan találhatunk rájuk. A kérdésfelvetés triviálisnak tűnhet, ám figyelemmel kell lenni arra, hogy az elmúlt évtizedek szakrendszeri nyilvántartás-változásai (a jogszabályi előírásokat követve) elszakadtak a kutatói igényektől. Második lépésben az elemzési szintet járom körbe: hogyan lehetséges az egyes iskolákat hálózati csomópontonként felrajzolni, illetve miként lehetséges megállapítani azokat az iskolakörzeteket, melyek az iskolák összevetésének alapvető elemzési szintjei lehetnek. A megközelítés piaci logikát követ: az iskolák a szolgáltatók, a tanulók pedig a szolgáltatásokat részben szabadon választó kliensek. Az iskolai hálózatokat, körzeteket tehát a tanulók iskolai migrációjának vizsgálatán keresztül állapíthatjuk meg. Harmadik lépésben szó esik az összehasonlítás alapját szolgáló differenciálási paraméterek (vizsgálati ismérvek) problémáiról, végezetül az iskolai elkülönülés egyik összetett, ám sokszor alkalmazott mutatójának (szegregációs index) (Kertesi-Kézdi 2005) gyengeségére mutatok rá, illetve mutatok be helyette az iskolakörzetek összehasonlítására alkalmasabb alternatívát.

Az előadásban vázolt módszertani leírás közel sem végleges, hiszen számos ponton továbbgondolást és pontosítást igényel. Ugyanakkor, megnyitja a lehetőséget az előtt, hogy a hálózati analitika módszartanát az oktatás (makro-) statisztikai elemzési eszköztárába beengedjük. Ezáltal olyan vizsgálatok lefolytatására is módunk lehet, amelyek az oktatási rendszer egy-egy riasztó tünetének időbeli és hálózati dinamikáját mutatják meg, biztosítva a lehetőséget arra, hogy a fejlesztési beavatkozások ne csak tűzoltásként, hanem preventív jelleggel is megvalósulhassanak.

Bazsalya Balázs – Hörich Balázs (2020): Iskolák közötti egyenlőtlenségek alakulása 2010 után. In. Educatio 29 (3), pp. 425-448.

Kertesi Gábor – Kézdi Gábor (2005): Általános iskolai szegregáció, I-II. rész. Közgazdasági Szemle, Vol. 52. No. 4-5. pp. 317–355. és 462-479.

OECD (2019): PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed, PISA, OECD Publishing, Paris.

Oktatási Hivatal (2019): Országos Kompetenciamérés. Országos Jelentés. OH, Budapest.

Sáska Géza (2021): Az egyenlőség és elkülönülés oktatáspolitikájának két korszaka Magyarországon. In. Educato 30 (3), pp. 479-495.

Varga Júlia (2022): A közoktatás indikátorrendszere 2021. MTA-KRTK KTI, Budapest.

Rita Kocsis: A mentorálás mint pedagógusképző szakma

Keywords

mentortanár

pedagógusképző kompetenciák

kombinált paradigma

Absztrakt:

Kutatásomban a mentorálást mint pedagógusképző szakmát vizsgáltam a pedagógusképző kompetenciákra vonatkozóan. Az oktatás strukturális átalakítását sürgető kihívásokra válaszképpen körvonalazódik az önmagát egységes professzióként definiáló pedagógusképző szakma kialakításának igénye. A kezdeti tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a reformelképzelések, amelyek a pedagógusképző professzió, ezen belül a mentortanárok szerepét hivatottak növeli, a gyakorlatban még nem érték el maradéktalanul céljukat. Kutatásomban arra vállalkoztam, hogy megvizsgáljam, hogyan vélekednek a gyakorlatvezető mentortanárok a pedagógusképző kompetenciákról? Mely kompetenciákat tartják a legfontosabbnak? Mit tudnak elképzeléseikből mentortanárként megvalósítani, milyen tényezők gátolják őket?

Hipotéziseim a következők voltak:

- A mentortanárok a professzionális szakmai gyakorlat modellezését tartják a legfontosabb pedagógusképző kompetenciának.

- Fontosnak ítélik meg a pedagógussá válás, a szakmai fejlődés támogatását.

- Nincs szignifikáns különbség a képzett mentortanárok és a mentortanár-képzésre jelentkező pedagógusok gyakorlati tevékenységre való reflektálásában.

- Hasonlóan gondolkodnak az intézményen belüli pedagógusképző tevékenység fejlesztéséről.

- A két részminta véleménye szignifikánsan különbözik a professzionalizmusra jellemző pedagógusképző kompetenciák fontosságáról.

- A két részminta önértékelése szignifikáns eltéréseket mutat a professzionalizmusra jellemző pedagógusképző kompetenciák megvalósításával kapcsolatban.

Kutatásomban a kutatásmódszertani irányzatokban elterjedt kombinált paradigmát követtem a Creswell-féle értelmező szekvenciális tervezés modellje alapján. Az almódszer (kvantitatív vizsgálat saját fejlesztésű kérdőívvel) megelőzte a főmódszert (kvalitatív vizsgálat a Seidman-féle mélyinterjúval). A kvalitatív tartalomelemzéselemzés irányát a Mayring-féle tartalomelemző kommunikációs modell alapján határoztam meg. Az interpretálás alapformái közül a deduktív kategóriaalkalmazást, ezen belül a tartalmi strukturálást használtam (Mayring, 2000, 2012). Kutatásom alapján megállapítható, hogy a pedagógusképző kompetenciarendszer meglehetősen egyoldalúan van jelen a mentortanárok gondolkodásában, attitűdök szintjén jelentősen erősebben, mint képességek és ismeretek terén. A professzionalizmus néhány ismérve még hiányzik, vagy hiányosan van jelen a mentortanárok gondolkodásában. A mentortanárképzésnek kiemelkedően nagy jelentősége van a mentorok nézeteinek

formálásában. A mentortanár-képzésben dolgozó szakemberek számára sokat ígérő lehet ez az eredmény. Érdemes lenne nagy figyelmet fordítani a képzésben a leendő mentortanárok nézeteinek formálása mellett azokra a területekre is, amelyek megléte a pedagógus-kompetenciák ismeretében eddig egyértelműnek tűnhetett: a differenciált fejlesztés, a diagnosztikus értékelés, a reflektálás fogalmaira. Fontos lenne ezen fogalmak elméleti szinten történő elmélyítése, valamint az alkalmazásuk beépítése a mentorképzésbe. Az oktatás folyton változó feltételei mellett egyre nagyobb terhelés nehezedik a pedagógusképzők ezen csoportjára, átfogó segítségre van szükségük. A mentortanári szakma professzionalizálódása szempontjából hasznos lenne feltárni a kutatási eredményeket integráló mentorképzés, mentortanár- továbbképzés lehetőségeit. A pedagógusképzés mint professzió kutatása is számos izgalmas kutatási területet kínál. Meggyőződésem, hogy ezek a kutatások a jövőben tovább fogják gazdagítani, árnyalni a neveléstudomány eredményeit.

Felhasznált irodalom:

Mayring, Ph. (2000): Qualitative Inhaltsanalyse. In: Forum Qualitative Sozialforschung. 2. https://www.ph.freiburg.de/fileadmin/dateien/fakultaet3/sozialwissenschaft/Quasus/Volltexte/2-00mayringd_qualitativeInhaltsanalyse.pdf(utolsó letöltés: 2020.11.15.)

Mayring, Ph. (2012) : Qualitative Inhaltsanalyse. Ein Beispiel für Mixed Methods. In: Gläser-Zikuda és tsai: Mixed Methods in der empirischen Bildungsforschung. Waxmann, Münster. 27-36.

Krisztina Nagy and Katalin Mihály-Tamás: Különleges gyermekotthonban élő gyermekek iskolai eredményességének alakulása és rezilienciájuk meghatározó tényezői

Keywords

gyermekvédelem

reziliencia

esélyegyenlőség

Absztrakt:

A 2014-ben életbe lépett jogszabályi változások értelmében a gyermekvédelmi szakellátásba kerülő 12 év alatti gyermekek esetében az otthont nyújtó ellátás biztosítását lehetőleg nevelőszülőknél kell megoldani, valamint törekedni kell arra, hogy a családjukból kiemelt gyermekek ne intézményi környezetben nőjenek fel.

A hazai gyermekvédelmi szempontú reziliencia kutatások (pl. Homoki, 2014, Homoki-Czinderi, 2015, Homoki, 2021) tapasztalatai szerint a szakellátásban élő gyermekek között is vannak olyanok, akik rugalmas alkalmazkodóképességgel rendelkeznek, és ennek segítségével a veszélyeztető, hátráltató körülmények, nehézségek ellenére is sikeresek tudnak lenni. A reziliencia multidimenzionális jellegéből (Máté, 2015, Homoki, 2014) következően a belső és külső források azonosításakor nem hagyható figyelmen kívül a gyermek fizikai állapota, fogyatékossága, valamint az a környezet, ahol nevelkedik (nevelőszülő vagy gyermekotthon, lakásotthon). (Rácz 2012, V. Gönczi–Gortka-Rákó 2011)

A gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek szocializációját, rezilienssé válását jobban segíti a családias környezet (Homoki, 2016, Rácz, 2017, V. Gönczi, 2017, Bogács, 2021, Rácz, 2021).

A különleges szükségletű gyermekek közül azok, akik nem koruk, hanem állapotuk miatt váltak jogosulttá különleges ellátásra, egyrészt fogyatékosságuk, tartós betegségük miatt igényelnek segítséget, másrészt pedig azért, mert nélkülözik a család, mint természetes támaszrendszer pozitív hatását. 2019-ben a gyermekvédelmi szakellátásban élő 20 876 gyermek közel 70%-a élt nevelőszülőknél, 30%-a gyermekotthonokban. A gyermekotthonokban elhelyezett 6519 gyermek kb. 40%-a (2655 fő) volt különleges vagy speciális szükségletű (KSH, Szociális Statisztikai Évkönyv, 2019).

A szakellátásba kerülő gyermekek esetében is lényeges alapelv a gyermek mindenek felett álló érdeke, mely magában foglalja azt is, hogy biztosított legyen számukra minden olyan feltétel, amely elősegíti az iskolai sikereiket. A korábbi, védelembe vett és szakellátásban élő gyermekek körében végzett empirikus vizsgálatok során Homoki-Czinderi (2015) azt állapították meg, hogy a gyermekek 48 %-a egyetlen komponens szerint sem volt reziliensnek tekinthető, és csupán 4 % esetében valósult meg az iskolai eredményességet elősegítő reziliencia-összetevők optimális együttállása.

A reziliencia vizsgálatok vonulatába illeszkedve kutatásunk fő célja, hogy feltárja a Károlyi István Gyermekközpont Különleges Gyermekotthonában elhelyezett gyermekek és fiatalok iskolai eredményességének alakulását és rezilienciájuk meghatározó tényezőit. Az intézmény

működési engedélye szerint 24 férőhelyen biztosítható különleges ellátás gyermekek és utógondozói ellátást igénylő fiatalok számára. A kutatás időszakában (2022. március-április) teljes létszámmal működött a gyermekotthon, így minden ellátott bekerült a vizsgált mintába.

Hipotézisünk szerint a gyermekotthonban élő és különleges ellátást igénylő gyermekek esetében a korábbi vizsgálatoknál kedvezőtlenebb tendencia mutatható ki az iskolai eredményesség és a reziliencia tekintetében.

A kutatás módszere dokumentumelemzés: az iratanyagokban fellelhető dokumentumok tanulmányozása, reziliencia vizsgálat. Az egyes gyermekek reziliencia szintjeinek (alacsony, közepes, magas) mérésére a 2016 és 2018 között fejlesztett hazai GYIRM 25 (gyermek és ifjúsági reziliencia mérőeszköz 25 item) alkalmas. A Homoki-Czinderi (2015) vizsgálatban rögzített, az iskolai eredményesség alakulásával szignifikáns összefüggést mutató, védőfaktorként funkcionáló öt színteret kutatjuk a következő dimenziókban képzett komplex mutatókkal: kapcsolattartás, tanulói teljesítmény, kapcsolati háló, önértékelés-jövőkép, devianciákban való érintettség. A vizsgálat újszerűsége a korábbi vizsgálatokhoz képest az, hogy a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek és fiatalok szociodemográfiai sajátosságai között lényeges faktor a különleges ellátási szükséglet.

Jelen vizsgálat eredményei részben megerősítik a korábbi kutatások megállapításait, részben árnyalják azokat. A kutatás gyakorlatba is átültethető tapasztalatokat eredményez: ráirányítja a figyelmet azokra a területekre, melyek a gyermekek iskolai eredményességének növelése érdekében a fejlesztés, oktatás, szocializáció fókuszában kell, hogy álljanak.

A különleges gyermekotthonban elhelyezett gyermekek ellátási szükségletei egyediek, sérülésspecifikus gondozásuk, nevelésük, oktatásuk egyrészt körültekintő szervezést, logisztikát, napi szintű utaztatást igényel, másrészt a gyermekotthonban pszichológusok, fejlesztő pedagógusok, nevelőtanárok jelenlétét, harmadrészt pedig a gyermeket segítő szereplők (szülők, gyámok, gyermekvédelmi rendszerhez, közneveléshez tartozó szolgáltató intézmények) közötti valós együttműködéseket.

Zsuzsa Koltai: Cultural programs organized by the nationality self-governments in the service of community organization and preserving cultural traditions in Baranya County

Keywords

nationalities

Baranya County

community organization

Absztrakt:

The research team of the University of Pécs, Faculty of Humanities and Social Sciences, Institute for Human Development and Cultural Studies examined the role of cultural institutions and community platforms in the community building activity of Baranya county villages between September 2019 and August 2020 with the financial support of the National Institute for Culture's Academic Grant Program for Public Culture. The research revealed several good practices in community organization of the nationalities in the settlements of the sample which inspired the researchers to launch another research specifically for examining the cultural activities and community organization of the nationalities in Baranya County. This ongoing research, which was started in September 2021, is also implemented with the financial support of the National Institute for Culture's Academic Grant Program for Public Culture. Based on a stratified sampling procedure our current research entitled "Cultural and Community Life of the Nationalities in Baranya County" examines the community organization practice and cultural activities of the nationalities through structured interviews conducted with leaders of 30 nationality self-governments and 30 civic organizations dealing with the preservation of ethnic traditions and the representation of ethnic culture in Baranya County. In addition to the structured interviews, the research also reveals the features of the online activities of the examined organizations. Our research on the community organization methods and current cultural activities of the nationalities in Baranya County fills a gap in the Hungarian literature on cultural studies. A further novelty of our research is that in addition to the examination of the community organization practice and cultural activities of nationalities, we also pay special attention to the possibilities and good practices of promoting cultural sensitivity in connection with ethnic culture.

Among the extensive research results, present lecture deals specifically with the community organization methods and cultural activities of the nationality self-governments in Baranya County. In addition to exploring the general characteristics and innovative forms of the cultural programs organized by the nationality self-governments in order to preserve the cultural heritage and strengthen the identity of the certain ethnic group, the presentation reveals the applied community organization methods and the characteristics of the challenges and good practices related to community organization and program implementation.

Resources:

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

2017. évi LXVII. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról

2017. évi CCI. törvény a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény módosításáról

Kocsis, Mihály- Koltai, Zsuzsa-Reisz, Terézia (2021): Best Practices and Challenges of the Cultural Institutions in Baranya County Villages. Kulturális szemle 14. szám. http://www.kulturalisszemle.hu/14-szam/nemzetkozi-kitekintes/kocsis-mihaly-koltai-zsuzsa-reisz-terezia-best-practices-and-challenges-of-the-cultural-institutions-in-baranya-county-villages

Koltai, Zsuzsa – Reisz, Terézia (2021): Közművelődési és közösségszervezési jó gyakorlatok a Baranya megyei községekben. Tudásmenedzsment, 22 (1. klsz), 187-211. https://journals.lib.pte.hu/index.php/tm/article/view/4806/4622

KSH (2011): Népszámlálás 2011. Területi adatok – Baranya megye. 1.1.6.1. A népesség anyanyelv, nemzetiség és nemek szerint. (Frissítve: 2013.04.17.) https://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_teruleti_02

KSH (2021): 8.1.2.7. A települési nemzetiségi önkormányzatok nemzetiségek szerint, 2021. január 1. https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0012.html

Lászlity, Péró et al (2010): Nemzetiségi közösségi művelődési stratégia 2010-2015. Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, Kisebbségi Kulturális Programok Osztálya. http://nemzetisegek.hu/dokumentumok/Nemzetisegi_Kozosseg_Muvelodesi_Strategia.pdf

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.). https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv

Murin, Kata (2020): A „Jó gyakorlatok” helye a közösségfejlesztésben. Tudásmenedzsment, 21 (1. klsz), pp. 265- 277.

Tibor Bors Borbély-Pecze and Katalin Gyöngyösi: Pályaorientáció a finn oktatásban

Keywords

pályaorientáció

Finnország

életpálya-építés

oktatás

Absztrakt:

Az eredményes finn oktatási rendszer egyik kevésbé közismert, de fontos eleme az általános iskolában elkezdett és mindenkinek elérhető iskolai pályaorientáció, amelynek célja a tanulók életpálya-építési készségeinek fejlesztése és a hozzájárulás aktív állampolgárrá válásukhoz. Ezt fokozatosan felépített, a nemzeti tantervbe ágyazódó tevékenységekkel: egyéni és csoportos foglalkozásokkal, munkahelyi gyakorlatokkal, egyéni portfolió-építéssel kívánják elérni, melyeket az iskolákban erre felkészített tanácsadók koordinálnak, együtt dolgozva diákokkal, szülőkkel, pedagógusokkal és munkaadókkal. (ELGPN, 2015; Toni & Vuorinen, 2020) A megfelelő továbbtanulási döntések támogatása fontos része, de nem fő célja ennek a pályaorientációs folyamatnak, amely az általános (komprehenzív) iskola befejezése után is folytatódik, és bár az oktatási intézmények a legfontosabb szereplői, a finn munkáltatók országos támogatását is élvezi. (Toni & Vuorinen, 2020; Kettunen et al., 2020; ILO, 2022).

Finnországban jelenleg a 2020-2023-ra szóló Életpálya-tanácsadási Stratégia keretében folyik ágazatközi szolgáltatásfejlesztés, az oktatásért és foglalkoztatásért felelős minisztériumok vezetésével, olyan országos és regionális fórumokat teremtve, ahol az oktatás és munka világának szereplői mellett érdekképviseleti civil szervezetek képviselői találkoznak és dolgoznak együtt (Finn Oktatási és Kulturális Minisztérium, Gazdasági és Munkaügyi Minisztérium). A szolgáltatások rendszerszintű fejlesztésének, és szorosabban az iskolai pályaorientációnak a jelentősége pedig tovább nő a finn oktatás legutóbbi, 2021-2022-es tanévtől életbe lépő reformja, a tankötelezettség tizenhatról tizennyolc éves korra emelése nyomán.

Előadásunkban szakirodalmi kutatás és szakpolitikai elemzés alapján, az oktatási rendszer kontextusában áttekintjük a mai finn iskolai pályaorientációs szakpolitika és gyakorlat legfontosabb jellemzőit, tapasztalatait és kihívásait. A hazai szakpolitikával és gyakorlattal összevetve őket következtetéseket, tanulságokat fogalmazunk meg, melyek a két ország társadalma és oktatása közötti eltérések mellett is relevánsak lehetnek a magyar, és különösen a köznevelésben pályaorientációs munkát végző szakemberek szemszögéből.

Hivatkozások:

- European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, Brown, A., Kettunen, J., Vuorinen, R., et al. (2020). Lifelong guidance policy and practice in the EU : trends, challenges and opportunities : Final report. Brussels: Publications Office. https://data.europa.eu/doi/10.2767/91185

- European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) (2015). Designing and implementing policies related to career management skills (CMS). Jyväskylä: ELGPN.

- International Labour Organization (2022). Inventory of digital career guidance tools. Elérhetőség: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---ifp_skills/documents/publication/wcms_841523.pdf (Utolsó letöltés: 2022.04.10.)

- Kettunen, J., Lee, J., & Vuorinen, R. (2020). Exploring Finnish Guidance Counselors' Conceptions of Career Management Skills. SAGE Open. https://doi.org/10.1177/2158244020968778

- Strategy for Lifelong Guidance 2020–2023. Finn Oktatási és Kulturális Minisztérium és Gazdasági és Munkaügyi Minisztérium. Elérhetőség: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/c6e8f046-2a5a-4a60-b9c9-3ff8344040a0/8a0e8263-5b5d-4a12-b67d-8d3f1e9e6813/JULKAISU_20211005111537.pdf (Utolsó letöltés: 2022. 03.20.)

- Toni, A., & Vuorinen, R. (2020). Lifelong Guidance in Finland : Key Policies and Practices. In E. Hagaseth Haug, T. Hooley, J. Kettunen, & R. Thomsen (Eds.), Career and Career Guidance in the Nordic Countries (pp. 127-143). Brill. Career Development Series, 9. https://doi.org/10.1163/9789004428096_009

Korpics Márta Katalin: Változásmenedzsment az egyetemi szférában Kreatív Tanulási Program a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen

Keywords

változásmenedzsment

felsőoktatás

kreatív oktatás

Absztrakt:

Az előadás egy esettanulmányt mutat be, amely egy változásmenedzsment folyamat első lépéseit vázolja fel, mégpedig úgy, hogy ezt a változásmenedzsment egy jól funkcionáló modelljébe illeszti be. A modell Kotter nyolcfázisú modellje (Kotter 1995), aki beazonosítja a szervezetek azon hibáit, amelyek a sikeres átalakulás gátjai lehetnek és azt is meghatározza, hogy az egyes szakaszokban milyen fontos tennivalói vannak a szervezetnek annak érdekében, hogy az átalakulás sikeres legyen. Az esettanulmány ezeken a lépéseken keresztül tárja fel az egyetemen zajló változás történéseit. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem az oktatási paradigmaváltáshoz a Kreatív Tanulás Programot (KTP) hozta létre. A KTP fontos szerepet tulajdonít az oktatók képzésének, az oktatásmódszertani tudás fejlesztésének, amely célkitűzések az oktatók és hallgatók közötti kommunikáció javítására, az oktatásban az interaktivitásra, a kompetenciafejlesztésre, az egyéni fejlesztési utak előtérbe kerülésére és a közösségi tanulás támogatására helyezik a hangsúlyt (Báthory 2000; Belényesi 2010; Csíkszentmihályi 2008; Daruka – Csillik 2018; Hegedüs 2019, 2020; Hrubos 2012; Korpics – Méhes 2021; Kőpatakiné én.; Magasvári 2018).

A rendszerváltozás óta sok olyan külső körülmény megváltozott, amelyek hatással voltak/vannak egy egyetem működésére. A változások szükségessé tették a tudatos menedzselést, amit a szervezet a változásmenedzsment eszközrendszerével kezel. A szervezetfejlesztés (OD) célja, hogy irányítsa ezt a változást és energiát adjon az intézményeknek arra, hogy leküzdjék az akadályokat, és segítsék az egyetemi hallgatók egyetemről a munkahelyekre való átmenetét (Cameron 2017; Cummings – Worley 2015). A felsőoktatásban történő változási folyamatok bemutatására is használják az esettanulmányt mint módszert (Babbie 2020; Budevici-PUIU 2020; Cameron 2017, Yin 2002). Az előadás alapjául szolgáló kutatás ezen módszer alapján mutatja be és értelmezi a vizsgált változási folyamatot. A felsőoktatást érintő változásokról szóló metakutatás eredményei a felsőoktatási intézményekben lezajlott szervezeti szintű változásokat vizsgálják és mutatják be (Horváth 2016), ezekhez a kutatási eredményekhez jól lehet kapcsolni a kutatás alanyául szolgáló egyetemen történő változásokat.

Felhasznált irodalom:

Babbie, Earl (2020): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest, Balassi.

Báthory Zoltán (2000): Tanulók, iskolák – különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlata. OKKER Oktatási Kiadó, Budapest.

Belényesi Emese (2010): Kompetenciafejlesztés a közigazgatásban. Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok. Szeged, 2010/1-2.

Budevici-Puiu, Liliana (2020): The Necessity of Change and Development of the Higher Education Institution in the Age of Globalisation, Revista Românească pentru Educaţie Multidimensională, Volume 12, Issue 1, 2020, 350-356. doi:10.18662/rrem/218 T.

Cameron, Cecilia L. (2017): A Case for Change in Higher Education. OD Practitioner Vol. 49. No.4.

Csíkszentmihályi Mihály (2008): Kreativitás. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Cummings, Thomas G. – Worley, Christopher G. (2015): Organization Development and Change, Tenth Edition, Cengage Learning.

Daruka Magdolna – Csillik Olga (2018): Kompetenciafejlesztés a felsőoktatásban a szocioökonómiai változások tükrében. In: Tóth Péter és tsai (szerk): Kutatás és innováció a Kárpát-medencei oktatási térben III. Kárpát-medencei Oktatási konferencia, Óbudai Egyetem, 78-96.

Hegedűs Judit szerk. (2019): A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Hegedűs Judit szerk. (2020): Magatartástudományi kutatások a rendészeti képzés megújítása érdekében. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Horváth László (2016): Organizational Change in Higher Education, Multidisciplinary Academic conference.

Hrubos Ildikó (2012): A társadalmi egyenlőtlenségek új színterei a felsőoktatásban, Iskolakultúra 2012, 57-62.

Korpics Márta – Méhes Tamás (2021): Paradigma- vagy kultúraváltás? Kreatív Tanulás Program a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. In. Peres Zsuzsanna – Pál Gábor (szerk.): Ünnepi tanulmányok a 80 éves Tamás András tiszteletére. Semper ad perfectum. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021. 428-437.

Kotter, John: Leading change (1995): Why transformation efforts fail. Harvard Business

Review, 73. (1995), 2. 59–67.

Kőpatakiné Mészáros Mária (2009): Az egyéni tanulási utak útvonalak kiépítése. https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/plenaris-eloadasok/kopatakine-meszaros.

Magasvári Adrienn (2018): Felkészült, elkötelezett, elhivatott…A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pályakezdőkkel szembeni kompetenciaelvárása. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás, 2018/1, 92-109.

Yin, Robert K. (2003). Case Study Research. Design and Methods. SAGE, Beverly Hills.

Attila Kenyeres: Vámpírok és boszorkányok: a kárpát-medencei történelem oktatása médiamanipulációs példákon keresztül a Pittsburghi Egyetemen – Fulbright ösztöndíj esettanulmány

Keywords

média

történelem

manipuláció

felsőoktatás

Fulbright

Absztrakt:

A médiatartalmak formális oktatásban betöltött szerepe két nagy területre osztható: a médiaoktatásra (about media), valamint a médiát szemléltető eszközként (with media) alkalmazó megoldásokra (Rajnai 2020). Jelen előadásunkban ez utóbbira koncentrálunk. A médiatartalmak formális oktatásban történő alkalmazása több 100 éves múltra tekint vissza. Már Comenius is említi a képek oktatási célú felhasználását (idézi Kovács 1970), a mozgóképek orvosi egyetemeken történő alkalmazása pedig egyidős a kamera felfedezésével (Dijck 2002). A filmfelvételek mellett a könyvek, az írott sajtóban megjelent cikkek, sőt az irodalom alkotásai is felhasználhatók oktatási célokra, hiszen ezek is kortörténeti dokumentumként értelmezhetők (lásd: Barton 2005; Stoddard 2008; Kaviani 2009; Marcus-Stoddard 2010; Thorp 2017; Paxton-Marcus 2018). A médiában megjelent kortárs cikkek, különféle tudósítások, könyvek és irodalmi alkotások összehasonlító kritikai elemzése, azok összevetése a történészek által tudományos munkákban feltárt eredményeivel a történelmi ismeretek átadásán túl lehetővé teszi a médiaműveltség, valamint a kritikai érzék fejlesztését is a formális oktatás során (lásd: Stoddard et. al 2021; Astafeva 2021; Botma 2022). A médiaműveltség birtokában az egyén megérti, milyen médiumokban és formákban jelennek meg az információk, és azok hogyan jönnek létre. Képes a médiából származó ismereteket kritikusan kezelni, csökkentve a tartalmak látens hatásait (Potter 2013; Dóra 2021).

Előadásunkban a magyar történelem egy jelentős nyugati sajtóvisszhangot kiváltó eseményének („vámpír-kórság”) és egy szintén nagy megjelenést kapott személy, Vlad Tepes havasalföldi vajda tevékenységének korabeli médiajelentéseken és irodalmi műveken keresztüli bemutatására nyújtunk példát a University of Pittsburgh-ön, a 2021/2022-es tanév őszi félévében tartott kurzus (Fake News and Media Manipulation in Hungary and East-Central Europe) példáján keresztül. A Fulbright ösztöndíj keretében megvalósuló kurzus célja volt a magyarságról és a Kárpát-medencéről szóló történelmi és kulturális ismeretek átadásán túl az amerikai diákok médiaműveltségének fejlesztése is.

Bartalis Izabella: A zene transzdiszciplinaritásának lehetőségei a Nyelv és kommunikáció műveltségterület keretében

Keywords

1.zenei nevelés

2.elemi oktatás

3.a zene integrálása

Absztrakt:

Az iskolai nevelés során minden tantárgy keretébe integrálható a zenei tevékenységek valamelyik formája, amellyel lehetőséget biztosíthatunk az intellektuális kompetenciák fejlesztése (L. Nagy, 2009) mellett az érzelmi intelligencia fejlesztésére, valamint az éneklés és zenélés által megtapasztalni az áramlat-élményét, amelynek segítségével csökkenteni tudjuk az esetleges tudatzavar mértékét, mérsékelni tudjuk a szorongást (Csíkszentmihályi, 1997).

Jelen tanulmányunk ellensúlyozni kívánja a zenei nevelésről alkotott szülői, tanulói és adott esetben pedagógusi vagy akár iskolavezetési, véleményt, akik szerint a zene perifférikus tantárgyak egyike (Janurik- Józsa, 2018). Kiemeltük annak lehetőségét, hogy a zenét lehet integrálni más tantárgyakkal, biztosítva így az elemi osztályos tanulók életkori sajátosságából adódó élmények iránti szükségletet, amit az énekléssel, játékkal, vagyis a zenei tevékenységekkel lehet biztosítani (Burton, Horowitz & Abeles,1999).

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy a Kovászna és Hargita megyék magyar tannyelvű elemi osztályaiban tanító pedagógusok alkalmazzák-e a Nyelv és kommunikáció műveltségterülethez tartozó tantárgyak tanítása során a zene adta lehetőségeket.

Gondolatainkat, érzéseinket, véleményünket a kommunikáció segítségével valósíthatjuk meg beszéd vagy írás formájában. A beszéd szerves része a hang színezete, a dallam, a beszédtempó, a hosszú és rövid hangok váltakozásából kirajzolódó beszédritmus, az artikulációs tempó. Az előbb felsorakoztatott kifejezések vizsgálatával a lingvisztika foglalkozik mélyrehatóan, ahol még olyan kifejezésekkel is találkozhatunk, mint a „beszédritmus-mérőszámok", vagy „temporális szerkezet" (Kohári, 2018). A nyelvérzék fejlődésében fontos szerepe van a zenei hallásnak. Ezek felsorakoztatása után nem kérdőjelezhető meg a nyelv és a zene közötti szoros kapcsolat, hiszen minden kifejezésben megtaláljuk a zene nyelvét. A beszéd és a zene közös eleme a hang, amelyen keresztül megvalósul a cél, a kommunikáció. A kommunikáció alapját, a beszéd tartalmát nem csupán a hangokból alkotott szavak, hanem az azokhoz társuló érzelmeket kifejező és a mondanivalót nyomatékosító hangszín, hangerő, a beszéd ritmus teszi egésszé. A beszéd egységét tekintve következtethetünk a beszélő pszichés állapotáról és személyiségjegyeiről. A beszédben megjelennek a zenei elemek és a zenében pedig, a beszédhez tartozó frazeálás, vagyis a beszéd mondatokba való tagolásához hasonlóan a zenében megjelenik a zenei alkotás témáinak, dallamíveinek felvonultatása (Duffek, 2022).

Az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésének folyamatában segítségül hívhatjuk a zenei anyanyelvünk alapjaiként szolgáló gyermekdalokat, népdalokat vagy különböző zenei készségfejlesztő játékokat egyaránt. Az idegen nyelv tanulásánál a hallgatott és az énekelt dalok hozzájárulnak a szókincsfejlesztéshez, a szókincs kontextusban történő használatához, amely

eredményezi a kommunikációs magabiztosságot. A zene integrálása kedvező hatást gyakorolt a négy kulcsfontosságú nyelvtanulási területre: hallás, olvasás, írás és beszéd (Israel, 2013).

Kutatásunkban arra keressük a választ, hogy a Kovászna és Hargita megyék magyar tannyelvű elemi osztályaiban tanító pedagógusok élnek-e a zene integrálásának lehetőségével, alkalmazzák-e a zenét a mindennapjaikban, megteremtve így a tanítási órák színességét, amelyek során lehetőséget biztosítanak az ismeretek egymásra építésére, ismeretek, információk közötti összefüggések, kapcsolatok felfedezésére, vagyis az ismeretek élményszerű bővítésére.

A kvantitatív kutatásban résztvevők száma 141, Kovászna és Hargita megye elemi osztályaiban tanító pedagógus. Az adatfelvétel 2020. január és 2021. február között került sor. A COVID-19 következtében kénytelenek voltunk kérdőívünket a virtuális térben, google forms dokumentumként eljuttatni a célcsoporthoz. A kérdőív kiküldését követően, alig néhány nap múlva a pandémiás állapotnak köszönhetően az oktatás áthelyeződött az online térbe, amely annyira leterhelte a tanítókat, hogy többszöri felhívás következtében, egy évvel a kiküldés után is mindössze 141 kitöltött választ kaptunk. A kutatásban résztvevők száma tehát 141 (n= 141), amelynek 98,3% nő, reprezentálva a tanítói szakma elnőiesedését. A kutatásunkban résztvevők 51,1% Hargita megyében és 48,9% Kovászna megyében tanítanak. A településtípus tekintetében a tanítók 56,4 % falun, míg 43,6 % a városban tanítanak. Az adatokat statisztikai adatelemző program segítségével dolgoztuk fel, vizsgálva a leíró statisztikai mutatókat.

Vizsgálataink alapján elmondhatjuk, hogy a nyelvek elsajátításának folyamatában alkalmazott zenei tevékenységek integrálására legerőteljesebb hatást a tanítók zenebiográfiai mutatói gyakorolnak, mint a hangszer való zenei és technikai ismeret, valamint a tanítók által hallgatott zenei stílus gyakorol.

Balázs Fajt: Nyelvtanulók és nyelvtanárok idegen nyelvű szabadidős tevékenységekkel kapcsolatos véleményei

Keywords

egyéni különbségek

idegennyelv-tanulás

közoktatás

szabadidős idegen nyelvű tevékenységek

Absztrakt:

A nyelvtanulóknak rengeteg lehetőségük van az iskolai nyelvórák mellett az iskolán kívül is nyelvet tanulni. Ugyan sok nyelvtanulónak nincs lehetősége, hogy a célnyelvi országba utazzon, a különböző szabadidős idegen nyelvű tevékenységek (pl. filmek, zenék, videójátékok stb.) segítségével mégis lehetőségük van szórakoztató formában nyelvet tanulni. Ráadásul mivel a tanulók ezeket a tevékenységeket jellemzően, de nem kizárólagosan, saját indíttatásból és szórakoztatási céllal végzik, pozitív hatással lehetnek az idegennyelv-tanulási motivációra is (Fajt, 2021; Józsa & Imre, 2013). Az idegennyelv-tanulási motivációról pedig köztudott, hogy más egyéb egyéni nyelvtanulói különbségek mellett nagy mértékben meghatározza az idegennyelv-tanulási folyamat sikerességét (Dörnyei, 2005). Az előadás első része bemutatja a kapcsolódó elméleti hátteret, amely az idegennyelv-tanulási motiváció egyik kiemelkedő elméletére, a második nyelvi motivációs énrendszerre (Dörnyei, 2005; Dörnyei, 2009) épül. Ezután a gyakorlati rész bemutatja az adatgyűjtéshez használt kutatási eszközöket, azaz a diákok számára, illetve a tanárok számára készített kérdőívet. A begyűjtött adatokat különböző statisztikai eljárások segítségével elemeztem és összehasonlítottam, hogy a középiskolás diákok milyen gyakran végeznek idegen nyelvű szabadidős tevékenységeket, amelyet összehasonlítottunk azzal, hogy a nyelvtanárok szerint milyen gyakran végeznek idegen nyelvű tevékenységeket a diákok. Ugyanilyen módszerrel vizsgáltam meg a diákok idegennyelv-tanulási motivációját, illetve a nyelvtanárok ezzel kapcsolatos percepcióját is. Az eredmények azt mutatják, hogy mind a diákok, mind pedig a tanárok pozitív véleménnyel vannak a szabadidős idegen nyelvű tevékenységekről, de a nyelvtanárok nem feltétlenül vannak tudatában annak, hogy a diákok mely tevékenységet milyen gyakran végzik. Az eredményekből arra következtethetünk, hogy érdemes felhívni a nyelvtanárok figyelmét arra, hogy tudatosan igyekezzenek feltérképezni a diákok szabadidős idegen nyelvű tevékenységeit, ugyanis ezek tanárókba történő bevonása növelheti a tanulók idegennyelv-tanulási motivációját.

Dörnyei, Z. (2005). The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition. Lawrence Erlbaum.

Dörnyei, Z. (2009). The psychology of second language acquisition. Oxford University Press.

Fajt, B. (2021). Hungarian secondary school students' extramural English interests: The development and validation of a questionnaire. Working Papers in Language Pedagogy, 21, 36–51.

Józsa, K., & Imre, I. A. (2013). Az iskolán kívüli angol nyelvű tevékenységek összefüggése a nyelvtudással és a nyelvtanulási motivációval. Iskolakultúra, 23(1), 38–51.

Krisztina Sitku: Managing the societal dimension of university functions: a critical analysis of three self-assessment tools for university stakeholder relations

Keywords

higher education

self-assessment

stakeholders

Absztrakt:

In the wake of the recent higher education decentralisation in Hungary, ’model-changing universities’ are renewing institutional strategies, policies and practices to better suit their new objectives. Among the many motivations for higher education governance reform across Europe, some relate to such societal challenges as greater accountability to stakeholders (Eurydice, 2019). The new Hungarian private universities may reconsider their external stakeholder relations and collaborative practices for which three recent European self-assessment tools lend themselves: the renewed HEInnovate (2013, 2021), focusing on the entrepreneurial university and innovation, the TEFCE Toolbox (2020), capturing the complexity of university community engagement (Farnell et al., 2020), and the currently piloting UASiMAP Self-Reflection Tool (SRT) and Self-Assessment Report (SAR), continuing the RI2A project (Tijssen, Edwards & Jonkers, 2021) and adapted to professional higher education institutions. Although they approach university−stakeholder relations somewhat differently, they all adopt the quadruple helix model (Carayannis & Campbell, 2018) considering a wide range of stakeholders from the socio-economic environment of higher education institutions.

Although the assessment of university practices under the umbrella term of the third mission has long been an arduous task in both higher education policy and research, by today NPM approaches have been modified by multi-dimensional, mixed-method, bottom-up and participatory assessment methodologies, peer comparison and developmental purposes (Benneworth et al., 2018; Farnell, 2020; Tijssen et al., 2021). The mapping, assessment, support and extension of the entrepreneurial−innovative (Wain et al., 2018), community engagement (Benneworth et al., 2018), or regional engagement (Kempton, 2019) practice of higher education institutions are complex challenges, which the three assessment tools offer to address. Therefore, we have aimed at answering the questions of which tool to apply for an effective handling of these challenges, how the tools highlight the stakeholder aspect along the various university functions, and how feasible their application is in the Hungarian context?

To critically analyse and compare the self-assessment tools, we set up the dimensions of objectives, focus, methodology, stakeholder involvement, resources, feasibility and utility, then used qualitative content analysis on the official websites of the tools, their latest literature, our previous research, and recent experience with the piloting of the UASiMAP SRT and SAR. The results show that the institutional choice of the self-assessment tool should be driven by the university mission, the nature of existing stakeholder relations and the targeted spacial scope of collaborations (entrepreneurial−innovative potential, wide societal impact or local-regional embeddedness). While HEInnovate adopts a more general approach, stakeholder views,

collaborative experiences and present needs are most revealed by the TEFCE Toolbox, while the scope and depth of their participation in university collaborations are highlighted in the UASiMAP tools. As for applicability, HEInnovate seems to be the most easily usable tool, while TEFCE Toolbox is the most demanding, and UASiMAP SAT and SAR are yet to be seen.

Benneworth, P., Ćulum, B., Farnell, T., Kaiser, F., Seeber, M., Šćukanec, N. Vossensteyn, H. & Westerheijden, D. (2018). Mapping and critical synthesis of current state-of-the-art on community engagement in higher education. Institute for the Development of Education.

Carayannis, E. G., Grigoroudis, E., Campbell, D. F.J., Meissner, D. & Stamati, D. (2018). The ecosystem as helix: An exploratory theory-building study of regional co-opetitive entrepreneurial ecosystems as Quadruple/Quintuple Helix innovation models. R&D Management, 48(1), 48-162.

EC/EACEA/Eurydice (2019). Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe – 2019: Overview of major reforms since 2015. Eurydice Report. Publications Office of the European Union.

Farnell, Thomas 2020. Community engagement in higher education: trends, practices and policies. NESET Report. Publications Office of the European Union. Luxembourg

Farnell, T., Benneworth, P., Ćulum Ilić, B., Seeber, M. & Šćukanec Schmidt, N. (2020). TEFCE Toolbox: An institutional self-reference framework for community engagement in higher education. Institute for the Development of Education.

Kempton, L. (2019). Wishful thinking? Towards a more realistic role for universities in regional innovation policy. European Planning Studies, 27(11), 2248-2265.

Tijssen, R, Edwards, J. & Jonkers, K. (2021). Regional innovation impact of universities. Edward Elgar Publishing.

Wain, M., Devine, J., Ferrari, A., Jávorka, Zs. & Mobilio, V. (2018). The entrepreneurial and innovative higher education institution: A review of the concept and its relevance today. HEInnovate.

Imre Radnai: Dialógusban a tanuló közösségben végzett kutatás alapú tanulással

Keywords

dialógus

hibrid közösség

jelenlét

közösségi tanulás

kutatás alapú tanulás

inkluzív kommunikáció

Absztrakt:

Az információs technológia széleskörű elterjedése, a tanulás-tanítás helyeit, a résztvevő közösségeket és azok kommunikációját is átalakítja, mediatizálja (Szécsi, 2017). Ezzel összefüggésben jelentkező kihívás a digitális és mentális eszközök, a hibrid terek és közösségek harmonizációja, mely olyan, a megismerés szempontjából lényeges fogalmak megfontolására hívják fel a figyelmet, mint a virtualitás, az információ (Szécsi, 2003), vagy a jelenlét (Garrison, 2017). Azáltal, hogy az elmúlt három év során az elektronikus eszközök közvetítésével támogatott és fenntartott infokommunikációs térben össztársadalmi szinten koncentrálódott figyelem; jelentős hangsúlyeltolódásokat tapasztalhattunk olyan alapvető tényező vonatkozásában is, mint a jelenlét és minőségeinek érzékelése az oktatási folyamatban (Tószegi-Radnai 2021).

A tanulóközösségben végzett kutatás alapú tanulás (Community of Inquiry) Randy D. Garrison és munkatársai által kidolgozott keretrendszere, mely nemcsak oktatási, de egyben kutatói eszközként is működik, a jelenlét különböző aspektusaira (kognitív, társas és tanítási) alapozva közelíti meg a tanulási-oktatási folyamatot (Garrison, 2017). Az attitűdre, motivációra, a tanulói felelősségvállalás növekedésével párhuzamosan megjelenő tanulói érdeklődésre való pozitív hatásáról, nemzetközi és hazai kutatások is beszámoltak (Csapó 2015, Wu-Hsieh-Yang 2017, Castellanos-Reyes 2020). Míg a David Bohm és beszélgetőtársai által bemutatott és ismertetett módozatú dialógus, a gondolkozás folyamatának figyelemmel kísérését, megismerését, az előfeltevések, szándékok és mozgatóerők felfedezését kínálja közösségben és egyénileg egyaránt (Bohm 1991, Ute 2013, Lane 2020). A tanulmány a keretrendszer és az említett dialógus szinergiájából adódó, a tárgyi megismerési módoktól a tiszta alanyi lét tapasztalatáig terjedő tanulási élmény lehetőségét veti fel.

Lilla Lucza and Márta Csabai: Orvosilag nem magyarázott tünetek és interkulturalitás: egy új felsőoktatási e-learning program tesztelésének első eredményei

Keywords

egészségügyi hallgatók képzése

felsőoktatás fejlesztés

e-learning

Absztrakt:

Tanulmányunk a felsőoktatás-kutatások témájához kapcsolódva, egy felsőoktatásfejlesztő nemzetközi projekt keretében ('Medical Education on Medically Unexplained Symptoms and Intercultural Communication'), az általunk kidolgozott e-learning felület első tesztelési eredményeit hivatott bemutatni. Az orvos- és egészségügyi képzéseket megcélzó MUSIC projekt az orvosilag nem magyarázott tünetek kezelésére (MUS) és az interkulturális kompetenciák fejlesztésére (IC) összpontosító intervenciók felkutatása révén; kompetenciák, mérések és oktatási programok kidolgozását célozta meg. Utóbbira példa az angol nyelvű e-learning programunk (http://mups-music-learn.eu/), melynek nemzetközi disszeminációs folyamatát, használati tapasztalatait és elégedettségmérésének első eredményeit mutatjuk be.

A MUS-sal rendelkező páciensek megjelenési gyakorisága az egészségügyi ellátásban igen magas, 25-50% (Nimnuan et al., 2001; Verhaak et al., 2006). Kezelésük mégis gyakran nehézséget jelent az orvosoknak, akik felkészületlennek érzik magukat (Johansen & Risor, 2017; Weiland et al., 2015). A terület oktatásfejlesztésének szükségességére már felhívták a figyelmet orvostanhallgatók, pályakezdő orvosok, tapasztalt szakemberek és oktatók is (Joyce et al., 2018; Yon et al., 2015). A fejlesztéshez kiemelendő, hogy kulturális tényezők összefüghetnek a MUS jelenségével, így fontos ezen tényezők szem előtt tartása a kezelés során (Löwe & Gerloff, 2018; Rohlof et al., 2014; Verhaak et al., 2006).

A program oktatási céllal eddig 4 különböző kurzus keretében került bemutatásra, 3 felsőoktatási intézményben. Kérdőíves vizsgálatunk eredményeként 31 (14 különböző nemzetiségű) gyógyító hivatásra készülő hallgató visszajelzéseit elemezhettük a programról. Az összeállított önkitöltős, online kérdőíveink a programhasználat előtti és utáni időpontokban kvalitatív szöveges válaszoknak és kvantitatív önértékelő adatoknak biztosítottak teret, feltérképezve az előzetes hallgatói tapasztalatokat, elvárásokat, a programhasználat körülményeit, a szubjektív fejlődési élményt, az elégedettséget és továbbfejlesztési javaslatokat. Az eredmények rávilágítottak a hallgatói munka sokféleségére, ugyanakkor a hallgatói elvárások, visszajelzések és javaslatok összhangban is voltak egymással. Az elméleti tudásvágy mellett, a gyakorlatias képességfejlesztés és az élményszerzés (az interaktivitás, újszerűség, technológia és flexibilitás révén) mind az elvárások, a pozitív visszajelzések és a továbbfejlesztési javaslatok szintjein megjelentek. Első eredményeink útmutatók a program további használatához és fejlesztéséhez; ezen az igen hiányos oktatási területen eszközt, szabadságot és számos új lehetőséget kínálva hallgatóknak és oktatóiknak egyaránt.

Irodalom

Johansen, M.-L., & Risor, M. B. (2017). What is the problem with medically unexplained symptoms for GPs? A meta -synthesis of qualitative studies. Patient Education and Counseling, 100(4), 647–654.

Joyce, E., Cowing, J., Lazarus, C., Smith, C., Zenzuck, V., & Peters, S. (2018). Training tomorrow's doctors to explain 'medically unexplained' physical symptoms: An examination of UK medical educators' views of barriers and solutions. Patient Education and Counseling, 101(5), 878–884.

Löwe, B., & Gerloff, C. (2018). Functional Somatic Symptoms Across Cultures: Perceptual and Health Care Issues. Psychosomatic Medicine, 80(5), 412–415.

Maatz, A., Wainwright, M., Russell, A. J., Macnaughton, J., & Yiannakou, Y. (2016). What's 'difficult'? A multi-stage qualitative analysis of secondary care specialists' experiences with medically unexplained symptoms. Journal of psychosomatic research, 90, 1-9.

MUSIC. Medical Education on Medically Unexplained Symptoms & Intercultural Communication program. Accessed November 4, 2020. https://www.mupsmusic.eu/index.php/english/project

Nimnuan, C., Hotopf, M., & Wessely, S. (2001). Medically unexplained symptoms An epidemiological study in seven specialities. Journal of Psychosomatic Research, 7.

Rohlof, H. G., Knipscheer, J. W., & Kleber, R. J. (2014). Somatization in refugees: A review. Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 49(11), 1793–1804.

Verhaak, P. F. M. (2006). Persistent presentation of medically unexplained symptoms in general practice. Family Practice, 23(4), 414–420.

Weiland, A., Blankenstein, A. H., Van Saase, J. L. C. M., Van der Molen, H. T., Jacobs, M. E., Abels, D. C., Köse, N., Van Dulmen, S., Vernhout, R. M., & Arends, L. R. (2015). Training Medical Specialists to Communicate Better with Patients with Medically Unexplained Physical Symptoms (MUPS). A Randomized, Controlled Trial. PLOS ONE, 10(9), 1-12.

Yon, K., Nettleton, S., Walters, K., Lamahewa, K., & Buszewicz, M. (2015). Junior doctors' experiences of managing patients with medically unexplained symptoms: A qualitative study: Table 1. BMJ Open, 5(12), 1-7.

Magdolna Somos, Ágnes Dusa and Ilona Dóra Dabney-Fekete: Magyar diákok külföldi továbbtanulási tervei

Keywords

felsőoktatás nemzetköziesedése

nemzetközi tanulmányi migráció

nemzetközi diplomamobilitás

Absztrakt:

A felsőoktatás nemzetköziesedése egyik fontos eleme a nemzetközi hallgatói mobilitás vagy más néven a tanulmányi célú migráció, melyet sok nemzetközi és hazai kutató is vizsgált. Bár a nemzetközi és a hazai szakirodalom a témában bőséges és egyértelműen mutatja, hogy a nemzetközi tanulmányi célú mobilitás, mind egyéni, mind társadalmi szinten elsősorban előnyöket jelent, szemben az esetleges hátrányokkal. A jövőbeni doktori disszertáció témája - az országból kifelé - főként az Egyesült Királyságba - irányuló hosszútávú diplomamobilitás vizsgálata. A téma irodalma és statisztikai adatai meglehetősen szegényesek. Magyarország EU csatlakozása óta (2004. május 4.) a britekhez áramló magyar hallgatók számában egyenletesen növekvő tendencia mutatkozott, amelyet azonban a 2021. január 1-i Brexit életbe lépése kettétört.

A majdani doktori disszertációhoz készült felderítő kutatás a külföldi továbbtanulást tervező érettségire készülő középiskolai diákok felsőoktatási intézményi preferenciáinak változását kutatja, három kutatási kérdést szem előtt tartva. Mi motiválja a külföldön tanulni vágyó diákokat? Milyen középiskolákból (bázisiskolák) érkeznek a sikeres jelentkezők? Megváltoztatta-e a jelentkező diákok célország preferenciáit a Brexit?

A tanulmány első részében a Brexit előtt és után végzett középiskolásokat kérdezünk különböző bázisiskolákból, és egyetemekről, a továbbtanulási terveikről a kutatási kérdéseinkre fókuszálva; míg a második részben, félig strukturált interjúkat készítünk két - a külföldi továbbtanulásra felkészítő - szakemberrel. Az eredmények beigazolják az exploratív céllal megfogalmazott hipotéziseinket, a Brexit a motiváció és a sikeres bázisiskolák terén nem hozott változást, míg a diákok intézmény - és célország preferenciáit nagy mértékben átalakította. A pilot kis és nem rétegzett mintaszáma miatt, nem alkalmas a kvantitatív elemzésre, de az eredmények segítenek irányba helyezni a disszertációt és annak empíriáját.

A kutatás gazdasági és oktatáspolitikai szempontból közvetlen módon hozzájárulhat a hazai felsőoktatás nemzetköziesedéséhez és az ország tudományos és gazdasági potenciáljának javításához. A brit egyetemek, - bár a Brexittel kiestek a magyar diákok preferencia listájának addig elfoglalt első helyéről, - nettó hallgató-importőrként, bőségesen rendelkeznek olyan bevált és hatékony, „jó gyakorlat”-okkal, amelyek követendő példaként és mintaként szolgálhatnak a hazai oktatási intézmények számára, akár a szakok diverzifikálása, az oktatói “diákbarátabb” hozzáállás, akár az oktatók nemzetközi mobilitása, képzése és számuk növelése, vagy az egyetemek kutatói tevékenységének növelése terén.

Dusa Á. R. (2015). A nemzetközi hallgatói mobilitás értelmezése eredményességi szempontból. In. Pusztai G., Kovács K. (Szerk.) Ki eredményes a felsőoktatásban? Felsőoktatás & Társadalom 1. Partium-PPS-ÚMK, Nagyvárad-Budapest

Dusa Á. R. (2020). Hallgatók nemzetközi mobilitása a XXI. század elején In. Prof. Dr. Pusztai Gabriella (szerk.) Oktatáskutatás a XXI. Században. 10., Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen

Dabney-Fekete I. D. (2020). Nemzetköziesedő Tudomány. A felsőoktatásban dolgozó oktatók nemzetközi aktivitása, Debrecen, CHERD-Hungary

Dabney-Fekete I.D. – Dusa, Á.R. (2021). A nemzetközi hallgatói mobilitást gátló tényezők és a mögöttük húzódó magyarázatok. Civil Szemle, Special Issue II.: 31.

Hrubos I. (2012). A társadalmi egyenlőtlenségek új színterei a felsőoktatásban, Iskolakultúra, 22 (1−2):16.

Hrubos, I (2011). Örök felsőoktatási érték – változó hangsúlyokkal, Educatio 20 (2): 208-219.

Milio, S., et al. (2012). Brain Drain, Brain Exchange and Brain Circulation. The case of Italy viewed from a global prospective, Aspen Institute Italia – Interesse Nazionale

Neumann Eszter (2019). "Ha van egy kritikus tömeg" Felsőoktatási célú mobilitás Magyarországról Angliába, REGIO 27 (3): 183-208.

Nyírő Zsanna (2015). Hol szeretnék továbbtanulni? - Harminc magyarországi állami gimnáziumban tanulók körében végzett adatfelvétel eredményei, MKIK GVI Kutatási Füzetek 3.

Nyírő Zsanna (2017). A visegrádi országok diákjai osztrák, német és brit egyetemeken - 2002-2016, MKIK GVI 3.

Nyírő Zsanna (2017). Külföldi továbbtanulás a legjobb hazai gimnáziumok tanulói körében, MKIK GVI 1.

Polónyi I. (2010). Hallgatók külföldön, Debreceni Szemle, 18(2): 75−90.

Pongrácz K. (2011). "És mégis mobil a Föld" - nemzetközi hallgatói mobilitás a 21. század elején, Educatio, 20 (2):284-286.

Tót É. (2005). Magyar hallgatók külföldön. Educatio. 14 (2): 302–319.

Teichler, U. (2011). A hallgatói mobilitás esete a Bologna-folyamattal, Educatio, 20(4):509-520.

Veres E. (2014). A Kiutazó Hallgatói Mobilitás ösztönzése. In. Őrsi Gábor (szerk.) Tudásexport: A Felsőoktatás nemzetköziesítésének eszközei - Campus Hungary esettanulmányok, Balassi Intézet, Budapest, 75-101.

Anna Krakker: Az ökológiai lábnyom mérés új lehetősége

Keywords

ökológiai lábnyom

környezeti nevelés

szemléletformálás

Absztrakt:

Az ökológiai lábnyom (ecological footprint) mérésének lehetősége magyarországi diákok körében már megvalósult (Krakker, 2021), ugyanakkor ebben a munkámban célom bemutatni, milyen lehetőségek vannak az intézményi ökológiai lábnyom mérésre. Hogyan számszerűsíthető egy iskola ökológiai lábnyoma, mire lehet ebből következtetni és milyen az intézmény feltételezhető fenntarthatósági mutatója.

Iskolai ökológiai lábnyom méréssel kapcsolatban nemzetközi mérések már történtek (Gottlieb –Kissinger – Vigoda-Gadot – Haim, 2012), viszont erre vonatkozó magyarországi egységes, közös nyilvántartás nincs, így szeretnék bemutatni egy 2021-re elkészült új ökológiai lábnyom mérő kalkulátort, amelynek fejlesztésében én is részt vettem

(http://www.fussabdrucksrechner.at/schulen/schule_fp_0.php?lang=hu).

Az osztrák ökoiskola hálózat közreműködésével készült magyar változat segít meghatározni egy iskola jelenlegi ökológiai lábnyomának mértékét, kitérve az ökológiai lábnyom modell minden szegmensére. Mivel a magyar nyelvű kalkulátorhoz jelenleg nem érhető el csak idegennyelvű háttéranyag, segédlet, így munkámban célom bemutatni az eszköz használatát, annak gyakorlati előnyét.

Manapság kiemelkedően fontos téma az ökológiai lábnyom, hiszen a fenntarthatóság egyik mutatója is lehet, amellyel könnyen számszerűsíthető az életszínvonalunkhoz szükséges földterület nagysága. Korábbi vizsgálatok már bizonyították, hogy az élményalapúság, tevékenységközpontú ismeretszerzés a környezeti nevelés terén is eredményes (Krakker, 2019), valamint Medovarszki (2020) emlékeztet arra, hogy az iskola fő feladata, hogy az egyéni műveltség kialakulását támogassa – amit értelmezésünk szerint a környezettudatosság aspektusából is értelmezhetünk. Ezen eredmények kihatással lehetnek az intézményi fenntarthatóságra, ezzel szélesítve a környezeti nevelésben is hasznosítható információk körét. Erre azért is van szükség, mert a diákok korábbi méréseiből (Krakker, 2020) kiderült, a magyarországi 7-8. osztályos diákok átlagos ökológiai lábnyoma 3,04 ha és rendelkeznek azzal a tudással amely elősegíthetné ennek az értéknek a csökkenését. Kiderült az is, hogy az élményalapú módszerek alkalmazása a környezeti nevelés terén, a hosszútávú, saját tapasztaláson alapuló környezeti nevelési oktatócsomagok használata csökkentik az ökológiai lábnyom mértékét. Ehhez azonban kiemelten fontos a szülők, intézményi dolgozok megfelelő hozzáállása is.

Az általam bemutatni kívánt ökológiai lábnyom mérő eszköz nagyon részletes, kitér a vásárlási, közlekedési, élelmiszerhasználati, fűtési és vízhasználati szokásokra, beleértve a hulladékgazdálkodást is. Mindezen témakörök esetében választhatunk a rövid és hosszú

kitöltési mód között, ezzel is biztosítva a minél pontosabb ökológiai lábnyom számítást. A kérdőív kitöltése után meggyőződhetünk arról, milyen területeken lenne szükség az ökológiai lábnyom csökkentésére.

Beáta Papp: Magyar-olasz két tannyelvű oktatás: ahogyan az anyanyelvi tanárok látják

Keywords

két tannyelvű oktatás

Kodály Zoltán Gimnázium

anyanyelvi tanárok

Absztrakt:

A magyar-olasz kapcsolatok a régmúltra tekintenek vissza. A magyar oktatás vonatkozásában, az első nagy lépést a Rómában aláírt 1935-ös Nemzetközi Egyezmény jelentette, amely többek között olyan megállapodásokat tartalmazott, melyeknek köszönhetően az olasz kormány Budapesten olasz intézetet alapított, s melyeknek jóvoltából Magyarország megnyitotta kapuit az anyanyelvi tanárok fogadásához. A vendégtanárok közreműködése kulcsfontosságú az oktatási rendszer terén mind nyelvi, mind kulturális tekintetben. Mindezidáig nem született olyan tanulmány, amely az anyanyelvi tanárok a magyar-olasz két tannyelvű oktatásról alkotott véleményével foglalkozna, ebből kifolyólag jelen értekezésünk ezt a hiányt igyekszik pótolni. A két tannyelvű oktatás egy olyan specifikus nyelvi és kulturális képzést nyújt, amely a lektorok jelenléte nélkül ezt nem volna képes teljes mértékben teljesíteni. A két tannyelvű oktatás olyan használható nyelvtudást ad, amelyet más intenzív idegennyelv-tanulás nem képes biztosítani (Várkuti, 2010). Jóllehet a vendégtanárok nincsenek tisztában a magyar szaktárgyi követelményekkel, ám a célnyelv tanításához, a nyelvi kompetenciák fejlesztéséhez, a kultúra átadásához nélkülözhetetlenek (Bognár, 2000). Az anyanyelvi tanárok a két tannyelvű oktatás sikerességéhez és hatékonyságához egyaránt hozzájárulnak. Magyarországon jelenleg négy magyar-olasz két tannyelvű gimnázium működik. Az első olyan középiskola, ahová olasz tanárok érkeztek, a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium volt. Arra kerestük a választ, hogy az intézményben tanított vendégtanárok, miként vélekednek a két tannyelvű oktatásról. Tanulmányunk célja, hogy bemutassa az első magyar-olasz két tannyelvű középiskola létrejöttének körülményeit, a vendégtanárrá válás menetét, az anyanyelvi tanárok oktatásban betöltött szerepét a fent említett gimnázium életében, valamint az iskola olasz tagozatán tanított anyanyelvi tanárok álláspontját a két tannyelvű oktatás kapcsán.

Jenifer Balogh: Család és iskola kapcsolata - Reziliens roma szülők

Keywords

reziliencia

roma szülők

mentorálás

hátrányos helyzet

szülői bevonódás

Absztrakt:

A roma/cigány tanulók iskolai lemaradásának csökkentése kiemelkedő kihívást jelent Európa-szerte. A szülők szerepe ebben vitathatatlan. A dolgozat középpontjában olyan szülők állnak, akik reziliensnek tekinthetők. Fontos szerepet töltöttek be ugyanis abban, hogy gyermekeik a hátrányok ellenére sikeres egyetemi tanulmányokat folytassanak. Jelen elemzés a tág kérdésen belül (mitől lesz reziliens egy szülő?) egy kiemelt kérdést vizsgál részletesebben: Milyen szerepe van az iskola-szülő kapcsolatnak abban, hogy egy hátrányokkal induló roma/cigány tanuló eljusson a felsőoktatásba. A jelenlegi kutatás során kvalitatív vizsgálatot alkalmaztam, mivel célom a felderítés, információgyűjtés egy kevésbé kutatott területen. Vizsgálatom módszere a félig strukturált interjú, hiszen a megértésre, a miértekre koncentrálok, pontosabban arra, hogy mitől és miért érzi magát sikeresnek a szülő. Mivel a mintavétel nem valószínűségi, az általánosíthatóság korlátozott, az eredmények mégis hiánypótlóak, hiszen a szülők hangja ritkábban „hallható" még a rezilienciakutatásokon belül is. Választásom azért esett erre a módszerre, mert mélyrehatóbb, érvényessége magasabb. A kutatásban 5 félig strukturált interjút készítettem 2022 őszén a Debreceni Egyetem Szent Miklós Görögkatolikus Szakkollégium egykori vagy mostani szakkollégistáinak szüleivel (jelen esetben anyákkal). Az eredmények azt mutatják, hogy szükség van arra, hogy a szülő megélje és megértse sikerességét, hiszen a gyerekek életében meghatározó a család. Ha a szülők értékként tekintenek a tanulásra, a gyerek is akként fog.

Nikoletta Tolner, András Dávid, Judit Módné Takács and Monika Pogátsnik: Online vizsgáztatás a felsőoktatásban oktatói szemmel

Keywords

online vizsga

felsőoktatás

oktatói nézetek

Absztrakt:

A 2020 év elején kialakult világméretű járványhelyzet következtében sok egyetem/oktatási intézmény kényszerült arra, hogy az oktatást online keretek között bonyolítsa le, és ezzel párhuzamosan a hallgatók megszerzett tudásának felmérését is online formában végezze el.

Azóta már több tanulmány is foglalkozott az online oktatás módszertani kérdéseivel, azzal, hogy milyen hatást gyakorolt az egyetemek, hallgatók életére ez az oktatási forma (Kopp – Saád, 2021; Horváth László et al., 2021; Kálmán Orsolya et al., 2021; Orosz – Molnár, 2021). Ez a teljesen új helyzet új módszerek, technikák alkalmazását tette szükségessé a vizsgáztatás területén is. Annak ellenére, hogy számos cikk jelent meg a témában, még mindig nem áll rendelkezésünkre megfelelő mennyiségű adat ezek helytállóságáról, alkalmazhatóságáról. Nagyon fontos volt ebben az időszakban, hogy megosszuk egymással tapasztalatainkat.

Célunk, hogy megismerjük az oktatók online vizsgáztatással kapcsolatos nézeteit, tapasztalatait és a kapott válaszokat elemezzük. Többek között arra kerestük a választ a kutatásunk során, hogy ki mennyire tartja elképzelhetőnek, hogy a vizsgáztatás ezen formáját akkor is alkalmazza, ha már nem kötelező. Arra is kíváncsiak voltunk, ki hogyan győződött meg a vizsgázó hallgatók személyazonosságáról, illetve hogy milyen módszereket alkalmazott a nem megengedett eszközök használatának megakadályozására. Arra is választ kerestünk, hogy az oktató szemszögéből milyen technikai problémák merültek fel az online vizsgáztatás során, illetve hogy milyen negatívumokat, pozitívumokat tapasztalt.

A személyes jelenlét, a közvetlen kontaktus hiánya sok megoldandó probléma elé állította az intézményeket a vizsgák megszervezésével kapcsolatban. A kutatás során ezeket próbáltuk feltárni az oktatók megkérdezésével. Kvantitatív kutatásban az Óbudai Egyetem oktatóit kérdeztük meg online kérdőív formájában. Az online formában kiküldött kérdőívre 60 válasz érkezett a 2021/22-es tanév 2. félévében.

A tanulmányban a kérdőíves válaszok összesítését, feldolgozását, illetve az adatok elemzését mutatjuk be. Míg jellemzően a válaszadók elmondása alapján nem voltak technikai problémák az online vizsgáztatás során, mégsem szívesen választanák újra ezt a formáját a számonkérésnek, illetve nem is szívesen alkalmazták. A megkérdezettek több mint a felének jelentett több időt az online vizsgákra való felkészülés, mint a hagyományos jelenléti vizsga esetében, illetve úgy vélik a hallgatók jobban teljesítettek ebben a rendszerben.

Felhasznált szakirodalom:

Horváth László, Czirfusz Dóra, Misley Helga és N. Tóth Ágnes (2021): Alkalmazkodási stratégiák a távolléti oktatás során hallgatói, oktatói és intézményi szinten, Neveléstudomány 2021/3. szám 23-42. p.

Kálmán Orsolya, Eszes Fruzsina, Kardos Dorottya, Lénárd Sándor, Pálvölgyi Lajos és Szivák Judit (2021): Arctalanság a távolléti felsőoktatásban – Oktatók és hallgatók dilemmái és kritikus eseményei a távolléti oktatás első időszakában, Neveléstudomány 2021/3. szám 43-61. p.

Kálmán Orsolya, Eszes Fruzsina, Kardos Dorottya, Lénárd Sándor, Pálvölgyi Lajos és Szivák Judit (2021): A partnerség lehetőségei – Oktatók és hallgatók dilemmái a távolléti felsőoktatás második időszakában, Neveléstudomány 2021/3. szám 62-81. p.

Kopp Erika és Saád Judit (2021): A pandémia első hulláma a felsőoktatás-kutatások tükrében – Szakirodalmi áttekintés, Neveléstudomány 2021/3. szám 7-22. p.

Orosz Beáta – Molnár György (2020): A digitális átállás innovációs lehetőségei és kezdeti tapasztalatai. In. Kozma, Tamás; Juhász, Erika; Tóth, Péter (szerk.) Társadalmi innováció és tanulás a digitális korban, HERA Évkönyvek VIII, 2021, 266–277. p.

Emese Berzsenyi: Inklúziós törekvések a játékpiacon, az előítéletmentes játékok

Keywords

inklúzió

előítélet-mentes gyermekjátékok

nevelés

Absztrakt:

Egy játék nem más, mint tárgyiasított képzelet?

A gyermeki képzelet megteremt egy világot, a felnőttek világa pedig meghatározza ezt a képzeletet. Így már a kezdet kezdetén sok szempontú behatároltság lesz jellemző a játszó gyermek képzeletvilágára is, mindez anélkül, hogy a gyermek maga korlátként élné meg és a játékot megalkotó felnőtt korlátozni szeretné.

Kutatásomban e részletében a játékokban, mint tárgyi eszközökben megjelenő inklúziós törekvéseket szeretném bemutatni. Olyan példákat elemezve, amelyek az előítéletmentes játékok megalkotásának, gyártásának és széleskörű terjesztésének jegyében kerülnek ki a piacra. Miért fontos, hogy megtanítsuk természetes módon, az élet velejárójaként kezelni a fogyatékosságot? Hogy az ép gyermekek ne csak határhelyzetekben találkozhassanak kerekesszékes, látás- vagy hallásérült, esetleg Down szindrómás társaikkal?

Doktori disszertációm az ábrahámi vallások fogyatékosságképét és a fogyatékos emberek világát mutatta be, illetve az ilyen problémákkal küzdő gyermekek nevelésének, iskoláztatásának lehetőségeit. Ezt a témát szeretném tovább vinni és a gyermekjátékok történeti ívét megvizsgálva bemutatni az interkulturalitás és inklúzió ebben rejlő lehetőségeit, meglévő gyakorlatát. Ez az előadás csak egy kis részletre szorítkozva mutatja be azokat a példákat, amikor a LEGO játékban megjelenik a kerekesszékes figura, a Barbie babának lábprotézise van.

Kutatásom elméleti alapokon, interkulturális szinten, inklúziós szempontokat szem előtt tartva, vizsgálja ezen gyermekjátékok sajátosságait. Elemzem a forma- és a képi világ jellemző vonásait és a gyermeki fejlődésre gyakorolt összetett sajátszerűségét. Az előadás során összegyűjtött fényképeimből és a világhálón megtalálható fotók alapján elsősorban a képelemzés módszerével mutatom be magukat a játékokat. Jelen esetben nem a fogyatékos gyermekeknek szánt tárgyakat, hanem a fogyatékosságot szerepeltető játékokat fogom bemutatni. A nagy világcégek, mint pl. a Lego, a Playmobil és a Mattel is már évek óta jelen vannak termékeikkel a piacon, így érdemes megvizsgálni a gazdasági érdekek hátterében rejlő, az befogadást megteremtő és lehetővé tevő pedagógiai, valamint pszichológiai tartalmakat.

Kutatásom jelen köre főleg a német nyelvterületre korlátozódik, mert hazánkban e törekvések még gyermekcipőben járnak.

Berzsenyi Emese (2020): Kiválasztott vagy megbélyegzett? - Tanítások a fogyatékosságról: a zsidóság, a kereszténység és az iszlám szent könyve szerint. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

Kádár Annamária, Bodoni Ágnes (2010): Az óvodás- és kisiskoláskor játékai elméleti és módszertani megközelítésben. Ábel Kiadó, Kolozsvár.

Kornelsen, Delia (2022): Barbies langer Weg zur Inklusion - Puppe mit Prothese. https://www.tagesspiegel.de/themen/paralympics-zeitung/barbies-langer-weg-zur-inklusion-puppe-mit-prothese/28150150.html

Schmitz, Alfried (2017): Spielzeug als Spiegelbild der Gesellschaft „Der Mensch entwickelt sich, indem er spielt“. https://www.deutschlandfunk.de/spielzeug-als-spiegelbild-der-gesellschaft-der-mensch-100.html

Steenkamp, Daniela és Stein, Margit (szerk.) (2017): Kinderrechte sind Menschenrechte: Stand, Perspektiven und Herausforderungen. LIT Verlag, Münster

Példák honlapokra:

https://diversity-spielzeug.de/produkt-kategorie/puppen/

https://wheelymum.com/integration-und-inklusion-im-spielzeug/

Péter Tóth and Kinga Horváth: Szlovákiai magyar pedagógusjelöltek pályaattitűdje

Keywords

kisebbségi pedagógusképzés

pályaorientációs tanácsadás

pályaattitűd

Absztrakt:

A tanulmány a pályaorientáció és pályatanácsadás fogalmi eszköztárát, annak kronológiai változásait mutatja be kutatások tükrében, kiemelve a kisebbségi felsőoktatási térre vonatkozó jellemzéseket. A tanulmányban a komáromi Selye János Egyetem Tanárképző Karára jelentkező pedagógusjelöltek körében kérdőív módszerével folytatott kutatás eredményeit prezentáljuk. Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy mi és milyen mértékben befolyásolta a hallgatók döntését az egyetemünk, illetve a szak választásánál. Két akadémiai években a Selye János Egyetem Tanárképző Karára beiratkozott egyszakos pedagógusjelöltek jelentős többsége az egyetemünkre a magyar oktatási nyelv miatt jelentkezett. A hallgatókat az egyetem választásánál leginkább azok az információk segítették, amelyekről a honlapunk által tájékozódhattak. A döntéshozatalukban a szülők és a középiskolai tanárok tanácsai nem játszottak fontos szerepet. Az egyetem választásának megítélése, az egyes opciók fontossága függ attól, hogy az illető hallgató nappali, vagy levelező tagozatos-e. A szakválasztásnál nagyon fontos szerepet játszik az, hogy a jelentkezők eleve pedagógusok szeretnének lenni.

Tamás Béres, Ferenc Dr. Mónus and Levente Pribéli: KÖRNYEZETI ATTITŰDÖK ÉS MATERIALIZMUS AZ EGYETEMI HALLGATÓK KÖRÉBEN

Keywords

fenntarthatóság

környezeti attitűd

fenntarthatósági ismeretek

környezettudatosság

materializmus

egyetemi hallgatók

Absztrakt:

Bevezetés: Az egyetemeknek központi szerepük van a fenntartható jövő felé vezető társadalmi átmenetben. A leendő vezetőknek, vagyis a jelenlegi egyetemistáknak fel kell készülniük a globális (környezeti) kihívásokkal való megbirkózásra. A fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdök és ismeretek kialakítása azonban sok felsőoktatási intézményben és szakon alig kap hangsúlyt. A fenntarthatósági oktatás felsőoktatási intézményekbe és tanterveikbe való integrálása során döntő fontosságú, hogy ismerjük a különböző szakokon tanuló hallgatók attitűdjét és elvárásait, amely ismeretek jelenleg nagyon korlátozottak.

Kutatási kérdések / A kutatás célja: Mennyire jellemző a vizsgált hallgatók körében (vizsgálva a különböző tudományterületeket és szakokat) a környezettudatos viselkedés, gondolkodás, illetve néhány e témához szorosan kapcsolódó vélekedés (pl. materializmus, áldozatkészség, gazdasági növekedés priorizálása)? Jelentősen eltérnek-e ezek az eredmények, ha különböző felsőoktatási intézményeket vizsgálunk?

Módszertan / Programleírás: 2020 folyamán több mint 15 magyarországi felsőoktatási intézmény hallgatói (n=7174) töltöttek ki egy anonim online kérdőívet. A felsőoktatási intézményeket, illetve karokat rendelkezésre állás alapján értük el, a hallgatók a kérdőívet önkéntes alapon töltötték ki. A kérdőív több széles körben elterjedt és néhány saját fejlesztésű skálát tartalmazott, így a „megőrzés”, „hasznosítás”, „természet megbecsülése”, „áldozatkészség”, „materializmus” skálák, a gazdasági növekedés prioritásáról alkotott vélemény, „techno- optimizmus”, valamint számos kérdést a társadalmi-gazdasági háttérrel kapcsolatban. A hallgatók tanulmányi szakjai/tudományterületei alapján 14 kategória került felállításra. Az adatokat egyszerű lineáris modellekkel elemeztük.

Megállapítások / Tapasztalatok és értékelés: Az eredmények azt mutatják, hogy a fent említett mutatók, beleértve az attitűdöket, a materializmust és környezettudatos gondolkodást is, szignifikánsan különböznek a szakok alapján felállított hallgatói kategóriák között. Több mutató szerint egybehangzóan magasnak tűnik a környezettudatosság az alkalmazott környezettudományokhoz kapcsolódó, a természettudományos tanári, az agrár- és biológiai tudományi szakokon. Míg az átlagostól alacsonyabbnak az informatika és jogtudományi szakokon. Az általános- illetve természettudományos tanárképzésben, ill. a természettudományi és művészeti szakokon a hallgatók csak egyes skálákon értek el magas

pontszámot, míg a sport- és egészségtudományi szakok hallgatóinak környezettudatos pontszámai a vizsgált mutatótól függően változóak voltak.

Úgy tűnik, hogy a környezettudatos viselkedés kevésbé jellemző a hagyományos művészeti, mérnöki és műszaki szakok hallgatóinak körében, függetlenül a környezeti attitűdjeiktől. A "techno-optimizmus" a hagyományos természettudományi képzések, az informatikai és műszaki szakok hallgatói esetében volt a legjellemzőbb.

Következtetések: Az eredmények megerősítették, hogy a hallgatók attitűdjei és környezettudatos viselkedése jelentősen eltérnek a tanulmányi szaktól függően. A különböző mutatók azonban meglehetősen eltérő mintázatot mutattak a hallgatói kategóriák között. Például a környezettudatos viselkedések mindennapi alkalmazása egészen más mintázatot mutat, mint amit pusztán az attitűdök alapján elvárhatnánk. Az adatok további elemzése is folyamatban van, mely elemzések fényt deríthetnek a felsőoktatási intézmények közötti mintázatokra is.

Tímea Bekk and Monika Pogátsnik: Motiváció lehetőségei felsőoktatásban a személyiségjellemzők tükrében

Keywords

Motiváció

Covid hatása

Személyiségjellemzők

Felsőoktatás

Absztrakt:

2019-ben kezdődő és napjainkra is hatással lévő Covid19 sok változást hozott az oktatás, ezen belül a felsőoktatás világába. A hallgatók megtanultak online tanulni, az oktatók pedig online oktatni, egy teljesen más életformára, tanítási és tanulási környezetbe kerülve. A jelenléti oktatás visszatértével nem lehetett ott folytatni az oktatást, ahol abbahagytuk. A hallgatóknak nehézségeket okozott a közösségi életbe való bekapcsolódás, és a szükséges tanulási módszerek alkalmazása is. Másképp tanulnak élőben, mint tették ezt két éven keresztül az online térben.

A felsőoktatásban jellemzően uralkodó szemlélet, hogy (Jármai – Végh, 2017) a hallgatóktól elvárható lenne, hogy felnőttként gondolkodjanak és viselkedjenek, az önszabályozó tanulás képességével rendelkező, felelős személyekként vegyenek részt az oktatási folyamatban. Olyan oktató is akad, aki csak a tananyag „visszaadását" várja el a hallgatóktól, állandósítva a csupán külső motivációknak, az értékelési helyzeteknek megfelelő tanulási szokásokat (Györfiné, 2012).

A jelenléti oktatás visszatértével általános az a tapasztalat, hogy a hallgatók kevésbé motiváltak, nehéz ösztönözni őket. Sok hallgató küzd a mindennapi szürkeség, monotonitás érzésével. Úgy érzik, ha elkészülnek egy feladattal akkor sincs sikerélmény, csak folyamatosan újabb és újabb feladatok következnek.

Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy mely módszerek alkalmasak arra, hogy a hallgatók tanulását segítsék, sikerüljön felkelteni az érdeklődésüket, kellően motiválni őket. Megvizsgáltuk, hogy az MBTI személyiségteszt által definiált típusok (Erős - Jobbágy, 2001) esetén milyen eltérések tapasztalhatók, a személyiségjellemzők alapján, mely motivációs módszerek a sikeresebbek.

Kutatásunk két elemből állt, egy előzetes kvalitatív kutatást, majd egy kvantitatív kutatást végeztünk. A kvalitatív kutatás fókuszcsoportos beszélgetések formájában zajlott, az Óbudai Egyetem Alba Regia Műszaki Karának hallgatói körében, több szakon és évfolyamban, több fókuszcsoportban. A beszélgetés során arra kerestük a választ, hogy véleményük és tapasztalataik szerint, milyen motivációs módszerek hatékonyak számukra, hogy könnyebben, nagyobb kedvvel tanuljanak. A beszélgetések a hallgatói oldalról adtak inputot a motiváció tárgykörében, melyek feldolgozása alapján készült el a kutatás második fázisához a kvantitatív kutatásunkban alkalmazott kérdőív.

A kvantitatív kutatás során első lépésben a hallgatók az MBTI tesztet töltötték ki, és ezt követően válaszoltak az összeállított motivációs kérdéssorra. A két teszt feldolgozása után azt

vizsgáltuk, hogy a személyiségtípusok és a motivációs módszerek milyen összefüggést mutatnak. Mely típusú hallgatót, milyen motivációval lehet ösztönözni, hogy sikert érjen el, több önbizalma legyen.

A kutatás eredményeiből azt állapítottuk meg, hogy a különböző típusú embereket más-más módszerekkel tudjuk motiválni. A tanulás-tanítás módszerei mellett nagy szerepet játszik a motivációban az egyetem környezete, az iskolai elfoglaltságon kívüli közös programok, és a tanár-diák személyes viszony is.

SZAKIRODALOM:

Erős Ilona – Jobbágy Mária (2001): A Myers-Briggs Típus Indikátor (MBTI) Magyarországon. URL: http://www.mentalhub.hu/mbti.pdf (letöltve: 2022.04.12.)

Győrfyné Kukoda Andrea (2012): Gyerek vagy felnőtt az egyetemi hallgató? Pedagógus vagy andragógus legyen a felsőoktató? ISKOLAKULTÚRA 11: 2012. pp. 48-56. URL: https://bit.ly/3uyz4Nu (letöltve: 2022.04.12.)

Jármai Erzsébet Mária – Végh Ágnes (2017): Motivációról a felsőoktatásban – az oktatói és tanulási motiváció kapcsolata. A SJE Nemzetközi Tudományos Konferenciája „Érték, minőség és versenyképesség – a 21. század kihívásai“, Komárom. URL: https://bit.ly/3NYPDtD (letöltve: 2022.04.12.)

Imre Tódor: „Az alma nem esik messze a fájától!” A továbbtanulási döntések mögött húzódó manifeszt és látens változók

Keywords

továbbtanulási döntések

befektetés-megtérülési ráta

kockázat mértéke

Absztrakt:

Minden (továbbtanulási) döntés mögött manifeszt és látens változók húzódnak meg. Ugyanakkor minden döntés, minden alternatíva közti választás több hipotetikus következményt von maga után, amellyel mindenképp számolnunk kell. A befektetés-megtérülés rátája függvényében az individuumok kalkulust hajtanak végre, így mérlegelik, hogy megéri-e az adott befektetés, azaz a nyereség-veszteség lehetőségeivel is számolnak. Mivel nem ismerhetjük a döntéseink látens változóit, ahogyan minden egyes jövőbeli következményét sem, így mindig jelen van a kockázat ténye. Esser (1999) elméletét empirikusan is tesztelte, és a kockázat tényének egyenletbe való bevonását illetően arra jutott, hogy korreláció tételezhető a társadalmi státus és a kockázat mértéke között.

Kutatásunk célcsoportját a Hargita megyei végzős (12. osztályos) tanulói képezik (N=889), akik körében teljes körű kérdőíves lekérdezést végeztünk. Az elemzésbe a megyében (Hargita) fellelhető magyar tannyelvű elméleti gimnáziumokat (líceumokat) vontuk be, amelyhez szakközépiskolai iskolapárokat illesztettünk. Kutatásunkban arra a szubsztantív jellegű kérdésre keressük a választ, hogy a különböző tanulói csoportok milyen motívumok mentén hozzák meg döntéseiket. Melyek azok a determináns érvek, amely a döntési procedúrában kritériumként szolgálnak?

Az eredményeink arról tanúskodnak, hogy a tanulók középiskola befejezése utáni döntéseiben erőteljesen érvényesül a családi háttér hatás, ugyanis a magasabb státusú szülők gyermekei esetében csekély a befektetési kockázat és a siker valószínűsége közti diszkrepancia, ahogyan az aspirációk és a tényleges megvalósulás közti eltérés is. Esetükben az oktatási haszon (felsőfokú végzettség megszerzésével járó magasabb munkahelyi pozíciók és társadalmi presztízs) nagyobb, mint a kritikus befektetési kockázat. A szakgimnazista tanulók a líceumot végzettekhez képest szignifikánsan magasabb arányban választják az iskola befejezése után közvetlenül a munkába állást, mely tanulóknál a státus elvesztése, a lefelé mobilitás ténye nem lép érvénybe.

Katalin Ábrahám: Felnőttképzés hátrányos helyzetben lévő fiatalok körében („Az OTKA/NKFIH PD 121324 nyilvántartási számú támogatási szerződése alapján jött létre.”)

Keywords

felnőttképzés

hátrányos helyzet

munkaerőpiac

Absztrakt:

A felnőttképzés hozzájárul az egyének munkaerő-piaci pozíciójának, társadalmi státuszának javításához (Varga 2006), s hatással van az érintett régió gazdasági és társadalmi folyamataira (Commission 2008; Csoma 2005). A hátrányos helyzetű területeken élő, alacsonyabb végzettségű emberek esetében azonban nemcsak a magasabb, elhelyezkedést biztosító képzettség megszerzésének esélye kisebb, hanem a felnőttképzésben való részvételi arányuk is alacsonyabb. Sokszor tehát – motiváció vagy lehetőség híján – éppen azokban a régiókban, társadalmi csoportokban maradnak távol az érintettek a felnőttképzéstől, ahol a legnagyobb szükség lenne rá (Köllő 2009; Varga 2006). Kutatásaink során ugyanakkor azt az eredményt kaptuk, hogy a felnőttképzésnek az érettségivel nem rendelkező, Észak-Alföld régióban élő csoport körében (is) nagy szerepe van az elhelyezkedés, munkahelymegtartás során. (Ábrahám 2015)

A korábbi vizsgálatokra építve a PD_16 Posztdoktori kiválósági pályázati program keretében megvalósuló kutatás során („A kutatás és eredményei az OTKA/Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal – NKFIH támogatási szerződés alapján jöttek létre, a szerződés nyilvántartási száma: PD 121324. A projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a PD_16 Posztdoktori kiválósági pályázati program finanszírozásában valósult meg.”) a fiatalokra fókuszálok, a hátrányos helyzetű településeken élő, legfeljebb középfokú végzettséggel rendelkező (akik nem is folytatnak iskolarendszerű tanulmányokat) fiatal lakosság véleményének elemzésére vállalkoztam (40 egyéni interjú).

Az előadásban bemutatásra kerül, hogy az érintett csoport milyen mértékig vesz részt a felnőttképzésben, valamint terveznek-e továbbtanulást. Azt elemzem továbbá, van-e előnye a különféle képzési formákban való részvételnek, és amennyiben az előnyök kimutathatók, ezek milyen területeken mérhetők, alkalmasak-e a hátrányok leküzdésére, hozzájárulnak-e a munkaerő-piaci integrációhoz, illetve a vizsgált csoporton belül kik azok, akik el tudtak helyezkedni.

A kutatás eredményeként megállapítást nyer, hogy a hátrányos helyzetű településeken élő fiatalok számára a felnőttképzés mennyiben jelent segítséget a munkaerő-piaci elhelyezkedés szempontjából, valamint melyek azok a tényezők, amelyek valószínűsítik a sikert a képzések és a képzésben résztvevők oldaláról. A vizsgálat eredményeként továbbá pontosabb információkkal rendelkezünk e fiatalok képzésre, munkavállalásra vonatkozó aspirációiról.

Hivatkozott irodalmak:

• Ábrahám K. (2015): Felnőttként az iskolapadban: A felnőttképzés szerepe az érettségivel nem rendelkező személyek munkaerő-piaci integrációjában, Budapest: L'Harmattan Kiadó.

• Commission of the European Communities (2008): Communication from the commission to the european Parliament, the council, the european economic and social Committee and the committee of the regions. New Skills for New Jobs, Anticipating and matching labour market and skills needs, Brussels, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0868:FIN:EN:PDF, utolsó letöltés: 2020. 09. 10.

• Csoma Gy. (2005): A magyar felnőttképzés új korszakváltásának értelmezéséhez. – Gondolatok tizenegy témában kommentátorokkal. In Csoma Gy.: Andragógiai szemelvények. Nyitott könyv, Budapest, 264-282.

• Köllő J. (2009): A pálya szélén – Iskolázatlan munkanélküliek a poszt-szocialista gazdaságban. Osiris, Budapest.

• Varga J. (2006): Humántőke-fejlesztés, továbbtanulás felnőttkorban, “skill”-ek és kompetenciák. In Kolosi T.– Tóth Is. Gy.– Vukovich Gy. (szerk.): Társadalmi Riport, Tárki, Budapest, 287–300.

Gabriella Hegedűs: The interrelationship between the methods used in formal EFL teaching and participation in shadow education

Keywords

private tutoring

shadow education

language teaching methods

Absztrakt:

In recent years special attention has been paid in the National Curriculum to the importance of making language teaching more efficient in Hungary, and the Hungarian school system has been reformed on the curriculum level since the change of the regime in 1989. However, Chrappán points out (Janík et al 2020) that in practice no reform has taken place while Einhorn (2015) draws attention to the fact that no change in pedagogical attitudes has occured as language teachers still use the Humboldtian grammar translation method. On joining the European Union and with the introduction of the Common European Framework, Hungarian students needed to develop their English skills in order to be able to gain language competence. The present study aims at examining whether the methods used in the formal EFL lessons are in line with the requirements described in the Common European Framework and whether correlations can be detected between the methods used in formal English lessons and students' choice to study with a private tutor. A quantitative pilot study (N=50) is carried out to analyze research questions regarding EFL teaching, focusing on teacher/student speaking, pairwork/groupwork and the language of grammar teaching in the EFL class. Based on the results of the survey, there seems to be a correlation between the teacher's method – especially lack of speaking English in the EFL lesson- and the rate of participation in private tutoring. It seems that a major reason for students' turning to a private tutor for help is the lack of opportunity to work in small groups, and the lack of individual attention in the language lesson. Although the present quantitative pilot study is based on a rather limited sample, it helps us gain important data on the hidden aspects of shadow education and to form as the basis of further large-scale research.

Tamás-Szora Lóránd and Dr. Béki Piroska: Szeparáció kérdésköre az alapmozgásokon keresztül

Keywords

Szeparáció

torna

sí

bázismozgások

Absztrakt:

A különböző sportmozgások elengedhetetlen része a kinesztézis, a magas szintű koordinált mozgás. A labdajátékok és számos egyéni sportban egyaránt megjelenik a test-szer viszony és annak kölcsönhatásai egymásra. A természetes mozgások zöme igényli a testrészek külön irányú aszimmetrikus mozgását. Az iskolai testnevelésben az új trendek megkövetelik az egészséges ifjúság kinevelését, az egészséges életmódra nevelést, ezért ma már elengedhetetlen ezzel a gondolattal is foglalkozni. Az iskola lehetőséget ad arra, hogy a gyermek, különböző mozgásformákkal ismerkedjen meg,

A szeparációs mozgások közül ebben a tanulmányban olyan két sportot szeretnénk összehasonlítani, melyek mozgásanyagában teljesen eltérnek mégis közös alapnak tekinthető a felsőtest-alsótest szeparációja. Egy olyan zárt készségű sportban, mint a torna megjelenik a szeparáció, ám nem annyira jellemző ez a testrészek közötti forma. Hasonlóan a síeléshez, hiszen a legtöbb sí alapmozgásban a felsőtest és az alsótest egy irányban halad. A szertorna mozgásanyagában a sportoló törekszik egybe fogni a testrészeit a mozdulatok során, mégis egy szeren az egész gyakorlatban az alapmozgás megköveteli a szeparációt ezen két testrész között, ez nem más, mint a lólengés. Az alapmozgás a pároskör, és harántkör, ekkor a sportoló karja érinti a szert, vállai stabil központi helyzetet igyekeznek meg tartani, míg válltól lefele a teste a lehető legnagyobb kört próbálja megtenni. Míg a síelés esetében a rövidlendület elemeit lehet hasonlóan leírni és a stabilizált felsőtest mentén az alsótest mozgása és kiterjedése hasonlóságot mutat. Ez a mozgás olyan koordinációs képességeket igényel, mint egyensúly vagy stabilitás, ritmusérzék, test-szer viszony, és a már említett kinesztézis azon belül is a szeparációs képesség illetve a téri tájékozódó képesség.

A két mozgást szeretnénk olyan fundamentális alapokra helyezni, hogy bázismozgásokon keresztül építjük fel az alsótest és a felsőtest szeparációját általánosan a testnevelésben. Szeretnénk bebizonyítani, hogy a bázismozgásokra komolyan építkezhetnek a különböző sportok, még akkor is ha ennyire eltérő területről is van szó.

Csaba Bráda and Monika Pogátsnik: A gépészmérnök fogalmának és a képzés tartalmi elemeinek változása a XX. - XXI. században Magyarországon

Keywords

gépészmérnök képzés

műszaki felsőoktatás

munkaerő piaci igények

Absztrakt:

Egy háromlépcsős kutatás keretében arra a kérdésre próbálunk választ adni, hogy a gépészmérnök hallgatók oktatási rendszerében hol-, és milyen módosítások segítik annak elérését, hogy a jelenleginél jobban megfeleljenek a munkaerő piac elvárásainak, a végzést követően. Az Óbudai Egyetem és azon belül az Alba Regia Műszaki Kar elkötelezett a minőségi oktatás mellett, ami többek között a különböző partneri igények minél szélesebb körű kielégítésében mutatkozik meg. A partneri igények sokszínűsége és időbeni változása szükségessé teszi saját tevékenységünk időszakos felülvizsgálatát, értékelését és szükség szerinti módosítását. A kutatás első lépésében – jelen kutatási fázisban – igyekszünk meghatározni annak a „játéktérnek" a kereteit, amiben a felsőfokú oktatás vevői igényeknek történő megfeleltetés lehetőségeit vizsgáljuk. Előadásunkban rövid áttekintést adunk a mérnök, illetve a gépészmérnök fogalmának változásáról, az adott korszak meghatározó lexikonjainak szócikkei alapján (Révai Nagylexikon, Új Magyar Lexikon, Magyar Nagylexikon). A hivatalos megfogalmazások mellett arra is kíváncsiak voltunk, hogy a képzésben érintett szakmai közösség hogyan határozza meg a mérnök, és a gépészmérnök identitását. A gépészmérnök hallgatók körében egy kifejtő – asszociációs kérdőívben kértük a fogalmak és hozzá tartozó tevékenységek meghatározását. A hivatalosan meghatározott fogalmak időbeni változása-, a továbbiakban már célirányosan a gépészmérnök vonatkozásban – egyértelműen a tartalmi elemek bővülésére utal, (Magyarország a XX. században) ami a műszaki, technológiai fejlődésre vezethető vissza. (Szász Gábor, 1994., Pálmai Zoltán,1999.) A folyamat vizsgálatát a magyar nehézipar erőteljes fejlesztésének kezdetétől (1950-es évek), a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem éves tantárgyi felosztása alapján végeztük, 4-5 éves időintervallumokban, (Nehézipari Műszaki Egyetem évkönyv, 1970/71, 1974/75, 1979/80, 1982/83) -kiegészítve az oktatási rendszer fontosabb változtatásainak időpontjaival. Vizsgáltuk a gépészmérnök képzéshez jogszabályban rendelt éves képzési idő és annak megoszlásának alakulását (18/2016 EMMI rendelet), ami szakmai alapozó, gazdasági/társadalmi és szakmai specifikációra oszthatók, valamint a képzés tartalmi elemeinek változását. A képzéshez rendelt standard időkeret, valamint a képzés során átadni kívánt tudásanyag bővüléséből adódó ellentmondás feloldására három alternatív megoldás kínálkozik. Első, hogy a már jelenleg is működő szakmérnök képzés keretei között kerül átadásra a szakterület speciális ismeretanyaga. A képzés hasonlítana az orvosképzés rendszeréhez. Második lehetőség a képzési területek specializációja. Harmadik lehetőség a tartalmi szelekció. Szelekciós tényező lehet többek között a tudás használati értéke, vagy az átfedettség, ami a modern technikák és technológiák tanulmányai közben is megszerezhető tudás és nem feltétlenül igényli a külön órakeretben történő képzést. Jelen tanulmány eredményeit és megállapításait felhasználva szeretnénk a harmadik alternatíva vizsgálatát elvégezni a kutatás további részeiben.

SZAKIRODALOM

Kollega Tarsoly István, Fábry György (szerk.) (2000): Magyarország a XX. században IV. kötet, Szekszárd, Babits Kiadó. URL: https://mek.oszk.hu/02100/02185/html/611.html, utolsó letöltés: 2022. 04. 12.

Nagy Gusztáv, Fehér László, Szabó László, Tar Sándor, Tóth Kálmán (szerk.) (1972): Évkönyv 1970/71, Miskolc, Nehézipari Műszaki Egyetem

Pálmai Zoltán (1999): Kitekintés az ipari technológiák jövőjébe. Gyártástechnológiai trendek. Ipari Szemle 1999. No. 1

Szász Gábor (1994): A szocialista irányultságú országok műszaki színvonala 1945–1990. Az F4632. sz. OTKA keretében készült tanulmány.

Krisztina Vályogos: Lemorzsolódási rizikó és a sikertelenség aránya a középfokú szakképzésben

Keywords

hátránykompenzáció

fenntartói különbségek

lemorzsolódást jelző rendszer

Absztrakt:

A szakképző iskolára jellemző magas lemorzsolódási arányt számos hazai vizsgálat igazolta (Liskó, 2003; Kertesi, 2010; Fehérvári, 2008; 2012; 2014). Elmondható továbbá, hogy a korábbi fenntartó szerinti eredményesség mutatóiban jellemzően az egyházi intézmények előnye mutatható ki a szülők családi hátterében, a tanulói teljesítményekben és az alacsonyabb lemorzsolódási arányokban (Imre, 2005; Pusztai, 2005). Kutatásunk során a hátrányos helyzetű megyékben vizsgáljuk a fenntartó szerinti eltéréseket a középfokú oktatási program típusokban. Elemzésünk során a Központi Információs Rendszer lemorzsolódás veszélyeztetettség jelző moduljának (KIR2ESL) 2016/2017 tanév végétől a szakképzési törvény életbe lépéséig (2019/2020) rendelkezésre álló adatait használtuk. Kutatásunk fő kérdése arra vonatkozott, hogy hogyan alakul a lemorzsolódási rizikóval fenyegetett tanulók között az évismétlők aránya fenntartók szerint az egyes képzés típusokban. Célunk az egyházi és állami fenntartású intézmények összehasonlítása volt a lemorzsolódási rizikó csökkentésének sikertelensége szempontjából. Eredményeink szerint az országos adatokat tekintve, az általános középfokú képzés esetében egyértelműen az állami fenntartású gimnáziumok fölényét láthatjuk, mind a tanulói létszám, mind pedig az alacsonyabb veszélyeztett tanulói arányokban. Mely eredmény egybecseng a vizsgált hátrányos megyék tendenciáival, ugyanakkor a szakképzési program típusok esetében a diákok inkább az állami intézményeket preferálják. A sikertelenségi mutatónk alapján a hátrányos helyzetű megyékben valamennyi program típus esetében az állami fenntartású intézmények sikeresebbek voltak a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulóik felzárkóztatásában, mint az egyházi intézmények. Eredményeink alapján feltételezzük, hogy a szakképzési program típusok esetében nem tudtak érvényesülni az egyház klasszikus oktatási szerepének megfelelően a vallásos szocializációs és pedagógiai sajátosságaik pozitív hatása. A szakirodalom alapján feltételezhető továbbá, hogy a hátrányos helyzetű kistérségekben az alacsonyabb tanulói létszám ellenére az egyházi intézmények a leghátrányosabb rétegek gyermekeit fogadták be, akik esetében a hátránykompenzáció elégtelen maradt (Kopp, 2017). Ugyanakkor a gimnáziumi képzés esetében feltételezhető, hogy egyfajta elitképzés irányába mutató pedagógiai szelekció okozza a lemorzsolódási rizikó által érintett tanulók felzárkóztatásának sikertelenségét az egyházi intézményekben.

Irodalom:

Fehérvári, A. (szerk.) (2008). Szakképzés és lemorzsolódás. Budapest: Oktatáskutató és fejlesztő Intézet.

Fehérvári, A. (2012). Tanulási utak a szakképzésben. Iskolakultúra, 22(7-8), 3-19.

Fehérvári, A. (2014). A szakmai képzés társadalmi átalakulása. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.

Imre, A. (2005). A felekezeti középiskolák jellemzői a statisztikai adatok tükrében. Educatio, 14(3), 475-491.

Kertesi, G., & Kézdi, G. (2010). Iskolázatlan szülők gyermekei és roma fiatalok a középiskolában. In Kolosi, T., & Tóth, I. Gy. (Szerk.), Társadalmi Riport (pp. 371-407). Budapest: TÁRKI.

Kopp, E. (2017). Az egyházi iskolák tanulóinak teljesítményei–és a pedagógiai hozzáadott érték. HERJ Hungarian Educational Research Journal, 7(2), 236-251.

Liskó, I. (2003). Kudarcok a középfokú iskolában. Budapest: Oktatáskutató Intézet.

Pusztai, G. (2005). Társadalmi háttér és iskolai pályafutás. Educatio, 14(3), 534-553.

Judit Tóth: A középszintű történelemérettségi Skóciában

Keywords

pedagógiai értékelés

történelemtanítás

skót oktatási rendszer

Absztrakt:

Korunk nemzetközi oktatási stratégiái, szabályozó dokumentumai (pl.: P21 keretrendszer, 4C modell) (Racskó, 2020) vagy a Learning Compass 2030 (OECD, 2019) mutatják, hogy az érdeklődés fókuszában az iskolai eredményesség, valamint ennek mérhetősége állnak. A mindenkori iskola feladata tehát a modern világ igényeinek való megfelelés is a tudásátadáson túl (Csapó, 2019). E mérőeszközök egyike, a vizsga, magas washback hatással rendelkezik, vagyis visszahat a tanítási-tanulási folyamat valamennyi színterére. A vizsga, mint mérőeszköz vizsgálata tehát általában megmutatja, hogy az adott tantárgy mögött milyen tanítási stratégia, módszertan áll (Vígh, 2007).

A tantervfejlesztés stratégiái mögött meghúzódó disciplinary és substantive megközelítések a történelem tantárgyban a tudományág eljárásrendszerének elsajátítását jelentik (disciplinary), az adatok megtanításán (substantive) túl (Counsell, 2018). A nemzetközi történelemdidaktikában számos tanítási stratégia, módszer és megközelítés vált általánossá, beleértve a tevékenység- és forrásközpontú történelemtanítást, a kritikai gondolkodás fejlesztését, a multiperspektív történelemszemlélet kialakítását, vagy a felelős állampolgárrá nevelést (Knausz, 2001, F. Dárdai – Kaposi, 2020).

Skócia a 21. századi képességek iskolai adaptálására bevezette a Curriculum for Excellence tantervet, hangsúlyt adva a globális világ támasztotta követelményeknek való megfelelésnek. Az új képességek mérését illetően azonban a vizsgarendszerek is kihívások elé néznek (Stobart, 2021).

A skót történelemoktatásban iskolai tanulmányokat lezáró vizsgaként a National 5 vizsgaszint felel meg a hazai középszintű érettségінek (Kákonyi, 2015). E vizsga két írásbeli részből (question paper és assigment) áll (SQA, 2021). Jelen előadás célja a National 5 feladatlap (question paper) feladattipológiájának bemutatása, azok taxonómiai elemzése, mindezek értékelése történelemdidaktikai szempontból.

A National 5 vizsga feladatlapja három szekcióból (skót, brit, világtörténelem), valamint 20 témakörből áll (SQA, 2021), ez összesen 14 megoldandó feladatot jelent a diákok számára. E feladatlap hat feladattípust tartalmaz, melyet különböző utasítások is érzékeltetnek, e hat típusból három feladathoz szöveges forrást is magában foglal (SQA, 2019). A feladatok a Bloom-i taxonómia alapján változatos szinteken helyezkednek el, implikálva ezzel a skót történelemtanítás azon helyzetét, mely igazodni látszik megannyi modern történelemdidaktikai megközelítéshez és a Curriculum for Excellence tantervben megfogalmazott célokhoz.

Az elemzés számos továbbgondolási lehetőséget és új kutatási irányt rejt magában, többek között a National 5 szintnél magasabb Higher és Advanced Higher szintek kielemzését és

bemutatását, valamint a kapott eredmények magyar történelem érettségi vizsgarendszerrel való összevetését.

Felhasznált irodalom:

1. Counsell, Christine (2018): Taking Curriculum seriously. Impact. Issue 4.

2. Csapó Benő (2019): A jövő elvárásai és a tudás minősége. In: Kónyáné Tóth Mária - Molnár Csaba (szerk.): Az oktatás átalakulás a tudástársadalom és a mesterséges intelligencia korában. XXI. Országos Közoktatási Szakértői Konferencia. Előadások, korreferátumok, fotók - I. kötet. Suliszerviz Oktatási és Szakértői Iroda Kft., Suliszerviz Pedagógiai Intézet. Debrecen, 182-192.

3. F. Dárdai Ágnes–Kaposi József (2020): Változó történelemtanítás Magyarországon (1990–2020) Trendek, mozaikok, mintázatok. In: F. Dárdai–Kaposi–Katona (szerk.) A történelemtanítás a történelemtanításért. Válogatás a Történelemtanítás online folyóirat írásaiból (2010–2020). Magyar Történelmi Társulat, Budapest, 15–59.

4. Kákonyi Lucia (2015): Érettségi vizsgák a XXI. század elején. Nemzetközi kitekintés. In: Bánkuti Zsuzsa – Lukács Judit (szerk.): Tanterv, tankönyv, vizsga. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 85-103.

5. Knausz Imre (2001) (szerk.): Az évszámokon innen és túl… Megújuló történelemtanítás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 99-122.

6. OECD (2019): Learning Compass 2030 – Core Foundations for 2030.

7. Racskó Réka (2020): A kultúraváltás hatása az egyének készség- és képességrendszerére: új modellek. In: A kultúraváltás hatása az egyéni kompetenciákra: a digitális kompetencia modelljei. Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó, Eger. 8-37.

8. Scottish Qualifications Authority (2019): National Qualifiations. 2019 History National 5 Finalised Marking Instructions.

9. Scottish Qualifications Authority (2021): Course specification National 5 History.

10. Stobart, Gordon (2021): Upper-secondary education student assessment in Scotland: A comperative perspective. OECD Education Working Papers, No. 253, OECD Publishing, Paris.

11. Vígh Tibor (2007): A vizsgák tanítási-tanulási folyamatra gyakorolt hatásának elméleti és empirikus kutatása. Magyar Pedagógia. 107. 2. 141-161.

Nóra Imre: Intézményvezetői nézetek az iskola és a család kapcsolatáról a korai iskolaelhagyás kontextusában

Keywords

korai iskolaelhagyás

szülői részvétel

intézményvezetés

Absztrakt:

Az iskola és a család kapcsolatának a minősége szoros összefüggést mutat a tanuló tanulmányi eredményességével (Hemmerechts et al. 2016) és a korai iskolaelhagyás megelőzésében is védőfaktorként jelenik meg (Lyche, 2010). Számos kutatási eredmény bizonyítja, hogy a szülő-iskola viszonyrendszer jellege nagymértékben befolyásolja a tanuló iskolához való kötődését, elkötelezettségét (Garbacz, 2017). Bár a korai iskolaelhagyás folyamatának okait és védőfaktorait vizsgáló kutatások egyértelműen azt jelzik, hogy különböző rendszer-, intézményi és egyéni szintű tényezők együttesen vezetnek a jelenségnek a kialakulásához (Kaye et al. 2017, European Commission 2019), vizsgálatunkban elsősorban az intézményi szinthez kapcsolódó tényezőkre (pl. szülő-iskola közötti viszonyrendszer) fókuszáltunk, különös tekintettel az intézményvezetői szerepre, mely központi szerepet játszik a szülői bevonódás előmozdításában (Hornby, 2018).

Az előadás mindenekelőtt a 2018/19-es tanévben felvett intézményvezetői interjúkra (N=48) támaszkodik, de az értelmezési keretben megjelennek a 4. évfolyamos tanulók szüleit érintő kérdőíves felmérés (N=1586) eredményei is. Kvalitatív vizsgálatunk érdeklődtünk arról, hogy az intézményvezetők milyen összefüggést látnak a korai iskolaelhagyás és a szülők bevonódása között, milyen sikereik és kudarcaik vannak a szülőkkel való kapcsolattartásban, s ennek tükrében terveznek-e változtatást intézményük gyakorlatában. Az elemzés során törekedtünk arra, hogy a korai iskolaelhagyás megelőzésére szolgáló jelzőrendszer (ESL index) adatai alapján vizsgáljuk meg az iskola-család kapcsolatára vonatkozó kérdéseket. Eredményeink szerint a korai iskolaelhagyás kockázatával érintett általános iskolák (ESL 25% felett) intézményvezetői elsősorban a családok szociokulturális hátterében, a szülői részvétel csekély mértékében, az otthoni támogatás hiányában látják a kapcsolattartás nehézségeit. Az intézmények egy része azonban – ezeken a megállapításokon túlmutatva – nagyobb figyelmet fordít a családokkal való kapcsolattartásra, tudva, hogy a szülők részvétele nemcsak védőfaktort, hanem beavatkozási pontot is jelenthet a korai iskolaelhagyás megelőzésében.

Piroska Dr. Béki: LABDARÚGÁS, LÁNYOK, EGÉSZSÉG

Keywords

Gender

Labdarúgás

Egészség

Lányok sportja

Absztrakt:

A sport helyzete és megítélése a 21. században igen változó. Bár a nők a sportban óriásit léptek előre, mégsem képes kiegyenlítődni a nemek aránya a sportágakban. Mindemellett a sport és az egészség fogalma is szorosan összekapcsolódik, ezáltal a nők életminőségének javításához is elengedhetetlen. Míg a hagyományos felfogások szerint a sport férfi terület (Dunning 2002), mégis az egészség és a mozgás elengedhetetlenül szükséges a gyengébbik nem számára is. Léteznek hagyományosan férfias és nőies sportágak, melyek szinte behatolhatatlanok a másik nemű versenyzők számára. Bár a gender egyenlőség egyre fontosabb az egyes sportágakban, mégis még mindig sztereotípiák övezik azokat a sportolókat, akik a másik nemhez kapcsolódó sportágakat választják. Éppen ezért beszélhetünk a sport esetében egy kettős folyamatról, hiszen mind a férfiak mind pedig a nők számára elérhetővé váltak azok a sportok, melyek eddig elképzelhetetlenek voltak számukra. Így „a sportról elmondható, hogy nemcsak a nemi sztereotipizálás, hanem egyúttal a férfiasság-nőiesség koncepcionális újradefiniálásának állandó színtere is a nemek közötti viszonyrendszer szempontjából" (Béki 2015). Bemutatjuk a sport azon oldalát, amely esélyt ad mindenkinek a részvételre nemtől, rassztól, vallási hovatartozástól függetlenül és a fiatalság egészséges életmódra nevelését biztosítja.

A tanulmány kifejezetten az iskoláskorú lányok sportolási szokásaival foglalkozik, azon belül is azt vizsgálja, hogy a tradicionálisan férfias sportnak számító labdarúgásban hogyan tudnak érvényesülni a lányok és milyen a megítélésük a hasonló életkori szakaszban tartó társaik által. Illetve azt vizsgáltuk, hogyan vélekednek a labdarúgó lányokról bevallásuk szerint a szülők, felnőttek.

Andrea Bencéné Dr. Fekete, Beáta Csimáné Pozsegovics and Hajnalka Szántóné Tóth: Hátrányos helyzetű diákok esélyegyenlőségét biztosító intézkedések a digitális oktatás idején

Keywords

digitális oktatás

hátrányos helyzet

szociális kompetencia

hátránykompenzációs programok

intézkedési terv

Absztrakt:

Az elmúlt két tanévben a közoktatás számára a legnagyobb kihívást az online oktatás megszervezése és hatékony működtetése jelentette. Különösen nehéz feladat elé állította a pedagógusokat a kedvezőtlen szociokulturális háttérrel rendelkező diákok és családok tanulástámogatása. Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága állásfoglalása szerint, a digitális oktatás nem járulhat hozzá az oktatási egyenlőtlenségek fokozódásához, ennek megelőzése a köznevelési intézmények feladat (Tóthné, 2020). Kende- Messing- Fejes (2021) vizsgálata szerint a hátrányos helyzet és a sajátos nevelési igény nehezítette a tanulók elérését a Covid idején, ezért a hátrányok tovább fokozódtak. A kutatás azt prognosztizálta, hogy növekedni fog az osztályismétlő és a lemorzsolódó diákok aránya. Andl és Lakiné (2021) Baranya megyei iskolák alsó tagozatán folytatott kutatása szerint az intézmények változatos módszerekkel törekedtek arra, hogy minden diák valamilyen formában részt vegyen a tanulásban, a kis létszám és a differenciálás, az egyéni bánásmód érvényesítése eredményeket hozott, de a vizsgált intézményekben a méltányosság elve érvényesült többnyire. Huszti (2021) Észak-Alföldön végzett kutatása (N=216) szerint a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében azt jelezték, hogy az általános iskolások tanulmányi teljesítménye jelentős mértékben romlott, melynek okát a tanagyag meg nem értése képezte.

A jelenlegi nem reprezentatív feltáró kutatás célja, annak feltárása, hogy az iskolákban milyen jó gyakorlatok működtek arra, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek tanulását segítsék abban az időszakban, amikor nem járhattak iskolába. A kutatási kérdések arra irányultak, hogy a pedagógusok, illetve az iskola milyen támogatást nyújtott a hátrányos helyzetű diákok számára, illetve az ezt követő időszakban, hogyan történt a tanulók nehézségeinek felmérése, illetve milyen hátránykompenzációs programot dolgoztak ki az iskolákban. A kutatás módszere az iskolaigazgatókkal folytatott mélyinterjú volt (N=15) 2022 tavaszán. A mintavétel Dél – Dunántúlon, a pedagógusképzés partnerintézményeinek körében készült. Az empirikus kutatás eredményei arra mutattak rá, hogy az általunk vizsgált intézményekben a lemorzsolódás és az osztályismétlés nem volt nagyobb mértékű, mint a korábbi években a jelenléti oktatás idején. Az átállás kezdeti időszakában jellemzően a karitatív szervezetek segítségével és a szülők bevonásával jutottak el a papíralapú feladatok a diákokhoz, addig amíg nem tudta az iskola biztosítani számukra az online tanulás digitális feltételeit. Azokban az iskolákban, ahol már az első időszakban átálltak a teljes digitális oktatásra, az online oktatásra, a következő tanév elején már kevesebb időt vett igényvbe a tananyag pótlása, elmélyítése. Minden esetben nagy gondot

fordítottak a pedagógusok arra, hogy személyes jelenléttel, táborok, korrepetálások segítségével egyéni és kiscsoportos foglalkozások keretében pótolják a lemaradásokban. Több alkalommal az évközi számonkéréseket szóbeli vizsgával pótolták. Különösen az alsó tagozat tekintetében további problémát jelent jelenleg is a szociális kompetencia fejlesztésének hiánya. Hangsúlyosabban a jelenlegi 1-3 évfolyamon figyelhetők meg a hiányosságok. A kutatás eredményei alapján javaslatot teszünk előadásunkban arra, hogy milyen módszereket lehetne beépíteni a tanítás-tanulás folyamatába, amelyek segíthetik a hátrányok csökkentését.

Beáta Dan, Karolina Eszter Kovács, Anett Hrabéczy, Katinka Bacskai and Gabriella Pusztai: Is resilience a trait or a result in parental involvement?

Keywords

parental involvement

children with special needs

resilience

Absztrakt:

Investigating parental involvement has become the foreground in the past two decades, and research results focusing on family engagement claim its positive impact on the children's academic and non-academic achievement. However, less is known about parental involvement in the case of families with children with special needs. In our presentation, we collected studies focusing on parental involvement emphasizing the role of resilience. Using EBSCO Discovery Service, a total of 467 abstracts from 85 databases were screened, of which 28 papers published between 1984 and 2021 met the research criteria. Papers vary according to methodology (interview, focus group conversation, survey, case study, intervention program, and good practice) and disability group (general or specific). Resilience is interpreted in two ways: as a personality trait or consequence. Four types could have been detected concerning the target group, known as papers focusing on children, parents, teachers, professionals, and intervention programs with multiple focuses. In conclusion, resilience is an element of parental involvement, either a personality trait or a result. It is indispensable for the successful development of the children concerning academic and non-academic achievement as well. Programs providing a wider collaboration with actors involved in the development of the children seem to be more effective. In general practice, either building upon resilience as a personality trait or targeting its development as a result, strong collaboration between the parents, teachers, and professionals concerned in the process can significantly contribute to the child's psychological, emotional, and academic development.

András Buda: Gamifikáció leendő pedagógusok digitális technológiai felkészítésében

Keywords

gamifikáció

tanárképzés

digitális technológia

értékelés

Absztrakt:

A XXI. század iskoláinak egyik legfontosabb feladata az oktatás hatékonyságának növelése, ennek érdekében folyamatosan próbálkoznak digitális taneszközök oktatási folyamatba történő bevonásával. Az eszközök megjelenése azonban önmagában nem elég, azok adekvát alkalmazására van szükség. A hatásokat vizsgálták már különböző eszközökkel kapcsolatban (pl. táblagépek – Rossing et al. 2012, interaktív tábla – Smith et al. 2005, szavazórendszerek – Draper-Brown 2004), illetve több kutató a módszertani megoldások irányából közelített a problémakörhöz (pl. kompetencia-alapú tanítás – Morris et al. 2013, tükrözött osztályterem – Tucker 2012, digitális történetmesélés – Robin 2008), hiszen napjaink igényeinek valóban megfelelő oktatás csak akkor valósulhat meg, ha a módszereken is változtatunk.

Az elmúlt évtizedben egyre több képzésben jelent meg a gamifikáció (Pelling 2002) is, melynek alkalmazásával a hagyományostól jelentősen eltérő oktatásszervezés és teljesen új értékelési metódus alakítható ki. Bár a játék és a játékos formában történő tanítás már nagyon régóta a pedagógia része (Kenéz 2016) a különbség a korábbi megoldásokhoz képest az, hogy nem elszigetelt játékokról, játékelemekről van szó, hanem a gamifikáció (játékosítás) egy stratégia, melyben a játékelemek rendszerszintű alkalmazása történik meg.

A Debreceni Egyetem egyik tanár szakos kurzusának (Pedagógiai folyamat 2.) értékelését már korábban gamifikáltuk, az idei tanévben viszont az „IKT az oktatásban" tantárgy néhány csoportjánál vezettünk be ilyen értékelési rendszert. Ennek lényege, hogy a hallgatók több feladat közül választhatnak, melyek végrehajtásáért előre meghatározott – de a teljesítés minőségétől függő – pontszámot kapnak. Ezek összegéből alakul ki a kurzus osztályzata. Mindenki céljainak, igényszintjének megfelelően választhat így a hallgatók saját maguk alakíthatják egyéni tanulási útvonalukat, terhelésüket, időbeosztásukat.

A rendszer ismertetése érezhetően meglepte a hallgatókat, de összességében viszonylag könnyen teljesíthetően érezték a tárgyat (10 fokú Likert skálán {0-egyáltalán nem nehéz, … 10-nagyon nehéz} 3,1-es átlag), és április közepére már többen összegyűjtötték a jeles osztályzathoz szükséges pontszámot.

Az előadás ezt az értékelési rendszert és alkalmazásának tapasztalatait kívánja részletesen bemutatni.

Gergő Vida: Kvalitatív kutatás a gyógypedagógiai területén - A tanulási zavar, mint elmosódott rendszer

Keywords

fsQCA

SNI

tanulási zavar

Absztrakt:

A tanulási zavar megállapítása Magyarországon összefügghet a hátrányos szociális háttérrel és akár a szülő iskolázottságával is. Ennek pontos mechanizmus azonban ismeretlen. A diagnosztikára delegált gyermekeket és tanulókat számos képességtesztnek is alávetik (Nagyné, 2012). Célunk, hogy megvizsgáljuk a tényezők azon kombinációit, amelyek a tanulási zavar megállapításához vezethetnek. Korábbi kutatásaink igazolták, hogy a tanulási zavar diagnózisa egy háttérváltozóra nem vezethető vissza. Konkrétan leírható, vezérlő elmélethez (Sántha, 2018) nem igazodik a diagnosztikai vizsgálat (Vida, 2022). Enélkül viszont ismeretlen, hogy az intelligenciatesztek eredménye vagy akár az egyéb gyógypedagógiai vizsgálatok milyen súllyal esnek latba a tanulási zavar megállapításában. Tekintve, hogy a leszakadásban és a korai iskolaelhagyásban a tanulási zavar, SNI hangsúlyos faktor (KSH, 2019), releváns mindennek vizsgálata. A hazai közoktatás kiürülésének vizsgálata (Mrázik, 2021) is azt mutatja, hogy az SNI integráció a pedagógusok számára jelentős teher.

A tanulási zavar megállapítására delegált gyermekek vizsgálatai során felhalmozódott valamennyi véleményt, szöveget, teszteredményt megvizsgáltuk esettanulmány keretén belül. Rétegzett mintavételezés során több megyei szakértői bizottságnál kérvényeztünk engedélyt az iratbetekintéshez. A vizsgálat megkezdésére 2022 áprilisában nyílt lehetőség. Olyan tanulók vizsgálati anyagát vontuk be a kutatásba, akiknek a diagnosztizálását a 2018/19-es tanévben végezte adott Járási Szakértői Bizottság. A következőkben úgy szűkítettük a vizsgált gyermekek körét, hogy azok iratanyagát emeltük a fókuszba, akik a 2018/19-es tanévben második osztályosok voltak. Ezt a tanulási zavar elmélete és a hozzá kapcsolható szaktudományos források alapozták meg. A következő lépésben pedig azokra szűkítettük a vizsgálatot, akiket ezek után a Megyei Szakértői Bizottságba delegáltak vizsgálatra tanulási zavar gyanúja miatt.

A beszédfogyatékos, autista, ADHD, figyelemzavar diagnózissal rendelkező gyermekeket kiszűrtük a probléma sajátossága és a kutatás fókusza miatt. A COVID helyzetre való tekintettel pedig indokoltnak láttuk a 2020-2022 között vizsgált gyermekek kihagyását is a vizsgálatból.

A jelenlegi törvényi és etikai szabályozás, valamint a kutatás során rendelkezésre álló erőforrások alapján a vizsgálaton való személyes, kutatói részvétel nem volt megvalósítható. Ezért vizsgáltuk valamennyi szöveges véleményt, feljegyzést.

A vonatkozó szakirodalom és az előzménykutatások során feltárt kulcstényezők megjelenését kerestük a szövegekben, illetve egy ismétlődő mintázatot. Majd ezeket a tényezőket regresszióval négy kulcsfontosságú befolyásoló tényezőre szűkítettük és ezeket használtuk fel a minőségi összehasonlító elemzésben (QCA). A QCA-t a tanulási zavar megállapítását

befolyásoló szükséges és elégséges feltételek, valamint a tanulási zavar megállapításáig vezető útvonalak vizsgálatára alkalmaztuk. A percentilisek létrehozásához SPSS 24-es verziójú saját szoftvert, még a feltételrendszer elemzéshez fsQCA 3.1b ingyenesen hozzáférhető szoftvert használtunk.

A tanulási zavar megállapításáig több út vezetett és a diagnózisra potenciálisan hajlamosító tényezőkre már az előzménykutatások is utaltak. A tanulási zavar megállapítása mögött azonosítható változók ellenpontja akár protektív tényezőként is értelmezhető. Mindez az intervenció és a további diagnosztika szempontjából is releváns lehet.

Moses Njenga: Formal and Informal CPD Practices by TVET Teachers in Kenya

Keywords

Continuing Professional Development

Vocational Education

Teachers

Kenya

Formal and informal CPD

Absztrakt:

Context:

The quality and relevance of Technical, Vocational Education and Training (TVET) has been shown to strongly depend on the professional competencies of TVET teachers. This in turn highlights the need to institute sustainable and effective TVET teacher CPD programs. However, Kenya in particular and Africa in general lacks data on the CPD practices of TVET teachers. This in turn hinders the development of policies and programmes to improve the professional competencies of TVET teachers.

Research Aim/Questions

This study therefore sought to investigate and profile the CPD practices of TVET teachers in Kenya in terms of learning methods and content. To guide the study, the following three research questions were posed:

a. What formal and informal learning methods characterize TVET teacher CPD in Kenya?

b. What content do teachers focus their learning on?

c. What explains the choice of CPD learning methods and content?

Theoretical Framework

The study adopted a broad view of teacher CPD as all learning that teachers as professionals take after their preparatory training with the aim of improving their professional competencies. Accordingly, teacher CPD is broad-based and includes formal and informal learning activities (Kennedy, 2014; Postholm, 2012). The study also adopted adult education theory and viewed teachers as adults who are self-directed in their learning and choose learning approaches that best suit their learning needs and goals (Appova & Arbaugh, 2018; Henschke, 2009).

Methodology:

A concurrent mixed methods approach was adopted involving a questionnaire survey and interviews. The questionnaire survey focused on teacher CPD content learnt and its perceived impact as well as the formal and informal learning methods teachers use. The interviews explored the reasons teachers have for the learning content and methods they choose. A total of 186 participants from six TVET institutes in the Nairobi Metropolitan Area took part in the

study (170 survey respondents and 16 interview participants). Survey data was analysed through descriptive and inferential analysis to determine frequency of methods and associations between practices and teacher profiles, while thematic analysis of interview data sought to identify themes that explain adopted learning practices.

Findings:

TVET teachers in Kenya were found to favour the use of formal academic training as part of their CPD, usually with the aim of qualifying for promotions and other forms of career progression. Some teachers, especially those in their Late Career Stage, use formal CPD to prepare for post retirement life and to escape boredom and monotony. Informal learning methods such as discussion with colleagues are frequently used to find solutions to practice challenges. Other collaborative learning methods such as lesson observations are however rarely used.

To keep their knowledge up to date, TVET teachers in Kenya use a variety of information sources such as online resources and participation in professional dialogue. However, use of professional literature is restricted to text books with little or no use of primary or secondary literature.

Learning content chosen frequently focuses on subject matter knowledge, with the aim of improving mastery of subject knowledge. Content aimed at developing pedagogical knowledge and pedagogical content knowledge is less frequently chosen. However, teachers who had received initial teacher education (ITE) were more likely to focus their CPD on pedagogical content knowledge compared to teachers without ITE, suggesting that ITE has a positive effect in sensitizing teachers on the value and importance of pedagogical content knowledge.

Summary and Conclusions:

Both formal and informal CPD activities are common but they appear to serve different purposes. Formal CPD activities are common and are used by teachers to obtain formal certificates that teachers can use to request for and negotiate for promotions. On the other hand, informal CPD activities are used by teachers to support competency development and improve teachers' abilities to execute their roles. However, current policies do not recognize or reward informal CPD activities.

Teacher CPD policies should therefore be updated to recognize and support informal CPD practices. Teachers should also be encouraged to adopt a broader conception of teacher CPD that embraces collaborative and reflective learning. This may be achieved by recognizing and rewarding embedded, collaborative and self-paced learning activities.

Given the strong focus on developing subject knowledge at the expense of pedagogical knowledge and pedagogical content knowledge, it is recommended that teachers are sensitized on the value of, and the many avenues of developing, these other forms of professional knowledge.

Fanni Földi, Norbert Szabó and Krisztián Józsa: Hangszertanulási motiváció megítélése a tanárok, szülők és diákok tapasztalatai alapján

Keywords

hangszertanulás

motiváció

interjú

szülők

tanárok

diákok

Absztrakt:

A zenetanulással foglalkozó korábbi kutatások főként a kötelező ének-zene órát (Janurik & Józsa, 2018; Jakobicz, Wamzer & Józsa, 2018), a zenei képességeket (Janurik & Józsa, 2016), a zene pozitív hatását vizsgálták (Szabó, Józsa, & Janurik, 2021), a hangszeres tanulmányok szélesebb körű megismerése kevésbé feltárt terület. A motiváció értelmezésére és meghatározására számos modell jött létre, ezek közül ebben a vizsgálatban az elemzéshez az öndeterminációs elméletet alkalmaztuk. A modellben Ryan és Deci (2017) öt motivációs típust és három pszichológiai szükségletet emelnek ki. A zene és a zenélés egy örömteli tevékenység, amely kitartást igényel. A hangszertanulás során is a külső és belső ösztönzők egyidejűleg befolyásolják a tanulók motivációját. Az öndeterminációs elméletben motiváció típusai egy folytonosságként írhatók le, a motiválatlanságtól az intrinzik motivációig (Evans & Ryan, 2022). A diákok hangszertanulási szándéka mögött számos tényező áll. Éppen ezért interjút készítettünk pedagógusokkal (N=6), szülőkkel (N=6) és diákokkal (N=6). Kutatásunkban feltárjuk, hogy külső okokból, kötelességtudatból, lelkiismereti okokból teljesítik hangszertanulással járó feladatokat vagy belső indíttatásból. Kutatási kérdéseink: Mi motiválja a diákokat arra, hogy hangszeren tanuljanak? Milyen tényezők befolyásolják a hangszertanulást és a hangszer kiválasztását? Hogyan segítik a pedagógusok és a szülők a tanulási folyamatot? A társak szerepe hatással van-e a hangszertanulásra? A pedagógusok kiválasztásánál figyelembe vettünk, hogy milyen iskolatípusban tanítanak, így alapfokú művészetiskolában, szakgimnáziumban és a felsőoktatásban tanítókat kérdeztünk. Az interjú első felében háttérkérdéseket tettünk fel, a második felében a diákokra vonatkozó hangszertanulási motivációra kérdeztünk rá. A kérdéseket öt csoportba bontottuk: miért döntött a hangszertanulás mellett, a hangszer kiválasztásának módja, szülők szerepe, társak szerepe, gyakorlás. Az interjúk során is világossá vált a hangszertanulás összetettsége. A hangszertanulás elkezdése több okra vezethető: a gyerekek saját akaratukból döntenek a hangszertanulás mellett, vagy a családban játszanak a szülők és/vagy a testvérek, így kedvet kapnak hozzá, vagy csak a szülő szeretné. A hangszer kiválasztásának módja is összetett: vannak a kedvelt és legismertebb hangszerek, mint a gitár, zongora, ütős hangszerek, amelyekre a legtöbb diák jelentkezik. A válaszok megegyeznek McPherson, Davidson és Evans (2016) állításaival, a hangszer kiválasztása során szerepet játszik az adott hangszer kinézete, hogy milyen hangot lehet vele létrehozni. A pedagógusok személyisége, módszerei és meggyőzése

szintén meghatározó. A családban látott, megismert hangszerek is befolyásolják a diákok választását. A szülőktől, pedagógusoktól és a társaktól jövő támogatás hozzájárul a dákok motivációjának és kitartásának fenntartásához. A nemzetközi kutatások alapján a gyakorlás fő oka az, hogy a diákok magukat ösztönzik erre, vagy mások hatására teszik ezt (Evans & Ryan, 2022). A diákok válaszai alapján önállóan, belső indíttatásból kezdenek el gyakorolni. A szülők szerint is a gyerekek motiváltak a gyakorlásra is, de ellenőrzik, hogy gyakoroltak-e. Az eredmények hozzájárultak két nagymintás mérés előkészítéséhez: az egyik célunk a hangszertanulás megítélésének feltárása online kérdőív segítségével, amelyet hangszeren nem tanulók is egyaránt kitölthetnek tíz éves kortól. A másik a hangszeren tanuló diákok motivációját célozza, szintén tíz éves kortól. A mérések által jobban megismerhetőbbé válik a hangszertanulás megítélése és a hangszeren tanuló diákok motivációja. Az eredmények által lehetőség lesz a lemorzsolódás okaiknak feltárához, új módszerek kidolgozásához.

Felhasznált irodalom

Evans, P., & Ryan, R. M. (2022). Intrinsic and Extrinsic Motivations for Music Performance. In G. McPherson (Ed.), The Oxford Handbook of Music Performance (Volume 1). Oxford University Press.

Jakobicz, D., Wamzer, G. & Józsa, K. (2018). Motiválás az ének-zene órákon. Gyermeknevelés, 6(2), 18–31.

Janurik, M & Józsa, K. (2016). A zenei képességek összefüggése a DIFER készségekkel óvodáskorban. Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció, 4(1),49–69.

Janurik, M & Józsa, K. (2018). Az iskolai zenetanulás iránti motivációt alakító néhány tényező. Gyermeknevelés, 6(2),5–17.

Mcpherson, G, DavidsoN, J. W., & Evans,P. (2016). Playing an instrument. In G.E. Mcpherson. (Ed.), The Child as Musician:A Handbook of Musical Development (pp.401–421). Oxford:University Press.

Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2017). Self-Determination Theory: An Introduction and Overview. Chapter 1. In R. M. Ryan & E. L.Deci (Eds.), Self-Determination Theory Basic Psychological Needs in Motivation, Development, and Wellness (pp. 3–25). Guilford Press.

Szabó, N., Józsa, K., & Janurik, M. (2021). Digitális eszközök használata az ének-zene órán: első osztályos tanulókkal folytatott kísérlet eredményei. Magyar Pedagógia, 121(1), 47–84.

Márta Trembulyák: Gyógypedagógiai fogalmak az együttnevelésben

Keywords

Gyógypedagógia

együttnevelés

fogalmak

szakértői véleméy

felsőoktatás

Absztrakt:

A fogalmak a gyógypedagógiában folyamatosan változtak a történelem során. Ezek sok esetben bemutatták a társadalmi fejlődés gondolatait. Másrészről a társadalomban megjelenő egyre pozitívabb hozzáállást a fogyatékossággal élő emberek befogadásához. A fogalmak folyamatosan új ismeretekkel egészültek ki az oktatás területén is. Mindezek a tanulmányokban, kutatásokban, konferenciákon és a gyógypedagógus képzésben megjelennek. Ma viszont az integráció korát éljük, ennek a folyamatnak pedig több szereplő is elengedhetetlen részese. A fogalmi változások a mai többségi pedagógusok számára annyira nem egyértelműen jelennek meg. Sok félreértés elkerülhető lenne a definíciók tisztázásával, helyes értelemzésével. Az együttnevelés folyamatában egyik legfontosabb tényező a vizsgálataim során a gyógypedagógiai fogalmak jelentésének pontos ismerete. Hiszen a szakértői véleményekben olvasható javaslatok, jellemzések beépítése a tanítási folyamatban lehetetlen, ha nem tudjuk értelmezni a benne rejlő meghatározásokat. A gyógypedagógus segít az együttnevelés folyamatában és tanácsokat ad a többségi pedagógusoknak, egyéni kereteken belül fejlesztéseket tart a sajátos nevelési igényű gyerekeknek. De mindezt heti pár órában tudja megtenni, ami azt jelenti, hogy a legtöbb időt nem ő tölti a gyerekekkel, hanem a tanítók. A sajátos nevelési igényű gyerekek sajátosságainak ismerete is szükséges ahhoz, hogy a javasolt méltányosságokat megfelelően be tudják építeni a mindennapi oktatási, nevelési folyamatokban. Egy-egy rossz módszer, nem megfelelő fegyelmezési minta alkalmazása komoly problémákat eredményezhet. Ma már elengedhetetlen ezzel a kérdéssel foglalkozni. Hiszen az iskolákban egyre nagyobb számban jelennek meg a tanulási problémákkal küzdő gyerekek, akiknek az oktatását már nem lehet figyelmen kívül hagyni, csak a gyógypedagógusokra hárítani. A mai többségi pedagógusokat erre fel kell készíteni. A szemléletformáláson kívül szükség lenne alap gyógypedagógiai tudásra, amely elősegítené az együttnevelés sikerességét. A kompetenciák megszerzésének pedig már a felsőoktatási képzéseken is meg kellene jelennie. Kutatásomban az együttnevelést vizsgálom, amelynek egy elemét emelem ki ebben a tanulmányban. Ami rámutat arra, hogy a gyógypedagógiai fogalmak hiánya jelen van és megnehezíti a tanítók mindennapi tevékenységét. Vizsgálataimban kérdőíves felmérést alkalmaztam, amiben közel 400 gyakorlatban dolgozó tanító és 180 végzős tanító hallgató vett részt. A nyitott, zárt és attitűd kérdéseim mellett mindenhol meghagytam az egyéb válaszadási lehetőséget. Ez lehetőséget adott arra, hogy több területen nagy számban saját gondolatokat, véleményeket, tapasztalatokat is gyűjtsek a témával kapcsolatban.

Ádám Mike: „...hol a Zeneköltészet alapszabályai magyar nyelven adatnának elő” – A zeneelmélet-oktatás múltja Debrecenben

Keywords

Debreceni Zenede

zeneelmélet

tankönyv

Absztrakt:

A Debreceni Zenede megalakulását az 1861. december 29-én tartott közgyűlésen mondták ki, működését pedig 1862. novemberében kezdte meg. Az intézményben már az alapítás évében lehetősége volt a haladó osztálynak összhangzattani tanulmányokat folytatni. E tudományágat intézményes formában vélhetően elsőként Debrecenben oktatták magyar nyelven. Jelen vizsgálat során a zenei elméleti tárgyak debreceni oktatástörténetének bemutatására, valamint az ahhoz kapcsolódó tankönyvek elemzésére vállalkozunk. Forrás- és dokumentumelemző kvalitatív kutatásunk során kiderült, hogy az összhangzattan 1896-ban mindenki számára kötelező tárgy lett, továbbá megjelent a zeneelmélet (1898), ezen belül a zenediktálás (ma a szolfézs része, 1902) és az alaktan (formatan, 1902), illetve a zenetörténet és a zeneirodalom (1900) is. Az új képzések hatására az intézmény tanárai által írt tankönyvek születtek, amelyek közül több is – Brück Gyula Zenei alaktan (zeneköltészettan) és Drumár János Zenetörténet I-II. című könyve – a vizsgálatunk fókuszában áll. Elemezzük továbbá a korszak nemzetközi szinten ismert tankönyvét, Wilhelm Albert Rischbieter Der Harmonieschüler (Harmóniatan) című írását, valamint Simon Sechter Die Grundsätze der musikalischen Komposition (A zeneszerzés alapelvei) című munkájának Komlóssy Lajos, a Debreceni Zenede első igazgatója által készített fordítását.

László Horváth: Technológiai integrációs pedagógiai stratégiák – egy mérőeszköz fejlesztés pilotjának tapasztalatai

Keywords

technológiai integráció

pedagógiai stratégia

pilot

Absztrakt:

A digitális oktatás komplex problémarendszerében a pedagógusok gondolkodásában a digitális eszközök által kínált lehetőségek elsősorban a tanítás színesebbé tételéhez kapcsolódnak és nem feltétlenül a tanulói tevékenységet támogatják (Nagy és mtsai., 2019). A paradigmaváltáshoz szükséges, de nem elégséges feltétel az eszközellátottság, hiszen a digitális eszközök pedagógiai célokhoz rendelt, a tanulás-tanítás folyamatát tudatosan támogató felhasználásához szükséges kompetenciák fejlesztése is szükséges (DOS, 2016). Az ISTE (2002) definíciója alapján "A technológiának az osztályterem-működés szerves részévé kell válnia - ugyanolyan hozzáférhetővé, mint az összes többi tantermi eszköz."

Kutatásunkban a hatékony technológiai integráció pedagógiai aspektusaira fókuszálunk. Erstad és munkatársai (2015) szakirodalmi áttekintésükben hét olyan pedagógiai modellt mutatnak be, amelyek a 21. századi kihívásoknak megfelelő, technológiai integrációra épülő tanulási-tanítási megközelítést fednek le. Ezt egészítettük ki egy, a hagyományos, az ismeretátadás pedagógiájára irányuló modellel. Kutatásunk célja, hogy egy olyan mérőeszközt fejlesszünk, amely az említett nyolc modellhez kapcsolódóan képes megragadni a technológiai integráció pedagógiai dimenzióit. Jelen előadás keretében a mérőeszköz fejlesztés pilot szakaszának eredményeit mutatjuk be. A nyolc modellhez 3-3 állítást fejlesztettünk és finomítottunk szakmai műhelymunkák keretében, amelyet egy kérdőíves vizsgálatba illesztve eljuttattunk 134 köznevelési intézmény számára. Az intézményeket véletlenszerűen, régió és intézménytípus szerint reprezentatív módon válogattuk a mintába. A pilot szakaszban 178 pedagógus töltötte ki a kérdőívet.

A minta csak korlátozott következtetések levonására alkalmas, de a feltáró faktoranalízis (a megbízhatóság maximalizálására irányuló Alpha factoring eljárás és Promax forgatás) eredményei 4 faktoros modellre utalnak (KMO=0,900; Bartlett-teszt(190): 1450,960; $p<0,001$). A faktorok az IKT eszközökkel támogatott önirányított tanulás modelljét, az online tanulás nyitottságára épülő modellt, a transzverzális kompetenciák együttműködésben megvalósuló fejlesztésére irányuló modellt, valamint a hagyományos ismeretátadásra irányuló modellt fedik le. Az előadásban bemutatjuk, hogy ezek a faktorok hogyan viszonyulnak a pedagógusok 21. századi kompetenciák fejlesztésére vonatkozó technológiai-pedagógiai-szaktárgyi (TPACK) tudásukhoz, illetve egyéb, a kérdőívben felvett más változókhoz.

A kutatás eredményei alapján véglegesíthető egy olyan mérőeszköz, amely a technológiai integráció pedagógiai célokhoz rendelt modelljeit ragadja meg a pedagógusok mindennapi gyakorlatában. A mérőeszköz segítségével további adatfelvételt tervezünk nagyobb, reprezentatív mintán, vizsgálva a technológiai integráció szervezeti aspektusait is.

Felhasznált irodalom:

Digitális Oktatási Stratégia (DOS, 2016): https://digitalisjoletprogram.hu/hu/tartalom/dos-magyarorszag-digitalis-oktatasi-strategiaja

Erstad, O., Eickelmann, B., & Eichhorn, K. (2015). Preparing teachers for schooling in the digital age: A meta-perspective on existing strategies and future challenges. Education and Information Technologies, 20(4), 641–654. https://doi.org/10.1007/s10639-015-9431-3

Nagy Zoltán, Misley Helga, Pesti Csilla és Salát Magdolna (2019). A digitális tananyag és tananyagfejlesztés hazai gyakorlatának elemzése 1. Kézirat.

International Society for Technology in Education (2002). National educational technology standards for students.http://cnets.iste.org/students/index.shtml

A kutatás az NKFIH által támogatott OTKA-PD pályázat keretében valósult meg (PD 134206).

Ákos Molnár, László Csóka and Gyöngyvér Prisztóka: A tánc, mint innovatív eszköz integrálása a mindennapos testnevelésbe

Keywords

tánc

testnevelés

homo digitalis

innováció

Absztrakt:

Bevezetés

Napjaink felgyorsult és modernizált világához, valamint a megváltozott társadalmi igényekhez az oktatáspolitikának és ezzel együtt a köznevelési rendszernek is alkalmazkodnia szükséges. Hatékony, minőségi oktatás a ma iskoláiban csak és kizárólag az új és innovatív módszerek és eljárások integrálásával (Csapó, 2000), a tanmenetbe történő beépítésével és gyakorlati alkalmazásával érhető el. A régi Gutenberg-világból kialakult a „homo digitalis" korszaka, ami új kihívások elé állítja a pedagógus társadalmat. A testnevelés oktatásában a 2012-től útjának induló mindennapos testnevelés rendszere egyfajta paradigmaváltás. A testnevelő tanároknak lehetősége nyílik az óraszám növekedése miatt új, alternatív mozgásformák beépítésére (Bognár, 2019). Célunk annak bizonyítása, hogy a tánc – mint sport és mint művészeti ág – egyik hatásos eszköze lehet a testnevelés tantárgy keretein belül az élményközpontú oktatás megvalósításának és a tantárgy innovatív továbbfejlesztésének. Hipotéziseink arra irányulnak, hogy a közismereti szakos tanárok is támogatják a tánc megjelenését az oktatásban, elismerik nevelő hatását, közösségépítő szerepét.

Anyag és módszerek

Vizsgálatunkat a PTE Deák Ferenc Általános Iskola tantestületében végeztük az intézmény hagyományos „Deák Napok" eseményre készített, és a programsorozat keretein belül előadott táncos flashmob után 2021. decemberében, saját szerkesztésű online kérdőívvel. Azt mértük fel, hogy milyen megítélése és hatása volt az intézményben tanító pedagógusok körében a felső tagozatos osztályok tanulói által bemutatott táncnak, amely közel 200 diák közreműködésével valósult meg. A mintát (n=45) 37 női (47±9,81), 8 férfi (45±10,22) pedagógus alkotta. Az adatok kiértékelésénél különféle egy- és többváltozós statisztikai eljárásokat alkalmaztunk. Az egyszerű leíró statisztikai számítások és demográfiai háttérelemzések után összefüggésvizsgálatokat is végeztünk (Pearson-féle korreláció, T-próba, ANOVA, Cronbach-alfa), A kapott eredmények érvényességének megállapításához Sajtos és Mitev (2007) alapján 5%-os szignifikancia határértéket alkalmaztunk. A Cronbach-alfa mutató használatánál 0,5-1 közötti értéket tartottunk irányadónak (Darren és Mallery, 2019).

Eredmények

A kérdőív kiértékelése során kedvező eredmények születtek. Az intézményben dolgozó pedagógusok komplex véleménye a tánc, mint alternatív mozgásforma innovatív eszközként történő bevezetésének lehetőségét támasztják alá (Cronbach-alfa: 0,9). A tánc bevezetésével

kapcsolatban a humán és reál tantárgyat oktató pedagógusok magas átlagértékei között a T-próba eredménye alapján nem mutatható ki szignifikáns különbség (p=0,563), tehát tantárgyi beállítódástól függetlenül minden pedagógus inkább támogatja a tánc gyakorlati bevezetését a mindennapos testnevelésben. A megkérdezett pedagógusok véleménye is igazolta, hogy a mai populáris divattáncoknak – amely a fiatal korosztály körében egyre közkedveltebb – helye van a testnevelés oktatásában, valamint a tánc elő tudja segíteni a testnevelés tantárgy iránti belső motiváció kialakítását és szinten tartását, illetve szorosabbá tudja fűzni az osztályközösségek kapcsolati viszonyait.

Következtetések

A pilot kutatás eredményeiből az a következtetés vonható le, hogy a pedagógusok felismerték a változtatás idő- és szükségszerűségét, valamint a jelenleg zajló tudásfragmentálódás és "cultural clash" ellenszere csakis az innovatív eszközök és módszerek alkalmazása lehet. A tánccal kialakítható a 21. század generációjában egy újfajta igény és belső motiváció a mindennapos testmozgásra. A tánc hidat képez az emberek és a generációk között is, így hatásos eszköz lehet a digitális nemzedékek testnevelés tantárgy iránt kialakítható ideális viszonyához, valamint a generációk közötti feszültségek oldásához.

Felhasznált irodalom

Bognár József (2019): A testnevelés értékorientációja. In: Új Pedagógiai Szemle 69. évfolyam, 3-4. sz.

Csapó Benő (2000): A minőségfejlesztés az oktatási rendszer fejlődésének katalizátora. In: Iskolakultúra 10. évfolyam 1. sz.

Darren Geogre, Paul Mallery (2019): IBM SPSS Statistics 25 Step by Step. New York.

Sajtos László, Mitev Ariel (2007): SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv. Alinea Kiadó, Budapest.

Papp Hunor: A mentor mint iránytű: A Tanítsunk Magyarországért mentorprogram hatása az alacsony státuszú diákok jövőképére, tanulmányi aspirációikra

Keywords

tanulmányi aspirációk

mentorálás

pályaválasztás

Absztrakt:

Előadásomban egy folyamatban lévő nagymintás kérdőíves felmérés elméleti kereteit és módszertanát kívánom bemutatni.

A témában született kutatások egyöntetűen arra mutatnak, hogy az egyén által elért legmagasabb iskolai végzettség a társadalmi státus egyik legfontosabb összetevője lehet (Fényes, 2000). Gyakori jelenség, hogy az alacsony státusú tanulók fiatal koruk és kedvezőtlen szociokulturális hátterük következtében kevés a témával kapcsolatos ismerettel rendelkeznek, ezért előfordulhat, hogy ebben az időszakban a félelmek, vagy túlzó remények irányítják döntéseiket, melyek akár végzettségszerzés előtti lemorzsolódáshoz is vezethetnek. (Fényes, 2000) A magyar lakosság jelentős része (68%) szerint az iskola feladata szakmához juttatni a tanulókat (Lannert et al., 2015), ez az elvárás pedig komoly terhet ró az intézményrendszerre, ugyanis az iskoláknak nincs kapacitásuk az egyéni továbbtanulási törekvések megfogalmazásának segítésére. Ekkor szükséges lehet külső személy bevonása, aki képes támogatni a diákot a továbbtanulási céljainak meghatározásában. Ezt a célt tűzi ki a Tanítsunk Magyarországért mentorprogram, azonban az országos program indulása óta (2019) kevesen vizsgálták a mentorált diákság fejlődését. A lekérdezés küszöbén álló felmérésünkben a következő központi kérdésre keressük a választ:

1. Milyen különbségek jelentkeznek a mentorált és nem mentorált diákok között a külső (szülői, iskolai) tanulmányi elvárások és a tanulmányi aspirációk tekintetében?

H1: Feltételezzük, hogy a nem mentorált tanulókhoz képest a mentorált tanulók úgy észlelik, hogy szüleik és tanáraik magasabb iskolai végzettség megszerzését várják tőlük. Hipotézisünk szerint elmondható továbbá, hogy a mentoráltak saját magukkal szemben támasztott elvárásai, aspirációi a külső elvárásoknak megfelelően magasabbak, mint a nem mentorált tanulóké (Fejes et al., 2013).

Saját szerkesztésű kérdőív felhasználásával, szakirodalom alapján végezzük a felmérést, melyben mentorált és nem mentorált (kontroll) diákokat egyaránt vizsgálunk. Annak érdekében, hogy a vizsgálati és kontroll csoport tagjai közötti demográfiai és szocioökonómiai különbségek ne befolyásolják az eredményeket, az Országos Kompetenciamérés tanulói kompozíciós adatai alapján egymáshoz hasonló iskolák tanulóit keressük fel, s illesztett mintavétellel dolgozunk. Kérdőívünk összesen 240 itemet tartalmaz, melyből 45 tétel vonatkozik a továbbtanulási aspirációkra. A felméréshez nagymintás adatfelvételt tervezünk, ami számos Hajdú-Bihar megyei kisvárosban kerül lebonyolításra. Az eddig begyűjtött adatok alapján a vizsgálni kívánt intézményekben összesen 634 mentorált és nem mentorált diák van, melyek megoszlásának aránya közel azonos. A mérőeszköz szerkesztésekor az Országos

Kompetenciamérés kérdéseit, valamint az értékteremtő gyermeknevelésre fókuszáló, a Kapocs folyóirat különszámában szereplő (Bacskai, 2020) kérdőívek itemeit vettük alapul a családi háttér és a szülői bevonódás mérésekor.

A felmérés várható eredménye, hogy részleteiben megismerhetjük a hátrányos helyzetű diákok továbbtanulási motívumait, ami hozzájárulhat a tanár- és mentorképzés fejlesztéséhez.

Irodalom:

Bacskai K. (2020). Az iskola és a család kapcsolata. Kapocs, 19(2), 11-20.

Fejes, J. B., Kelemen, V., & Szűcs, N. (2013). Szülők mentorálása a hátrányos helyzet átörökítésének megelőzése érdekében. SZTE JGYPK.

Fényes, H. (2000). Az eltérő továbbtanulási hajlandóságok vizsgálata (Kísérlet-szociológiai (statisztikai), illetve racionális döntéselméleti magyarázatára, az érettségi után. 1968-74, Magyarországon). Társadalom és gazdaság Közép-s Kelet-Európában/Society and Economy in Central and Eastern Europe, 153-187.

Lannert, J., & Szekszárdi, J. (2015). Miért nem érti egymást szülő és pedagógus?, Iskolakultúra, 25(1), 16–17.

Az előadás alapját képező kutatást a MTA-DE-Családok és Tanárok Kooperációja Kutatócsoport hajtotta végre és a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

Gabriella Pusztai, Enikő Major, Edit Polgáriné Szilágyi, Ádám Bencze, Éva Csonka and Zsuzsanna Demeter-Karászi: A szülői bevonódás módjának szektorközi összehasonlítása a nemzetközi gyakorlatban

Keywords

szülői bevonódás

iskolai szerepvállalás

szülők és iskola együttműködése

Absztrakt:

A szülő-iskola együttműködés és a szülői részvétel tanulmányi eredményességre gyakorolt hatását széles körben vizsgálják, s leginkább pozitív, azonban nem egyszer negatív összefüggést is kimutatva. Egyes tanulói csoportok (SNI tanulók, migráns, kisebbségi tanulók) esetén ennek hatása kiemelt figyelmet kapott az elmúlt évtizedekben. Azonban jóval kevesebbet tudunk a vallási közösségek vagy valamely felekezet által működtetett iskolákban való szülői részvételről, noha ezeknek az intézményeknek a létfeltétele az iskola körül szerveződő - közös értékeket valló - szülői közösség. Szisztematikus irodalom-áttekintésünkben azokat a szülői együttműködésre, iskolai szerepvállalásra fókuszáló tanulmányokat gyűjtöttük össze és elemeztük, melyek ezekhez az intézményekhez köthetők. Az EBSCO Discovery Service segítségével összesen 85 adatbázisban kerestük az ide vonatkozó tanulmányokat. A Prisma-protokoll szerinti szűrő és szelekciós eljárásokat követve összesen 19 cikk felelt meg a kutatási kritériumoknak. A feldolgozott tanulmányok módszertanául az egyéni és fókuszcsoportos interjú, a kérdőíves adatgyűjtés, az esettanulmány, az intervenciós program és a bevált gyakorlat hatásvizsgálata szolgált. A vallási alapon szerveződő iskolák és a szülői szerepvállalás összefüggését kétféleképpen értelmezik a tanulmányok attól függően, hogy melyik a magyarázó és melyik a függő változó. Az előadásban áttekintjük a tanulmányok tematikus, területi és módszertani csoportosítását, valamint a szcientometriai (tudománymetria) adatokra támaszkodva a hatásukat is bemutatjuk. Eredményeink alapján láthatjuk - a kutatások szűkkörűsége ellenére - a témában végzett kutatások hiányosságait és a további vizsgálódások szükséges irányát. A szisztematikus irodalomelemzés tapasztalata az is, hogy a szülői bevonódás nem a szülők vagy az iskola attribútumaitól, hanem az iskola és a család kulturális illeszkedésétől függ.

Gabriella Hegedűs: A formális angol nyelvtanítás és az árnyékoktatásban való részvétel közötti összefüggések feltárása egy kvalitatív pilot tanulmány keretében

Keywords

árnyékoktatás

differenciálás

személyreszabott oktatás

Absztrakt:

A többnyelvűség és a multikulturális tanítás és tanulás elengedhetetlen feltételei annak, hogy a diákok elsajátítsák azt a fajta nyitottságot, kritikus gondolkodást és kompetenciákat, melyek ahhoz szükségesek, hogy a 21. század globális munkaerőpiacán megfelelő esélyekkel indulhassanak. Az intézményesített iskolarendszer mellett, melyben nem tapasztalható pedagógiai szemléletváltás (Einhorn 2015), egyre nagyobb az igény az olyan non-formális, iskolán kívüli tanfolyamok keretében történő nyelvtanulás iránt, melyek kiegészítik a formális oktatás keretein belül zajló oktatást, és teszik eredményesebbé a diák tanulmányait. Az árnyékoktatás akadémiai támogatásával és iskolai hiányosságok pótlásával kapcsolatosan bebizonyította a hatékonyságát és létjogosultságát (Bray és mtsai 2020). Jelen tanulmány a Magyarországon is elterjedt, de kevés szakirodalommal rendelkező árnyékoktatás (Varga 2015) nemzetközi és magyarországi szakirodalom feltárását célozza meg, a jelenség jellemzőinek bemutatásával, és a hiányosságok kiemelésével. A kérdéskör feltárására kvalitatív kutatás keretében, félig strukturált interjús adatfelvételen keresztül (N 10) mutatjuk be azon tényezőket, melyek a magánoktatásban résztvevő diákok és családok részéről motivációként, tapasztalatként, a magán nyelvtanárral szemben való elvárásként, az árnyékoktatással kapcsolatos hatásként fogalmazódnak meg. Eredményeink alapján összefüggés mutatható ki az árnyékoktatásban való részvétel és nyelvtanulási motiváció, magabiztos nyelvhasználat, illetve társadalmi mobilitás között. A kutatás eredményeinek bemutatása után a szerző levonja a következtetéseket, melyek segíthetnek feltárni e kevésbé látható jelenség jellemzőit, valamint kiemeli azon tényezők fontosságát, amelyeknek az iskolai nyelvoktatásban való hangsúlyos alkalmazása eredményesebbé tehetné az intézményesített oktatás keretein belül zajló nyelvtanítást. Kutatásunk eredményeként javasoljuk a differenciálás fontosságát a nyelvoktatás folyamatában, megerősítjük a beszédközpontú tanítás szükségességét, és felhívjuk a figyelmet a társadalmi érzékenyítés órarendbe való beépítésébe. Úgy tűnik, hogy jelenlegi oktatási rendszerünk nem áll készen arra, hogy figyelembe vegye az egyéni különbségeket. Reményeink szerint jövőbeli kutatásunk során sikerül hozzájárulnunk az eddigi kutatásokban felvetett hiányosságok további feltárásához s ezáltal olyan információhoz jutni, mely segítséget jelent e rejtőzködő jelenség értelmezésében és abban a folyamatban is, melyben oktatáskutatók és oktatáspolitikusok egy innovatív iskola létrehozásán fáradoznak. A korlátolt mintavétel alapján nyert eredmények nem általánosíthatóak, de lehetőséget nyújtanak arra, hogy betekintést nyerjünk az árnyékoktatás jelenségének rejtett mélységeibe.

Enikő Gál, Hajnalka Fényes, Katinka Bacskai and Gabriella Pusztai: Nemi különbségek a szülői bevonódásban egy Közép-Kelet európai országban végzett kutatás tükrében

Keywords

parental involvement

gender differences

Central and Eastern Europe

quantitative research

Absztrakt:

A tanulmányunkban arra keressük a választ, hogy a diák és a szülők neme szerint milyen

különbségek vannak a szülők gyermekükkel kapcsolatos iskolai és otthoni tanulmányi

bevonódásában egy Közép-Kelet európai országban végzett reprezentatív nagymintás survey kutatás tükrében. A lekérdezettek negyedikes általános iskolás gyerekek szülei és tanárai voltak. Elsőként kétváltozós módszerekkel vizsgáltuk a fiú- és lánvtanulók tanulmányi eredményességének és szabadidőeltöltésének különbségeit, valamint a szülő neme szerinti néhány eltérést is. Ezután lineáris regresszióval megvizsgáltuk a szülői bevonódás indexünkre gyakorolt hatásokat, ahol a szülő és diák neme mellett további kontrollváltozókat is bevontunk, mint a szülők társadalmi háttere, vallásossága és a családszerkezet két mutatója.

Hipotézisünkkel összhangban az anyák nagyobb bevonódását tudtuk kimutatni, azonban a

diák neme szerint, a fiúkkal kapcsolatos több probléma ellenére, a lányok esetén mutattunk ki nagyobb bevonódást a kontrollváltozók bevonása előtt és után is. Ezt egyfajta férfihátrányként értelmeztük, ahol a fiúk kisebb tanulmányi eredményessége, beszűkült szabadidő eltöltése mellett ez egy újabb terület, ami a fiú tanulókra vonatkozóan hátrányt jelent. Az apák kisebb bevonódása szintén egyfajta férfihátrány. Mindezek miatt a dolgozat végén megfogalmazott javaslataink szerint mind a szülőknek, mind a pedagógusoknak több figyelmet kellene fordítaniuk a fiútanulókra az általános iskolában, és emellett az iskolának törekednie kellene az apák magasabb szintű bevonására az szülő-tanár kapcsolattartás során.

Vilmos Vass and Tímea Mészáros: Az intuíció szerepe a kreatív gondolkodás fejlesztésében a felsőoktatásban

Keywords

intuíció

kreatív gondolkodás

transzformáció

Absztrakt:

Az intuíció komplex fogalom, minimum két rétege érdemel különös figyelmet. Egyrészt az ösztönös megérzés, másrészt az összefüggések mély meglátása. Az intuíció szerepét a kreatív gondolkodás fejlesztésében tanulmányozva, a kreativitáskutatás 50 évének kutatási eredményeit összegző kötetben (Sternberg, 2010) a tárgymutatóban az intuíció megjelenik ugyan, ám relevánsan mindösszesen egy rövid bekezdés erejéig. (Sternberg, 2010) Csíkszentmihályi Mihály híressé vált rendszermodelljét, amelyben a kreativitás három komponensét, a tartomány, a szakértői kör és az egyén összefüggését elemzi. (Csíkszentmihályi, 2008) Ennek alapján a kreativitást az alábbiak szerint definiálja: „…kreativitás minden olyan tett, ötlet vagy termék, amely egy létező tartományt vagy megváltoztat, vagy új tartománnyá alakít át.” (Csíkszentmihályi, 2008: 38) Nincs kétségünk, hogy a „megváltoztatás és átalakítás” folyamatában az intuíciónak jelentős szerepe van. Ráadásul Csíkszentmihályi a kreatív folyamatot is meghatározza, nevezetesen annak öt lépését (előkészítés, inkubáció, felismerés, értékelés, kidolgozás) részletesen is leírja. Nem meglepő módon az intuíciót az inkubációs fázisában találjuk meg. Az utóbbi évtizedben előtérbe került a kreatív gondolkodás strukturálása, amelyben a képzelet összefüggésében az intuíció is felbukkan. (Lucas and Spencer, 2017) Nyilvánvaló, hogy az ösztönös megérzések a tudatalattiban, a nem tudatos gondolkodásunkban találhatók. A szokatlan kapcsolatok és váratlan kombinációk létrehozása azonban már tudatos, kreatív gondolkodást igényelnek. Ezt a szokatlanságot és váratlanságot originalitásnak is vélhetjük, ám érdemes felfigyelnünk arra, hogy a meghatározásban az információfeldolgozás folyamatáról is szó van. Ennek megfelelően a kreatív gondolkodás és az információfeldolgozás folyamata egymást erősítő, komplex folyamat. Ám meglátásunk szerint az intuíció szerepének vizsgálata a kreatív gondolkodás fejlesztésében, különös tekintettel a felsőoktatásra vonatkozásában számos új eredménnyel kecsegtet. A fentiek alapján, alapvető feltételezéseink:

1.Az intuíciónak jelentős szerepe van a kreatív gondolkodás fejlesztésben, ám ennek gyakorlatias, fejlesztésközpontú elemzése még várat magára.

2.Az intuíciónak transzformációs szerepe van a kreatív gondolkodás strukturális megközelítésében.

Előadásunk ennek megfelelően egyrészt azokra a módszertani stratégiákra és technikákra fókuszál, amelyek megvilágítják és érhetővé teszik az intuíció szerepét a kreatív gondolkodás fejlesztésének folyamatában a felsőoktatásban. Másrészt az intuíció fogalmának komplexitását a kreatív gondolkodás egy új struktúrájában mutatjuk be, amelyben az originalitás és az információfeldolgozás transzformációs szerepére helyezzük a hangsúlyt. Olyan eseteket,

narratívákat és jó gyakorlatokat mutatunk be, amelyek a gyakorlatban működnek, egyben az intuíció és a kreatív gondolkodás összefüggéseit egy új strukturális keretbe helyezik. Előadásunk összegzésében további kérdések és dilemmák megfogalmazásával jelezük, hogy a téma felsőoktatási vonatkozásában még számos megoldásra váró terület mutatkozik, amelyek egyben azt is jelzik, hogy az intuíció és a kreatív gondolkodás összefüggéseinek vizsgálatát érdemes különböző megközelítések alapján folytatni. Az előadás az eltérő megközelítések rövid jellemzésével zárul.

Szakirodalom

Csíkszentmihályi Mihály: Kreativitás. A flow és a felfedezés, avagy a találékonyság pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest. (2008)

Lucas, B. and Spencer, E.: Teaching Creative Thinking. Crown House Publishing Limited, Carmarthen Wales (2017)

Sternberg, R. J (ed.).: Handbook of Creativity. Cambridge University Press. New York NY. (2010)

Erika Juhász: Innovációk a közművelődésben

Keywords

közművelődés

jó gyakorlat

online innovációk

módszertani megújulás

Absztrakt:

A Nemzeti Művelődési Intézet közfeladatot ellátó, országos hatáskörrel rendelkező, közösségi, közművelődési szakmai szolgáltatásokat biztosító szervezet, egyike a 2019. évi CXXIV. törvény által létrehozott kultúrstratégiai intézményeknek, egyben tagja az e szervezeteket összefogó Nemzeti Kulturális Tanácsnak, továbbá részt vesz a Közösségi Élet Újraindításáért Felelős Operatív Törzs munkájában.

Feladatait Kárpát-medencei szinten látja el, valamint módszertani segítséget nyújt a magyarországi települési önkormányzatoknak a közművelődési feladatellátást érintő jogszabályok alkalmazásához, támogatja a közművelődési intézményeket és közösségi színtereket tevékenységrendszerük, programjaik kialakításában, a közösségek érdekében végzett szakmai munka magas színvonalú ellátásában. Mint módszertani feladatellátó intézet tudatosan folytatott építő munkájával folyamatos segítséget kíván nyújtani a közművelődési intézményhálózat számára, ennek érdekében alakította ki 19 megyei igazgatóságával azt a hálózatot, amely a közös értékek mentén nyújt az aktív közösségi élet elindításához, megőrzéséhez, az értékek feltárásához mintákat, példákat, gyakorlati útmutatásokat.

A pandémiás időszakban több online módszertani innováció került bevezetésre, amelyekről folyamatosan gyűjtöttük és elemeztük az adatokat. Ezek közül mutatok be néhány innovációt: az online oktatás tapasztalatait, a www.jogyakorlaton.hu felület online munkaértekezleteit, valamint a www.aszakkor.hu online tananyagokkal támogatott közösségépítő munkáját. Ezekkel az online innovációkkal Kárpát-medencei szinten elértük a magyar közművelődési szakembereket, és világszerte a magyar közösségeket.

Tamás Urbanics: Művészeti anyanyelv az ember-nevelés szolgálatában

Keywords

művészeti anyanyelv

interdiszciplinaritás

értő gondolkodás

Absztrakt:

Munkám célja egy olyan művészetalapú pedagógia kidolgozása és megvalósítása, mely az interdiszciplináris kapcsolatok tudatosításával segít az értőbb gondolkodásra nevelésben. A pedagógia egyik alappillére a természet rendezőelveinek felismerése. A felfedezett struktúrákra analizáló-szintetizáló módon létrejöhet az önálló vagy csoportos alkotás. A kreatív és élményalapú alkotó tevékenységen keresztül a művészeti anyanyelv kialakítása a cél. Ahogy az ember beszél már egy nyelvet bármilyen kezdetleges szinten is, úgy a művészeti anyanyelv kialakítása is elkezdhető. Ez áthat majd más területekre is, többek között a tudományterületekre. Az interdiszciplináris gondolkodásmódra való nevelés több mint művészeti és tudományos képzés, az egész embert formálja.

A kutatás szükségességét alátámasztja a jelen oktatási rendszer lehetőségeinek kihasználatlansága, illetve az oktatási területek egymástól való távolsága. A legtöbb esetben a tantárgyak távol állnak egymástól, ebből kifolyólag nem alakul ki az egyén fejében egy komplex kép. Ennek következménye, hogy a tudományok és művészetek területén megjelenik az átfogó gondolkodás hiánya. A probléma orvoslására készül e munka. Cél egy olyan pedagógia kidolgozása, mely a művészeti anyanyelv mellett a különféle területek integrálására épít.

A komplex gondolkodás lényege, hogy az ember készségszinten használja az ismereteit egy-egy időszakról. Példaként: a huszadik század hajnaláról zenei, képzőművészeti, irodalmi ismeretei legyenek, emellett ismerje az ehhez kapcsolódó történelmi eseményeket és a korszakhoz kötődő más fontos információkat. Fontos, hogy a tanulási folyamat is ehhez igazodjon. Ehhez szükséges, hogy a tantárgyak kapcsolatban legyenek egymással, a nevelés során a pedagógusok széleskörű és alapos megismerésre vezessék a tanulókat. A komplex gondolkodás azért is fontos, mert a múlt alapos megismerése segít bennünket a jobb jövő felé, s a jövő formálása a mi kezünkben van.

Az értő gondolkodás és alkotó szintű munka három fő készséggel írható le. A befogadókészségen (ingerek befogadása), előadókészségen (ingerek közlése) és alkotókészségen (ingerek generálása, formálása) alapszik a tevékenységeinknek nagy része. A befogadó- és előadókészségek dominanciája a kreatív alkotás csorbulását okozza. Művészeti területen a három készség egy szintre emelésével nagyobb szerepet kap az önálló (és csoportos) alkotás az improvizáció és a komponálás formájában. Ez az anyanyelv beszéd szintű használata, az önkifejezés legmagasabb szintje. Ugyan a huszadik században több hazai és külföldi pedagógusnak is megjelentek ezirányú törekvései, azonban a mai gyakorlatban ilyen módon még nem él ez a mentalitás.

A jelen pedagógiai kutatás során létrejön az a gondolkodásmód, mely hitelessé teszi Kodály zeneértő és zeneszerető nevelési szándékát, és megtanítja az embert az önkifejező alkotásra, a művészeti anyanyelvre, a gondolkodásra.

Katalin Pallay: Kárpátaljai mobilis hallgatók társadalmi beágyazódása

Keywords

társadalmi beágyazódás

Kárpátalja

hallgatói mobilitás

Absztrakt:

A tanulmányi célú mobilitás gyakran jár olyan áldozatokkal, amelyek következtében az egyén feladja addigi kapcsolatait és új kapcsolatok létrehozására kényszerül. Bizonyos felsőoktatási intézmények a mobil hallgatók számára alkalmazkodási programot dolgoznak ki, amely a továbbtanulás első két évében segíti a beilleszkedésüket. Ezáltal teljesen átalakulhat a személyes kapcsolatháló. A határon túli magyarság és anyaországuk azonos etnikai háttere fontos kapcsolati tőkét eredményez a külhonból Magyarországra migrálók körében. Kutatások során bebizonyosodott, hogy ha a két ország között minél korábban megkezdődtek a migrációs folyamatok, annál jobban kiépülnek a migráns kapcsolathálók (Gödri, 2010). A mobilis hallgatók körében a kapcsolatháló erőforrásként funkcionál, ugyanis a célországban élő, saját kapcsolathálóhoz tartozó személyek segíthetnek a kezdeti nehézségek leküzdésében. A külhoni területekről érkező hallgatók általában a migrációs döntéskor már rendelkeznek anyaországi kapcsolatszeméllyel (Pusztai – Kozma, 2008). Ezek a kapcsolatok nagyban hozzájárulnak a végleges letelepedési döntések meghozatalához (Gödri, 2005). Kutatásomban arra kerestem a választ, hogy milyen különbségek és hasonlóságok fedezhetők fel a kárpátaljai mobilis hallgatók társadalmi integrációjában a végleges letelepedés mentén. Durkheim mechanikus szolidaritásra vonatkozó elmélete (1893; 1986) alapján feltételezem, hogy a hagyományosnak tekinthető kárpátaljai társadalomba beágyazódó egykori hallgatóknál leginkább a családi és az intézményekhez köthető közösségek funkcionáltak integrációs tényezőkként. Gödri (2007) kutatási eredményei alapján pedig azt a hipotézist állítottam fel, hogy az anyaországban maradt hallgatók szélesebb kapcsolati hálóval rendelkeznek, mint hazatérő diáktársaik. A kutatás eszközéül a kérdőív szolgált. A kutatás célcsoportját kárpátaljai mobilis hallgatók képezték, akik Magyarországon folytatták felsőoktatási tanulmányaikat (N=347). A tanulás befejezését követően a Kárpátaljára visszatért hallgatók körében több esetben is kimutatható, hogy felülreprezenált azok aránya, akik nem rendelkeznek különböző erős kötésű kapcsolatokkal. Szakmai viszonyokat ugyan kialakítottak szülőföldjükön, de nem égették fel ilyen jellegű anyaországi kapcsolataikat sem. Jelen eredményünkben kirajzolódik Bourdieu társadalmi tőkeelmélete, melyben rávilágít, hogy a társadalmi tőkét az élő kapcsolatok termelik újjá, s a szereplők kapcsolataik révén erősíthetik társadalmi státusukat (Bourdieu, 1999). Eredményeink igazolják hipotézisünk azon részét, hogy a vallási, kulturális, társadalmi intézményekhez kötődő közösségek integrációs tényezőként hatnak az egykori hallgatók kárpátaljai társadalomba való beágyazódására. Második hipotézisem pedig, miszerint „az anyaországban maradt hallgatók szélesebb kapcsolati hálóval rendelkeznek, mint hazatérő diáktársaik” beigazolódott. Gödri kutatási eredményei rámutatnak, hogy a fiatalabb generációhoz tartozó bevándorolók a fogadó társadalomban már rendelkezhetnek családi, rokoni, baráti kapcsolatokkal (Gödri, 2005).

Hivatkozott irodalom:

Bourdieu, Pierre (1999): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz Róbert (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó. 156–177.

Durkheim, Émile (1893): De la division du travail social. Paris, Alcan.

Durkheim, Émile (1986): A társadalmi munkamegosztásról. Részletek. Budapest, MTA Szociológiai Kutató Intézet.

Gödri Irén (2005): A bevándorlók migrációs céljai, motivációi és ezek makro- és mikrostrukturális háttere. In: Gödri Irén – Tóth Pál Péter (szerk.): Bevándorlás és beilleszkedés a szomszédos országokból. Magyarországra irányuló bevándorlás az ezredfordulón. Budapest, KSH Népességtudományi Kutatóintézet. 69–129.

Gödri Irén (2007): A kapcsolati tőke szerepe a magyarországi bevándorlásban. In: Kisebbségkutatás 16 (4). 699–727.

Gödri Irén (2010): Bevándorlás és etnicitás – összefüggések nyomában. In: Hárs Ágnes – Tóth Judit (szerk.): Változó migráció – változó környezet. Budapest, MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete. 87–124.

Pusztai Gabriella – Kozma Tamás (2008): Felsőoktatási együttműködések a „Partium” térségében. Debrecen, Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ.

Katalin Harangus, Zsófia-Irén Horváth and Erzsébet Szentes: Digitális jártasság mérése tanárképzős hallgatók körében

Keywords

digitális kompetencia

tanárképzős hallgatók

DigComp 2.1 kompetenciaterületek

Absztrakt:

A digitális műveltség fejlesztése egyike azon kiemelt területeknek, amelyek az oktatás számára is komoly kihívást jelentenek. A digitális technológia alkalmazása mellett egyfajta pedagógiai módszertani változásra, tanulássegítő megújulásra van szükség. Az IKT eszközökkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati kutatásokat is azzal a céllal végzik, hogy a kapott eredmények megfelelő módon való beépítése a tananyagba a hatékony tanítást és tanulást szolgálja.

Kutatási tervünk egyik célkitűzése, hogy tanulmányozzuk, miként lehet a Sapientia Egyetem tanárképzős hallgatóival megismertetni az oktatásban használt IKT eszközöket, képessé tenni őket a tananyagnak megfelelő interaktív tartalmak kiválasztására, multimédiás anyagok elkészítésére. A 2015-ös évben végzett felmérésünk (Pletl 2015) eredményei arra mutattak rá, hogy a hallgatók nem vesznek aktívan részt az információk szerkesztésében, tudástáruk megosztásában és közössé tételében (Harangus 2015, 2016). A 2021-es évben egy három évre tervezett longitudinális vizsgálatot indítottunk. Első lépésben az I. éves tanárképzős hallgatók körében (N = 106) a digitális kompetencia fejlettségi szintjét vizsgáltuk azzal a céllal, hogy megállapítsuk, melyek azok a területek, jártassági szintek, ahol megfelelő eredmények vagy hiányoságok mutatkoznak; illetve feltérképezzük, milyen tudást, készségeket és képességeket kell fejleszteni ahhoz, hogy tanárként jártasak legyenek a digitális erőforrások eredményes használatában.

A felmérés mérőeszközeként kérdőívet használtunk, amelynek összeállításakor a DigComp 2.1 állampolgári digitáliskompetencia-keret (Carretero és mtsai. 2017) gyakorlati példáit vettük alapul. A digitális kompetencia részeként azonosított öt kompetenciaterületnek megfelelően állítottuk össze a kérdéssort: információ és adatmenedzsment; kommunikáció és együttműködés; digitális tartalom előállítása; biztonság; problémamegoldás. Az egyes területeknek megfelelően az ismeretek megítélését egy 1-től 7-ig terjedő skálán mértük.

Összeségében tekintve az eredményeket, a digitáliskompetencia-keret minden területén az átlagnál jóval magasabb pontszámot jelöltek meg a hallgatók, ami arra utal, hogy digitális kompetenciaszintjük fejlett. Ugyanakkor a kompetenciaterületek szórás értékeit vizsgálva megállapítható, hogy alapképzettségtől függetlenül vannak hallgatók, akik kevésbé birtokolnak egyes kompetenciákat, ezért ajánlott célzott fejlesztést megtervezni. A fejleszthető területek főképp azok, ahol a mért kompetenciák átlagai alacsonyabbak: a digitális tartalmak előállítása és a problémamegoldás területei.

Hivatkozott irodalom:

Carretero, Stephanie – Vuorikari, Rina – Punie, Yves (2017): DigComp 2.1: Állampolgári digitáliskompetenciakeret nyolc jártassági szinttel és gyakorlati példákkal, EUR 28558 EN, doi: 10.2760/38842. https://dpmk.hu/wp-content/uploads/2019/07/DigComp2.1_forditas_6_20200130.pdf

Harangus Katalin (2015): Információs és kommunikációs technológiák ismerete és fontosságuk a tanárképzésben. In. Pletl Rita (szerk.): Anyanyelvoktatás. A magyar tannyelvű szakközépiskolai oktatás helyzete. Kolozsvár, Ábel Kiadó, p. 38-61.

Harangus Katalin (2016): Az IKT-kompetencia fejlesztésének fontossága az anyanyelvű szakoktatásban. In. Pletl Rita, Fazakas Noémi (szerk.): Nyelvi és kulturális kölcsönhatások interdiszciplináris keretben. Kolozsvár, Scientia Kiadó, p. 109-116.

Pletl Rita (2015): A vizsgálat általános bemutatása. In. Pletl Rita (szerk.): Anyanyelvoktatás. A magyar tannyelvű szakközépiskolai oktatás helyzete. Kolozsvár, Ábel Kiadó, p. 8-22.

Judit Dr. Orgoványi-Gajdos and Ida Dr. Zagyváné-Szűcs: Complementary university-school partnership in the light of professional development school model

Keywords

university-school partnership

professional development school

pre-service teacher

Absztrakt:

Hungarian Initial Teacher Education (ITE) is based on a concurrent model which means that the theoretical component and practical training are given at the same qualification time. The Hungarian system works with what is called a “complementary” university-school partnership, which means that the maintenance agency of the practice schools is the higher education institution. The problem is that both the university and the practice school have their own responsibilities but the real integration of different fields is missing (see Furlong, 2006). Hence, some problems were identified in this kind of ITE system. The isolation of the university courses, as well as the missing element of improving candidates’ collaborative skills lead to some challenges for novice teachers (Hagger & McIntyre, 2006; Darling-Hammond, 2006; Jensen, et al., 2012). PDS is one of the ITE models that has a specific focus on these aspects (Clark, 1999). The research questions are as follows:

- What kind of features of system thinking are achieved in the practice school?
- Who and how are involved in collaborative learning?
- What does experiential learning mean in the practice school?
- What possibilities of experimentation does the practice school provide?
- On what level and in what form is knowledge transfer and knowledge sharing achieved in the practice school?

The presented study is a descriptive case-study in which a case school is compared to idealized theoretic patterns. The case school is a typical practice school operating in a university-based model of ITE system.

The case school is a part of Eszterházy Károly University which is one of the largest teacher training institutions in Hungary with around 3000 students. The University Practice School is an average primary and secondary school in Hungary as far as the assessment of children’s performance is concerned. The school has two main functions. It is a public school and a part of higher education. There are 1300 school children. The current study focuses on three sample groups concerning the higher education role of the case school: primary and secondary school teachers (N=102) of the practice school including student teacher supervisors (N=34); university educators of subject teaching methodology (N=20); and pre-service teachers (N=22) doing their group practices during the research.

The idealized pattern in this study is Professional Development School. The study is based on the examination of the case according to five main PDS factors:

- system approach (problem-solving)
- experimentation
- experiential learning
- collaborative learning
- knowledge sharing.

The researchers developed three questionnaires (school teachers; university educators of subject teaching methodology; pre-service teachers). The data collection took place in online form. The data were analysed with descriptive (frequencies, crosstab analysis) and mathematical (correlations, regressions) statistics. The open-ended questions were content analyzed with an open coding process of the answers. The reliability of the content analysis was proved by intercoding process. (Lombard, et al. 2002).

Based on the findings, the biggest problem of university-based ITE is the lack of synchronicity between university courses and school practice. Moving from a complementary university-school partnership to a collaborative one would lead to thinking in a system concerning the approach, the structure and the contents of ITE. It would contribute to a wider form of knowledge sharing as well as more complex and effective professional development of pre-service teachers, teachers and educators.

Clark, R.W. (1999). Effective professional development schools. San Francisco: Jossey-Bass.

Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st-Century Teacher Education, Journal of Teacher Education, 57 (10), 1-15.

Furlong, J., Campbell, A., Howson, J., Lewis, S. & McNamara, O. (2006). Partnership in English Initial Teacher Education: Changing Times, Changing Definitions. Evidence from the Teacher Training Agency's National Partnership Project. Scottish Educational Review, 37: 32–45.

Hagger, H., & McIntyre, D. (2006). Learning Teaching from Teachers: Realizing the Potential of School-based Teacher Education. London: McGraw-Hill International.

Jensen, B., Sandoval-Hernandez, A., Knoll, S. & Gonzales, E. J. (2012). The Experience of New Teachers: Results from TALIS 2008, Paris: OECD Publishing.

Lombard, M., Snyder- Duch, J., & Bracken, C. C. (2002). Content analysis in mass communication: Assessment and reporting of intercoder reliability. Journal Human communication Research, 28(4), 587-604.

Tímea Kollarics: Klímaváltozással kapcsolatos nézetek változásának vizsgálata óvodapedagógus hallgatók körében

Keywords

klímaváltozás

felmérés

pedagógusképzés

Absztrakt:

A klímaváltozás egyre bővülő szakirodalma hangsúlyt helyez az emberre, a társadalomra is (Baranyai – Varjú 2015; Jankó 2019). A klímaváltozás napjaink egyre sürgetőbb globális problémája, amelynek meg kell jelennie a nevelés-oktatás területén. A pedagógustársadalom számára nem egyszerű feladat a tudományos ismeretek, ezen belül az éghajlatváltozás beépítése az oktatásba (Kövecsesné Gősi 2015). A téma a Nemzeti Alaptantervben is megjelenik (5/2020. Korm. rend.), tantárgyakba integráljuk az ismereteket (Hill, 2019), továbbá oktatócsomagok készültek (Havas 2008), tanulmányok jelentek meg (Mika 2019) a pedagógusok segítésére. Mi történik azonban az óvodai nevelésben? Az óvodapedagógus felelőssége a környezethez való pozitív viszony alakítása az óvodában. Elengedhetetlennek tartjuk az óvodapedagógusok környezeti ismereteinek elmélyítését a felsőoktatásban.

Az éghajlatváltozással kapcsolatos magyarországi kutatások között találhatunk lakosságot, vagy egy-egy szűkebb csoportot érintő felméréseket is (Jankó et al. 2018a; Baranyai – Varjú 2015; Magyar Természetvédők Szövetsége 2016). Kutatásunk közvetlen előzménye egy erdőgazdálkodók körében végzett klímaváltozással kapcsolatos felmérés volt (Jankó et al. 2018b).

Felmérésünkben a soproni első évfolyamos óvodapedagógus hallgatók éghajlatváltozással kapcsolatos ismereteit, nézeteit, a problémához való viszonyulását vizsgáltuk két egymás utáni évben. Az első év kutatási eredményeit korábbi tanulmányunkban ismertettük (Kollarics 2021). Előadásunkban a második év vizsgálatainak eredményeit mutatjuk be. Az óvodapedagógus hallgatókat megkérdeztük a klímaváltozásról a félév elején, majd a félév végén is, miután teljesítették az „Ökológia és környezetvédelem az óvodában" című kurzust. Célunk az volt, hogy megismerjük az ismereteiket, tapasztalataikat, attitűdjeiket a félév elején és a végén is. Fel szerettük volna mérni, hogy kimutatható-e a környezeti tartalmak (ezen belül az éghajlatváltozás) oktatásának hatása az adott célcsoportban.

Vizsgálatainkhoz az írásbeli kikérdezés módszerét választottuk. A felmérésben 127 fő első éves óvodapedagógus hallgató vett részt.

A klímaváltozásról minden megkérdezett hallgató hallott már. Az ismeretek szintje egyes esetekben nőtt a vizsgált populációban (pl. az üvegházgázok éghajlatváltozásban betöltött szerepe), míg más esetekben csökkent (pl. a vízgőz, mint üvegházhatású gáz ismerete). Az éghajlatváltozás saját környezetben és „saját bőrön" történő megtapasztalása terén kimutatható volt a változás (több változás észlelése a félév elejéhez képest). Az attitűdök terén számottevő különbség nem volt kimutatható. Összességében pozitívabb változásokat vártunk az ismeretek

szintjét és az attitűdöket illetően egyaránt, így az ismeretátadás módszereinek felülvizsgálata szükségszerű.

Hivatkozott irodalom:

5/2020. (I. 31.) Korm. rend. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

Baranyai Nóra – Varjú Viktor (2015): A lakosság klímaváltozással kapcsolatos attitűdjének empirikus vizsgálata. In: Czirfusz Márton – Hoyk Edit – Suvák Andrea (szerk.): Klímaváltozás-társadalom-gazdaság: Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon. Pécs, Publikon Kiadó, 257-284 p.

Havas Péter (2008): A Globális éghajlatváltozás című oktatócsomag fejlesztése és a kipróbálás tapasztalatai. Új Pedagógiai Szemle. 2008/10. szám.

Hill Katalin (2019): Klímaváltozás – tényleg tehetetlenek vagyunk? Új Pedagógiai Szemle. 2019/9-10. szám. 8. p.

Jankó Ferenc (2019): Változó éghajlat – változó társadalom. Új Pedagógiai Szemle. 2019/9-10. szám. 9-10. p.

Jankó Ferenc – Bertalan Laura – Hoschek Mónika – Komornoki Karolina – Németh Nikoletta – Pappné Vancsó Judit – (2018a): Perception, understanding, and action: attitudes of climate change in the Hungarian population. Hungarian Geographical Bulletin. 2018/2. szám. 159-171.p.

Jankó Ferenc – Bertalan Laura – Pappné Vancsó Judit – Ormos Balázs – Németh Nikoletta – Hoschek Mónika (2018b): Az éghajlatváltozás kérdése a magyar erdőgazdálkodók körében. Erdészettudományi Közlemények. 2018/1. szám. 247-263. p.

Kollarics Tímea (2021): Éghajlatváltozással kapcsolatos felmérés óvodapedagógus hallgatók körében. In: Juhász, Erika; Kozma, Tamás; Tóth, Péter (szerk.) Társadalmi innováció és tanulás a digitális korban. Budapest, Magyarország, Debrecen, Magyarország : Debreceni Egyetemi Kiadó, Magyar Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA) (2021) 479 p. pp. 247-257.

Kövecsesné Gősi Viktória (2015): A környezeti nevelés gyakorlata az erdei iskolában. Győr, Hazánk Kiadó, 178. p.

Magyar Természetvédők Szövetsége (2016): A magyar lakosság klímaváltozási attitűdvizsgálata.

Mika János (2019): Az éghajlatváltozásról 12 tételben. Geometodika: Földrajz Szakmódszertani Folyóirat. 2019/1. szám. 5-25. p.

Andrea Dr. Bajnok: A probléma alapú tanulás alkalmazásának lehetőségei az államtudományi és a rendészeti felsőoktatásban

Keywords

probléma alapú tanulás

felsőoktatás

módszertan

Absztrakt:

Előadásomban a probléma alapú tanulás, mint oktatási módszer kommunikációtudományi és szociológia kurzusokon való alkalmazhatóságáról beszélek a nemzetközi jó gyakorlatokra és a szakirodalomra alapozva, valamint saját oktatói tapasztalataink akciókutatásának tükrében. Kutatási kérdésem: Hogyan alkalmazható a probléma alapú tanulás módszertana államtudományi és rendészeti területen a kommunikációs és szociológia tárgyak tanításában? Hogyan adaptálhatók a meglévő tantárgyi programok, milyen eredmények várhatók, és milyen kihívásokkal szembesülünk az adaptáció során a nemzetközi jó gyakorlatok eredményeit is figyelembe véve?

Témaválasztásom aktualitását az adja, hogy a felsőoktatásban, így a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen jelenleg is zajlik a tantárgyi programok módszertani szempontú újragondolása, megújítása mind a négy kar esetében, a rendészeti, a katonai, a vízügyi és az államtudományi oktatásban egyaránt. Az átalakítási folyamatok motorjai az oktatók, akiknek saját szerepüket is újra kell gondolniuk a módszertani megújulás során.

A hagyományos tanulói és oktatói szerepek és a szerepekhez kapcsolódó feladatok újragondolása szükséges ebben a helyzetben. A módszertani megújulás célja, hogy a tanulók ne passzív hallgatóként vegyenek részt a tanórákon, hanem aktívan építsék tudásukat, fejlesszék készségeiket. A tanulóközpontú tananyag-feldolgozás kiscsoportokban történik, fejlődik a tanulók kritikai és analitikus gondolkodása, az önszabályozó tanulás képessége. Az oktató pedig mint facilitátor biztosítja a tanulók önálló munkavégzésének a kereteit.(Tóth 2017)

A probléma alapú tanulás során nem csak az oktatói és tanulói szerepet, hanem a tantervet, a tanulási célokat és eredményeket, valamint a tanulási környezetet is újra kell gondolni. Ebben a folyamatban mintául szolgálhatnak azok az egyetemek, amelyek már több évtizede alkalmazzák ezt a módszertant. Így az előadás első felében európai és amerikai egyetemek honlapján található információk, valamint a képzésekhez tartozó útmutatók elemzésével bemutatom a probléma alapú tanulás létező gyakorlatát. Milyen minták állnak rendelkezésre és milyen nehézségekkel kell számolnunk? Hogyan alkalmazható különböző tudományterületeken, így a kommunikációtudomány és a szociológia területén a probléma alapú tanulás? Hogyan válhat egy egyetemi oktató jó facilitátorrá? A már létező jó gyakorlatok bemutatásán túl a jó gyakorlatokra reflektáló szakirodalomban elsősorban a probléma alapú tanulás kommunikációtudomány (Mandeville et al 2017) és a szociológia (Egilis et al 2016) területén való alkalmazására kerestem példákat.

A jó gyakorlatok tanulmányozásának és a szakirodalomkutatás eredményeinek bemutatása mellett beszámolok a Szociológia című tárgy átalakításának első lépéseiről, valamint a

társadalmi és kommunikációs ismeretek államtudományi és rendészeti oktatása során elért eredményekről a hallgatói visszajelzések alapján.

Hivatkozások:

1.Eglitis, Daina & Buntman, Fran & Alexander, Dameon. (2016). Social Issues and Problem-based Learning in Sociology: Opportunities and Challenges in the Undergraduate Classroom. Teaching Sociology. 44.

2.Mandeville, David & Ho, Tiffanie & Valdez, Lindy. (2017). The Effect Of Problem Based Learning On Undergraduate Oral Communication Competency. Journal of College Teaching & Learning (TLC). 14.

3.Tóth, Peter & Hanczvikkel, Adrienn & Duchon, Jenő. (2017). Tanulóközpontú oktatás, módszertani megújulás a szakképzésben és a felsőoktatásban.

Gergely Hlavacska and Judit Hegedűs: Rendészeti felsőoktatásban dolgozók narratívái az oktatásról

Keywords

rendészeti felsőoktatás

pedagógiai nézetek

módszertani innovációk

rendészeti kompetenciák

Absztrakt:

Mindannyian tapasztaljuk, hogy a felsőoktatásban dolgozókkal, oktatókkal szembeni elvárások folyamatosan növekednek, a hagyományos tanulástól eltávolódva egyre inkább a progresszív tanulás irányába kell elmozdulni. Azaz a tények, szabályok elsajátítása helyett a készségek, kompetenciák, jártasságok, attitűdök fejlesztése kerül a fókuszba, a tanári instrukciók által vezértelt tanulást egyre inkább felváltja az önálló, önszabályozó tanulási forma kialakítása iránti igény (D. Molnár, 2014; Kálmán, 2019). A releváns tudás közvetítése alapvető elvárás a felsőoktatási intézményektől, mindehhez viszont szükség van egy olyan tanulási környezetre, amelyben színvonalas oktatói munka jelenik meg, mely jelenti egyrészt a tanulásközpontú programfejlesztést, a rugalmas, innovatív oktatási koncepciók és tanítási módszerek alkalmazását; a fejlesztő értékelési eljárások tudatos használatát és a szakmai együttműködést (Hegedűs – Fekete, 2018). De mit is jelent a felsőoktatásban dolgozók olvasatában? Hogyan élik meg ezeket az elvárásokat? Mit gondolnak ők az oktatásról, a hallgatókról? – ezekre a kérdésekre kerestük a választ abban a kvalitatív kutatásunkban, melyet 2020-ban végeztünk el. 50 felsőoktatásban dolgozó oktatót (köztük 25 rendészeti oktatót) kerestünk meg és kértük meg őket, hogy egy félig strukturált interjú segítségével beszéljen nekünk oktatói hitvallásáról. Beszélgetőpartnereink között – tudatosan – nem csak és kizárólag tanári, pedagógusi végzettséggel rendelkező kollégák kaptak helyet. A kapott interjúkon tartalomelemzést végeztünk.

Előadásunkban nem térünk ki minden elemzett faktorra, viszont fontosnak tartjuk kiemelni, hogy általában mit gondolnak a hallgatókról, milyen erősségeiket és velük kapcsolatos nehézségeket fogalmaztak meg interjúalanyaink. A szinte már közhellyé váló Z generációs kihívások egyaránt megjelentek, ugyanakkor a kollégák egyértelműen megfogalmazták, hogy a most bejövő hallgatói generáció „sokkal okosabbak, mint mi voltunk”. Az oktatással kapcsolatos válaszaik során nagyon hangsúlyossá váltak az oktatás-módszertani tudás hiányából adódó elbizonytalanodás, valamint a hallgatói aktivitásra épülő módszerek alkalmazásának nehézségeire is kitértek kollégáink. Előadásunk utolsó részében pedig azokra a megújulási lehetőségekre mutatunk rá, melyet az utóbbi években a rendészeti felsőoktatásban érzékelhetünk, így például a játékosításra, a reflektiv gondolkodás fejlesztésére, a hallgatói aktivitásra épülő projektmunkákra térünk ki.

Felhasznált irodalom

• D. Molnár, É. (2014) Az önszabályozott tanulás pedagógiai jelentősége. In: Tanulmányok a neveléstudomány köréből, 2013. Tanulás és környezete. MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Budapest. 29-54.

• Hegedűs J. – Fekete M. (2018): A rendészeti felsőoktatás pedagógiai megújulásának lehetőségei- In: Dobák I. – Hautzinger Z. (szerk.): Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Dialóg Campus Kiadó; Nordex Kft., Budapest, 289–298.

• Kálmán O. (2019): Oktatói kompetenciák – ahogyan azt a hazai oktatók látják. Pedagógusképzés, 1-2. sz. 14–42.

Sandor Czegledi: Kísérlet Luther és Kálvin pedagógiatörténeti hatásának áttekintésére bibliai hivatkozásaik kvantitatív elemzésével

Keywords

Luther

Kálvin

evangélikus

református

kvantitatív módszer

hatástörténet

büntetés

szeretet

Absztrakt:

A magyarországi református és evangélikus elemi és középiskolákban a kb. XIX század elejétől a XX. század közepéig terjedő időszakban a pedagógiai gyakorlat sajátosságaival (pl. tanár-diák viszony, az iskola megítélése, tanárok és diákok egyházhoz kötődése) foglalkozva kerültem szembe egy problémával. Mégpedig azzal, hogy a mai pedagógiatörténeti és gyermekkor-történeti szakirodalom jelentős része furcsálkodva tekint a felvilágosodás eszméitől érintetlen világ nevelési elveire. Vannak, akik úgy látják, a felvilágosodás előtt nem is szerették a szülők gyerekeiket. Rigorózusnak tartják a teológusokat és a szülőket is. Úgy érzik, a szülők és a pedagógusok túl gyakran akarták büntetéssel megoldani a családi és iskolai konfliktusokat. (Pukánszky Béla: A gyermek a 19. századi magyar neveléstani kézikönyvekben. Pécs, Iskolakultúra, 2005) Az ő értelemzési keretükben büntetés és szeretet kizárja egymást. Ha viszont a nevelést érintő bibliai helyeket végignézzük, akkor ennél összetettebb a probléma. Ezért gondoltam arra, hogy Luther és Kálvin pedagógiatörténeti hatásának felmérése érdekében kvantitatív módszerrel megnézem, milyen bibliai szövegek mennyire voltak hangsúlyosak az életművükben. A két reformátor összes műveiből kigyűjtöttem azokat a bibliai igéket, amelyekre a leggyakrabban hivatkoztak. Az így összegyűjtött anyagot elemezve külön átnéztem a neveléssel, szeretettel és büntetéssel kapcsolatos helyek előfordulásának gyakoriságát. A kutatás során előkerültek a szemléletük közötti hasonlóságok és különbségek. Többször hivatkoztak például olyan helyekre, ahol gyerekek büntetése szerepel, de az ilyen témájú bibliai szövegrészek nem mindegyike keltette fel figyelmüket. A szeretet szerepéről vagy egyáltalán az embernek a szeretetre való képességéről is sajátos nézeteket fogalmaztak meg. Reményeim szerint a kvantitatív elemzéssel pedagógiai hatásukat árnyaltabban láthatjuk majd.

Anna Imre: Tanórán kívüli tanulás és megvalósítás

Keywords

közoktatási beavatkozások megvalósítása

tanulási környezetek

változások követése

Absztrakt:

A tanórán kívüli tanulás a formális oktatást kiegészítő lehetőségeket kínál nem formális tanulási környezetben a tanulók számára, amelyek segíthetik a tanulók tanulmányi, ill. személyiségfejlődését egyaránt (pl. motiváció, tanulói bevonódás, kognitív és nem kognitív kompetenciák fejlesztése) (pl. Miller 2003, Eccles 2005, OECD 2020). A szakirodalom a kérdés kapcsán kiemeli a kedvező tapasztalatokat, de ezzel összefüggésben hangsúlyozza a tanulási környezet és program, ill. intézményi megvalósítás minőségét is (pl. Fredricks 2011, Huang, 2013).

A tanórán kívüli tanulás lehetőségeit a tanulói részvétel és az intézményi megvalósítás oldaláról, hazai kontextusban több alkalommal vizsgáltuk, általános iskolák körében. A kutatás kezdetétől fogva a kérdés tapasztalatait eddig három alkalommal, hároméves eltérésekkel vizsgálta (2013/2014, 2016/2017, 2019/2020). Az adatok feldolgozása során igyekeztünk a kérdés legfontosabb oldalaival kapcsolatos tapasztalatokat feltárni, elemeztük a tanulói, pedagógusi, vezetői és szülői tapasztalatokat és véleményeket is.

A kutatás során kvantitatív és kvalitatív módszereket egyaránt alkalmaztunk. A kvantitatív adatfelvétel mintája mindhárom évben azonos volt: egy fővárosi kerületben és két vidéki járás általános iskoláinak vezetői, pedagógusai és felső tagozatos tanulói jelentették. Az egyes adatfelvételek esetében eltérés volt az adatfelvételek terén (papíralapú, ill. online), ill. az eltérő adatfelvételek okán időben némileg eltérő (csökkenő) válaszadási arány volt megfigyelhető (vezetők: 2013 N=34, 2016 N=33, 2019 N=27, pedagógusok: 2013 N=548; 2016 N=128; 2019 N=172). Az online adatfelvétel adatainak feldolgozása mellett az elemzés KIR adatok, feldolgozására is épít.

A jelen előadás az eddigi tapasztalatok felhasználásával néhány változási tendenciát is igyekszik azonosítani a beavatkozás megvalósításával összefüggésben az érintett intézményi szereplők (pedagógusok és iskolavezetők) nézeteivel és a vizsgált terepeken. Az előadásban a kutatás tapasztalataira építve néhány kérdést vizsgálunk közelebbről. Az előadás első részében azt vizsgáljuk, hogyan alakult az egyes adatfelvételek idején az eltérő helyzetű járások általános iskoláiban a tanórán kívüli kínálat. Az előadás második részében a vezetői és pedagógusi adatok segítségével azt elemezzük, hogy milyen eltérések ragadhatóak meg a vizsgált időszak alatt a legfontosabb szereplők (vezetők, pedagógusok) preferenciáiban, nézeteiben a tanórán kívüli tanulási környezettel kapcsolatban (pl. módszerek, pedagógus kompetenciák, együttműködések), és ezen eltérések hogyan alakultak az idő során a vélemények tükrében?

Ágnes Engler, Valéria Markos and Enikő Major: Gyermekvállalási tervek és a párkapcsolati forma összefüggései

Keywords

párkapcsolati forma

gyermekvállalás

családi életre nevelés

Absztrakt:

A demográfiai magatartás terén az elmúlt évek során az együttélési formák mutatják a legnagyobb változást, a tradicionális forma mellett az alternatív formák is elfogadottabbak, elterjedtebbek (Pongráczné 2009, 2012). A társadalom továbbra is házasságpárti, a változás leginkább a házasság előtti együttélés engedékenységére vonatkoztatható, de látható az is, hogy a fiatal generáció a házasságkötésre nézve fontosnak tartja a párkapcsolat majdani hivatalossá tételét (R. Fedor-Balogh 2016, Engler 2018), mely a gyermekvállalási kedvvel is összefüggést mutat, mert a gyermekkel együtt teljes az ember élete (Kapitány és Spéder 2009). A legfrissebb eredmények azt mutatják (Kapitány és Spéder 2018, Veroszta és Györgyi 2021), hogy emelkedik azoknak a száma, akiknek nincs vagy csak egy gyermekük van, illetve növekszik a nagycsaládosok száma is, akik három vagy több gyermeket nevelnek (Veroszta és Györgyi 2021). A gyermekvállalás és a születések számára több tényező is hatással van. Egyrészt a megszületendő gyermekek számát döntően befolyásolja, hogy a szülőképes korú nők milyen gyakorisággal vállalnak gyermeket (Földházi 2014), másrészt a nők életkora az első gyermek szülésekor jelentősen kitolódott (Kapitány és Spéder 2012, Földházi 2014), harmadrészt a párkapcsolatok terén kialakult változások eredményeként megnőtt a házasságon kívüli születések száma és aránya (Kapitány és Spéder 2009, Földházi 2014).

Előadásunkban a Hungarostudy 2021-es adatbázisának segítségével a válaszadók gyermekvállalási jellemzőit vizsgáljuk meg a párkapcsolat fennállása, illetve hiánya alapján.

Eredményeink szerint a párkapcsolatban élők és az egyedülállók között a demográfiai hátteret tekintve szignifikáns különbség látható. A párkapcsolatban élők felének, az egyedülállók tizedének már van gyermeke. Az eredmények szerint az életkor jelentősen befolyásolja a párkapcsolat fennállását, a gyermek meglétét és számát. A gyermekvállalási hajlandóság mindkét vizsgált almintában magasnak mondható, szignifikáns összefüggéseket találtunk a gyermek és a párkapcsolat megléte között. A párkapcsolatban élők körében a legmagasabb a gyermekvállalási hajlandóság, de a párkapcsolattal nem rendelkezők is nagy arányban szeretnének és terveznek gyermeket, de még időben nem meghatározva.

A családi életre nevelés feladata, hogy a pozitív gyermekvállalási kedv a jövőben is tartósan megmaradjon.

Orsolya Nyilas: Lifewide learning vagy lifelong learning? – kulcskompetenciák jelentősége a felnőttkori tanulásban

Keywords

lifelong learning

felnőttoktatás

kompetenciák

motívumok

visszatérő tanulás

Absztrakt:

Amikor a munkaerőpiac jövőjéről beszélünk, gyakran esünk abba a tévhitbe, hogy amiről szó van, az még messze van, vagy úgysem érint minket, vagy úgysem lesz ránk hatással. Ez azonban nem így van. A rendkívül gyorsan zajló technológiai változások következtében ezek a folyamatok már zajlanak, ráadásul egyre gyorsuló ütemben, és a munkaerőpiacon az radikális változásokat okoztak és fognak is még okozni a közeljövőben. Már nem csak élethosszig tartó szakami tanulásra, hanem a készségek, kompetenciák folyamatos fejlesztésére is szükség van, ameddig valaki aktív a munkaerőpiacon. Ezekre a munka világában legalább annyira nagy, vagy még nagyobb igény lesz a rendkívül gyorsan változó környezet, miatt, mint a szigorú értelemben vett szakmai tudásra. A kreativitást, az együttműködési készséget, a lényeglátást minél fiatalabb korban el kell kezdeni fejleszteni (Konta–Zsolnai 2002, Németh-Doktor 2008), valójában nem lenne szabad a felnőttképzésig várni vele. Nem csak az időintervallum, de még inkább a környezeti tényező az, amely meghatározza tanulásunk milyenségét (Kuthy-Megyesi – Takács-Miklósi 2018). Fontos, hogy a szakmai tudásvágy mellett, nyitottak legyenek a munkavállalók a váltásra, ami tanulással és a készségek fejlesztésével jár. Azonban itt azt is figyelembe kell venni, hogy már a tanulni tudás maga is egy készség, amit el kell sajátítani, különösen ha a felnőtt már nagyon régen ült iskolapadban vagy ha kényszer hatására vállalkozik felnőttkori tanulásra.

Kutatásunkban az egyén szemszögéből vizsgáltuk a Támop 1.1.2 program „Gyógyszertári asszisztens” támogatott munkaerő-piaci képzését, kitérve a képzés nyújtotta kompetenciák fejlesztésének tanulmányozására is. A résztvevőkkel (186 fő) Nyíregyházán, kérdőíves adatfelvétel és fókuszcsoportos interjú készült. A visszatérő oktatás egyik mutatója, hogy a képzésekben résztvevők vettek-e már részt korábban támogatott felnőttképzésben. A vizsgált mintában azoknak az aránya, akik vettek részt, 61,8 százalék, ami igen magas. Miközben a képzésről kritikus véleményt fogalmaztak meg, a válaszolók háromnegyede „jól érezte magát” a tanfolyamon, amit elsősorban a csoportnak, azaz a társas, szociális kompetenciáik megélésének tulajdonítottak. Azt tapasztaltuk, hogy sok esetben a tanulási képességen túl, hiányzik az együttműködési készség, hogy valaki tudjon projektekben gondolkozni, hogy kreatív legyen. Ezek a hiányosságok pedig a jövőben versenyhátrányt okoznak. Minderre nem volt ilyen léptékben szükség korábban, éppen ezért más módszerekkel, más andragógiai szemlélettel kell a visszatérő felnőttkori tanulást megvalósítani.

Valéria Juhász: A képeskönyv-nézegetési módszerek meghatározó szerepe a kisgyermekek literációs nevelésében

Keywords

képeskönyv-nézegetés

literációs nevelődés

olvasástanulás

Absztrakt:

A kora gyermekkori literációs nevelésnek hosszú távú következményei vannak mind a kisgyermek nyelvi fejlődését tekintve, mind az olvasástanulás,-elsajátítás és ennek következtében a tanulási képesség kialakulásának szempontjából is. A képeskönyv-nézegetéshez kapcsolódó szülő-gyermek interakciók különböző módszereinek feltárását a hazai, literációs nevelődéssel foglalkozó szakirodalom még nem tárta föl a tekintetben, hogy közelebb kerüljünk a sikeres olvasóvá neveléshez e kezdeti szakasz minőségi különbségeinek értelmezése szempontjából. Kutatásomban olyan, a Youtube-ra feltöltött videókat elemeztem, amelyekben felnőtt-gyermek interakciók sokszínű jellemzőit igyekeztem feltárni és értékelni az olvasóvá nevelődés, valamint Sénéchal (2006) Otthoni literációs modellje szempontjából. E folyamatban lévő, videón rögzített (25 felvétel, teljes időtartam: 78,5 perc), képeskönyves interakciókat vizsgáló kutatásomban számos, a nyelvi, kognitív, literációs fejlődésre ható tényezőt vizsgálok. Az interakciók közötti különbségeket meghatározza a gyermek életkora (egy hónapostól kb. a nagycsoportos/7 éves korú gyermekig jelennek meg a felvételen). Különbségek észlelhetők abban, hogyan helyezkedik el a mesélő (a felnőtt) és a gyermek egymáshoz, illetve a könyvhöz képest, látja-e a gyermek a felnőtt artikulációját, miközben az beszél hozzá, milyen összetett nyelvi interakció történik a képeskönyv-nézegetés közben, milyen a szülő-gyermek beszédmennyiségének aránya (kisebbeknél a hangutánzó szavak használata, később jellemző a címkézés, megnevezik a képeken látott tárgyakat, eseményeket, nagyobbaknál összetettebb szintaktikai szerkezetű kérdések, válaszok jelennek meg), ki irányítja az interakciót (ki lapoz, ki kérdez), a szülő hogyan buzdítja beszédre a gyermekét, milyen modalitású mondatokat használnak, mennyire egyszerű vagy összetett szerkezetű a gyermekhez intézett beszéd, hogyan jelennek meg az ismétlések. Az is különbség, hogy ezen interakciók szövegileg mennyiben kapcsolódnak a könyv szövegéhez (ha van neki), a képekhez, illetve magához a gyermekhez, milyen gesztusokat használnak mesélés közben, követik-e ujjal a szöveget, jelölik-e, hol tartanak benne, vagy csak a képekre mutatnak; beszélnek-e a könyv struktúrájáról, a címről, szerzőről, tartalomjegyzékről stb.); melyek a figyelemfenntartás eszközei, van-e direkt szókincsfejlesztés, ismételtetnek-e a szülők a gyermekekkel nyelvi struktúrákat. Mindezek változatossága, a literációs (írás-olvasáshoz szorosabban kapcsolódó) és a nyelvi tudatosság fejlesztése, illetve azok mennyisége és aránya eltérő hatást gyakorol a gyermekek literációs fejlődésére és iskolai felkészültségére.

Sénéchal, Monique 2006. Testing the Home Literacy Model: Parent Involvement in Kindergarten Is Differentially Related to Grade 4 Reading Comprehension, Fluency, Spelling, and Reading for Pleasure. Scientific Sudies of Reading 10. évf. 1. sz. 59—87.

Di Blasio Barbara and Szigeti Mónika Veronika: Pedagógushallgatókat érintő kiégés a poszt-COVID-19 időszakban

Keywords

Pandemia

Pedagógushallgatók

Kiégés

Pszichoedukáció

Absztrakt:

Előadásunk célkitűzése, hogy bemutassa a poszt-COVID időszakában egyetemi hallgatók körében a depresszió és kiégés prevalenciáját. A nemzetközi szakirodalomban gyakori téma az egyetemi hallgatók pszichés állapotának felmérése és a veszélyeztető tényezők felmérése az életminőségük megtartása vagy javítása érdekében. Keresztmetszeti vizsgálatunk a nappali tagozatos gyógypedagógia szakos hallgatók körében zajlott. Mivel ez a hallgatói csoport segítő hivatásra készül, ezért különösen fontos, hogy milyen megküzdési erőforrásokkal rendelkeznek az előttük tornyosuló nehézségek és szakmai kihívások leküzdésére. Vizsgálatunk célja, a kiégés és a depresszió demográfiai és intézményi rizikó-, valamint védőtényezők feltárása és diagnosztizálásuk elősegítése. Módszer: A depressziót a rövidített Beck Depresszió Kérdőívvel (Kopp-Fóris, 1993), a kiégést a Maslach Kiégés Teszttel mértük, emellett a Pszichológiai Immunrendszer Felmérést (Oláh, 1997), és a Megküzdési Módok Kérdőívet (Lazarus) önkitöltős adatfelvétellel végeztük el. Pilot kutatásunk eredményei szerint a vizsgált hallgatói populáció (N:46) a kiégés tüneteit mutatja, a pszichológiai immunrendszerük a várt eredményekhez képest bizonyos komponensek mentén alulműködik, illetve az enyhe és közepes fokú depresszióval a hallgatók 76%-a küzd. Leíró statisztikai vizsgálatunk eredményei jelzik, hogy határozott pszichoedukációs beavatkozásra van szüksége hallgatóinknak a jóllétük megtartása és a jövőbeli szakmai hatékonyságuk érdekében.

Tamás Sigmond: A gyermekotthoni nevelés sajátos funkciója: kompetenciafejlesztés a bűnmegelőzés érdekében

Keywords

gyermekotthon

kompetenciafejlesztés

bűnmegelőzés

Absztrakt:

Az előadásomban bemutatom a gyermekotthonban szerzett három és fél éves munkatapasztalatom és a szakirodalomban tanulmányozott adatok és jelenségek szintezését, ami segítséget nyújthat egy bűnmegelőzési módszertan kidolgozásához. Bár a gyermekvédelmi szakellátásban élők sokkal nagyobb eséllyel válnak bűnelkövetővé, mint a családban felnövő gyerekek (Both, 2003), a gyermek- vagy fiatalkorú elkövetők közül a legtöbb kiskorút mindkét szülő közösen nevelte . Ebből kifolyólag elemzem azokat a kriminogén tényezőket, amelyek mindkét csoportnál fennállnak, s ezeket kiegészítem a kizárólag a gyermekotthoni közegre jellemző veszélyeztető faktorokkal.

Ezt követően, az általam ismert gyermekotthon működéséből és rejtett pedagógiai szemléletéből fakadó kirekesztő-represszív büntetések kritikáját fogalmazom meg. A prevenció elméleti és gyakorlati hátterének felvázolásában kiemelt figyelmet fordítok a kárhelyreállító igazságszolgálatásra, mint a hagyományos büntetések alternatívájára. A resztoratív megközelítés nem csak egyszerűen áthelyezi a hangsúlyt a dezintegratív technikákról (Gönczöl, 2007), hanem olyan eszközt biztosít a növendékek számára, amely az egész életútjuk során megfelelő konfliktuskezelési lehetőséget biztosít számukra.

Elsődleges célom, hogy a gyermekotthoni neveléshez újszerű módszertani megközelítést mutassak fel a tudatosan átgondolt nevelési kategóriák alapján: kiemelt figyelmet fordítva a nevelés szereplőire, a tanulás folyamatára, a szocializációra és a perszonalizációra (Kormos, 2018). A gyermekotthon sajátos funkcióira és feladataira tekintettel alakítottam ki azt a neveléstant, amelynek részeként elemzem a nevelés hatékonyságát leginkább elősegítő gyermekképet, szemléletet, attitűdöket és módszereket. Így a gyermek személyisége, mint komponensrendszer (Nagy, 2010) jelenik meg, és a nevelési szituációhoz alkalmazkodó hatalomgyakorlás, vezetés és segítségnyújtás a módszer. Erre alapozva olyan csoportfoglalkozásokat mutatok be, amelyek a kompetenciafejlesztés révén hasznosan járulhatnak hozzá a bűnmegelőzéshez. Ez esetben a kompetenciafejlesztés tartalmazza a perszonalizációt és a szocializációt is; nemcsak a készségek, képességek bővítését és az attitűd, illetve a felelősségvállalás formálását jelentik, hanem az énkép, az identitás, az empátia fejlesztésével segítik elő a társadalmi csoportokhoz való kapcsolódást.

Irodalomjegyzék

Both Emőke (2003): A gyermekvédelmi rendszer és a bűnözés összefüggései.

Család Gyermek Ifjúság, 4. 12 sz. 5-12. http://epa.oszk.hu/03400/03457/00022/pdf/EPA03457_csalad_2003_4.pdf Letöltve: 2020.03.15.

Gönczöl Katalin (2007): A helyreállító igazságszolgáltatás filozófiája. Büntetőjogi Kodifikáció, 7. 2. sz. 3–7.

Kormos József (2018): Nevelésfilozófia. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Nagy József (2010): A személyiség kompetenciái és operációs rendszere. Iskolakultúra 7. 8. sz. 3–21.

Tájékoztató a gyermekkorúak és a fiatalkorúak bűnözéssel összefüggő egyes kérdésekről, Legfőbb Ügyészség Informatikai Főosztály, 2013

Csaba Jancsák: Értékszocializáció és szociális kompetenciafejlesztés az Erzsébet-táborokban

Keywords

gyermekek és fiatalok

szabadidő-pedagógia

szocializáció

társadalmi értékek

szociális kompetenciák

Absztrakt:

Az Erzsébet-táborok Magyarország egyik legnagyobb gyermek- és ifjúsági programja. A kutatási program – melyben az alkalmazott kutatás célja mellett feltáró jellegű vizsgálatok folytatása is jelen van – 2017-ben kezdődött. Az előadás alapját jelentő feltáró jellegű kutatásunk a zánkai Erzsébet-tábor értéktérképének összeállítását tűzte ki célul. A kutatásban Rokeach (1979), Inglehart (2000), Schwartz (2005), és Rezsőházi (2005) értékvizsgálatai alapján kifejlesztett kérdéssor által vizsgáltuk a táborozás során megjelenő, továbbá speciálisan az egyes programelemek által történő tervszerű személyiség- és kompetenciafejlesztés (naponként közel 60 élménypedagógiai programelem) során létrejövő értékátadási folyamatokat és fejlesztő hatásokat. Az adatfelvételek évenként, a megvalósuló nyári ottalvós táborozások során, valamint utánkövetéses jelleggel az őszi/téli időszakban történnek. A kutatási adatfelvétel eszközei: a táborozás végén anonim önkitöltős kérdőív és az utánkövetés esetében anonim online kérdőív. Mindkét kérdőív tíz kérdéscsoportot tartalmazott. Az összes válaszadó 19000 fő (gyermek) és 2800 fő (kísérő pedagógus). Az előadásban a táborozók és a kísérők körében történt papíralapú és online adatfelvételeinek talaján létrehozott adatbázison végzett elemzések eredményeit mutatjuk be. Érdeklődésünk középpontjában egyrészt a táborok hozzáadott értéke és fejlesztő hatásai álltak, másrészt pedig az volt, hogy milyen társadalmi értékeket közvetítenek, illetve mely társadalmi értékek megőrzését támogatják az Erzsébet-táborok. Eredményeink azt jelzik, hogy a szabadidőszcenárió világa komoly értéket jelenthet a gyermekek tervszerű és tudatos személyiségfejlesztése, illetve szociális, közösségi, állampolgári kompetenciáinak fejlesztése vonatkozásában. Ezek a hatások azonban nevelési és pedagógiai célok mentén megfogalmazott stratégiákkal, szakmailag megalapozott élménypedagógiai elemek által érhetők el (Baden-Powell [1908] 1992; Majzik 1997; Bodor 2006; Heimann 2006; Mandák 2010, Nagy 2018; Trencsényi 2018, Jancsák 2020). Az előadásban bemutatott eredmények a sport és rekreációs képességek fejlesztése mellett különösen a szociális kompetenciák, az érzelmi intelligencia, a kapcsolatteremtésre és az együttműködésre való képesség, továbbá a segítőkészség, az empátia, az önfegyelem, az önbizalom, a türelem, a felelősségvállalás, és a másokban való bizalom értékszocializációját jelentik.

Irodalom:

1) Baden-Powell, Robert (1992): A cserkészvezető. Budapest, Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége.

2) Bodor Tamás (2006): Táborszervezés, táborvezetés. Ifjúságsegítőknek és érdeklődőknek. Szombathely, Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ.

3) Heimann Ilona (2006): A táborozás. In: Heimann Ilona & Lénárd Sándor & Mészáros György & Rapos Nóra & Trencsényi László: Iskolán kívüli nevelés – A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése. Budapest, ELTE.

4) Inglehart, Ronald (2000): Globalization and Postmodern Values. Washington Quarterly, 23., 2000/1., 215–228

5) Jancsák Csaba (2020): Value-saturated Education in Erzsébet Camps in Zánka, Hungary. Belvedere Meridionale 32:3. 31-46.

6) Majzik Valéria (1997): Summerhill – mit kezdjünk vele? Iskolakultúra, 7.1.17–20.

7) Mandák Csaba (2010): Táborok – intézményesült ifjúságsegítői szolgáltatásformák. In: Földi László – Nagy Ádám [szerk.]: Ifjúságügy, ifjúsági szakma, ifjúsági munka módszertani kézikönyv. Budapest, Mobilitás – Új Mandátum – Excenter.

8) Nagy Ádám (2018): A táborozáspedagógia és helye a pedagógiai rendszertanban – A hidden extracurriculum körvonalai. Új Pedagógiai Szemle. 2018/5-6. 60–86.

9) Rezsőházy Rudolf (2006): Sociologie des valeurs. Paris: Armand Colin

10) Rokeach, Milton. (1979) [ed.]: Understanding human values: individual and societal. New York: Free Press

11) Schwartz, Shalom. H. (2005): Basic Human Values: Theory, Methods and Application. Interneten itt: http://dpms.csd.auth.gr/emplak/Schwartzpaper.pdf Utolsó letöltés: 2022.03.02.

12) Trencsényi László (2018) Hadiösvények és békepipa. Táborozástörténet 1919-től napjainkig. In Nagy Ádám [szerk.]: A komfortzónán is túl… Kecskemét, NJE–ISZT. 212–232.

Zsuzsanna Gősi: Hatékony-e az online oktatás a sportszervező képzésen

Keywords

felsőoktatás

online oktatás

sportszervező képzés

Covid-19

Absztrakt:

Az elmúlt két év oktatását nagymértében átalakította a hazánkban és világon jelen lévő Covid-19 járvány. Ezalatt az időszak alatt az oktatás részben vagy egészben online térbe tevődött át, ezáltal megváltoztak az ismeretátadás és számonkérés formái. A kényszer szülte megoldásnak egyaránt voltak negatív és pozitív hozadékai. Rebel egy 1968-as tanulmányban felhívta a figyelmet, hogy a távoktatásban is lehetőség van a tanulás rendszeres és irányított megszervezésre. Ehhez elengedhetetlen a tudatos megtervezése minden egyes tanórának.

A hallgatók körében primer kutatást végeztünk, melyben arra kerestük a választ, hogy mennyire tartották hatékonynak az eltérő formákat. A különböző feladattípusok közül hol valósult meg leginkább az ismeretátadás és a fejlesztés. A kérdőívet másod és harmadéves sportszervező szakos hallgatók töltötték ki. Összességében 62 választ elemeztünk. A hallgatói vélemények alapján az online szinkrón órák hatékonysága megelőzte az előre felvett videók és dokumentumként megosztott tananyagok alapján történő ismeret feldolgozást. Az interaktív óratartás jobban lekötötte a hallgatókat, és segítséget nyújtott a szociális kapcsolatok részleges fennmaradásában is. Az aszinkron forma esetében a rugalmas feldolgozási lehetőséget, illetve az időbeli kötetlenséget emelték ki legfőbb pozitívumnak. A hallgatók egyrésze éppen ebben az időszakban munkát vállalt, hiszen az online oktatás miatt könnyebb volt megoldani a „jelenlétet” a képzésben és a munkában egyidőben. A problémás terület a vélemények alapján a szakmai gyakorlat volt. A korlátozások miatt kevésbé tudott megvalósulni a valódi tapasztalat szerzés. Összességében az online oktatásnak jelentkezett néhány előnye, de a fiatalok hatékonyabbnak tartják a jelenléti képzést.

Dorottya Gazda: Drámapedagógiai módszerek eredményessége és a családi háttér összefüggései középiskolai tanulók körében

Keywords

drámapedagógia

dráma tagozat

középiskola

családi háttér

Absztrakt:

A diákoknak döntést kell hozniuk az érettségi után a továbbtanulásukat illetően. Ahhoz, hogy a számukra megfelelő szakot megtalálhassák, vagy irányt váltsanak, szükségük van önmaguk megismerésére, képességeik feltérképezésére. A folyamatos értelmi-érzelmi gyarapodás mellett számos eszköz és módszer áll a pedagógusok rendelkezésére, mellyel ennek a folyamatnak az eredményességét segíthetik. Hazánkban a drámapedagógia módszerét közel 50 éve ismerjük, ezáltal lehetőséggé vált, hogy a pedagógusok alkalmazzák a játékos tanítás e formáját. Dolgozatomat a drámajátékkal való tanulás köré építettem, melynek eredményességét a középiskolás diákok körében mértem.

Kvantitatív módon történt empirikus kutatásomban egy megyeszékhely három gimnáziumából 73 diákot kérdeztem meg kérdőíves formát alkalmazva. A diákok egy része dráma tagozaton tanul, másik része drámaszakkörre járt. Kutatásomban a diákok szemszögéből láttatom, milyen eredményei vannak az élményszerű, tapasztalati tanulásnak, és a játékon alapuló csoportban történő közös munka milyen hatással van önmagukra, társas kapcsolataikra, közösségükre. Továbbá, hogy ezen élmények összessége mennyiben tudja őket segíteni a továbbtanulással kapcsolatos döntésekben. Az eredményekből látható, hogy a családi kapcsolatok befolyással vannak a munkaformák megválasztására, ugyanakkor korosztályi sajátosság, hogy fokozott igényük van az egyéni munkára.

Vizsgálatom során arra a megállapításra jutottam, hogy a drámajáték iskolán kívüli hozzáadott értéket jelent a szociális kapcsolatokban, a könnyebb és magabiztosabb kommunikációban. A drámajátékos módszereket alkalmazó tanárok nyitottabbak a diákok felé, értékelésüket leggyakrabban szóban teszik meg, vagy pedig a közösen beszéli meg a történteket. A dráma tagozatosok leginkább a színészképzés előszobájának tekintik a tagozatot, és ez az előzetes szándék bizonytalanította el többüket: a kezdeti tervek ellenére rájöttek, mégsem szeretnének színházzal foglalkozni. A nem dráma tagozatosok elképzelései határozottabbak, de esetükben is több ember szeretne más irányba menni, mint amely tagozaton most tanul. Mindezen megállapítások mögött ott állhatnak drámajátékos órákon tapasztalt élmények.

Kutatásommal a játékos, tapasztalati tanulás fontosságára szeretném felhívni a figyelmet, alátámasztva ezt a diákok válaszaival, miszerint a drámapedagógiai módszerekkel való tanulás jelentős mértékben befolyásolta a személyes kompetenciatáruk fejlődését: hiszen a tantervek mélyén húzódnak olyan jellegű ismeretek is, melyeket a tananyaggal egy időben kell átadni gazdagítva gyermekek személyiségét, amelyet segít a drámapedagógia eszköztára.

Tünde Barabási and Gabriella Mária Stark: Az óvodapedagógusok szakmai fejlődésének és tanulásának jellemzői az otthonóvodáztatás ideje alatt

Keywords

kisebbségi óvodapedagógus

szakmai fejlődés

otthonóvodáztatás

Absztrakt:

2020 márciusát követő periódus az óvodapedagógusokat az óvodások digitális eszközhasználatra vonatkozó szemléletének és gyakorlatának újragondolására késztette, ami a szakmai fejlődés mozgatórugóját is jelentette egyben. A tudatos óvodapedagógusokat számtalan dilemma elé állította ez az időszak (mit is jelentsen az óvodás online „tanulása": mennyi időt töltsön a gyermek a digitális eszköz előtt, mivel töltse fel a képernyőhasználatot tartalmilag, miként tudja a korosztály pszichofiziológiai jellemzőivel és fejlesztési igényeivel összhangban kivitelezni magát az online oktatási gyakorlatot), és a hatékony otthonóvodáztatást biztosító döntések meghozatala szakmai tanulásra, önfejlesztésre késztette az érintetteket.

Vizsgálatunk elméleti fogódzóit a szakmai fejlődés és tanulás értelmezései képezik. Kiindulunk Postholm (2012) tanárok szakmai fejlődésének definiálásából. A vizsgált helyzet sajátosságaira való tekintettel elsősorban az informális tanulás megvalósítási lehetőségeit vizsgáljuk (Kopp, 2020), kihangsúlyozva azt, hogy járvány ideje alatt a szakmai tanulás és fejlődés a pedagógusok körében jelentősen megnövekedett (Agnello (2021), és ebben meghatározó volt az egymástól tanulás, illetve az együtt tanulás (B. Tier és Szegedi, 2020).

Célunk megvizsgálni, hogy az otthonóvodáztatás gyakorlatának kidolgozása milyen mértékben keretezhető szakmai fejlődésnek, tanulásnak. Az ankét módszerére épülő, több szálon futó, leíró, összefüggésfeltáró vizsgálatunk egyik szeletét mutatjuk be előadásunkban, az otthonóvodáztatás szakmai fejlődésre gyakorolt hatását. A vizsgálat eszközét saját készítésű kérdőív képezte. Hozzáférési mintavételi eljárással 403 romániai magyar óvodapedagógust vontunk be a vizsgálatba, az alapsokaság közel egyötödét elérve.

Az empirikus kutatásunk eredményei rávilágítanak arra, hogy az óvodapedagógusok legnagyobb hányada nyitott az újra és képes procedurális tudása megújítására. Eredményeink jelzik, hogy a vizsgált helyzetben a körülmények kényszere váltotta ki az önfejlesztést, szakmai tanulást. A vizsgálati adatokból faktorelemzés által kirajzolódott a szakmai fejlődés területei mentén a digitalizáció-, személy- és szakmaközpontú fejlődést tapasztaló pedagógusok csoportja. Ugyanakkor az is megmutatkozott, hogy ebben az időszakban nagyobb hangsúlyt kapott a kevésbé formalizált környezetben történő szakmai tanulás, annál is inkább, hogy a pedagógusok által igényelt és megtapasztalt szakmai támogatás minden dimenziójában erőteljes diszkrepancia mutatkozott. Értelmezésünk szerint ez kínált lehetőséget az alulról jövő innovációk (Kozma, Forray, 2021) kibontakozásának is.

Végkövetkeztetésünk azt igazolja, hogy Szivák és munkatársai (2019) által a pedagóguspálya elvárásaként meghatározott folyamatosan tanuló szakember képe érvényes és vonatkoztatható az óvodapedagógusok nagyrészére, akik nyitottsággal, problémamegoldó és megoldáscentrikus

attitűddel közelítettek az első látásra lehetetlennek tűnő feladathelyzet elé a járvány időszakában.

Agnello, E. (2021): How Professional Learning for Teachers Has Changed During the Pandemic. In Human Capital Management. URL:https://www.frontlineeducation.com/blog/supporting-professional-development-for-teachers-during-pandemic/ (2022.04.07)

Szivák Judit – Rónay Zoltán – Saád Judit – Fazekas Ágnes (2019): A pedagógusok szakmai fejlődését, tanulását meghatározó rendszerszabályozási környezet. Educatio 28 (4), pp. 829–837.http://epa.oszk.hu/01500/01551/00110/pdf/EPA01551_educatio_2019_04_829-837.pdf(2022.03 21)

Kopp Erika (2020):A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése és tanulása az oktatási rendszer szintjén. Neveléstudomány 2020/1, pp. 62-82.http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2020/nevelestudomany_2020_1_62-82.pdf(2022.03 21)

B. Tier Noémi, Szegedi Eszter (szerk.)(2018): Pedagógusok szerepe és szakmai fejlődése a 21. században. Tempus Közalapítvány, Budapest.https://tka.hu/docs/palyazatok/alma_a_fan_5.pdf (2022.03 20)

Forray Katalin, Kozma Tamás (2021): Közösségi tanulás járvány idején. Educatio 2021/3, pp. 36-49. URL:https://akjournals.com/view/journals/2063/30/1/article-p36.xml?fbclid=IwAR3y6CWtD8jSy2In461za9agbj4IHzBn_Em74rd3MOslnSgj90D9BNC5K5c

Postholm, M.B. (2012) Teachers’ professional development: a theoretical review. Educational Research, 54:4, 405-429. URL:(PDF) Teachers' professional development: A theoretical review (researchgate.net) (2022.04.07)

Márta Fekete: Állampolgári ismeretek fejlesztésének lehetőségei a büntetés-végrehajtási intézetekben

Keywords

büntetés-végrehajtás

oktatás

készségfejlesztés

reintegráció

nemzetközi színtér

Absztrakt:

Az oktatásnak a reintegrációra gyakorolt hatása megkérdőjelezhetetlen a büntetés-végrehajtási intézetekben (pl.: Csukai, 2014; Czenczer, 2008; Ranga-Vörös, 2018; Ruzsonyi, 1997, 2011).

A formális oktatáshoz kapcsolódó képzések mellett a társadalomba való visszailleszkedés szempontjait figyelembe véve azonban egyre inkább előtérbe kerül a tágabb értelemben vett oktatás alkalmazása, mint például kompetencia-alapú, készségfejlesztő, művészeti- vagy vallási tevékenységet és ismeretet magukba foglaló képzések hosszútávú haszna (Clark, 2016; Dammer, 2002; Miklósi, 2016; Vacca, 2004). Ezekben az egymás mellé rendeltség ráadásul sokkal nagyobb mértékben tud megvalósulni, így az oktatási cél is könnyebben elérhető (Csáki-Mészáros, 2003). A kompetencia-alapú képzések egy kisebb szegmensét jelentik az állampolgári ismereteket, ezen belül is a sokféleség felismerését, előítélet-mentességet, önismeretet és önértékelést célzó nevelési programok (Mendel-Reyes, 1998; Milligen et al, 2003; Niens et al, 2013).

Előadásomban az állampolgári nevelést támogató 21 francia, német, spanyol, török és magyar program elemzését mutatom be. Az elemzési szempontoknál megjelennek a tartalomra, a módszertanra, a programot tartó szakemberekre vonatkozó információk. Elmondható, hogy az általunk vizsgált programok elsősorban a társadalomba történő visszailleszkedés során a sokféleségre és a békés együttélésre készítenek fel olyan készségek oktatásának segítségével, mint kommunikációs kompetencia, dühkezelés és önkontroll, egymás megértése és aktív hallgatás, konfliktuskezelés. Az elemzésben igyekeztük feltárni az adott program oktatási formáját, módszertanát, az oktatási célt, a képzést elvégző és azt elhagyó fogvatartottak arányát.

Magdolna Benke: Empowerment és társadalmi innováció

Keywords

felhatalmazás

innováció

képessé tétel

Absztrakt:

Az empowerment fogalma a kezdeti vallási értelmezéstől messze utat járt be, mire kiterjedt a politikai részvételre, az alulreprezentált csoportok hatalmának megerősítésére, a döntéshozásban való részvételre, a felelősségvállalásra és az elköteleződésre is (Bartunek & Spreitzer, 2006; Blanchard et al.2007; Dobák, 2013). A felhatalmazásnak az emberi erőforrás menedzsment által történő alkalmazásával kapcsolatban az utóbbi években erősödtek az olyan kritikai irányzatok, amelyek a felhatalmazást a hatalom által alkalmazott manipulatív eszköznek tekintik, amely eltereli a figyelmet a lényegi társadalmi ellentmondásokról, és a felhatalmazást csak a legképzettebb csoportok számára biztosítja (Andó, 2011; Csillag, 2012). A regionális fejlesztés ugyanakkor folyamatosan próbálkozik a legszélesebb társadalmi csoportok bevonásával a döntéshozatalba (Benke, 2020). A rendszerváltás utáni időszakot vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy mind a hatalom, mind a civil szféra keresi a helyét, a feladatmegosztás újszerű lehetőségeit, formáit. A demokratikus hagyományok hiánya, és a társadalom ehhez való megengedő, elfogadó viszonyulása ugyanakkor nem teremt kedvező feltételeket a valóban alulról épülő társadalmi innovációknak (Mihály, 2021). A gyenge „valódi" civil szféra mellett, annak mintegy pótlására létrejött a felülről indított „civil" intézmények hálózata. Ez a jelenség ugyanakkor megnehezíti a hatalom és a hatalommegosztás természetének felismerését, és eltereli a figyelmet a felhatalmazás, a képessé tétel, az empowerment széleskörű alkalmazása kérdésének fontosságáról. Lényeges mögöttes kérdés, hogy véletlen módon, vagy a társadalmi fejlődés eredményeképpen születik-e meg egy helyi innováció. Megvizsgálom az EU-s csatlakozás óta eltelt időszak meghatározó regionális politikai döntéseinek hazai hatását abból a szempontból, hogy mennyire tudták sikeresen vagy sikertelenül alkalmazni a felhatalmazás, az empowerment politikáját (Kukorelli, 2016; Benke, 2020). Rámutatok, hogy a legfrissebb próbálkozások nyitnak a „képessé tétel" megközelítés felé, ami szintén azt látszik igazolni, hogy a felhatalmazás önmagában csak szükséges, de nem elégséges feltétel és eszköz a társadalmi innováció létrejöttének és fennmaradásának folyamatában (Bajmócy et al., 2017; Benke, 2020).

A kutatás módszere szakirodalom feldolgozás.

Felhasznált irodalom:

Andó, I. (2011). Úton a felhatalmazás felé. Doktori értekezés. BME.

Bajmócy, Z. ; Gébert, J. & Málovics, Gy. (2017). Helyi gazdaságfejlesztés a képességszemlélet alapján, JATEPress Szeged

Bartunek, J. M., Spreitzer, G. M. (2006), „The Intredisciplinary Career of a Popular Construct Used in Management, Empowerment in the Late 20th Century", Journal of Management Inquiry, 15 3, pp.255-73

Benke, M. (2020). A tanulórégió. Kihívás és lehetőség. Doktori értekezés. Debreceni Egyetem.

Blanchard, K., Carlos, J. P., Randolph, A. (2007), Empowerment, A felelősség hatalma, Budapest, Edge 200 Kiadó

Csermely P. (2005), A rejtett hálózatok ereje, Budapest, Vince Kiadó

Csillag, S. (2012). Az emberi erőforrás menedzsment mint morális útvesztő. Etikai kérdések az emberi erőforrás menedzsment tevékenységben. PhD, Corvinus

Dobák, M. (Szerk.) (2013). Tanulmányok a magyar menedzsmenttudomány 20. századi történetéről. L'Harmattan, Budapest. http://real.mtak.hu/25664/1/menedzsment%2005%2014.pdf

Mihály, M. (2021). „Autonomy and Empowerment: Social and Solidarity Economy Initiatives and Local Development in Peripheralised Areas of Germany

Szörényiné Kukorelli, I. 2016). Az innováció szerepe a falvak életében

Szilvia Lakatos: Romani nyelvi műhely bemutatása

Keywords

romani nyelv

romani nyelvi műhely

kiadványok

Absztrakt:

Előadásomban szeretném bemutatni a Romani nyelvi műhelyt és annak kiadványait. A PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszéke 2012-ben létrehozta a Romológiai Kutatóközpontot, melynek része a Romani és a Beás nyelvi műhely. A nyelvi műhelyek létrehozásának célja, azoknak a korpusztervezési feladatoknak az elvégzése, amelyek során e nyelvek alkalmassá válnak a pontos és árnyalt kifejezésre, a nyelvtervezési, nyelvújítási stratégiák meghatározása egy egységes norma, egyfajta nyelvi állandóság kialakulása érdekében a helyesírás, a nyelvtani és kiejtési szabályok területén egyaránt. További cél, a romani és a beás nyelvek tudatos és szándékos alakítása, a szókincs-

gazdagítási, -bővítési módok eldöntése. (Orsós, 2012) A műhely a romani nyelvvel foglalkozó szakemberek számára lehetőséget teremt a magyarországi romani nyelv nyelvfejlesztésének időszerű kérdéseinek megvitatására, illetve munkásságuk bemutatására. A Romani nyelvi műhely egyik legaktuálisabb feladata az oktatási segédanyagok feltérképezése, ezt követően azok megalkotása és megismertetése az érdeklődőkkel. A műhely további feladatai között szerepel a szakmai hálózat bővítése, nyelvvizsgaközpont létrehozása, országos dialektus vizsgálat lebonyolítása, módszertani képzések megvalósítása. A nyelvi műhely hosszú távú célja, a romani nyelv sztenderdizációjának megalkotása és a romani nyelvtanár képzés elindítása. (Lakatos, 2012)

Heltai János Imre 2015. A romani és a beás nyelvi tervezés lehetőségei és kihívásai Magyarországon, Regio: Kisebbség Kultúra Politika Társadalom 25-57.

Lakatos Szilvia 2010. A romani (lovári) nyelv oktatásának helyzete. Kozma Tamás–Perjés István szerk., Új kutatások a neveléstudományokban. Többnyelvűség és multikulturalitás. Budapest: Aula Kiadó, 104-109.

Lakatos Szilvia 2012. A romani nyelv közösségi használatának és közoktatási helyzetének vizsgálata Magyarországon Doktori (PhD) értekezés

Orsós Anna 2012. A Romológiai Kutatóközpont megalakulása. Kézirat

Judit Bognárné Kocsis: Gondolkodásra nevelés az Értékközvetítő és Képességfejlesztő Programban

Keywords

gondolkodásra nevelés

Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program (ÉKP)

Zsolnai József

Absztrakt:

Zsolnai József értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógiájában a gondolkodásra nevelés témaköre egyértelműen tetten érhető. Vizsgálatom alapját a megnevezett programban a gondolkodás operatív különbségei szerinti faktorok elemzése jelenti. Álláspontom szerint a következő kategóriák sorolhatók ide: kritikai, kreatív és problémamegoldó elmélkedés. Zsolnai a pedagógiájában mindegyik típus fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetett. Mindezek mellett bevezette a tudománypedagógiai gondolkodásmód fogalmát is. Célkitűzése volt a tudománypedagógiai gondolkodásmódra nevelés mind a tanulók, mind a tanárok körében.

Kutatásomban az alábbi kérdésekre keresem a választ: Miként jelenik meg Zsolnai pedagógiájában a kritikai, a kreatív és a problémamegoldó gondolkodás? E kategóriák mellett miben más a tudománypedagógiai gondolkodásmód és miért van szükség annak elsajátítására? Milyen elvárásokat támaszt Zsolnai József a tanulók és milyeneket a pedagógusok elé a vizsgált témakör tekintetében?

A kutatás célja, hogy felhívjam a figyelmet az Értékközvetítő és Képességfejlesztő Program (ÉKP) jelentőségére, érdemeire, fókuszban a gondolkodásra neveléssel.

Kijelenthetjük, Zsolnai (1995) koncepciója teljesen új szemléletű a hazai neveléstudományban, hiszen az elméleti és a gyakorlati gondolkodást egyaránt hangsúlyozta a professzionális működés szorgalmazása mellett. Kutatásait, fejlesztéseit és innovációját többek között az alábbi elvek mentén építette fel: problémaorientáltság, filozófiai alapozás, inter- és multidiszciplináris szemléletmód, hipotézisek felállítása és ellenőrzése, individuálpedagógiai szemléletmód, pedagógiai mérések és a pedagógia gyakorlatában való aktív részvétel. Nézetét mind a tanulóra, mind a tanárra vonatkozóan érvényesnek tartotta.

A kutatás alapját az elsődleges források értelmező és a szintetizáló elemzése adja. A kutatás aktuális és jelentős, hiszen Zsolnai (2010) a gondolkodásra nevelés egyedülálló szintézisét dolgozta ki. Meggyőződésem, hogy Zsolnai József pedagógiája - tudományos munkássága ellenére -nem kellő mértékben és súllyal van jelen a hazai neveléstudományban. A kutatás segíti a gondolkodásra nevelés, a személyiségformálás iránt érdeklődőket a témakör elmélyülésében.

Irodalom:

Zsolnai József – Zsolnai László (1987): Mi a baj a pedagógiával? Tankönyvkiadó. Budapest

Zsolnai József (1995): Az Értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógia. ÉKP-Központ – Holnap Kkt. – Tárogató Bt. Budapest

Zsolnai József (2010): Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba. Pannon Egyetem Neveléstudományi Intézet Pedagógiai Oktató- és Kutatóközpont. Pápa

Magdolna Rébay: A Tiszántúli Református Egyházkerület oktatáspolitikája az 1930-as évek második felétől a világháború végéig

Keywords

református

Tiszántúl

oktatáspolitika

Horthy-korszak

Absztrakt:

Kutatásunkban a Horthy-korszak református oktatáspolitikáját elemezzük egyházkerületi jegyzőkönyvek alapján. Ezek szisztematikus feltárására eddig még nem vállalkoztak ugyanis, bár alapvető írások születtek a témában (pl. Hörcsik, 1983; Pornói, 1995). S többen vizsgálták az egyház és az állam kapcsolatát az oktatáspolitikai arénában, és megállapították az állam fokozatos térnyerését (vö. Nagy, 2000, 2011; Szabó, 2010).

A református egyház önkormányzati rendszerének köszönhetően az egyházkerületek fontos ágensei maradtak a központi szervek (Egyetemes Konvent, Zsinat) mellett a református oktatáspolitikának, az országos szintű döntések is a bevonásukkal születtek. Érdemes tehát a regionális sajátosságokra is rámutatni. A folyamatok megértéséhez ezért szükségesnek láttunk egy mind a négy egyházkerületre kiterjedő kutatás lebonyolítását. A tiszántúli egyházkerület esetén az 1920 és 1935 közötti időszak már elemzésre került, a jelen vizsgálat ennek folytatása. Kérdéseink: 1. Hogyan reagált az egyházkerület az állami oktatáspolitika törekvéseire, intézkedéseire; 2. Milyen oktatáspolitikai irányelveket fogalmazott meg ő maga; 3. Milyen lépéseket tett az iskolái megerősítése, az oktatás színvonala javításának/stabilizálásának érdekében; 4. Az iskolai vallásoktatás terén milyen változások születtek.

Forrásaink az egyházkerületi közgyűlési jegyzőkönyvek voltak. (Ezek digitalizálásra még nem kerültek.) Kvalitatív dokumentumelemzés módszerével a vizsgált időszak valamennyi jegyzőkönyve minden releváns pontját feldolgoztuk: a püspöki beszámolóktól kezdve a népiskolai és középiskolai előadók jelentéséig, hogy csak néhány példát említsünk. A hatalmas szövegkorpuszban próbáltuk a hangsúlyokat megtalálni.

Eredményeink alapján a tiszántúli egyházkerület identitásával ellentétesnek érezte az iskolák feladását, ezért erre csak az egyházközség anyagi végkimerülése esetén került sor. Az oktatási autonómia védelme, a református karakter óvása központi kérdéssé vált a korszakban. A nagy nehézségekkel fenntartott iskoláknak Révész Imre püspök szavaival (1938) „igehirdető és bizonyságtevő” feladatot kellett ellátniuk. Az áldozatoknak akkor van tehát csak értelme – hangoztatták, ha az iskola a küldetésének megfelel. Szorgalmazták ezért református népiskolai tanterv kibocsátását. Előtérbe került továbbá a vallásoktatás kérdése: a módszertani megújulás érdekében valláspedagógiai konferenciák kerültek megrendezésre. A középfokon az egyház – a népiskolánál – sikeresebben tudta érdekeit érvényesíteni: például az 1934-es és az 1938-as törvény végrehajtása során is. Új intézmény alapítására is volt továbbá ereje (szeghalmi mezőgazdasági középiskola, 1942). Az iskolahálózat bővülését hozta a partiumi és észak-erdélyi területek visszacsatolása is, hiszen olyan református iskolaközpontok kerültek vissza,

mint Szatmárnémeti, Nagyvárad és Máramarossziget. Ezekben az állam és az egyház összefogásával korábban megszűnt intézmények újra megnyitották kapuikat. Az egyházkerület területén így a református középszintű iskolák széles választéka volt elérhető: polgári (leány)iskola, tanító(nő)képző és (leány)gimnázium.

Hivatkozott források

HÖRCSIK Richárd (1983): Református iskola és nevelés. In BARTHA Tibor – MAKKAI László (főszerk.): Tanulmányok a Magyarországi Református Egyház történetéből 1867–1978. (Studia et Acta Ecclesiastica V.) Budapest, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának Sajtóosztálya, 299–311.

NAGY Péter Tibor (2000): Járszalag és aréna. Egyház és az állam az oktatáspolitika

erőterében a 19. és a 20. századi Magyarországon. Budapest, Új Mandátum.

NAGY Péter Tibor (2011): A növekvő állam árnyékában. Oktatás, politika 1867–1945.

Budapest, Gondolat.

PORNÓI Imre (1995): A nyolcosztályos népiskola és a református egyház. Protestáns Szemle, LVII. (IV. új) évf. 2. sz., 91–107.

SZABÓ Ildikó (2010): Az egyházak közreműködése a nemzeti identitás formálásában a

Horthy-korszakban. Iskolakultúra XX. évf. 2. sz. 33–52.

Andrea Homoki and Zsolt Soós: Homoki Andrea – Soós Zsolt: Új keretrendszer a gyakorlatorientált szociális munkás képzésben

Keywords

oktatási innováció

duális képzési curriculum

új gyakorlatszervezési keretek

tapasztalati tanulás

Absztrakt:

A duális típusú képzés szociális munka területére való bevezetését jelentős szakmai viták kísérték. A Magyarországi Szociális Szakemberek Képzéséért Egyesület (Iskolaszövetség) vezetősége állásfoglalásában (2015) ellenezte a „ […] humán és a segítő szakmáktól távol álló […]" képzési forma honi adaptálását. A Károli Gáspár Református Egyetem és az Iskolaszövetség „Helyi tudásokkal felvértezve. Kutatások és innovatív gyakorlatok a szociális munkában" című, 2015-ben megtartott konferenciáján is jelentős vita zajlott a képzésforma előnyeiről és veszélyeiről. A szociális felsőoktatásban dolgozó szakemberek egy része (Héderné Berta, 2015; Hegyesi, 2015) – összhangban az Iskolaszövetség állásfoglalásával - a szociális munkás képzés generalista jellegének sérülésétől, a hallgatók túlterhelésétől tartott. A témában előadást tartó egyetemi oktató (Soós 2015) a képzéstípus bevezetésében a lehetséges veszélyek mellett, kellő körültekintéssel végrehajtott megvalósítás esetén, jelentős lehetőségeket látott, különösen a képzési vonzerő növelése, a gyakran hátrányos helyzetű hallgatók megsegítése és a hallgatói tapasztalatszerzés növelése tekintetében. Ezen új keretrendszer bevezethetősége vonatkozásában a Szegedi Tudományegyetem Egészségügyi és Szociális Kara Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszékének átfogó vizsgálata arra jutott, hogy bizonyos feltételek teljesülése esetén a bevezetés előnyei jelentősebbek lehetnek a veszélyeknél (Mihalka 2017). Az új képzési forma a 2019/2020. tanévtől elérhető a budapesti és a dél-alföldi képzőintézményekben. Előadásunkban a duális képzés szociális munka területén való bevezetésének elvi előnyeit és veszélyeit vesszük sorra oktatásszervezési és tanulásmódszertani (Kispéter-Sövényházy 2008, Lakner 2009, Kozma és mtsai 2015, Soós 2017, Homoki 2019) szempontok ismertetésével. A prezentáció során bemutatjuk az egyetemi képzés duális képzési curriculumának fejlesztési hátterét és folyamatait, melyeknél az oktatási és gyakorlati intézmények aktorai kiemelkedő szerepet játszottak. A humán segítés területén megvalósított oktatási innováció fejlesztő hatását, eredményességét a duális képzésbe bekapcsolódott hallgatókkal és mentoraikkal készített fókuszcsoportos interjúk, valamint a szociális ellátórendszer és a felsőoktatás vezetői körében folytatott mélyinterjús kutatási eredményeink elemzésével igazoljuk.

Tibor Darvai: Narratívák, oktatástörténet, rendszer(változások) – szocialista neveléstudósok visszaemlékezései

Keywords

narratívák

szocialista neveléstudósok

Kádár-korszak

Rákosi-korszak

Absztrakt:

A szocialista pedagógia magyarországi megjelenésének 20 éves évfordulója alkalmából hét szocialista neveléstudós visszaemlékezése (Ágoston György, Jausz Béla, Kiss Árpád, Nagy Sándor, Földes Éva, Hermann Alice és Kelemen László) jelent meg „Életemről, munkámról" címmel 1963 és 1965 között a Pedagógiai Szemle hasábjain. Kutatásunk legfőbb célja, hogy e sajátos forráscsoport segítségével felderítsük és jobban megismerjük diszciplínánk múltját, valamint, hogy kibővítsük a szocialista korszak neveléstudományáról, pedagógiájáról szóló releváns szakirodalmat.

Jelen vizsgálatunkban e hét visszaemlékezés közül kettőt, Nagy Sándor és Jausz Béla narratíváit elemezzük és vetjük össze a hetvenes és a kilencvenes években megjelent Pedagógiai lexikonok (Nagy 1976-1979; Báthory-Falus 1997) e két szocialista neveléstudósról szóló szócikkeivel. Kutatásunkban egyfelől azt elemezzük, hogy a gyorsan változó politikai-oktatáspolitikai ciklusok hogyan jelentek meg a szocialista neveléstudósok visszaemlékezéseiben, legyen szó akár az 1945, akár az 1945 utáni korszakról. Másfelől a visszaemlékezések és a Pedagógiai Lexikonok szócikkei közötti különbségeket vizsgáljuk, és azt, hogy a források közötti különbségek milyen okokra vezethetők vissza, szakmai, vagy nem szakmai okokra.

Kutatásunk forrása a Pedagógiai Szemle 1963 és 1965 közötti lapszámai, ahol is a magyar szocialista neveléstudósok visszaemlékezései megjelentek. Forrásként használjuk a hetvenes évek közepén, illetve a kilencvenes évek második felében megjelent Pedagógiai Lexikonokat is. Hiszen összevetjük a visszaemlékező neveléstudósok életút narratíváit a Pedagógiai Lexikonokban szereplő életrajzi szócikkekkel.

Kutatásunk értelmezési keretét az oktatástörténetre alkalmazott politikatudomány – röviden politológiai – megközelítési mód adja (Nagy 1997, Sáska 2018). E keretrendszeren belül az autobiográfiákra narratívaként tekintünk, ezért a narratív megközelítést is felhasználjuk (Hoshmand 2005; László, 2008; Tamura, 2011.). Ugyanakkor kutatásunk egyben elitszociológiai (Nagy 2013) és értelmiségtörténeti (Kiss-Trencsényi-Hudra 2021) szállal is rendelkezik.

Eredményeink szerint a (nemcsak) a két elemzett szocialista neveléstudós (Jausz Béla, Nagy Sándor) visszaemlékezésében található meg a politikai és oktatáspolitikai változásokról szóló reflexió, szóljon az a narratíva akár Horthy-, akár a Rákosi-, vagy a Kádár-korszakról. Azonban mivel e narratívák a hatvanas évek elején keletkeztek, ezért erősen megjelenik bennük a fokozatosan konszolidálódó Kádár-korszak „rendszerjellemzői", így például az ötvenes évek

eleji szakasz – oktatásügyének – opponálása, vagy az elhallgatás mozzanata a politikailag érzékeny témák esetében – például az 1956-os forradalom kapcsán. Ugyanakkor releváns distinkciók tapasztalhatók a visszaemlékezések és a pedagógiai lexikonok szócikkei között, melyek okai nem a különböző politikai rendszerek jellemzőiben keresendők, hanem a neveléstudományi szakmán belüli hierarchiában, presztízsrendszerben. Ennek egyik szimptómáját látjuk abban, hogy a (szocialista) neveléstudósokról készített szócikkekben „elfejtődik" a főiskolai tanulmányokról referáló mozzanat, szemben az egyetemi szállal, amely minden esetben megtalálható a lexikonokban.

Szakirodalom:

Báthory Z. – Falus I. (1997). Pedagógiai Lexikon. Keraban, Budapest.

Hoshmand, L. T. (2005). Narratology, cultural psychology, and counseling research. Journal of Counseling Psychology, 52, 2, 178–186.

Kiss E., Trencsényi L., Hudra Á. (2021). Abszolút pedagógusok. Új szempontok a XX. század értelmiségtörténet kutatásához. Létra Alapítvány: Budapest.

László J. (2008): Narratív pszichológia. Pszichológia, 28, 4. 301-317.

Nagy, P. T. (1997). Neveléstörténeti előadások: előadások a nevelés társadalomtörténetéből. Kodolányi János Főiskola–Oktatáskutató Intézet, Székesfehérvár, Budapest.

Nagy, P. T. (2013). Elitszociológia és neveléstörténet-írás. Neveléstudomány. 1. 3. 40-59.

Nagy S. (1976-179). Pedagógiai lexikon. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Sáska, G. (2018). Igény az igazság monopóliumára. A politikai és világnézeti marxizmus-leninizmus a sztálini kor pedagógia tudományában. Pedagógiatörténeti Szemle. 4. 1–2. sz. 1–52.

Tamura, E. (2011). Narrative History and Theory. History of Education Quarterly. 51. 150-157. 10.1111/j.1748-5959.2011.00327.x.

Renáta Bernhardt: Pedagogical procedures and reflections in the focus of prospective teachers' teaching practice

Keywords

prospective teachers

pedagogical procedure

self-reflecion

teaching practice

Absztrakt:

The statement of the problem focuses on the pedagogical and methodological success, career orientation awareness and pedagogical reflection of primary school student teachers, mainly in the light of their teaching practices.

According to the theoretical literature (Ghaye, 2011; Falus, 2004), the increase in theoretical knowledge does not induce changes in pedagogical practice, and genuine self-reflection is also the result of a developmental process (Schön, 1983; Szivák, 2002). To develop students' pedagogical culture and competences, we need to take their views into account. According to Ghaye (2011), the less experience and the less confidence a teacher has, the less able he or she is to analyse the situation rationally. The novice teachers are characterised by a self-centred mindset and thus focuses on the success of teaching activities. According to the Korthagen model (2004), the content and views acquired in training that appear only as theoretical knowledge in the minds of teacher candidates are ineffective because the student teachers do not believe in them and they will not appear in their own teaching practice (Korthagen, 2004).

Based on the mentioned theoretical issues, it is a fact that prospective teachers go through a continuous development until they reach practical success and self-reflection, but it is not possible to define a specific time limit for this process, since every teacher's life path is affected differently.

In my empirical research, I focused on investigating the pedagogical successes and strengths of the graduate students teachers (4th grade) in the teaching practice, as well as the difficulties they experience and their awareness of self-reflexivity. My hypothesis is that teacher candidates' awareness of pedagogical procedures is not fully developed in practice (H1). Furthermore, I assume that they are not in possession of the main elements of the tools as reflective teachers need to own. The proof of these assumptions is explicitly in the light of their practical training

The present research was preceded by a national study involving students of all teacher training colleges in Hungary (N=80), using interview, questionnaire, time observation and metaphor analysis as the research methods (Kriegel, 2016).

The present research is a quantitative research for which the aforementioned questionnaire (Kriegel, 2016) was adapted. The research can be considered a preliminary study for a subsequent larger-scale study, therefore the results reflect institutional data.

My research sample consists of full-time and part-time - primary school - student teachers (N=46) of the Eszterházy Károly Catholic University. The specility of the research procedure and period is that 4th grade student teachers had to do their teaching practices before, during and after Covid-19 Pandemic. According to the research results, 73% of the students feel that they can react competently to a given educational situation. Their successful responses to pedagogical situations mainly concern the transfer of knowledge, understanding and handling children with special needs. Differentiation and discipline of children are more difficult to put into practice. Their motivation for the course does not show an increase, in some cases rather a decrease. Most students perceive an improvement in their decision-making skill (N=36), constructive situation management, creative conflict solving skills, but also in their attention-splitting skills, some language use activities, organisational skills, situational awareness and analytical skills (N=31). When analysing the data, the hypotheses seem to be confirmed, but the teacher candidates do not yet have a full knowledge of professional pedagogy. Teacher candidates' methodological preparation is incomplete, and in some cases flawed, but due to their immature self-reflection, these shortcomings and flaws can only be identified and corrected in the course of subsequent pedagogical experience.

References:

Falus Iván 2004. A pedagógussá válás folyamata. Educatio 2004/3.: 359-374.

Ghaye, Tony 2011. Teaching and learning through reflective practice. Routledge. London.

Hunya Márta 2014. Reflektív pedagógus – reflektív gyakorlat. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet. Budapest

Korthagen, Fred A. J. 2004. In Search of the Essence of a Good Teacher: Towards a More Holistic Approach in Teacher Education. Teaching and Teacher Education 20 (1): 77–98.

Kriegel Zsófia 2016. A tanítójelöltek önreflexiója módszertani tudatosságuk tükrében. Tudományos Diákköri Dolgozat. Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus. Jászberény

Schön, Donald Alan 1983. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. Temple Smith. London

Szivák Judit 2002. A pedagógusok gondolkozásának kutatási módszerei. Műszaki Könyvkiadó. Budapest

Balázs Fajt and Bánhegyi Mátyás: Helyzetkép a tanulói autonómiáról a digitális oktatás idején: hallgatói célkijelölést befolyásoló tényezők

Keywords

COVID-19

digitális oktatás

egyetemi hallgatók

tanulói autonómia

Absztrakt:

2020 tavaszán a COVID-19 járvány első hulláma miatt szükségessé vált kényszer-távoktatás hatására a hallgatók társaikkal és oktatóikkal is kevesebb interakciót folytattak és még ez sem a már jól ismert kommunikációs csatornákon történt. Emiatt a hallgatók tanulmányi kötelezettségeik teljesítése és tanulásuk megszervezése terén bizonyos fokig magukra maradtak. Előadásunk célja, hogy egy 2020 tavaszán készült, nagymintás kérdőíves felmérés (N=982) eredményét bemutassa: a kutatásban arra kerestük a választ, hogy ezen időszak alatt az egyetemi hallgatók mennyire sikeresen tudtak megfelelni az autonómia jelentette kihívásoknak és megszervezni saját tanulásukat. Az előadás első felében felvázoljuk, hogy hogyan zajlott le intézményünkben a COVID-19 első hulláma által kiváltott, kényszerű digitális átállás. Ezután a tanulói autonómiához kapcsolódóan elméleti háttéráttekintést adunk, majd bemutatjuk Tassinari (2012, 2015) tanulói autonómiát leíró, dinamikus modelljét, melyet vizsgálatunkhoz elméleti kiindulópontként használtuk. Az előadás második felében kvantitatív adatainkat elemezzük és az ehhez tartozó eredményeket mutatjuk be. Az elemzésbe bevont skáláink megbízhatóságának ellenőrzése után statisztikai elemzéseket végeztünk. Az elemzés során korrelációs, valamint regresszióelemzés segítségével igyekeztünk feltárni, hogy a COVID-19 első hulláma idején milyen tényezők voltak hatással a tanulói autonómiára. A vizsgálat eredményei alapján megállapítottuk, hogy a vizsgált hallgatók autonóm tanulási viselkedését és az ehhez kapcsolódó hallgatói célkijelöléseket számos tényező határozza meg: a célkijelölésre hatással van, hogy a hallgatók mennyire tudták megszervezni a saját tanulásukat, az otthoni környezetben hogyan tudták biztosítani a megfelelő tanulási feltételeket, mennyire érezték hatékonynak az online, digitális oktatást, illetve hogy milyen mértékben kértek segítséget oktatójuktól.

Tassinari M. G. (2012). Evaluating learner autonomy: A dynamic model with descriptors. Studies in Self-Access Learning Journal, 3(1), 24–40.

Tassinari M. G. (2015). Assessing learner autonomy: A dynamic model. In C. J. Everhard & L. Murphy (Eds.), Assessment and autonomy in language learning (pp. 64–88). Palgrave Macmillan. 10.1057/9781137414380_4

Natália Jakab: BuborÉK – Digitális esélyteremtés lehetőségei és akadályai

Keywords

digitális oktatás

hátrányos helyzet

buborék hatás

filter bubble

esélyteremtés

Absztrakt:

A szociális különbségek szoros összefüggést mutatnak a digitális kompetenciákkal. Az online oktatás során a diákok szociális különbségei hangsúlyosabbakká váltak. Írásomban két problémát mutatok be abban a tekintetben, hogyan próbál alkalmazkodni a jelen kor digitális kihívásainak egy olyan gimnázium, ahol a diákok körülbelül 60%-a hátrányos helyzetű, továbbá, hogy miképpen hathat a hátrányos helyeztű diákokra az a megfigyelési szempont, amely feltételezi az interneten jelen lévő úgynevezett filter bubble-t. A jelenségről Pariser 2011-ben tartott népszerű előadást. Sunstein azt mondja, hogy a social médiának köszönhetően az emberek főképp olyan csoportokba csatlakoznak, amelyek saját értékrendjüknek megfelelőek, de ezzel el is zárkózhatnak olyan információktól, amelyek megkérdőjelezhetik ezeket a nézeteket.

Krisztina Sebestyén: Különböző középiskola-választási motivációval rendelkező tanulók nyelvkönyvértékelésének vizsgálata

Keywords

középiskola-választási klaszterek

idegen nyelv

tankönyvértékelés

Absztrakt:

A nyelvtanulót belső és külső motivációs tényezők befolyásolják az idegennyelv-tanulás folyamatában. Kutatások szerint (például Surkamp 2010; Józsa et al. 2020) az egyén iskolával kapcsolatos belső motivációja az életkor előrehaladtával egyre csökken, s ennek helyét egyre inkább a külső motiváció – jutalom, osztályzat, különböző vizsgák, továbbtanulási szándékok – veszi át. A sikeres nyelvtanulás különböző taneszközök, például a tankönyvek támogathatják, mert a tanulók érdeklődésének felkeltésével hatékonyabb tanulást eredményezhetnek (Sebestyén 2019). A tankönyvkutatásra vonatkozó szakirodalomban a tankönyvek értékelésével kapcsolatban általában a kutatók vagy a nyelvtanárok véleménye jelenik meg (Middeke 2014, Bikics – Kegyes 2016 stb.), és kevesebb példát találunk a tanulók értékelésére (például Sebestyén 2013). Ezért előadásunkban különböző középiskolaválasztási motivációval rendelkező tanulók idegen nyelv tankönyveinek értékelését ismertetjük a tanult idegen nyelv, és iskolai jellemzők figyelembevételével. Bár a tankönyveket a tanárok választják, de a tanulók számára is munkaeszköz a nyelvtanulási folyamatban, ezért tartjuk fontosnak megvizsgálni a tankönyvekről alkotott véleményüket.

Vizsgálatunk a „Némettanulás, illetve -tanítás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében" (2018-2019) című adatbázisban (890 tanuló) SPSS programmal történt, melynek során két- és háromdimenziós ANOVA elemzést végeztünk. A tanulók csoportosítása pedig klaszteranalízissel történt. Hipotéziseink szerint (1) különböző tanulói csoportok további terveik függvényében eltérően értékelik a tankönyveiket; (2) a németesek és az angolosok egyformán magasra értékelik a tankönyveiket; (3) a gimnazisták magasabbra értékelik a tankönyveket.

Eredményeink szerint a különböző tanulói csoportok tankönyvértékelései között különbség fedezhető fel, s az eltérések összefüggésben vannak a tanulói csoportok tanulmányokra vonatkozó jellemzőivel. Az angolosok szinte mindig magasabbra értékelik a tankönyveiket a németesek átlagaihoz képest, melynek hátterében véleményünk szerint a tantárgyi kedveltség állhat. A gimnazisták és szakgimnazisták között nem mutatható ki egyértelmű különbség egyik képzéstípusban résztvevők javára sem. Eredményeink hasznosak lehetnek további kutatások végzéséhez, melyekben a tanulói jellemzőkre, valamint a tantárgyi kedveltségre fókuszálva további eredmények születhetnek a tanulók tankönyvértékeléseivel kapcsolatban, amik pedig a tanulók számára motiváló tankönyvek összeállításához járulhatnak hozzá.

Hivatkozott irodalom:

Bikics Gabriella – Kegyes Erika (2016): DIGIDEUTSCH – Német nyelvű digitális tananyag általános iskolások számára. In: Képzés és Gyakorlat. Training & Practice, 14(3-4): 93-110.

Józsa Krisztián – D. Molnár Éva – Zsolnai Anikó (2020): Az iskola affektív és szociális jelenségvilágának kutatása. In: Magyar Tudomány, 181(1): 47-55.

Middeke, Annegret (2014): Landeskunde in berufsvorbereitenden DaF-Lehrmaterialien – am Beispiel von Informatik, Maschinenbau und Tourismus für profilierte Gymnasien und (Fach-)Hochschulen in Bulgarien. In: Tichy, Ellen – Ilse, Viktoria (szerk.): Deutsch in Mittelosteuropa nach 1989. 25 Jahre Germanistikstudiengänge, Deutschlehrerausbildung, DaF-Lehrwerke und DaF-Unterricht. Frankfurt am Main: Peter Lang. 27-42.

Sebestyén, Krisztina (2013): Tangram aktuell oder deutsch.com? Ein Vergleich. In: Theorie und Praxis von Pädagogik, 5(1-2): 55-58.

Sebestyén Krisztina (2019): Kon-Takt és Schritte international: egy nyelv, két szemlélet. In: Képzés és Gyakorlat. Training & Practice, 17(2): 149-160.

Surkamp, Carola (2010): Metzler Lexikon. Fremdsprachendidaktik. Ansätze – Methoden – Grundbegriffe. Stuttgart – Weimar: J. B. Metzler.

Katalin Kanczné Nagy and Rita Kattein-Pornói: Az osztályfőnök személyiségének szerepe a szakképzésben tanulók lemorzsolódásának szempontjából

Keywords

lemorzsolódás

szakképzés

iskolai tényezők

négyszín kérdőív

érzelmi intelligencia

Absztrakt:

Az oktatás nemzetközi és hazai színterein egyaránt nagy kihívást jelent a tanulói lemorzsolódás jelensége. Az Education and Training Monitor 2020 jelentése alapján hazánkban 2019-ben a 18-24 évesek körében 11,8% volt az oktatást és képzést korán elhagyók aránya. A lemorzsolódás veszélye által érintett diákok aránya nagymértékben eltér az iskolatípus és a térség függvényében. A leginkább érintett megyékben a tanulók 13–15%-a veszélyeztetett. Az iskolatípus szerinti megoszlásban a legmagasabb arány a szakképzésben található (20-24%). Az Oktatási Hivatal által a Kimutatások a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer adattartalma alapján (2021/2022 tanév I. félév) kibocsátott jelentés szerint a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók aránya országosan mindösszesen 5,39%, de a különböző képzési formákon belül az arányok nagyon eltérőek. A korai jelzések adatai is a legnagyobb gyakoriságot a szakképző iskolákban, a kifutó szakközépiskolákban mutatják. Itt a tanulók 11,54%-a veszélyeztetett arra nézve, hogy tanulmányai befejezése előtt elhagyja az iskoláját.

A téma szakirodalma alapvetően három területen, a személyes, a családi és az iskolai tényezők összefüggésében vizsgálja a korai iskolaelhagyás okait (Paksi-Széll-Magyar-Fehérvári, 2020; Fehérvári-Magyar-Széll, 2020; González-Rodríguez és mtsai, 2019;). A kutatások rámutatnak a jelenség hátterében álló változók nagy számára, s a kontextusban való megoldáskeresés fontosságára.

Jelen tanulmány az interperszonális kapcsolatokra vonatkozó eredményeket kívánja árnyalni azáltal, hogy vizsgálatában a tanulói lemorzsolódást a szakképzésben osztályfőnöki feladatot ellátó szakmai tanárok személyiségjegyei és az érzelmi intelligencia összefüggéseiben kutatja. Az itt bemutatásra kerülő eredmények a pilot vizsgálat adatai alapján kerültek megfogalmazásra. Az elővizsgálatban a megkérdezettek köre mérnök és közgazdász tanár egyetemisták, akik magyarországi, illetve szlovákiai tanárképző egyetemek hallgatói.

A kutatásban két mérőeszköz került felhasználásra: 1. Négyszín kérdőív, 2. Érzelmi intelligencia teszt. A kutatásban felállított kérdések a következők: Milyen személyiségjegyek jelennek meg dominánsan a megkérdezettek körében?; Van-e összefüggés a személyiségjegyek és az életkor között?; Van-e összefüggés a személyiségjegyek és a tanítási tapasztalat között?; Milyen összefüggés van a legnagyobb gyakoriságot mutató személyiségjegyek és az érzelmi intelligenciaszint között?

Kvalitatív elemzéssel összefüggések kimutatása történik a feltárt domináns személyiségjegyek és a lemorzsolódás leggyakoribb veszélyeztető tényezőinek - 2,5-nél rosszabb tanulmányi átlageredmény; elégtelen osztályzat egy vagy több tantárgyból; hanyag minősítésű szorgalom; hátrányos helyzet; sajátos nevelési igény; hiányzás magas óraszámban (OH, 2019) - kezelése között.

Andrea Varga: A Dobbantó program alkalmazkodása egy változó világhoz

Keywords

korai iskolaelhagyás

szakképzés

Dobbantó program

Absztrakt:

Előadásomban azt kívánom ismertetni, milyen változások történtek a korai iskolaelhagyással veszélyeztetett tanulók hazai oktatásában. Az Európai 2000 stratégia célkitűzése európai szinten 10% alá kell csökkenteni a korai iskolaelhagyók számát. Korai iskolaelhagyóknak azokat a 18-24 év közötti fiatalokat tekinti, akik az oktatási, képzési rendszerből végzettség nélkül, vagy alacsony szintű, legfeljebb alapfokú végzettséggel kerülnek ki, és nem folytatják tovább tanulmányaikat. azaz nincs legalább szakmunkás szintű szakképzettsége, sem érettségije, és a felmérést követő egy hónapban nem vettek részt az oktatás semmilyen formájában. A végzettség nélküli iskola elhagyás hozzásegíti az egyént, többek között, a munkaerő piaci foglalkoztathatóságuk javításához, életesélyeiket növeléséhez.

A 2015-ben bevezetett szakképzési HÍD programra irányuló kutatásom választ adott arra, milyen módon valósult meg s milyen problémákat vetett fel a képzés. Vizsgálatom Jász-Nagykun-Szolnok megye középiskoláira terjedt ki, melyek a Szakképzési Centrumok intézmény hálózatához tartoztak. Főként azt vizsgáltam, hogy a tanítási gyakorlat mennyiben tudott eltérni a megszokottól, milyen újszerű módszerek alakultak ki. A szakképzési HÍD program átalakulása miként jutott el jelenlegi formájához, hiszen a korai iskolaelhagyással veszélyeztetett fiatalok oktatását, képzését folyamatos változás jellemzi. Az átalakulás eredményeként a program Dobbantó néven folyik tovább, újszerű elemeket alkalmazva.

Előadásom célja, hogy áttekintsem a HÍD program átalakulását Dobbantó programmá. A pedagógusoknak milyen tapasztalataik gyűltek össze a programról. Kiemelten foglalkoztam azzal milyen módszerek alkalmazása eredményes ennek a sajátos iskolai csoportnak a fejlesztésében, oktatásában. Az iskolák különböző lelkesedéssel fogadták a HÍD programot. A teljes befogadáson és lehetőségek előnyein túl a teljes elutasításig. Igaz, utóbbira kevés példa akadt. Az iskolák eltérő mértékben ítélték meg a HÍD-ban tanuló diákoknak az iskolai közösségre gyakorolt hatását. A tanároknak legnagyobb kihívást az oktatási elképzelés megvalósítása nyújtotta, miszerint az általános iskolai hiányosságokat pótolják és felkészítsék a diákokat a szakképzésre. A tanári tevékenység fókuszában a szokásostól eltérő elvárások megvalósítása állt. Nehezen kezelhető helyzet a koncentráltan, egy csoportban, jelen levő magatartási, tanulási, beilleszkedési és szociális nehézségek jelenléte, még úgy is, hogy a tanulók létszáma messze elmarad a szokásos osztálylétszámától, ami jelen képzési formában legfeljebb 12 fő. Feltételezésem, hogy a két programban találhatók olyan eltérő elemek, melyek miatt kedvezőbbnek ítélik meg a Dobbantó program megvalósítását. Több támogatást és figyelmet kapnak ehhez a munkához.

Célom eléréséhez félig strukturált interjút és kérdőívet alkalmaztam.

Kutatásom célcsoportja a Dobbantó programba tanító pedagógusok és nem pedagógusok megítélése a programról a HÍD II. programhoz képest. Vizsgálom annak bevezetését, elterjedését a szakképző intézményekbe. Lényeges a megvalósítás szempontjából a pedagógusok, iskolák közötti rendszeres és aktív szakmai kapcsolat mely a jó gyakorlatok kiterjesztését segíti és a gyors rugalmas alkalmazkodást a felmerülő problémákra. A dolgozatomban bemutatom ennek a programnak a sajátosságait a kiinduló vagyis HÍD II-höz képest.

Kristóf Lakatos: Cognitive, Noncognitive and Demographic Factors of Academic Performance

Keywords

cognitive factors of academic performance

noncognitive factors of academic performance

demographic factors of academic performance

Absztrakt:

Several studies are investigated in this systematic literature review, which aimed to describe the major cognitive, demographic and noncognitive factors of academic performance from the last 10 years. With the usage of Preferred Items for Systematic Reviews and Meta-analyses (PRISMA) (Moher et al., 2009) statement of reviews and the Weight of Evidence list (Gough et al., 2007), it is argued, that the most frequently mentioned cognitive aspects are working memory, visual spatial skills and intelligence quotient (IQ) while the most frequently mentioned noncognitive factors are motivation, self-esteem and anxiety. The demographic factors of academic performance are also investigated which process revealed that the most frequently described demographic aspect of is socioeconomical status. The academic world is lack of an exact nominations for noncognitive skills (sometimes for cognitve skills too), therefore it is relatively difficult to make a well-grounded theory. This study investigates the well-differentiated aspects of school or academic performance. Later, based on a well-nominated vocabulary, future interventions maybe easier. After the step of exclusion criteria, 45 articles remained that describe the demographic variables of academic performance, 66 articles that describe cognitive factors of academic performance and 94 articles that describe noncognitive factors of academic performance. The used search engines were PUBMED, APA PsycNet, Proquest, Mendeley, ERIC, CORE and Scopus. From the number of studies it is argued, that the cognitive factor, possessed the larges effect on school performance is basically the working memory ($\beta = .85$, $p<0.001$; Giofrè et al., 2017), while the highest association with school performance in demgopraphic level is the socioeconomical status (Becker et al., 2019) and in the noncognitive level is the motivation ($\beta = -.18$, $p < .001$; Lee et al., 2014). Basically the motivation is the factor, which can be relatively easily improved. Limitation of the study that there are plenty ammount of intercorrelation between the aspects. A vocabulary is needed for cognitive, noncognitive and demographic factors. An of intervention methods for noncognitive factors are needed due to this way is less costly in time and money than traditional interventional methods. Noncognitive factors can be easily developed too by adaptation of different interventions.

Zsófia Kocsis and Beatrix Szilágyi: Chem on!- Mi a reakciód? Saját készítésű kémia társasjáték bemutatása

Keywords

gamifikáció

társasjáték-pedagógia

Chem on!

Absztrakt:

Az oktatáskutatás nemzetközi és hazai szakirodalma egyre nagyobb mértékben foglalkozik azzal, hogyan lehet a mai generációt a leghatékonyabban tanítani és motiválni, hogyan tudunk reagálni a 21. század kihívásaira, az átalakuló tanulási környezetre és a megváltozott tanulói kompozícióra. Ebben a folyamatosan változó világban figyelembe kell vennünk, hogy átalakult a diákok tanuláshoz való viszonya (Szabó, 2015). A diákok tanuláshoz való viszonya mögött számos tényező állhat, például, hogy mennyire kedvelik az adott pedagógust az adott tantárgyat, milyenek az alkalmazott tanítási módszerek, a használt eszközök és egyéni tanulási szokások (Chrappán & Malmos, 2016). Hazai kutatási eredmények szerint a kémia a diákok egyik legkevésbé kedvelt tárgya (Takács, 2001; Csíkos, 2012; Malmos & Chrappán, 2016). Kutatásunkban jelenleg nagyobb hangsúlyt szeretnénk fektetni a játékosításra, mint motivációs tényezőre. Céljaink között szerepel, hogy pozitív változást érjünk el a diákok tanuláshoz való viszonyában, s kedvezően befolyásoljuk a kémiával kapcsolatos attitűdjeiket. A cél eléréséhez a társasjáték-pedagógiát vettük alapul és egy saját készítésű kémia társasjátékot terveztünk, amely a Chem on! Mi a reakciód? címet viseli. A játék elengedhetetlen előfeltétele, hogy a diákok rendelkezzen némi előzetes szaktudással, hiszen a kérdések, feladatok ezekre a tudáselemekre épülnek. A játékkészítés során próbáltuk beépíteni az alapvető tudáselemeket, támaszkodva a jelenlegi középszintű és emeltszintű kémiaérettségi követelményrendszerére. Különféle feladattípusokkal próbáltuk elérni, hogy különböző oktatási-nevelési célok is megvalósuljanak. A játék előkészületeihez tartozik négy fős csoportok kialakítása. A négy fős csoportok tagjai egyesével kihúzzák a csoporton belüli szerepüket (vegyész, gyógyszerész, kémiatanár, tudós). A játék végső célja, hogy csapatonként minél több pontot gyűjtsenek a diákok. Az első csapat egyik tagjai dob a dobókockával, s a dobott összegnek megfelelő lépéssel halad a pályán a kiinduló üres mezőjükről bármelyik irányba. Mivel a cél itt nem az, hogy minél hamarabb elérjenek egy bizonyos végállomásra, így teljesen mindegy, hogy a játék folyamata során merre haladnak a bábuval. A mezők színe, motívuma jelezni fogja, mi az adott feladata annak, aki éppen játszik. Fontos, hogy csapaton belül a tagok egymást felváltva dobjanak a kockával, így mindenki kiveszi a szerepét a játékból. További céljaink között szerepel a játék tesztelése, az esetleges hibák kiküszöbölése. Kvalitatív kutatási módszerekkel szeretnénk választ kapni arra a kérdésre is, hogy a diákok attitűdje változik-e a kémia felé a társasjáték használata során.

Felhasznált irodalom

Chrappán, M., & Malmos, E. (2016). Természettudományos attitűd vizsgálat egy pilot mérés tükrében. Educatio, 25(4), 608–616.

Csíkos, Cs. (2012). Melyik a kedvenc tantárgyad? : tantárgyi attitűdök vizsgálata a nyíltvégű írásbeli kikérdezés módszerével. Iskolakultúra, 22(1), 3–13.

Szabó, É. (2015). A digitális szakadékon innen és túl: a tanárszerep változása a XXI. században. Oktatás-Informatika, 7(1), 17-31.

Takács, V. (2001). Tantárgyi attitűdök struktúrája. Magyar Pedagógia, 101(3), 301-318.

Rita Gizella Pásztor, Ferenc Szilágyi, Norbert Apáti and Hajnalka Izsák: Tanulási migráció a román- magyar határ vonzáskörzetében

Keywords

multilokális migráció

tanulmányi célú ingázás

tanulási migráció

Absztrakt:

A migrációs kutatások fő vizsgálódási területe a munkaerő-áramlás, amelyet napjainkban kiegészít a külföldi tanulással, továbbtanulással, országhatáron átnyúló tanulmányi célú ingázással összefüggésbe hozható tanulási migráció. A tanulási migráció a befogadó ország számára kedvező helyzetet eredményez, míg a kibocsátó országban ennek demográfiai, munkaerőpiaci, szociális védelmi és oktatási rendszert alakító hatása van. Főképp a lokális közösségeket alakítja, azáltal, hogy demográfiai, foglalkoztatási veszteséget generál. A következmények előídézhetik az érintett régió hátrányos helyzetét és/vagy annak elmélyülését.

A szakirodalmi forrásokra (Bartha, 2003; Kincses & Nagy, 2019) építve a külföldi tanulási döntés hátterében meghúzódó okokat a következő szempontok szerint vizsgálhatjuk: személyes tényezők, mint egészség, személyes érdeklődés; oktatás minősége, színvonala, mint tanár -diák kapcsolat, pályaválasztási foglalkozások; szolgáltatások, mint kollégiumi viszonyok, állami támogatások; továbbtanulási lehetőségek, gazdagabb karrierlehetőségek; földrajzi tényezők, mint távolság, rövid utazási idő.

Jelen előadásunk célja, hogy kvalitatív kutatási adatok alapján, feltárja a tanulási migráció jelenségét Bihar – Hajdú Bihar megye, a román- magyar határ vonzáskörzetében élő és tanuló fiatalok esetében. Az oktatási migrációt vizsgáló kutatási eredmények (Horváth, 2020; Kincses & Nagy, 2019; Pergi, 2018) igazolják, hogy a számszerű adatok ismeretén túl szükséges a kvalitatív tényezők feltárása is, mint a mögöttes okok, az egyéni motivációk.

A kutatás fő adatforrását a Bihar megyei tömb magyar vidékeken élő és Magyarországon tanuló fiatalok szüleivel 2021 őszén készített félig strukturált 15 interjú jelenti. Az interjúk révén választ keresünk a tanulmányi célú ingázás okaira, céljára, illetve annak eredményeire, hatásaira, kísérletet teszünk az előnyök és a hátrányok megfogalmazására. A mintavétel hólabda módszer segítségével történt, az első megkeresések saját kapcsolati hálóból indultak ki.

Kutatásunk során feltételezzük, hogy a magyarországi középiskolákba történő átigazolást a román nyelvi kompetencia hiányossága idézi elő, valamint, hogy a romániai iskolarendszerben nem talál az érdeklődésnek megfelelő magyar tannyelvű képzést, illetve, ha van is annak színvonalát nem tartja megfelelőnek. Feltételezzük továbbá, hogy a jobb iskolai infrastruktúra, gazdagabb oktatási kínálat, színesebb extracurriculáris tevékenységek is hatással vannak a határon túli iskolaválasztásra, azaz a romániai magyar tanulók Magyarországon történő továbbtanulási döntésére.

Jelen kutatás sajátossága abban rejlik, hogy miközben tanulási migrációt vizsgál, az érintett célcsoportra vonatkozóan nem egyértelműen meghatározható a migrációs háttér, ami a külföldi születést és külföldi állampolgárságot jelenti (Csányi és mtsai., 2021). A gyerekek minden esetben kettős állampolgársággal rendelkeznek és az interjúk során az is kiderült, hogy nyolc gyerek Magyarországon született. Az oktatási nyelv sem jelenik meg, mint kihívás, mivel magyar anyanyelvi háttérrel rendelkező tanulókról beszélünk. A feltáró kutatásunk eredményei nem tekinthetők reprezentatívnak. A kapott válaszok a tanulási migráció jelenségének mikrorégiós jellemzőinek megismerését szolgálják.

A kutatás a Pallas Athéné Domus Educationis Alapítvány támogatásával valósult meg.

Erika Juhász, Balázs Benkei-Kovács and Edina Márkus: Közművelődési szakemberek pályakép vizsgálata leendő szakemberek perspektívájából

Keywords

közművelődés

szakmakép

szakmai motiváció

trianguláció módszertana

Absztrakt:

A Nemzeti Művelődési Intézet által 2020. január és 2021. novembere között megvalósított képzést kísérő kutatás fókuszában a leendő közművelődési szakembereknek a munkájukkal kapcsolatos gondolkodásának feltérképezése állt (Schön, 1983.). A vizsgálat kötődik Diósi (1998), Hidy (2001), Beke (2001) Kleisz (2005) és Furulyás (2007) előzménykutatásaihoz. Az elmúlt két évtized eredményeit áttekintve elmondható, hogy a területen fontos cél volt a művelődésszervezők, korábban népművelők, szakmai pályaképének vizsgálata. Ezek a kutatások azonban nem tudták integrálni azokat a jelentős fejlesztéseket és változásokat, amelyek a szakmához kapcsolódóan az elmúlt évtized során mentek végbe. Ezért napjainkra újra aktuálissá vált egy a szakmai professzióval kapcsolatos átfogó vizsgálat készítése.

A szakmai professzió területén a pályaképhez tartozó attitűdök változásáról szeretne a felmérés helyzetképet adni, egy olyan időszakban, amikor már megjelentek az állami szabályozásban a közművelődési alapszolgáltatások (20/2018. (VII. 9.) EMMI rendelet). Az adatfelvétel két paneljének érdekessége, hogy a kvalitatív adatfelvétel még Covid-19 világjárvány kitörése előtt készült (2020 január-március között), a nagymintás kvantitatív vizsgálat pedig már arra az időszakra esett (2021. október-november), amikor globális módon megkérdőjeleződtek a közösségek szervezésével kapcsolatos korábbi paradigmák.

A kvalitatív kutatás során a tartalomelemzés módszertanát felhasználva (Babbie, 2017. Saldana, 2009.), az országos mintában a Nemzeti Művelődés Intézet képzéseinek résztvevőit (n= 270) vontuk be, összesen 11 képzési helyszínről. Az adatgyűjtés az alábbi fontosabb témakörökre terjedt ki: 1. Szakmakép és munkatapasztalat; 2. Szakmai és tanulási motiváció, személyes fejlődés; 3. A szakmai munkával kapcsolatos pozitív és negatív attitűdök; 4. Távolabbi szakmai célok, pálya- és jövőkép; 5. A szakma általános presztízse, és a szakmai közösség egysége. Eredményként azonosításra kerültek a szakmai motivációval, a hivatástudattal, a közművelődési szakma sokszínű szereprepertoárjával, valamint a munkavállalói nézőpontból kiemelt szakmai pozitívumokkal és negatívumokkal összefüggő vélemények fontosabb klaszterei.

A kvanitatív adatfelvétel, a tringuláció alapvelveit követve, egy másik tannulói mintán, országos lefedettséggel valósult meg (n=1459), amely a korábbi kutatások volumenét nagyságrendileg jelentősen meghaladja. A kérdőív a háttérváltozók vizsgálata mellett összesen 20 tartalmi kérdést foglalt magában, tematikája megegyezett a első körös vizsgálatéval.

A kutatást eredményei jól tükrözik számunkra hogyan alakul át napjainkban fokozatosan a közművelődési szakemberekről alkotott kép, egy a téma iránt elkötelezett célcsoport gondolkodásmódjában. A pozitív értékítéletek aránya a szakmával kapcsolatosan jelentősen nőtt a korábbi vizsgálatokhoz képest: „A közművelődés számos emberi öröm forrása. A közművelődési intézményekben való lét, a szabadság léte, mert oda önként mennek az emberek és addig maradnak, amíg jól érzik magukat. A közművelődési szakember feltételeket teremt ahhoz, hogy az egyének saját életük gazdáiként otthon érezhessék magukat a világban." (BALASB13 kódú válaszadó)

Hivatkozott források:

Beke Pál (2019): Méltóságkereső, önéletrajz és szakmatörténet, 2. kiadás, Nemzeti Művelődési Intézet, Budapest

Diósi Pál (1998): Ex Lex '97. Népművelők magukról, foglalkozásukról és távlataikról, Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete-Magyar Művelődési Intézet, Budapest

Furulyás Katalin (2007): Egyedül a "kisvilágban". Népművelői vélekedések új feladatokról, lehetőségekről, fejlesztésekről, önállóságról, Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, Budapest

Hidy Péter (2001): Művelődésszervezők szerepfelfogása és pályaképe, In. Tudásmenedzsment, II. évf. 2. sz., 5-27.

Kleisz Teréz (2005): A népművelés és a szociális munka szakmásodása angolszász és magyar metszetekben, Debreceni Tudományegyetem, Mulidiszciplináris Bölcsészettudományok Doktori Iskola, Neveléstudományi Doktori Program

Schön, Donald A. (1983): The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action, Basic Books

Bettina Trixler and Henriette Pusztafalvi: Autizmus spektrum zavarokkal kapcsolatos oktatási kérdések főbb aspektusai

Keywords

autizmus spektrum zavarok

ellátási formák

kihívások

Absztrakt:

Az autizmus spektrum zavarokban érintett személyek pedagógiai, egészségügyi és szociális szempontú ellátása komplex megközelítési módokat kíván (Őszi, 2016). Ombudsmani jelentések alapján az egyén életkorának, egészségi állapotának, a fogyatékosság mértékének tényét figyelmen kívül hagyva sérülnek az érintettek jogai az ellátás komponenseinek adaptációs hiányaival összefüggésben, utalva a szakmai ismeretek hiányosságának tényezőire is (Alapvető Jogok Biztosa, 2021). Mivel Magyarországon az autizmus spektrum zavarokat viszonylag későn ismerték el önálló fogyatékossági kategóriaként (Balázs & Petri, 2010) és későn is született meg az első egészségügyi szakmai irányelv (Egészségügyi Minisztérium, 2008), még nehezen alapozódott meg olyan tudományterületeket holisztikus szemlélettel értelmező módszertan, mely a kooperáció révén hatékony ellátási-hálózat kiépítését indukálhatná.

A társszakmák vonatkozásában jelentkező kihívások interdiszciplináris megoldásokat igényelnek. Az autista személyek ellátása evidencia-alapú stratégiákat kívánna meg, mely a technológia segítségével praktikusabb, könnyebben terjeszthető, lényegre törőbb tudást jelenthet (Raymaker et al., 2017; Bradshaw et al., 2019).

Kvantitatív keresztmetszeti kutatásunkban 100 fő egészségügyi és egészségügyben dolgozó szakember tapasztalatait, alkalmazott módszereit, nehézségeit, és információ forrásait, igényeit térképeztük fel. Leíró statisztika mellett khí-négyzet próbát, varianciaanalízist, lineáris regressziót és Kruskal-Wallis tesztet is egyaránt alkalmaztunk 95%-os valószínűségi szinten ($p<0,05$). A szakemberek mindössze 46% fogalmazott meg biztos igényt a témára irányuló továbbképzések vonatkozásában, ugyanakkor a mintában legalább egyszer mindenki ellátott már speciális szükségletű klienset. A témában teljesen kompetensnek 5% vallotta magát, 93%-ban pedig többletidőt igényelt az ellátás. Legnagyobb nehézség gyanánt (28%) az autizmus tüneteinek és a társult állapotoknak a viszonyrendszerét, komplexitását fejezték ki. Információforrások tekintetében az egyik legjelentősebb területet a média jelentette (22%). Az ellátás során a kommunikáció adaptálása volt a leggyakoribb támogatási eljárás (23%). A fekvőbeteg ellátásban szignifikánsan ($p=0,004$) nagyobb mértékben igényelt többletidőt az autista kliensek ellátása. A non-invazív beavatkozás és a többletnehézség mértéke között pozitív irányú, szignifikáns összefüggést találtunk ($r=0,651$; $p<0,001$). Az 5-nél kevesebb esetben autista személyeket ellátó egészségügyi dolgozók szignifikánsan ($p=0,029$) nagyobb arányban nem érezték magukat kompetensnek.

Kutatásunk eredményeiből körvonalazódnak olyan ellátást érintő általános problémák, mely az edukáció eszközével, a tanulás mögött meghúzódó motivációs folyamatok feltérképezésével

tenné lehetővé olyan konstrukciók, funkcionális tanítási módok és praktikus gyakorlatok megalapozását, mely az állapot értelmezésére és kezelésére teremt lehetőséget, és adekvát eszközhasználaton alapul. A pandémia során tapasztalt nehézségek egy részének kiküszöbölése érdekében infokommunikációs eszközök használata gyorsíthatja az új információk elsajátítását és rövidítheti az információforrások elérésének folyamatait, melyre nemzetközi viszonylatban eredményesnek ígérkező programokat láthatunk.

Alapvető jogok biztosa. Az ENSZ Nemzeti Emberi Jogi Intézménye. Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-816/2021. számú ügyben. A Heves Megyei Harmónia Egyesített Szociális Intézmény Fogyatékos Személyek Otthona működése, az ellátott személyekkel szembeni bánásmód kapcsán. [Online] 2021. [Hivatkozva 2022. március 24.]. https://tasz.hu/a/img/AJB_816_2021_ombudsmani-jelentes.pdf .

Balázs Zs. & Petri G. (2010). Az autizmussal élőket segítő magyarországi civil ellátórendszer kialakulása. In.: Bognár V. (szerk.). Láthatatlanok - Autista emberek a magyar társadalomban. P.134-158. Budapest: Scolar.

Bradshaw, P., Pellicano, E., van Driel, M. & Urbanowicz, A. (2019). How can we support the healthcare needs of autistic adults without intellectual disability? Curr. Dev. Disord. Rep. 6, 45–56.

Egészségügyi Minisztérium. (2008). Az Egészségügyi Minisztérium szakmai irányelve az autizmusról/autizmus spektrum zavarairól. Egészségügyi Közlöny Online, 2930-2967. [Online] 2008. május 28. [Hivatkozva 2022. április 02.]. http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/6/PDF/2008/10.pdf.

Őszi T. (szerk.) (2016). Ajánlások az autizmus-specifikus alapszolgáltatások kialakításához a köznevelésben. Működésük minimális és optimális szakmai feltételrendszere. P.4,8. Budapest: Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.

Raymaker, D. M. et al. (2017). Barriers to healthcare: Instrument development and comparison between autistic adults and adults with and without other disabilities. Autism 21, 972–984.

Barbara Fibiné Babos: A pozitív pedagógia vívmányai pozitív pszichológiai szemléletben

Keywords

pozitív pszichológia

pozitív pedagógia

felsőoktatás

mentális egészség

Absztrakt:

A pozitív pszichológia az elmúlt két évtizedben töretlen népszerűségre tett szert, napjaink egyik meghatározó pszichológiai irányzatává lépett elő. A szemlélet nyomán pedig kibontakozott a pozitív pedagógia: egy dinamikus fejlődésnek induló, újszerű tudományág és kutatási terület, melynek köszönhetően a pozitív megközelítés iránti igény az oktatás valamennyi színterén megjelent.

A pozitív pszichológiai szemléletű kutatások a mentális egészség fejlesztésére is jelentős hatást gyakorolnak. A mentális egészség megőrzése szempontjából pedig a felsőoktatásban résztvevő hallgatók helyzete különösen nehezített, hiszen ebben az életszakaszban számos stresszforrással és igénybevétellel szembesülnek. A fiatalok nemcsak hosszú időt töltenek az intézményekben, hanem az évek alatt a tanulmányaik folytatása mellett identitásukat, gondolkodásukat, jóllétüket is meghatározó élményekkel gazdagodnak. A hallgatók mentális egészségének fontosságát hazai és nemzetközi kutatások sora is bizonyítja.

A pozitív edukáció egy szabadon választható oktatási szemléletmód, mely számtalan új fejezetet nyithat a jövőben. A mérhető eredmények mellett a mentális egészség és a személyiség fejlesztését is szolgálja, elsősorban a hallgatók pozitív pszichológiai szemléletű, konstruktív támogatásával.

Judit Ozsváth: Márton Áron szociális nevelési programja a kolozsvári Majlináh Körön belül

Keywords

Marton Aron

egyetemi ifjusag

szocialis program

Absztrakt:

Márton Áron kolozsvári egyetemi lelkészi évei alatti tevékenységének vizsgálata közvetlenül kapcsolódik a két világháború közötti erdélyi magyar nevelésügyi sajtóval és az ifjúságneveléssel kapcsolatos központi kutatásaimhoz. Erdély későbbi neves római katolikus püspöke valójában 1931-es Kolozsvárra érkezése és a közvetlen azutáni tevékenységei által „mutatta meg magát" először az erdélyi – nem csak katolikus – szellemi elitnek. Munkája ugyanis már a kezdetektől túlmutatott a számára megjelölt határokon.

Márton Áront az ifjúsági hitélet felvirágoztatása céljával, de nem mellékesen az egyre szélesebb körben terjedő kommunista propaganda visszaszorítása érdekében hívták Kolozsvárra. Ifjúságnevelő tevékenységének tehát hangsúlyosan ilyen motivációi és súlypontjai is voltak. Erről viszont nyíltan csak ritkán írt vagy beszélt, éppen ezért ennek feltárása sem könnyű feladat. Az egyetemistákat ért ilyen jellegű hatásokról, illetve – munkája nyomán – az őt ért támadásokról is csak rövid utalásokat találni. Márton Áron életművének, de a két világháború közötti kolozsvári katolikus (és nem csak) egyetemi ifjúság életének alaposabb feltárása szempontjából a kérdés közelebbi kutatása komoly jelentőséggel bír. Közelebb visz a kérdéshez a Katolikus Népszövetség Egyetemi és Főiskolai Szakosztályán belül létrehozott szociális szerveződés, a Majláth Kör tevékenységének megvizsgálása. Ennek a körnek az élén Márton Áron állt és gyakorlatilag innen irányította a szemléletformáló tevékenységet. A kutatás ennek a kolozsvári egyetemi ifjúsági körnek a programját veszi részletesen nagyító alá. Korábbi kutatásaimban ezt csak érintettem, alapos vizsgálódásnak eddig nem vetettem alá.

A kutatás központi kérdései tehát: Milyen módon érte el a Kolozsváron tanuló magyar egyetemistákat a kommunista propaganda? Milyen alternatívát kínált ezekkel szemben Márton Áron, illetve az általa irányított Majláth Kör?

A kutatás elsődlegesen levéltári és könyvtári primér forrásokra épít: a Gyulafehérvári Érseki Levéltár Márton Áron személyi hagyatékában, az ugyanott, illetve a Római Katolikus Státus Levéltárában fellelhető iratokra, valamint a Kolozsvári Egyetemi Könyvtárban és a Kolozsvári Akadémiai Könyvtárban található, Márton Áron által is szerkesztett folyóiratokra, folyóiratszámokra.

Gabriella Dr. Hideg: A Multidimenzionális sportszerűség orientációs skála (MSOS-25) és az Interperszonális Reaktivitási Index (IRI) kulturális adaptációja kenyai általános és középiskolás diákok körében

Keywords

Sportszerűség

MSOS-25

Kultúrális adaptáció

Kenya

Absztrakt:

Vizsgálatunkban a Multidimenzionális sportszerűség orientációs skála (Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale- MSOS-25) (Vallerand, et.al, 1997) és az Interperszonális Reaktivitási Index (Interpersonal Reactivity Index-IRI) (Davis, 1983) eredményei kerülnek bemutatásra.

Az MSOS-25 öt alskálán (1. Bevett szokások tisztelete, 2. A szabályok és a hivatalos személyek tisztelete, 3. A sportban való részvétel iránti teljes elkötelezettség tiszteletben tartása, 4. Az ellenféllel szembeni törődés és tisztelet, 5. A sport gyakorlatáshoz való negatív hozzáállás) méri a megkérdezettek sportszerűséghez való hozzáállását.

Az IRI 28 kérdésből álló kérdőív négy alskálával. (1. Fantázia, 2. Perspektíva felvétel, 3. Empátiás törődés, 4. Személyes distressz). A válaszadók 5 fokozatú Likert skálán jelölték, hogy az állítások mennyire igazak rájuk.

A vizsgálatban 491 fő közoktatásban tanuló fiatal vett részt. 185 fő (38%) középiskolás és 306 fő (62%) általános iskolás. A megkérdezettek 33%-a férfi,67%-a nő átlag életkoruk 16,2 év volt.

Eredményként láthatjuk, hogy a kor nem differenciáló tényező egyik kérdőív esetében sem, azonban a nem és az iskolatípus már mutat szignifikáns különbségeket.

Fónai Mihály and Lánczi Viktória: „Mobilitási tendenciák eltérései a különböző képzési területek hallgatói között”

Keywords

mobilitás

felsőoktatás

képzési területek különbségei

Absztrakt:

A hazai és a nemzetközi mobilitás kutatások egy évszázados története azt mutatja, hogy az elméletalkotók és az empirikus kutatások, bár a mobilitási csatornákat kimerítő alapossággal kutatták, a felsőoktatásnak a belső folyamatait kevésbé vizsgálták. Ez elsősorban az eltérő szakok, karok és képzési területek közötti különbségekre vonatkozik (Garai et al. 2010; Garai–Veroszta, 2013).

A társadalmi mobilitás kutatásának az elmúlt évszázadban számos irányzata jött létre, melyek a mobilitás más – más oldalára, jellemzőjére és folyamatára helyezték a hangsúlyt (Róbert, 1998). A huszadik század második felére ettől függetlenül általánosan elfogadottá váltak azok a meghatározó alapfogalmak, jelenségek és mobilitási csatornák, melyek alatt összefoglalóan a „társadalmi mobilitást” szokás érteni. Előadásunkban a vertikális mobilitásnak az oktatással összefüggő jelenségeit vizsgáljuk – azt, hogy a felsőoktatásban hogyan ragadhatók meg a hallgatók csoportjai között érvényesülő mobilitási különbségek. A témakör elméleti, teoretikus hátterét részben épp a mobilitás elméletek jelentik (Róbert, 1998; Róbert, 2001; Kovách, 2020), részben pedig a felsőoktatás és a mobilitás összefüggéseit elemző elméletek (Róbert, 2001; Haveman–Smeeding, 2006).

A rendelkezésünkre álló adatbázisok (a magyarországi Diplomás Pályakövető Rendszer adatbázisa) lehetőséget adnak néhány ismert állítás empirikus tesztelésére. Ezek közül Treiman „iparosodás és társadalmi rétegződés” tézisére reflektálunk (Róbert, 1998), továbbá a mobilitás kutatások harmadik generációjának néhány állítására – mennyiben individuális vagy strukturális a vizsgált mintában a mobilitás. A felsőoktatásban megfigyelhető mobilitási folyamatok jól megragadhatók a karok és a képzési területek különbségeiben, ez módot ad a Bourdieu-féle „Homo academicus” teória empirikus tesztelésére is (1988).

Mindezek alapján célunk a képzési területek aktív hallgatói között érvényesülő mobilitási különbségek magyarázata. Hipotézisünk a képzési területekhez tartozó szakok, szakmák eltérő társadalmi státuszának és presztízsének a hatására vonatkoznak, arra, hogy az eltérő státusz és presztízs mennyiben alakítja a hallgatók mobilitását, illetve mennyiben járul hozzá a szakok (képzési területek) közötti különbségekhez („könnyű szak”, „nehéz szak”, „alacsony státuszú” szakok). Másik hipotézisünkkel pedig épp a képzési területek közötti vertikális mobilitás eltéréseit ragadjuk meg, feltételezve, hogy a területek között meghatározó különbség érvényesül (Bourdieu, 1988).

Adatbázisunkat a Diplomás Pályakövető Rendszer 2018-as adatfelvétele jelenti (N=15 888 fő), az aktív hallgatók és a frissdiplomások körében megfigyelhető mobilitási folyamatokat a szülők iskolai végzettségével, valamint a hallgatók, frissdiplomások és szüleik foglalkozásának az

összevetésével elemezzük. Emellett vizsgáljuk a család anyagi tőkéjének a hatását, valamint a hallgatók, frissdiplomások és családtagjaik szakmájának az egyezését. Az alkalmazott módszer másodelemzés.

Kutatási eredményeink fontosak és újszerűek, elsősorban a képzési területek különbségeinek a magyarázata miatt. Empirikus eredményeink is jelzik ezeket a lényeges különbségeket. Az elemzésnek a gyakorlati jelentősége is nagy a lemorzsolódás és a hallgatói perzisztencia miatt (Pusztai–Szigeti, 2021), hisz a különböző hallgatói csoportok (lemorzsolódó, perzisztens) között a mobilitási utak is különböznek. Ez egyben a felsőoktatási hallgatói programok, mentorálási programok szempontjából is fontos.

Felhasznált irodalom:

Bourdieu, P. (1988): Homo Academicus. Stanford, Stanford University Press

Garai Orsolya, Horváth Tamás, Kiss László, Szép Lilla, Veroszta Zsuzsanna (szerk.) (2010): Diplomás pályakövetés IV. Frissdiplomások. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Felsőoktatási Osztály

Garai Orsolya, Veroszta Zsuzsanna (szerk.) (2013): Frissdiplomások 2011. Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Felsőoktatási Osztály

Haveman, R., Smeeding, T. (2006): The Role of Higher Education in Social Mobility

The Future of Children Vol. 16, No. 2, pp. 125-150

Kovách Imre (szerk.) (2020): Mobilitás és integráció a magyar társadalomban. Budapest, Társadalomtudományi Kutatóközpont Argumentum Kiadó

Pusztai Gabriella – Szigeti Fruzsina (szerk.) (2021) : Lemorzsolódási kockázatok és erőforrások a felsőoktatásban. Oktatáskutatók Könyvtára 12. Debrecen: CHERD

Róbert Péter (szerk.) (1998): A társadalmi mobilitás: hagyományos és új megközelítések. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó

Róbert Péter (2001): Társadalmi mobilitás a tények és vélemények tükrében. Budapest, Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság – Századvég Kiadó

Rita Szűts-Novák: A nőnevelés és feminizmus dilemmája Gyertyánffy István pedagógiájában

Keywords

neveléstörténet

Gyertyánffy István

mikrotörténet

nőnevelés

Absztrakt:

Érdeklődésem természetszerű kíváncsisággal fordult a millenniumi Magyarország népoktatása általánosan elismert vezetőjének, Gyertyánffy Istvánnak pedagógiai tevékenysége felé. A köztudat már élete utolsó éveiben elfeledte nemzetmentő szerepét, tevékenységének gyakorlati fontosságát. Véleményem szerint Gyertyánffy nőneveléssel kapcsolatos megállapításai különösen hiánypótlónak számítottak a maga korában (Dombi, 2003; Droppánné, 2003), így változó világunkban is nagyobb hangsúlyt kellene fektetni ezirányú munkásságára, tovább működtetve ezzel a kulturális emlékezetet, mely ma kezd kevésbé hangsúlyossá válni bizonyos területeken, mint például az olvasás (Kiss, 2022). Gyertyánffy gondolatait egyértelműen a századfordulós hazai törekvések és mozgalmak kontextusában érdemes vizsgálni, és naplójának (Gyertyánffy István naplójegyzetei, OSZK, Kt, fol Hung 2253/1.) és írásainak (Gyertyánffy, 1915; 1917) mikrotörténeti elemzésével felfedni, hogy milyen személyek (pl.: Katona Klára báróné, Csik Bánfalvai Kováts Cecília, Perczelné Kozma Flóra) voltak különösen nagy hatással a pedagógusra. Ezúttal azt is megvizsgálom, hogy a nyugatról hazánkba érkező reformpedagógai irányzat jellemző elemei miként befolyásolták nőnevelelési gondolatait. Gyertyánffy esetében fontos szétválasztani a nőnevelés és a feminizmus gondolatát. A nőnevelés fontosságát erősen hangsúlyozta, már a 1876-os Dittesből magyarított népiskolai módszertanában, ahol külön rész foglalkozott a lányok képzésével (Gyertyánffy, 1876). Bár Friedrich Dittes az osztrák iskolarendszeren belüli reformtörekvéseiről volt ismert, még szintén a „gondos, házias, takarékos nő és édesanya" szerepkört szánta a lányoknak. A német-osztrák pedagógus nagy hatással volt Gyertyánffyra már korai tanulmányútja során, és ez a későbbiekben is befolyásolta nőképét. Pedagógiáját a végsőkig kísérte az a romantikus meggyőződés, hogy a nők csak alig léphetnek ki az anya-feleség szerepkörből, de ha mégis megteszik, akkor ezt a haza szolgálatában tegyék. Ahogy a századfordulón számos közméltóság felszólalt és óvatosságra intette a reformpedagógiával kapcsolatos változtatást sürgető hangokat, így a nőnevelés ügyével kapcsolatban is voltak, akik bár nem zárkóztak el a feminista törekvések megvalósításától, de felkészülési időt kértek. Gyertyánffy felhívta a figyelmet arra, hogy a nőnevelés kérdése egybevág a nemzetnevelés elképzelésével, és ezesetben fontos, hogy a feminizmus eszméinek minél gördülékenyebb megvalósítása érdekében, szükséges a magyar nőnevelési rendszert is átalakítani. A meg nem született nemzedék és a női munka című tanulmányában Ellen Key a nők munkavállalását a gyermekvállalással összefüggésben taglalja. A feminista narratívákra válaszolva még ő is felhívta a figyelmet a női munka társadalmilag megoldatlan kérdéseire (Key, 1976). Mind ezek ellenére a Gyertyánffy által említett nőnevelési átalakulás ekkor már elkezdődött. Például egy a magyar tanító(nő)képzősök nemi összetételének alakulásról szóló vizsgálat kimutatta, hogy a lányok aránya a hazai

tanítónőképzésben az 1868-1869-es évfolyamon a kezdeti 8%-ról, 1917-re, a Levelek a feminizmus és nőnevelés kérdései köréből című, Gyertyánffy-mű megjelenésének idejére 59,3%-ra növekedett (Donáth, 2008).

Katalin Godó: A mentorrá válás prediktív tényezőinek vizsgálata a debreceni egyetemisták körében

Keywords

hallgatói populáció

extrakurrikulum

életkoron átívelő kortárs mentorálás

mentorprogram

Absztrakt:

A felsőoktatási expanziónak köszönhetően a hallgatói populáció diverzifikálódott. Nem beszélhetünk homogén csoportokról az egyetemeken, főiskolákon, ugyanis különbözőségükből adódóan rendkívül heterogénné váltak – különösen igaz ez az elmúlt évekre vonatkozóan. Nemcsak állami szinten, de egy-egy egyetemen belül is más és más a hallgatói összetétel, akik érdeklődésükben, családi hátterükben, továbbá motivációikban, céljaikban és személyiségükben is eltérőek. Jelen kutatásban arra vagyunk kíváncsiak, hogy a hallgatók közül kik azok, akik a mentorálás iránt nagyobb érdeklődést, hajlandóságot mutatnak. Mi minden befolyásolja azt, hogy később valaki mentorrá válik-e vagy sem a Tanítsunk Magyarországért mentorprogramban? Azt szeretnénk feltérképezni, hogy mi minden hat arra a választásra, hogy valaki kihasználja-e az egyetemnek ezt az extrakurrikuláris lehetőségét.

Kutatásunkban regressziós elemzést végeztünk, hogy a címben szereplő kérdésre összetett, komplex választ kaphassunk, ezáltal láthatjuk azt, hogy melyek a gyengébb és erősebb tényezők a mentorrá válásban. Kvantitatív kutatásunkban összesen 214 egyetemista mentort és mentorjelöltet kérdeztünk meg 2021 tavaszán az alábbi egyetemekről: Debreceni Egyetem, Szegedi Tudományegyetem és az Eötvös Loránd Tudományegyetem.

Eredményeinkben – többek között – fontos tényezőnek bizonyult az, hogy valaki korábban részt vett-e már mentorként vagy mentoráltként egy programban. Emellett megfigyeltünk évfolyambéli különbségeket is; azaz összefüggés mutatható ki a hallgató képzési idejének és a mentorálásban való részvételi szándéka között.

Eredményeink hasznosak lehetnek a programban résztvevő egyetemek számára, továbbá a koordinátorok felé is lényeges információkkal szolgálhatnak, s ezáltal elősegíthetik a program sikeres működését.

Blanka Tary and József Balázs Fejes: Egy lépés a tantárgyba ágyazott szövegértés-fejlesztés felé: olvasási stratégiák

Keywords

olvasási stratégiák

szövegértés

tartalomba ágyazott fejlesztés

Absztrakt:

Az olvasási stratégiák használata az olvasó szándékos, cél-orientált megközelítését jelenti a szöveg dekódolásának, a szavak megértésének és a szövegből való jelentés megalkotásának érdekében az olvasás kontrollálásával, módosítások kivitelezésével (Afflerbach, Pearson & Paris, 2008). Különösen akkor lehet szükség ezekre, amikor az olvasó problémába ütközik (Okkinga, van Steensel, van Gelderen, van Schooten, Sleegers, & Arends, 2018). Bár a Nemzeti Alaptantervben van utalás a szövegértés-fejlesztésre (NAT, 2020), a tanárok kevés módszertani segítséget kapnak az elvárások teljesítéséhez (Steklács, 2018). A negyedik évfolyamos magyar tanulók PIRLS eredményei bizakodásra adhatnak okot (Balázsi, Balkányi & Vadász, 2017), azonban a 15 éveseket merő PISA eredmények a magyar diákoknak a nemzetközi átlag alatti teljesítményéről számolnak be (OECD, 2019). Így égető a szövegértés-fejlesztésre vonatkozó módszertani tudás bővítése a pedagógusok körében, különösen a felső tagozaton. Jelen munka célja, hogy a nemzetközi szakirodalom alapján áttekintse és rendszerezze a leggyakrabban alkalmazott olvasási stratégiákat, főként gyakorlati fókusszal. További cél azoknak az általános alapelveknek az összegzése, amelyek a stratégiák tanítása kapcsán lényegesek. Jelen munkában az olvasási stratégiák rendszerezése az általánosan alkalmazott felosztást követi (olvasás előtt, alatt, után; pl. Okkinga et al., 2018; Pressley & Gaskin, 2006). A leggyakrabban említett olvasás előtti stratégiák az olvasás céljának tisztázása és követése, a szöveg előzetes áttekintése, átfutása, előzetes tudás aktivizálása, jóslás. Olvasás alatti stratégiák lehetnek a monitorozás és javító stratégiák használata (pl. újraolvasás, lelassítás, megállás olvasás közben, külső segítségek használata), a szöveg kritikai elemzése, érzékszervi képek alkotása. Olvasás utáni stratégiák kérdések feltevése, összegzés, olvasottak megbeszélése, grafikus szervezők használata. Az előadás mindhárom csoportban egy-egy olvasási stratégiát részletesen ismertet. Az alapelveket tekintve Almasi & Hart (2015) munkája kínál iránymutatást, mely szerint a kontextus, az explicit utasítás, a tevékenykedés/metakogníció és a transzferhez vezető tanári segítségnyújtás kulcstényezők figyelembevétele lényeges. A tanulási célú szövegek megbeszéléséhez empirikusan igazolt támpontot nyújthat a Kollaboratív Stratégiai Olvasás (Klingner & Vaughn, 1999), a Kérdés a Szerzőnek (McKeown, Beck & Worthy, 1993) és a Reciprok Tanítás (Palincsar & Brown 1984) módszeri. Az olvasási stratégiák gyakorlati megközelítésű bemutatása közelebb hozhatja a tantárgyakba ágyazott szövegértés-fejlesztést a magyar pedagógusok számára, megkönnyítve azok tanítását, gyakoroltatását. A nemzetközi szakirodalomban az olvasási stratégiák kapcsán fellelhető tudás alkalmazása hazai kontextusban jelentősen hozzájárulhat a magyar tanulók szövegértés-teljesítményének emeléséhez.

A közlemény elkészítését a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

Afflerbach, P., Pearson, P. D., & Paris, S. G. (2008). Clarifying differences between reading skills and reading strategies. The Reading Teacher, 61(5), 364–373.

Almasi, J. F. & Hart, S. J. (2015). Best practices in narrative text comprehension instruction. In Gambrell, L. B & Morrow, L. M. (Eds.), Best Practices in literacy instruction (pp 223–248). New York: The Guilford Press.

Balázsi I., Balkányi P. & Vadász Cs. (2017). PIRLS 2016 Összefoglaló jelentés a 4. évfolyamos tanulók eredményeiről. Budapest: Oktatási Hivatal.

Klingner, J. K., & Vaughn, S. (1999). Promoting reading comprehension, content learning, and English acquisition though Collaborative Strategic Reading (CSR). The Reading Teacher, 52(7), 738–747.

McKeown, M. G., Beck, I. L., & Worthy, M. J. (1993). Grappling with text ideas: Questioning the author. The Reading Teacher, 46(7), 560–566.

OECD (2019). PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do. Paris: PISA, OECD Publishing.

Okkinga, M., van Steensel, R., van Gelderen, A. J., van Schooten, E., Sleegers, P. J., & Arends, L. R. (2018). Effectiveness of reading-strategy interventions in whole classrooms: A meta-analysis. Educational Psychology Review, 30(4), 1215–1239.

Nemzeti alaptanterv 2020. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. Korm. Rendelet. Magyar Közlöny, 2020. 3.

Palinscar, A. S., & Brown, A. L. (1984). Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities. Cognition and instruction, 1(2), 117–175.

Pressley, M. & Gaskin, I. W. (2006). Metacognitively competent reading comprehension is constructively responsive reading: how can such reading be developed in students? Metacognition Learning 1, 99-113.

Steklács János (2018). PISA 2015 után, PISA 2018 előtt. A szövegértő olvasás fejlesztésének, tanításának feladatai. Könyv és Nevelés, 20(1), 30–49.

Lajos Somogyvári: Filmhíradók hasznosíthatósága a neveléstörténetben: propaganda a II. világháború után

Keywords

filmhíradó

propaganda

kommunista nevelés

ideológia

vizuális elemzések

Absztrakt:

Az előadás a filmhíradók neveléstörténeti elemzésének fontosságára kívánja felhívni a figyelmet, ami a magyar kutatásokban hiányzó területnek számít, a vizuális elemzések között is. A hivatalos ideológia alapvetően befolyásolta a propaganda csatornájaként használt műfajt a kommunista hatalomátvétel alatt és után (1945 és 1954 között), a gyártás és a műsorszórás a kommunista párt politikai céljaitól és fordulataitól függött, az egyszerű üzeneteket könnyen érthető képi és narratív sajátosságokkal ötvözve különböző kampányokat támogatott. A felvételek ma már digitalizáltak és mindenki számára elérhetőek (https://filmhiradokonline.hu/): a weboldal segítségével, három lépéses adatgyűjtési és -kiválasztási folyamat után készült el a kutatás alapjául szolgáló adatbázis, 205 elemmel. Három archetípust, alapvető történetmesélési formát fedeztem fel, ezek metaforikus megnevezése:

1. Egy a tömegből,

2. A tér elfoglalása, és

3. A tanuló társadalom.

Az ország 2. világháború utáni rekonstrukciója és fejlődése mindig egyéni élettörténetekben és személyes háttérrel jelent meg: ezek a történetek közel hozták a közönséghez a kívánt témákat, a szovjeteket és a kommunistákat is népszerűbbé téve. Az új hatalom ezzel párhuzamosan egyre több teret foglalt el, mind fizikailag, mind szimbolikusan, az egykori kastélyokból iskolák lettek, a kulturális kisajátítást jelezve. Az oktatás-nevelés definíciója és köre is kibővült a diskurzusokban, mert a társadalom minden tagjának ismételten meg kellett tanulnia az új hatalom nyelvét, a felnőttek újra diákokká váltak ebben a folyamatban.

Katalin Forray R.: A romológia szak létrejötte

Keywords

romológia

nyelvészet

doktori képzés

Absztrakt:

A romológia mint tudományterület kidolgozása és a felsőoktatásban való megjelenése is a rendszerváltás után indult. Amit ma romológiának nevezünk, európai viszonylatban is új tanulmányi terület volt (Fraser, 1996; Liégeois - Gheorghe 1997). Szépe György, az alkalmazott nyelvészeti intézet javaslata volt, hogy legyen a nemzetiségi tanszékek mintájára hasonló alapja a cigányság nyelvének, kultúrájának is (Szépe - Horányi, 2005). A "ciganológiai szeminárium" megalapítása a kilencvenes évek elején azért nem sikerült, mert sokáig nem találtak olyan tanárt, aki tudományos fokozattal rendelkezik, és kutatásai között a cigányság is szerepel. Az Európai Bizottságban addigra már szerveződött egy albizottság, amely a "roma" nevet viselte. Azaz nemzetközi kontextusban ez lett az elfogadott, ahogy a tanszék neve is. A romológia tanszék ma az Egyetem neveléstudományi intézetének keretében működik. Így tudtuk létrehozni - a tanárképzés mellett - a neveléstudományi doktori iskolát, amelynek az Oktatás és Társadalom nevet adtuk, s amelynek egyik programja a romológia doktori szintű művelése lett. Az ország több egyetemén szerveződött ma már romológia művelésére, oktatására alapozott tanszék.

Szőcs Levente Álmos and Varga Attila: A környezeti nevelés tanulási környezeteinek átalakulása – hatások, irányvonalak, tendenciák

Keywords

környezeti nevelés

tanulási környezet

iskolán kívüli tanulási környezet

Absztrakt:

Az előadás egy olyan kutatás kezdőlépéséről számol be, melynek célja egy átfogó elemzés készítése a környezeti nevelés és a hozzá köthető tanulási környezetek (Békési, 2016; Komenczi, 2009; Kálmán, 2016) viszonyrendszeréről és a tanulási környezetek átalakulásának és tendenciáiról. A vizsgálatunk célja az is, hogy a kutatás első lépéseként elvégzett irodalomelemzésben, valamint a környezetinevelő pedagógusok körében elvégzett kérdőív adataiból feltárt irányvonalakat és tendenciákat szakértő kollégákkal készített interjúk mentén tovább elemezzük majd, ezáltal pontosabb képet kapva a lehetséges fejlesztési irányokról. A vizsgálatban négy tanulási környezetet (iskolai tanulási környezet, iskolán kívüli tanulási környezet, otthoni tanulási környezet, online/digitális tanulási környezet) (Komenczi, 2009; Carrier, 2009; Dowdell et al., 2009; Feszterova & Jomova, 2015) elemzünk aszerint, hogy

milyen arányban valósulnak meg környezeti nevelési tevékenységek az egyes tanulási környezetekben, valamint aszerint, hogy milyen tényezők befolyásolják e konkrét megvalósítást. A környezeti nevelő tanárok köréből nyert adatokat online kérdőív segítségével rögzítettük. A kutatásban való részvételre a magyarországi közoktatási intézmények mindegyikét felkértük. Az absztrakt beadásáig az eddig beérkezett 190 kitöltés eredményeit dolgoztuk fel. A környezeti neveléshez köthető tanulási környezetek alakulásának és átalakulásának képét a későbbiekben beérkező válaszok is tovább szinesítik.

Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy az iskolai és az iskolán kívüli tanulási környezet az, amihez a környezeti nevelők a legtöbb tevékenységet kötik. Kevésbé ismerik az otthoni és az online tanulási környezetet, így az ezekhez a tanulási környezetekben megvalósított tevékenységek kidolgozottságukban eltérnek a másik kettőtől, ebből adódóan kevésbé jelennek meg a környezeti nevelés gyakorlatában. Mind a négy tanulási környezet esetében meghatározhatunk olyan tényezőket, amelyek megkönnyítik vagy éppen megnehezítik az adott tanulási környezetbe tervezett környezeti nevelést. Az iskolai tanulási környezetben az évek óta felhalmozott eszközök az infrastrukturális környezet, az iskolán kívüli tanulási környezetben a helyi problémákhoz való gyakorlati kapcsolódás lehetősége és a tanulói aktivitást serkentő területi adottságok jelennek meg, mint könnyítő tényezők. Azonban az tanóra idejének rövidsége, vagy a „szabadon felhasználható” tanórák alacsony száma egyértelműen a környezeti nevelést megnehezítő tényezőként jelenik meg. Az eredményekből kiderül, hogy az online és az otthoni tanulási környezetbe tervezett környezeti nevelést leginkább az nehezíti meg, hogy a tanárok kevésbé tudják nyomon követni a tanulási folyamatot ezekben a környezetekben. Emellett adatok azt is mutatják, hogy a koronavírus járvány is egy olyan számottevő tényezővé vált, amely átalakította azt, hogy a tanárok milyen tanulási környezetben valósítják meg a környezeti nevelési tevékenységeket.